

**Micha - Nahum - Habakuk -
Zefanja**

Toegelicht & toegepast

MICHA - NAHUM -
HABAKUK -
ZEFANJA

Toegelicht & toegepast

De vergeving, bescherming, vertroosting
en verlossing van God

Ger de Koning

Uitgeverij: Daniël
Webwinkel: www.uitgeverijdaniel.nl
Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl
ISBN: 978-90-79718-21-4 (Paperback)
© 2015 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL

Omslagontwerp: Eva de Vlaming / Theis-Jan Goudswaard
Lay-out: Jan Noordhoek

Niets uit deze uitgave mag – anders dan voor eigen gebruik – worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij Daniël of de auteur.

Het gebruik van de Herziene Statenvertaling is in dit commentaar toegestaan onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding: De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © Stichting HSV 2010. Alle rechten voorbehouden, © Stichting HSV en Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen.

Inhoud

Tekstgebruik	15	
Afkortingen	15	
Vertalingen	15	
Verwijzingen	15	
Haakjes	16	
Vooraf (Micha - Nahum - Habakuk - Zefanja)	19	
Het boek Micha	23	
Micha 1	29	
vers 1	Het woord van de HEERE komt tot Micha	29
vers 2	De Rechter komt	30
vers 3	De HEERE komt uit Zijn woning	31
vers 4	Gevolgen van Zijn komst	32
vers 5	Aanleiding van de komst van de HEERE	33
vers 6	Samaria zal verwoest worden	34
vers 7	Afgoden uitgeroeid	35
vers 8	Een rouwklacht	36
vers 9	De wond is ongeneeslijk	37
vers 10	Gath en Beth-le-Afra	38
vers 11	Safir, Zaānan en Beth-Haēzel	40
vers 12	Maroth	40
vers 13	Lachis, het begin van Israëls zonde	41
vers 14	Moreset-Gath en Achzib	41
vers 15	Maresa en Adullam	42
vers 16	Rouwbetoon vanwege ballingschap	43
Micha 2	44	
vers 1	Ongerechtigheid uitdenken en uitvoeren	44
vers 2	Begeerte, roof en onderdrukking	45
vers 3	Het kwaad dat de HEERE bedenkt	47

Inhoud

vers 4	Een spreuk	48
vers 5	Daarom ...	48
vers 6	Profeteer niet	49
vers 7	Valsheid en oprechtheid	50
vers 8	Het volk stelt zich als een vijand op	51
vers 9	Uitbuiting van de kwetsbaren	52
vers 10	Dit is niet het land van de rust	53
vers 11	Een profeet die het volk graag heeft	53
vers 12	Het overblijfsel van Israël bijeengebracht	54
vers 13	De Doorbreker	56
Micha 3		58
vers 1	Het kennen van het recht	58
vers 2	Haten en liefhebben	59
vers 3	Kannibalisme	60
vers 4	De HEERE antwoordt niet op hun geroep	60
vers 5	Weer tot de valse profeten	61
vers 6	Nacht en duisternis voor de valse profeten	62
vers 7	Zieners en waarzeggers beschaamd	63
vers 8	Vol kracht om te prediken	63
verzen 9-10	Het recht verafschuwd en verdraaid	65
vers 11	Hoogmoedig roemen	65
vers 12	Omwille van de valse priesters en profeten	67
Micha 4		69
vers 1	Het huis van de HEERE wordt verheven	69
vers 2	Uit Sion zal de wet uitgaan	70
vers 3	Geen oorlog meer	71
vers 4	Het vrederijk is aangebroken	72
vers 5	Wandelen in de Naam van de HEERE	73
vers 6	Verzameld en bijeengebracht	74
vers 7	Een overblijfsel wordt een machtig volk	74
vers 8	Herstel van vroegere heerschappij	75
vers 9	Luid alarm	75
vers 10	Eerst naar Babel en dan gered	76
vers 11	Vele volken trekken op tegen Sion	77
vers 12	De HEERE verzamelt de volken ten oordeel	77

vers 13	Sion verplettert de volken	78
vers 14	De Rechter van Israël op de kaak geslagen	80
Micha 5		81
vers 1	Een Heerser van eeuwige oorsprong	81
vers 2	De rest van Zijn broeders	83
vers 3	Hij zal hen weiden en groot zijn	84
vers 4	Hij zal Vrede zijn	85
vers 5	Hij redt van de vijand	86
vers 6	Het overblijfsel als dauw en regendruppels	87
vers 7	Het overblijfsel is als een leeuw	88
vers 8	Verheven boven de tegenstanders	88
verzen 9-13	Alles weggenomen waar de mens op steunt	89
vers 14	Gods toorn over wie niet wil luisteren	90
Micha 6		91
verzen 1-2	De rechtszaak van de HEERE	91
vers 3	Oproep tegen de HEERE te getuigen	92
vers 4	De zorg van de HEERE voor Zijn volk	93
vers 5	De gerechtigheid van de HEERE	93
verzen 6-7	Waarmee naderen tot de HEERE?	94
vers 8	Wat de HEERE heeft bekendgemaakt	96
vers 9	Hoor de roede	97
verzen 10-11	Een krappe efa en valse weeginstrumenten	98
vers 12	De ongerechtigheid van het volk	99
vers 13	De tucht van de HEERE	100
verzen 14-15	Veel gedaan, geen resultaat	100
vers 16	De oorzaak van de smaad van Gods volk	101
Micha 7		103
vers 1	Er is niets meer te eten	103
vers 2	Er zijn geen Godvrezende mensen meer	104
verzen 3-4	Een drievoudig snoer van ongerechtigheid	105
verzen 5-6	Niemand is te vertrouwen	106
vers 7	Uitzien naar de HEERE	107
verzen 8-9	Van de duisternis in het licht	108

Inhoud

vers 10	De vijanden geoordeeld	109
verzen 11-13	Herstel van Israël	110
vers 14	Gebed om het volk te weiden	111
vers 15	Antwoord op het gebed	112
verzen 16-17	Gevolgen voor de heidenvolken	112
verzen 18-19	Wie is een God als U?	113
vers 20	God vervult Zijn beloften	114

Het boek Nahum 119

Nahum 1 122

vers 1	De last van Ninevé	122
vers 2	De HEERE is een Wreker	122
vers 3	De schuldige wordt gestraft	124
vers 4	Droogte, verdrogen en verwelken	125
vers 5	Bergen, heuvels, aarde, mensen	126
vers 6	Niemand kan de HEERE weerstaan	126
vers 7	De HEERE is goed	127
vers 8	Het deel van de vijanden	128
vers 9	Het oordeel is definitief	129
vers 10	Ninevé wordt volledig verteerd	130
vers 11	Een verderfelijke raadsman	130
vers 12	Vernedering van de Assyriërs	131
vers 13	Het juk wordt verbroken	132
vers 14	Het einde van Ninevé	132
vers 15	De goede boodschap voor Juda	133

Nahum 2 135

vers 1	De vijand komt eraan	135
vers 2	Herstel van Israël	135
vers 3	Het vijandige leger	136
vers 4	Strijd in de straten en op de pleinen	137
vers 5	Voortgang in de strijd	137
vers 6	Watervloed als wapen	137
vers 7	De ellende van Ninevé	138
vers 8	Op de vlucht geslagen	138

vers 9	Oproep om Ninevé te beroven	139
vers 10	Alle rijkdom en hoop zijn verdwenen	139
vers 11	Een spotvraag	140
vers 12	De verscheurende aard van Ninevé	140
vers 13	De HEERE zal Ninevé oordelen	141

Nahum 3 142

vers 1	Wee de bloedstad	142
verzen 2-3	Het strijdtoneel	142
vers 4	De reden van het oordeel	143
verzen 5-6	De passende straf	144
vers 7	Ninevé is zonder iemand die troost	145
verzen 8-10	Ninevé niet beter dan No-Amon	145
vers 11	Ninevé wordt gelijk aan No-Amon	146
verzen 12-13	Ninevé, een toonbeeld van zwakheid	147
vers 14	Ironische oproep tot verdediging	147
vers 15	Ninevé totaal verwoest	148
vers 16	Alle handel is verdwenen	148
vers 17	Ninevé van de aardbodem verdwenen	149
vers 18	De leiders gedood, het volk verstrooid	149
vers 19	Ninevé is onherstelbaar verwoest	150

Het boek Habakuk 155

Habakuk 1 159

vers 1	Inleiding	159
vers 2	HEERE, hoelang?	159
vers 3	Waarom?	161
vers 4	De wet verliest kracht	162
vers 5	God brengt een werk tot stand	163
vers 6	God doet de Chaldeeën opstaan	164
vers 7	Babel is zichzelf tot god	165
vers 8	De ruitertij van Babel	165
vers 9	Geweld	166
vers 10	Babel spot met elke macht	167
vers 11	Zijn kracht is zijn god	167

Inhoud

vers 12	Habakuk vraagt verder	167
vers 13	Waarom grijpt God niet in?	170
vers 14	Weerloze mensen	170
vers 15	Het succes en de blijdschap van Babel	171
vers 16	Eerbetoon aan de afgoden	171
vers 17	Gaat het kwaad altijd maar door?	172

Habakuk 2 173

vers 1	Habakuk gaat op zijn wachtpost staan	173
vers 2	Het visioen moet worden opgeschreven	174
vers 3	De vastgestelde tijd	175
vers 4	De hoogmoedige en de rechtvaardige	176
vers 5	De trotse man heeft geen succes	178
verzen 6-8	Spreek, spotlied, raadsels – eerste ‘wee’	179
verzen 9-11	Tweede ‘wee’	180
verzen 12-14	Derde ‘wee’	182
verzen 15-17	Vierde ‘wee’	183
verzen 18-19	Vijfde ‘wee’	184
vers 20	Wees stil voor God!	185

Habakuk 3 187

vers 1	Een gebed van Habakuk	187
vers 2	Het werk van de HEERE	187
vers 3	De verschijning van God	188
vers 4	Hij komt in verterende gloed	190
vers 5	Instrumenten van oordeel	191
verzen 6-7	Gods wegen zijn eeuwig	191
verzen 8-9	De toorn van de HEERE	192
vers 10	Gods macht over de watervloed	193
vers 11	Gods macht over zon en maan	194
verzen 12-13	Oordeel en behoudenis	194
verzen 14-15	De vijand verdelgd – Gods volk verlost	195
vers 16	Habakuk siddert en heeft rust	196
verzen 17-18	Ondanks alles vreugde in de HEERE	197
vers 19	De HEERE Heere is mijn kracht	198

Het boek Zefanja		203
Zefanja 1		205
vers 1	Inleiding	205
verzen 2-3	Aankondiging van een algemeen oordeel	205
verzen 4-6	Het oordeel over Juda en Jeruzalem	206
vers 7	Wees stil!	208
verzen 8-9	De straf van de HEERE	208
vers 10	Hulpgeroep, gejammer, noodgeschrei	209
vers 11	Het volk van kooplieden is omgebracht	210
vers 12	De HEERE doorzoekt Jeruzalem met lampen	210
vers 13	God laat zien dat Hij er is	211
verzen 14-16	De grote dag van de HEERE	212
vers 17	De reden voor het oordeel	213
vers 18	Het vuur van Gods na-ijver	213
Zefanja 2		215
verzen 1-2	Onderzoek uzelf, voordat ...	215
vers 3	Zoek de HEERE en wat bij Hem hoort	215
verzen 4-5	Het oordeel over de Filistijnen	216
verzen 6-7	Juda krijgt het bezit van de Filistijnen	217
verzen 8-10	Het oordeel over Moab en Ammon	218
vers 11	Het oordeel over de afgoden	219
vers 12	Het oordeel over de Cusjieten	220
verzen 13-15	Het oordeel over Assyrië en Ninevé	220
Zefanja 3		222
vers 1	Wee over Jeruzalem	222
vers 2	Vier aanklachten	222
verzen 3-4	Vier verdorven leiders	223
vers 5	De rechtvaardige HEERE	223
verzen 6-7	God wijst Zijn volk op Zijn handelen	224
vers 8	Verwacht Mij	225
vers 9	Aanroepen en dienen	225
vers 10	Mijn offer	226
vers 11	De hoogmoed wordt weggedaan	226
verzen 12-13	Het overblijfsel van Israël	227

Inhoud

verzen 14-15	Vreugde voor Israël	228
verzen 16-17	De HEERE, uw God, is in uw midden	228
vers 18	Gods volk verzameld	229
verzen 19-20	Gods volk gemaakt tot lof en tot een naam	230

Tekstgebruik

Afkortingen

Gn	Genesis	Js	Jesaja	Rm	Romeinen
Ex	Exodus	Jr	Jeremia	1Ko	1 Korinthiërs
Lv	Leviticus	Kl	Klaagliederen	2Ko	2 Korinthiërs
Nm	Numeri	Ez	Ezechiël	Gl	Galaten
Dt	Deuteronomium	Dn	Daniël	Ef	Efeziërs
Jz	Jozua	Hs	Hosea	Fp	Filippiërs
Ri	Richteren	Jl	Joël	Ko	Kolossers
Ru	Ruth	Am	Amos	1Th	1 Thessalonikers
1Sm	1 Samuel	Ob	Obadja	2Th	2 Thessalonikers
2Sm	2 Samuel	Jn	Jona	1Tm	1 Timotheüs
1Kn	1 Koningen	Mi	Micha	2Tm	2 Timotheüs
2Kn	2 Koningen	Na	Nahum	Tt	Titus
1Kr	1 Kronieken	Hk	Habakuk	Fm	Filemon
2Kr	2 Kronieken	Zf	Zefanja	Hb	Hebreeën
Ea	Ezra	Hg	Haggai	Jk	Jakobus
Ne	Nehemia	Zc	Zacharia	1Pt	1 Petrus
Es	Esther	Ml	Maleachi	2Pt	2 Petrus
Jb	Job	Mt	Mattheüs	1Jh	1 Johannes
Ps	Psalmen	Mk	Markus	2Jh	2 Johannes
Sp	Spreuken	Lk	Lukas	3Jh	3 Johannes
Pr	Prediker	Jh	Johannes	Jd	Judas
Hl	Hooglied	Hd	Handelingen	Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV). Voor tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament gebruik ik de herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel Telosvertaling genoemd.

Verwijzingen

Nog een opmerking over de tekstverwijzingen. Tekstverwijzingen worden zoveel mogelijk voluit in tekstblokken geciteerd. In die gevallen is heen en weer bladeren in de Bijbel niet nodig. Dat geldt ook voor de verwijzing naar teksten in de bijbelboeken *Micha*, *Nahum*, *Habakuk* en *Zefanja*. De tekst van deze bijbelboeken staat in dit commentaar. Als in een bepaald gedeelte van het commentaar naar meerdere teksten

wordt verwezen, is het vanwege de beperkte ruimte niet mogelijk al die teksten te citeren. In die gevallen worden tekstverwijzingen voorafgegaan door 'zie'. De lezer kan de aangegeven teksten zelf in de Bijbel opzoeken.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het Oude Testament worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling cursief staan. Omdat ik in dit boek de hele tekst cursief weergeef, maak ik gebruik van deze haakjes om de woorden te markeren die cursief in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het Nieuwe Testament worden drie soorten haakjes gebruikt. Ik citeer wat hierover in het 'Voorwoord' van de Telosvertaling wordt gezegd:

'In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.'

Vooraf

In dit commentaar worden vier ‘kleine’ profeten toegelicht. We zullen zien dat ook de boodschap van deze profeten actueel is.

Micha

Micha betekent ‘wie is als Jahweh?’ Hij doet zijn naam eer aan. In zijn boek stelt hij de HEERE (Hebr. *Jahweh*) als de rechtvaardige Rechter en de trouwe Herder van Israël voor. Hij laat zien dat God zonde, wetteloosheid, afgoderij en godsdienstig formalisme haat. Vanwege deze ongerechtigheden moet God Zijn volk als rechtvaardige Rechter oordelen. Maar God is ook de God Die met niemand te vergelijken is. Wie is als Hij (*Mi 7:18*)? Als een God van vergeving is Hij bereid Zijn volk een heerlijke tijd van vrede onder de heerschappij van de Messias te geven.

We leren uit het boek *Micha* dat God geloof waardeert dat daadwerkelijk wordt beleefd en uitgeleefd. Ieder die tegenover God de plaats inneemt die hem als schepsel past, zal God leren kennen als een wonderbare God van vergeving.

Nahum

In het boek *Nahum* zien we hoe de toorn van God voor altijd een eind maakt aan de macht en de heerschappij van de wereld en de trots van de mens. Maar terwijl Hij oordeelt, denkt Hij ook aan hen die op Hem vertrouwen.

Habakuk

Van Habakuk kunnen we leren dat het geloof altijd op God vertrouwt. Vaak begrijpen we niet waarom God dingen in ons leven toelaat of waarom Hij in bepaalde situaties niet ingrijpt. Dit boek laat ons zien dat Hem niets uit de hand loopt. Hij bepaalt de gebeurtenissen en de afloop ervan. Habakuk laat ons zien dat als we daarin leren rusten, we in ons leven tot een lofprijzing van God komen.

Zefanja

Zefanja spreekt over de dag van de HEERE. Nu leven we nog in de dag van de mens, de periode waarin de mens (ogenschijnlijk) alles naar eigen goeddunken kan regelen. De tijd is dichtbij dat de Heer Jezus het

Vooraf

heft in handen neemt. Als Hij terugkomt, zal Hij eerst alle ongerechtigheid oordelen. Als dat is gebeurd, is de weg vrij om te zegenen. Die zegen zal gaan tot Zijn volk en tot de volken die zich tot God hebben bekeerd. God zal Zich over hen verblijden en zwijgen in Zijn liefde.

Ger de Koning
Middelburg, maart 2015

Reageren op de inhoud kan door te bellen naar 0118-638458 of te mailen naar ger.de.koning@gmail.com.

Micha

Toegelicht & toegepast

Het boek Micha

Zoals al gezegd, betekent de naam Micha ‘wie is als Jahweh?’ Wanneer Micha’s moeder haar kleine jongen bij zijn naam riep om binnen te komen, schalde er, als zij zijn naam riep, een luid getuigenis door de straten van Moreset dat de HEERE (onze vertaling van het woord *Jahweh*) met niemand te vergelijken is.

Als dit getuigenis zo door de stad klonk, zal het de vrome Israëliet mogelijk herinnerd hebben aan het lied dat Mozes en de Israëlieten hebben gezongen na hun verlossing uit Egypte. In dat lied klinkt hetzelfde getuigenis (*Ex 15:11*). Helaas zal deze herinnering slechts bij een enkeling aanwezig zijn geweest. De massa van het volk denkt niet meer aan de HEERE, aan Zijn verlossing en Zijn doel daarmee. Zij leven voor zichzelf en doen hun naasten onrecht aan.

*Wie is als U
onder de goden, HEERE?
Wie is als U,
verheerlijkt in heiligheid,
ontzagwekkend in lofzangen,
[U] Die wonderen doet?
(Ex 15:11)*

Daarom is er meer nodig dan het getuigenis van zijn naam toen zijn moeder hem riep of wanneer hij zich later als ‘Micha’ voorstelt. Zijn naam zal inhoud krijgen door een krachtige prediking om met de zonde te breken en te doen wat de HEERE vraagt (*Mi 6:8*). Die prediking sluit hij af met een machtig getuigenis van de betekenis van zijn naam: “*Wie is een God als U, Die de ongerechtigheid vergeeft?*” (*Mi 7:18a*).

De Micha van dit bijbelboek komt alleen nog voor in *Jeremia 26:18*. Daar wordt hij, evenals hier, “*Micha uit Moreset*” genoemd. Dat onderscheidt hem duidelijk van alle andere in de Bijbel genoemde Micha’s, van wie we vaak niet meer lezen dan de naam van hun vader. Er zijn wel twee naamgenoten van wie we meer lezen.

De een is “*Micha, de zoon van Jimla*” (zie *1Kn 22:8-22*). In deze zoon van Jimla heeft Micha uit Moreset een inspirerende voorganger. De zoon van Jimla heeft onverschrokken Gods Woord gebracht aan koningen en profeten die met God geen rekening hielden. Deze man is niet onder de indruk gekomen van de pracht en praal van de koningen en van de dreigende taal van de valse profeten. Over deze hooggeplaatste personen heen heeft hij namelijk de majesteit van de HEERE gezien, waarbij alle aardse glorie verbleekt en zijn dreiging verliest. Micha uit Moreset

zal een waardige naamgenoot blijken te zijn, omdat hij zijn boodschap even onverschrokken brengt.

De andere Micha staat in enorm contrast met deze beide trouwe, toegewijde Micha's. Hem ontmoeten we in *Richteren 17-18*. Deze man heeft er een heel eigen idee op nagehouden hoe hij God wilde dienen. Zijn afgodische handelwijze heeft ertoe geleid dat een hele stam hem in zijn afgoderij is gevolgd.

Moreset, het stadje waar de Micha van dit bijbelboek vandaan komt, is een stadje ten zuidwesten van Jeruzalem dat direct aan het Filistijnse gebied grenst. De toevoeging 'Gath' verderop in *vers 14* geeft dat aan. Het is een gewoon plattelandstadje in de provincie. Net als Amos, die enkele tientallen jaren voor hem heeft geleefd, is hij iemand van het platteland. Dat wil niet zeggen dat hij in een isolement leefde aan wie alle wereldnieuws voorbijgaat. Hij woonde aan de weg die van de Filistijnen naar het Judese bergland loopt. Die weg is een toegangsweg tot het land. Micha woonde dus op een plek waar hij van alles op de hoogte is gebracht door de passanten. Hij is geen vreemde in de wereld waarin hij leeft en kan daardoor een passend getuigenis afleggen.

Wat zijn afkomst betreft, is er dus overeenstemming met Amos. Wat de inhoud van zijn boodschap betreft, is er duidelijk overeenstemming met Jesaja, van wie hij een tijdgenoot is. Ze hebben beiden veel gesproken over de Messias. Micha is ook wel eens 'de kleine Jesaja' genoemd. Dat er overeenstemming met Jesaja is, blijkt ook uit het aantal vergelijkbare passages van beide profeten:

<i>Micha</i>	<i>Jesaja</i>	<i>Micha</i>	<i>Jesaja</i>	<i>Micha</i>	<i>Jesaja</i>
1:9-16	10:28-32	3:12	32:14	5:2-4	7:14
2:1,2	5:8	4:1	2:2	5:6	14:25
2:6,11	30:10,11	4:4	1:19	6:6-8	43:6,7
2:12	10:20-23	4:7	9:7	7:7	8:17
3:5-7	29:9-12	4:10	39:6	7:12	11:11

Dat er grote overeenstemming tussen Micha en Jesaja bestaat, wil niet zeggen dat Micha een kopie van Jesaja is. Hij is geen naprater van Jesaja. Wat hij zegt, 'leent' hij niet van Jesaja, maar is hem door de HEERE

opgedragen. Het volk dat Jesaja hoort, hoort dezelfde dingen van Micha. De ene profeet onderstreept daardoor wat de andere heeft gezegd. Zo wordt het getuigenis dat de HEERE laat geven, bekrachtigd. God laat trouwens nooit tegenstrijdige geluiden horen. Zijn boodschappers zijn altijd in overeenstemming met elkaar, omdat Zijn Geest hen leidt. De eigen stijl van iedere boodschapper blijft daarbij altijd bewaard.

In vergelijking met Jesaja is Micha een kleine profeet. We zien Jesaja regelmatig aan het hof van de koning, terwijl Micha meer de man van het volk is. Zo'n positie kan een bijzondere geloofsoefening betekenen. Het is immers niet gemakkelijk om in de schaduw van een grote profeet te staan. Toch heeft Micha niet gedacht: 'Jesaja doet het werk wel. Ik hoef niets te doen.' Hij weet zich persoonlijk door de HEERE tot zijn taak geroepen en vervult die dan ook vol toewijding.

De toepassing naar vandaag, voor de gemeente, is eenvoudig te maken. Iedere gave is belangrijk, ook de in onze ogen 'kleine' gave. Iedere 'kleine' gave mag niet denken: 'De grote gaven doen het wel.' Dit is ook vandaag in de gemeente een vaak gebruikt argument om zelf niet in Gods koninkrijk bezig te zijn. Niet dat het altijd hardop zo wordt gezegd, maar de praktijk toont het wel aan.

Paulus laat zien dat een dergelijke opvatting in feite voortkomt uit jaloersheid. Hij gebruikt daarvoor het beeld van een menselijk lichaam: *"Als de voet zegt: Omdat ik geen hand ben, ben ik niet van het lichaam, – is hij daarom niet van het lichaam?"* (1Ko 12:15). Hier zien we dat ontevredenheid met de eigen plaats in de gemeente, gezien als lichaam, voortkomt uit jaloersheid op de plaats van een ander. Die houding brengt tot de dwaze voorstelling er 'dus' niet bij te horen, geen taak te hebben.

Micha gebruikt in elk geval niet het excuus: 'Omdat ik geen Jesaja ben, ben ik geen profeet.' Hij is niet te beroerd om zijn 'kleine' taak ook uit te voeren. Ook nu heeft God aan ieder van Zijn kinderen een taak toebedeeld. Als ieder van al die vele zogenaamd kleine gaven zich dat meer bewust wordt, zal er in de gemeente heel wat meer vrucht voor God komen en heel wat minder strijd en verdeeldheid.

Evenals de profetieën van Hosea en Amos handelt de profetie van Micha over de geestelijke toestand van het volk van de Joden (de twee stammen). Hij stelt ook de sociale misstanden zonder omwegen aan de

kaak. Ook Samaria wordt genoemd (de tien stammen), zodat het over heel Israël gaat. Hij profeteert zo'n tien jaar voor de val van Samaria, veroorzaakt door de Assyriërs in 722 v. Chr., een gebeurtenis waarover hij ook heeft geprofeteerd (*Mi 1:6-7*).

Vanwege alle misstanden in de verhoudingen die in Israël zijn ontstaan, is het volk rijp geworden voor de sikkels van de Assyriërs. Deze misstanden worden in een soort samenvatting weergegeven in 2 *Koningen 17*. Het oordeel dat Micha heeft moeten aankondigen, is niet met droge ogen door hem aangezegd. Het is hem aan het hart gegaan (*Mi 1:8-9*).

Er is al op gewezen dat in *Jeremia 26:18* wordt aangehaald wat Micha in *hoofdstuk 3:12* van zijn boek heeft aangekondigd. In de dagen van Jeremia herinnert men zich zijn woorden. Dat is meer dan een eeuw later, nadat hij ze heeft gesproken. De priesters en profeten willen Jeremia doden, omdat hij hun het oordeel verkondigt als ze ongehoorzaam blijven. Maar de vorsten halen de profetie van Micha aan en hoe Hizkia daarop heeft gereageerd. Voor Jeremia betekent deze herinnering dat de dreiging om hem te doden, wordt weggenomen. Er is namelijk veel ontzag voor Hizkia. Deze Godvrezende koning heeft Micha immers niet laten doden voor zijn woorden. Als zij Jeremia wel om zijn woorden zouden doden, zou dat neerkomen op een veroordeling van de Godvrezende Hizkia, alsof deze ten onrechte Micha heeft laten leven.

Ook is het nog belangwekkend te zien dat Micha verschillende keren in de Bijbel wordt aangehaald.

- De eerste aanhaling, die hiervoor al is genoemd (*Jr 26:11-19*), vindt honderd jaar na zijn optreden plaats.
- Daarna wordt naar Micha verwezen in de tijd van de Heer Jezus. Zo wordt een beroep op Micha gedaan om de wijzen uit het Oosten naar de plaats van de geboorte van de Messias te brengen (*Mi 5:1 - zie Mt 2:5-6*).
- De Heer Jezus maakt Zelf gebruik van Micha, als Hij de zeventig uitzendt. Bij die gelegenheid voorzegt Hij Zijn boodschappers dat de profetie van Micha in hun prediking vervuld zal worden (*Mi 7:6 - zie Mt 10:21,35-36*).

- Als Christus Zich voorstelt als de goede Herder, is dat ook iets wat we bij Micha terugvinden (*Mi 2:12-13 - zie Jh 10:9,11,14*).

Het boek is in drie delen te verdelen, waarbij elk deel begint met 'hoort':

1. Vermaning over de zonde (*Mi 1-2*)
2. Aankondiging van het oordeel (*Mi 3-5*)
3. Belofte van zegen door de Messias (*Mi 6-7*)

Micha 1

Het woord van de HEERE komt tot Micha | vers 1

Het woord van de HEERE dat kwam tot Micha uit Moreset, in de dagen van Jotham, Achaz [en] Jehizkia, de koningen van Juda, [en] dat hij gezien heeft over Samaria en Jeruzalem.

Micha heeft “*het woord van de HEERE*” gehoord. De oorsprong van zijn boodschap ligt in God. Wat Micha moet spreken, zijn woorden die God hem heeft gegeven. Tevens heeft hij de uitwerking van de woorden van God gezien in wat er met Samaria en Jeruzalem gebeurt. God spreekt nooit loze woorden. Als Hij spreekt, gebeurt er iets wat voor het geloof waarneembaar is.

De tijd van zijn profeteren valt in de tijd van drie koningen van Juda. Hoewel zijn profetie ook over Samaria gaat, worden toch alleen de koningen van Juda genoemd, omdat zij in de lijn van David staan. Tevens weten we hierdoor dat Micha zo tussen de veertig en vijftig jaar lang heeft geprofeteerd. God heeft van zijn woorden alleen laten opschrijven wat voor de komende generaties en dus ook voor ons van blijvende betekenis is.

“*Jotham*” regeert van ca. ^{*} 758-742 v. Chr. en is een koning naar Gods hart (zie 2Kn 15:32-38). “*Achaz*” regeert van ca. 742-727 v. Chr. en is een goddeloze koning (zie 2Kn 16:1-20). “*Jehizkia*” (d.i. Hizkia) regeert van ca. 727-698 v. Chr. en is een heel Godvrezende koning (zie 2Kn 18-20). Hij herstelt wat Achaz heeft verdorven. Deze drie koningen laten de verschillende omstandigheden zien waaronder profeten de woorden van God moeten spreken. God heeft voor elke tijd een passend woord, zonder dat Hij Zijn Woord ook maar enigszins aanpast aan die tijd.

In Jotham kunnen we een beeld zien van de gezegende positie van Israël in het verleden. Achaz is een verachter van de dienst van de HEERE (zie 2Kn 16:3,10-15). Hij is een beeld van de antichrist en de afval in

* Verschillende commentaren geven voor de regeerperiode van de diverse koningen licht van elkaar afwijkende jaartallen.

de eindtijd. Hizkia is een type van Christus en stelt het herstel van een overblijfsel in verbinding met Hem in de eindtijd voor.

Beloften en bedreigingen lopen in dit boek door elkaar heen. We horen hoe Micha onder de regering van goddeloze vorsten troost predikt aan de trouwe gelovigen. Tegen de rechtvaardigen in die periode zegt hij, dat het hun wel zal gaan. In de tijd van de vrome vorsten treedt hij als boeteprediker op voor de ontrouwe leden van Gods volk. Hij zegt tegen hen, dat het slecht met hen zal gaan. Want, al veranderen de tijden, het Woord van de HEERE blijft hetzelfde.

Het gaat in *Micha* om de beide rijken, dat wil zeggen het noordelijk gelegen tienstammenrijk en het zuidelijk gelegen tweestammenrijk. De boodschap van Micha is van toepassing op alle inwoners van de beide koninkrijken. Toch noemt hij niet de koninkrijken, maar de namen van de hoofdsteden ervan. Dat zal zijn, omdat de leiders van deze invloedrijke centra hoofdzakelijk verantwoordelijk zijn voor het sociale onrecht (*Mi 1:5-7; 3:9-12*). Jeruzalem krijgt in zijn profetie de nadruk. Het gaat bij deze stad namelijk niet alleen om de verdorvenheid van de leiders, maar ook om de toekomstige heerlijkheid die het deel van Jeruzalem zal zijn.

De Rechter komt | vers 2

Luister, volken, allemaal!

Sla [er] acht [op], aarde, met al wat u bevat!

*En laat de Heere HEERE Getuige tegen u zijn,
de Heere, uit Zijn heilige tempel.*

Micha stelt zonder nadere introductie de HEERE als de komende Rechter voor. De volken worden als getuigen, als waarnemers, in dit proces opgeroepen (zie ook *1 Koningen 22:28* waar zijn naamgenoot dezelfde woorden uitspreekt). Het oordeel dat Gods volk treft, is een voorbode van het oordeel dat de volken zal treffen. Het oordeel over de steden Samaria (*Mi 1:6*) en Jeruzalem (*Mi 3:12*) bevat onderwijs voor de volken. Daarom wordt de aarde opgeroepen er acht op te slaan.

De bedoeling van deze algemene oproep is het grote gewicht ervan te doen uitkomen (zie en vgl. *Dt 32:1; Js 1:2; Jr 6:19*). Micha ziet, net als Jesaja, dat het lot van de volken volledig afhangt van het lot van Gods volk. Het lied van Mozes en het boek van de wet zijn vroeger door God als

getuigen gesteld van de zonden van de Israëlieten (zie Dt 31:19-21,26). Daarin wordt getuigd van het oordeel dat hen zal treffen als zij Zijn verbond overtreden. Op dezelfde wijze getuigt de verwoesting van Samaria en Jeruzalem aan de volken hoe God de zonde haat. Het houdt de waarschuwing in dat, als “de Heere HEERE” (*Adonai Jahweh*) zo met Zijn volk handelt, zij niet moeten denken dat Hij hen zal sparen (1Pt 4:17). Hij treedt Zelf als Getuige op, omdat Zijn volk dat van Zijn Naam had moeten getuigen, van Hem is afgevallen en andere goden is gaan dienen.

Want het is nu <de> tijd dat het oordeel begint bij het huis van God; als het echter eerst bij ons [begint], wat zal het einde zijn van hen die het evangelie van God niet gehoorzamen? (1Pt 4:17)

De Heere (*Adonai*), dat is de Gebieder, de Gezaghebber, komt in majesteit uit de plaats waar Zijn troon staat (Ps 11:4). Zijn komst naar buiten

De HEERE is in Zijn heilig paleis, de troon van de HEERE staat in de hemel; ... (Ps 11:4a)

uit Zijn heilig vertrek versterkt de indruk van Zijn majesteit. Micha spreekt over “Zijn heilige tempel”. Daarmee benadrukt hij het enorme contrast met de zondige aarde, waar de atmosfeer een en al onheiligheid en onreinheid ademt. Gelukkig zal God eerst nog in Christus uit Zijn heiligdom komen en op aarde verschijnen om mensen de mogelijkheid te geven zich met Hem te laten verzoenen (zie 2Ko 5:20), voordat Hij als Rechter zal verschijnen, zoals hier wordt voorgesteld.

Als Hij moet oordelen, gaat Hij uit Zijn plaats (zie Js 26:21). Als Hij het oordeel uitstelt en daarmee genade bewijst, blijft Hij in Zijn plaats (zie Hs 5:15). Als Hij moet oordelen, doet Hij het kort, het is het werk van een ogenblik (zie Js 54:7-8). Zijn eigenlijke werk is het bewijzen van genade en barmhartigheid (zie Jl 2:13).

De HEERE komt uit Zijn woning | vers 3

*Want zie, de HEERE komt uit Zijn [woon]plaats,
Hij daalt af en treedt op de hoogten van de aarde.*

Hier is de dag van de HEERE aangebroken. Hij komt tevoorschijn. Tot nu toe heeft Hij Zich verborgen gehouden (zie Js 45:15), maar nu gaat Hij orde op zaken stellen op aarde, waar de zonden tot een hoogtepunt zijn gestegen (zie en vgl. Gn 18:21). Zijn treden “op de hoogten van de aarde” laat zien dat Hij de onbepaalde Heerser van de wereld is (zie Am 4:13; Jb 9:8; Dt

32:13). In deze uitdrukking zit ook opgesloten dat Hij de hoogmoedigen oordeelt (zie Js 2:11-19). Hoogten zijn ook plaatsen van afgoderij.

Met alles wat hoog is bij mensen, rekent Hij af op een wijze die de nietigheid van dat hoge laat zien. Zijn optreden onderstreept Zijn majesteit. Wat verheven en machtig lijkt, wat op mensen indruk maakt, is voor God minder dan wat het stof is voor mensen die daarop trappen.

In dit optreden van de HEERE zien we dat God boven de door Hem geschapen wereld staat. Hij maakt geen deel uit van Zijn schepping. De schepping is door Hem tot stand gekomen, door Zijn machtwoord, en bestaat in Hem (zie Ko 1:17). Hij is ook in staat om op elk door Hem gewenst moment in de geschiedenis in te grijpen om Zijn wil tot uitvoering te brengen.

Als Hij in Christus “aan bloed en vlees” deelneemt (zie Hb 2:14), wil dat niet zeggen dat Hij een schepsel wordt en als zodanig deel gaat uitmaken van Zijn schepping. Ook als Mens op aarde is Hij God, want Hij is door God de Heilige Geest verwekt (zie Lk 1:35). Hij is Degene “Die geopenbaard is in het vlees” (1Tm 3:16), het vleesgeworden Woord (zie Jh 1:14). Alleen van Hem kan worden gezegd dat Hij “in [het] vlees gekomen” is (1Jh 4:2). Dit kan van geen andere mens worden gezegd. Als enige Mens is Hij in de wereld gekomen vanuit een plaats die buiten de schepping ligt.

Gevolgen van Zijn komst | vers 4

*De bergen smelten onder Hem weg,
de dalen splijten
als was voor het vuur,
als water dat langs een helling vloeit.*

Als Hij op de aarde treedt, worden de gevolgen direct merkbaar. Als Hij de bergen aanraakt, worden ze als was voor het vuur. Zijn majesteit is een verterend vuur. De dalen wijken uiteen, ze verliezen alle onderlinge samenhang en hebben geen vastheid meer zoals water dat langs een helling naar beneden stroomt.

Micha gebruikt hier beeldende taal. Nu vergaat de wereld nog niet door vuur, wat in de eindtijd wel letterlijk zal gebeuren (zie 2Pt 3:7,10,12). Het oordeel van God dat Micha aankondigt, lijkt de aarde te veranderen in chaos. De gebeurtenissen die daarvoor op korte termijn zullen zorgen, zijn de aanstaande verwoesting van het noordelijke rijk (het tienstam-

menrijk) door Assyrië onder aanvoering van Salmaneser en de later volgende invasie van de Babyloniërs onder aanvoering van Nebukadnezar in het zuidelijke rijk (het tweestammenrijk). Maar wat Micha hier zegt, vindt zijn uiteindelijke vervulling bij de wederkomst van de Heer Jezus, als *“Hij komt om de aarde te oordelen”* (Ps 96:13).

Er is ook nog een vertroostende toepassing van dit vers te maken. We kunnen in de bergen de grote moeilijkheden zien, waarvoor wij soms worden geplaatst. Als wij daar niet overheen kunnen kijken, kunnen we wel naar boven kijken, naar Christus. Hij is in staat deze moeilijkheden te laten versmelten als was om ze voor ons tot een begaanbare weg te maken (zie en vgl. Js 49:11).

Aanleiding van de komst van de HEERE | vers 5

*Dit alles is om de overtreding van Jakob
en om de zonden van het huis van Israël.*

Wat is de overtreding van Jakob?

Is het niet Samaria?

En wat zijn de [offer]hoogten van Juda?

Is het niet Jeruzalem?

“Dit alles” slaat terug op de ontzagwekkende verschijning van God als Rechter in de vorige verzen en wat de gevolgen daarvan zijn. De aanleiding van Gods optreden ligt in de zonde van het volk. De zetel van het verderf is van beide rijken gevestigd in de hoofdstad van elk rijk: Samaria en Jeruzalem. Door het apart noemen van deze namen worden de tien en de twee stammen afzonderlijk als voorwerpen van Gods oordeel gezien.

Dat Samaria *“de overtreding van Jakob”* is, wil zeggen dat alle zonden van het tienstammenrijk in de hoofdstad geconcentreerd gevonden worden. Het wil dus niet zeggen dat ze alleen in Samaria worden gevonden, maar wat in Samaria gevonden wordt, is een uitbarsting van de zonde die overal aanwezig is. Mensen van het hele land gaan daarheen om aan hun zondige verlangens de afschuwelijkste uitingen te geven. Daar komt de etter van de zonde van het hele land tot een stinkende uitbarsting.

Op dezelfde wijze wordt Jeruzalem *“de [offer]hoogten van Juda”* genoemd. De zonde van Juda wordt nader aangeduid als offerhoogten,

de hoge plaatsen waar afgoderij wordt gepleegd (Jr 32:35a). Hoogten zijn hier plaatsen op bergen en heuvels waar altaren zijn opgericht om aan de afgoden te offeren. Deze plaatsen zijn een gruwel voor God.

Zij bouwden de hoogten van de Baäl, die in het dal Ben-Hinnom zijn, om hun zonen en hun dochters voor de Molech door [het vuur] te laten gaan, wat Ik hun niet geboden had. (Jr 32:35a)

Hij heeft in Jeruzalem Zijn tempel staan als de enige plaats van eredienst. Dat het volk eigennuttig andere plaatsen van eredienst heeft gemaakt om daarbij dan ook nog andere goden te aanbidden, kan God niet ongestraft laten.

In de hoofdstad zetelt de macht. Daar wordt het beleid bepaald. Dat is tot zegen of tot verderf. De hoofdstad kunnen we beschouwen als het kloppend hart van het volk. De (grote) stad is ook vandaag het centrum waar mensen heengaan om zich eens lekker uit te leven. Daar is een ruim aanbod voor het voldoen aan de zondige verlangens. Natuurlijk zijn er op het platteland ook wel gelegenheden waar dat kan. Maar de stad heeft toch wel een bijzondere aantrekkingskracht als mensen vertier zoeken. We horen dat ook als Petrus spreekt over de "steden Sodom en Gomorra" (2Pt 2:6), waar de mensen goddeloos hebben geleefd en als gevolg daarvan door God zijn geoordeeld.

Samaria zal verwoest worden | vers 6

*Daarom maak Ik van Samaria
een puinhoop in het veld,
een plek voor het planten van een wijngaard.
Ik stort haar stenen in het dal,
en haar fundamenten leg Ik bloot.*

Hier wordt de verwoesting van Samaria door de Assyriërs beschreven. Van de prachtige stad zal slechts een puinhoop overblijven, die in niets meer aan een stad zal herinneren. Van Samaria zal alleen nog maar een puinhoop op het veld te zien zijn. Het is bouwland geworden, er kunnen wijngaarden worden geplant. Het ontbloten van de fundamenten wil zeggen dat de stad tot de grond toe verwoest zal worden (zie en vgl. Ps 137:7).

Toch bevat dit grondige oordeel tevens een element van hoop. Nadat Samaria tot een puinhoop is gemaakt en zijn volle sterkte is afgebroken en neergestort, is het geschikt om er wijngaarden te planten. Aangezien

wijn een beeld is van vreugde, kunnen we in deze beschrijving opmerken dat na de uitoefening van het oordeel er nieuwe vreugde kan ontstaan.

Dit geldt ook in geestelijk opzicht. Als wij het verkeerde bij onszelf oordelen, maakt dat de weg vrij om blij te zijn in de Heer. Daarom moeten de fundamenten worden blootgelegd. We moeten zien wat de oorzaak van het verkeerde is. We moeten nagaan waarop bepaalde daden van ons leven zijn gebaseerd. Daarvoor breekt God soms dingen af die we zelf hebben opgebouwd. Maar dat is dan met het doel er blijdschap voor in de plaats te geven.

Afgoden uitgeroeid | *vers 7*

*En al haar beelden worden verbrijzeld,
en al haar [hoeren]loon wordt met vuur verbrand,
van al haar afgoden maak Ik een woestijn,
want met hoerenloon heeft zij [ze] bijeengebracht
en tot hoerenloon keren ze terug.*

Hier vinden we een nadere invulling van de verwoesting. Niet alleen de stad wordt afgebroken, er wordt ook afgerekend met elementen die Gods land en dienst zijn binnengekomen en die het volk heeft gebruikt in zijn afgodendienst. Micha zegt wat daarmee zal gebeuren.

Hij wijst op de gesneden beelden. Dit handwerk, waarvoor Gods volk zich neerbuigt, zal worden verbrijzeld. Zo kan en moet er worden gehandeld met alles wat de plaats van God heeft ingenomen. Het is waardeloos en leeg. Wat een dwaasheid om op zulke dingen zijn vertrouwen te stellen.

God spreekt over het verbrijzelen van de afgodsbeelden als een werk dat Hij Zelf ter hand neemt. Hoewel Hij de Assyriërs gebruikt, is het toch Zijn persoonlijke bemoeienis met het onherstelbaar verdelgen van alle afgodsbeelden. Hij wil Zijn volk ervan doordringen dat elke steun buiten Hem een steunen op lucht zal blijken te zijn.

Met "hoerenloon" worden de geschenken van de afgodendienaars bedoeld. Deze geschenken worden opnieuw tot hoerenloon als ze door de veroveraars worden meegenomen en voor hun eigen afgoden en voor de betaling van hun afgodsfeesten worden gebruikt.

In geestelijke zin is hoerij de ongeoorloofde eenwording van wat wel en wat niet bij God hoort (zie Ex 34:15; Ri 2:17; Ez 23:30). Hier slaat het op al de rijkdom die Samaria heeft verkregen uit ongeoorloofde verbindingen met heidense volken door het overnemen van hun goden. Dit zal allemaal door het vuur van Gods oordeel vergaan. Daarvan blijft niets over.

Als wij denken dat afgoderij een kwaad is dat alleen in onbeschaafde delen van de wereld wordt gevonden, is dat een ernstige misvatting die dringend gecorrigeerd moet worden. Afgoderij is alles wat ons oog aftrekt van de Heer Jezus als het centrum van ons leven. Niet voor niets besluit Johannes zijn eerste brief, die vol staat over de Heer Jezus als het eeuwige leven, met de woorden: “Kinderen, wacht u voor de afgoden” (1Jh 5:21).

Daarbij sluit aan wat Paulus zegt: “De hebzucht, die afgodendienst is” (Ko 3:5). Is er dan nog iemand die in het licht daarvan durft vol te houden dat afgoderij bij ons geen rol speelt? Als we het daarmee eens zijn, mag het niet bij deze constatering blijven. Dan moeten we alles uit ons leven verwijderen, waaraan we op een hebzuchtige wijze gehecht zijn. Als we dat niet doen, zal God het in oordeel van ons wegnemen.

Een rouwklacht | vers 8

*Hierover zal ik rouw bedrijven en weklagen,
zal ik berooid en naakt [mijn weg] gaan,
zal ik huilen als de jakhalzen,
en klaaglijk roepen als de struisvogels.*

Tot vers 7 is Micha de stem van de HEERE tot de mensen. In de verzen 8-9 is hij de stem van het volk, dat wil zeggen van een Godvrezend overblijfsel ervan dat nog begrip heeft van de zonden die worden bedreven door de massa van het volk. Het is een overblijfsel dat Gods gevoelens over de toestand van het volk deelt en tot uitdrukking brengt. Wij mogen ons wel afvragen: In hoeverre is dit besef bij ons aanwezig ten aanzien van de toestand van Gods volk nu?

Met het woord “hierover” bedoelt Micha de voorzegde ondergang van Samaria. Maar hij beperkt zijn weklacht niet tot Samaria. Uit het volgende vers blijkt dat hij vooral aan Jeruzalem denkt. Hij weet dat het oordeel over Samaria een voorbode is van het oordeel over Jeruza-

lem. Dat is zijn stad, het oordeel daarover raakt hem persoonlijk. Mede daardoor is zijn smart niet oppervlakkig, maar diep doorvoeld en luidruchtig. De kreten die hij daarbij uitstoot, doen denken aan die van de jakhals en struisvogel (vgl. Jb 30:29).

*Ik ben een broeder van de jakhalsen geworden,
en een metgezel van de struisvogels.
(Jb 30:29)*

In elk geval schaamt hij zich niet en houdt hij zich niet in (zie en vgl. Jr 9:1). Zijn uitingen van smart laten zien dat hij zich ten nauwste met dit volk verbonden voelt. De voorzegging van de komst van de HEERE betekent voor hem niet het mechanisch afleveren van een boodschap. Ook is er geen spoor van leedvermaak bij hem aanwezig, alsof hij zich erover zou verheugen dat dit ontrouwe volk er eens lekker van langs zal krijgen. Hij is intens begaan met het aanstaande onheil dat voor het volk dreigt.

Micha is niet alleen hoorbaar aangedaan over wat het volk zal treffen. Het is ook aan hem te zien. De rampen die het volk zullen treffen, hebben hem zo aangegrepen, dat hij alles aflegt wat maar de indruk zou kunnen wekken dat hij het wel naar zijn zin heeft. "Naakt" moeten we opvatten in de zin van ongekleed, dat is zonder bovenkleed (zie 2Sm 15:30; Js 20:2; Jh 21:7). Het geeft de aanblik van ellende en smart.

Hieruit kunnen we het nodige leren met het oog op het oordeel dat de wereld wacht. Wat doet het ons als wij daaraan denken? Te oordelen naar de luxe waarmee we ons omgeven, zijn we niet echt onder de indruk van de rampspoed die de wereld wacht. We doen flink mee met het zoveel mogelijk genieten van alle weelde en welvaart. Als we echt beseffen wat God binnenkort met de wereld gaat doen, zal ons dat tot een sobere leefwijze voeren.

De wond is ongeneeslijk | vers 9

*Want zijn wond is ongeneeslijk,
want zij reikt tot aan Juda,
zij raakt tot aan de poort van mijn volk,
tot aan Jeruzalem!*

Micha geeft twee redenen voor de luide, krachtige uitroepen van zijn smart. In de eerste plaats omdat het oordeel over Samaria zo radicaal is. De wonden als gevolg van de plagen waarmee God het slaat, zijn

“ongeneeslijk”. Er is geen uitweg meer. Gods geduld is op. De legers van Assyrië zullen de stad verwoesten en de bevolking meenemen.

De tweede reden van zijn grote smart is dat hij in zijn visioen ziet hoe de Assyriërs Juda zijn binnengevallen. (Waarschijnlijk doelt hij op de eerste invasie, zie 2Kn 18:13.) De vijand heeft zijn voet gezet op zijn land, zijn thuis. Dat is voor hem onverdraaglijk. Gods land is zijn land, Gods volk is zijn volk. Het mag niet zo zijn dat anderen daar recht op laten gelden. Dat God het toelaat, komt door de zonden van het volk. Micha erkent dat, maar dat neemt niet weg dat het binnentrekken van de vijand in Gods land bij hem een groot verdriet bewerkt.

Toch wordt Jeruzalem niet ingenomen. De veroveraar houdt halt bij de poort van Jeruzalem. Hij mag komen “tot aan” de poort, “tot aan” Jeruzalem. Dat hij niet in Jeruzalem komt, is het resultaat van de voorbede van Hizkia (zie Js 37). Hierdoor vergunt de HEERE Jeruzalem een uitstel van honderdvierentwintig jaar.

Gath en Beth-le-Afra | vers 10

*Maak [het] niet bekend in Gath,
ween niet [zo] jammerlijk,
wentel u in het stof
in Beth-le-Afra.*

Vanaf vers 10 wordt de invasie van de Assyriërs beschreven en hun belegering van Jeruzalem. Ook in *Jesaja* wordt deze opmars beschreven (zie Js 10:28-32). Maar er is een verschil. Jesaja somt meer de verschillende plaatsen op als stopplaatsen op de marsroute van de Assyriërs. De beschrijving van Micha is meer vermengd met de oorzaken waardoor de verschillende steden door dit oordeel getroffen worden.

In de *verzen 10-15* worden verschillende plaatsen genoemd die het toneel van ellende zullen zijn. Van de meeste plaatsen is bekend dat ze in de buurt van de geboorteplaats van Micha liggen. De profeet ziet dus een vreselijk onheil komen over zijn geboorteplaats en de directe omgeving.

Er worden tien steden genoemd. Tien is het getal van verantwoordelijkheid. Daarin hebben Israël en Juda gefaald en als gevolg daarvan komt nu het oordeel over hen. De eerste steden die worden genoemd, liggen in het heuvelland van Juda op de route van de vijand van

Samaria naar Jeruzalem. De volgende steden liggen in de buurt van Jeruzalem. De steden van Juda die de gesel ervan hebben ervaren, worden opgesomd, elk in bewoordingen die een woordspeling met de naam van de stad laten zien.

De opsomming wordt door *vers 12*, waar weer de poort van Jeruzalem wordt genoemd, in twee keer vijf steden verdeeld. Daardoor is het vermoeden ontstaan dat de vijf eerstgenoemde steden ten noorden en de vijf erna genoemde ten zuiden van Jeruzalem liggen, waarmee Micha gelijk aangeeft dat het oordeel zich vanuit het noorden voltrekt.

Het gedeelte van de *verzen 10-15* begint met woorden die herinneren aan de rouwklacht van David over de dood van Saul en Jonathan (*zie 2Sm 1:20*). Het eindigt met de naam van de spelonk waar David zich verborg voor Saul (*zie 1Sm 22:1*). Deze donkere momenten in het leven van David vormen als het ware het decor voor de beschrijving van de val van de steden waarover Micha spreekt. De val van Saul staat symbool voor de val van het hele koninkrijk van Israël. In de spelonk zien we dat er tijdens het oordeel toch een toevluchtsoord is voor hen die Gods oordeel als terecht erkennen. Daar bevindt en verbergt zich de heerlijkheid van Israël (*vers 15*).

Het eerste wat Micha doet, is het volk waarschuwen dat dit bericht niet doorgegeven wordt aan Gath van de Filistijnen. De profeet vreest het wraakzuchtig gejuich van deze vijanden van Gods volk (*zie en vgl. 2Sm 1:20*). Ze moeten zelfs geen enkele uiting van droefheid daar laten zien.

Het bepaalt hen er ook bij dat zij in hun eigen stad het oordeel moeten dragen. Ze mogen geen steun zoeken bij anderen. Het volle gewicht ervan moet tot hen doordringen. Het is ook een waarschuwing dat ze geen medelijden moeten zoeken op verkeerde plaatsen, bij verkeerde personen. Als ze dat doen, zal dat hun pijn alleen maar groter maken.

De eerste stad in Juda is "*Beth-le-Afra*", dat 'huis van het stof' betekent. In de oproep van Micha tot deze stad om zich in het stof te wentelen ligt dus een woordspeling. Het is een oproep zich te gedragen naar de betekenis van de naam van hun stad. Zich wentelen in het stof is een teken van rouw (*zie Jz 7:6; Jb 16:15; Js 47:1*). God wil met Zijn oordeel altijd bewerken dat de mens zich voor Hem vernedert en de rechtvaardigheid van Zijn oordeel erkent.

Safir, Zaānan en Beth-Haëzel | vers 11

*Trek voorbij,
bewoonster van Safir,
[in] schandelijke naaktheid.
De bewoonster van Zaānan gaat niet naar buiten,
rouw is [in] Beth-Haëzel;
Hij neemt Zijn steun van u weg.*

De woordspeling geldt voor alle plaatsen die door Micha worden genoemd. Micha heeft voor elke stad een oproep die aansluit bij de betekenis van de naam ervan. “Safir” betekent ‘schone’. Micha spreekt over de schande waaraan Safir zal worden prijsgegeven. Van haar schoonheid blijft niets over. De stad zal het tegenovergestelde van de betekenis van haar naam ervaren: ze zal een vernederende behandeling ondergaan.

“Zaānan” betekent ‘plaats van menigten’ of ‘die uitgegaan is’. Bij een menigte kunnen we denken aan kracht om de vijand te bestrijden. Maar er zal niemand de poort uitgaan. Uit vrees voor de vijand zullen ze binnen de poorten blijven. Van enige heldhaftigheid is geen sprake. Micha vermeldt dat zij zich niet naar buiten wagen.

“Beth-Haëzel” betekent ‘huis van de naaste’. Maar zij zullen geen hulp aan hun naasten kunnen geven. De stad zal geen plaats zijn waar vluchtelingen kunnen verblijven, omdat de stad zelf vol ellende is. De ellende waarin de vijand de stad heeft gedompeld, zal het onmogelijk maken als stopplaats voor verjaagden te dienen. Ze zijn krachteloos om voor de naasten een steun te zijn omdat de HEERE Zijn steun van hen wegneemt. Hij neemt Zijn steun van hen weg, omdat zij niet op Hem steunen.

Maroth | vers 12

*Ja, de bewoonster van Maroth
is ziek vanwege het goede,
want kwaad is afgedaald van de HEERE
tot aan de poort van Jeruzalem.*

“Maroth” betekent ‘bitterheid’. De bewoonster ziet uit naar het goede, maar het komt niet. Als bitterheid het kenmerk van de stad is, is er geen verbinding met het goede en het uitzien ernaar is ongegrond en tever-

geefs. Omdat de stad de HEERE heeft verlaten, heeft ze de bron van het goede verlaten. Het oordeel is aanstaande. Dat zal verlies betekenen van al het goede dat er nog aanwezig is. Naar het goede kan alleen met blijdschap worden uitgezien vanuit de omgang met Hem.

Midden in de beschrijving van de veroveringstocht van de Assyriërs herinnert Micha eraan dat al het onheil door de vijand van de HEERE komt. Hij is het Die Zijn volk straft vanwege hun zonden. Assyrië is de roede waarmee Hij Zijn volk tuchtigt vanwege hun volharden in het afwijken van Hem (*Js 10:5-6*). Micha geeft ook de grens aan die de HEERE voor Zijn tuchtroede heeft vastgesteld en die daarom door de vijand niet zal worden overschreden. Het is *“tot aan de poort van Jeruzalem”* en niet erdoor naar binnen de stad in (*zie vers 9*).

Lachis, het begin van Israëls zonde | *vers 13*

*Span de snelle paarden voor de wagen,
bewoonster van Lachis.*

*Die is het begin van de zonde voor de dochter van Sion,
want in u zijn de overtredingen van Israël gevonden.*

Lachis betekent o.a. ‘onoverwinnelijk’. Maar Lachis krijgt de oproep om te vluchten voor de naderende vijand en dat zo snel mogelijk te doen. Paarden, die een toonbeeld van onbevreesde kracht in de oorlogsvoering zijn (*zie Jb 38:24-25*), worden door Micha aangeprezen als het middel voor een snelle en smadelijke aftocht. Nadat Sanherib Lachis heeft ingenomen, vestigt hij er zijn hoofdkwartier en ontvangt hij de gezanten van Hizkia (*zie 2Kn 18:14,17; Js 36:2*).

In Lachis ligt *“het begin van de zonde”* van Juda. Het begin van de zonde is waar de zonde is begonnen en waarin ze ook haar volle kracht heeft geopenbaard. Het zal betekenen dat in Lachis als eerste stad in Juda de afgoderij uit Israël is ‘geïmporteerd’ en vandaar verder in Juda is verspreid. De zonden van Israël hebben geen halt gehouden voor de grens van Juda. Lachis heeft er de poort voor geopend en de zonde binnengehaald. Er wordt aangenomen dat deze stad de verbinding van afgoderij was tussen Israël en Juda.

Moreset-Gath en Achzib | *vers 14*

*Geef daarom afscheidsgeschenken
aan Moreset-Gath.*

*De huizen van Achzib blijken onbetrouwbaar
voor de koningen van Israël.*

Ook “Moreset-Gath” zal in handen van de vijand vallen. Moreset-Gath betekent ‘bezit of erfdeel van Gath’. De stad zal haar erfdeel moeten opgeven. Het zal het bezit worden van de vijand, terwijl de inwoners ervan in ballingschap zullen gaan. Met het oog daarop zegt Micha dat aan die stad een afscheidsgeschenk gegeven moet worden. Het is als een geschenk dat een vader aan zijn dochter meegeeft bij haar huwelijk, wanneer zij het huis verlaat. Het betekent dus dat ook deze stad voor het rijk verloren gaat.

“Achzib” betekent ‘leugen’, ‘bedrog’. De stad zal de koningen teleurstellen die hun hoop hierop hebben gevestigd. De ‘achzabim’ in het Oude Testament zijn beken die in de zomer droog zijn en zo bedrog zijn voor de dorstige reiziger

(vgl. Jb 6:15; zie ook Jr 15:18b). “De huizen van Achzib” worden genoemd omdat die te vergelijken zijn met de beekbedding die bedriegt. Er is geen staat op te maken, niet op te rekenen, ze bieden geen enkele bescherming.

*Mijn broeders hebben trouweloos gehandeld,
als een beek; zij gaan voorbij als stromende beken,
... (Jb 6:15)*

De koningen van Juda worden hier “de koningen van Israël” genoemd omdat zij in boosheid niet voor die van Israël onderdoen. Ze zullen het grootste bedrog omarmen als ze de antichrist zullen aannemen. Ze zullen menen in hem hun bevrijder te hebben. Maar hoe bedrogen zullen ze daarmee uitkomen. Deze man zal “onbetrouwbaar” zijn. Hij zal een ‘leugenbeek’ blijken te zijn die zijn weerga niet kent.

De koningen van Juda worden hier “de koningen van Israël” genoemd omdat zij in boosheid niet voor die van Israël onderdoen. Ze zullen het grootste bedrog omarmen als ze de antichrist zullen aannemen. Ze zullen menen in hem hun bevrijder te hebben. Maar hoe bedrogen zullen ze daarmee uitkomen. Deze man zal “onbetrouwbaar” zijn. Hij zal een ‘leugenbeek’ blijken te zijn die zijn weerga niet kent.

Maresa en Adullam | vers 15

*Opnieuw breng Ik een bezetter over u,
bewoonster van Maresa.
Hij zal komen tot aan Adullam,
de luister van Israël.*

Maresa betekent ‘bezitting’ of ‘verovering’. Eens is het veroverd door de Israëlieten, nu staat het op het punt door hun vijanden te worden veroverd. Al hun bezit zal in handen van de Assyriërs (“een bezetter”) vallen. Hier benadrukt Micha nog eens dat de HEERE de Bewerker van hun onheil is (zie ook vers 12).

Alle voorname mensen, mensen van aanzien, zullen naar Adullam vluchten (zie 1Sm 22:1), de spelonk voor achtervolgden. “De luister van Israëel” is de adel (zie Js 5:13), maar kan ook slaan op het hele volk, zij die geen recht van bestaan hebben (zie Hs 9:11-13). Omdat deze plaats zo herinnert aan de vlucht van David en allen die zich bij hem hebben gevoegd, kan het ook zijn dat God deze spelonk als toevluchtsoord aanwijst voor alle trouwe gelovigen.

Rouwbetoon vanwege ballingschap | vers 16

*Scheer [uw haar] af, ja, scheer u kaal
vanwege uw kinderen, die u lief zijn;
maak u zo kaal als een gier,
want zij zijn bij u weggegaan in ballingschap.*

Micha keert terug tot zijn rouwklacht die hij in vers 8 is begonnen naar aanleiding van de wegvoering van het volk, die hij in de verzen daarna heeft beschreven. Hij richt zich hier niet meer tot een bepaalde stad, maar doet een algemene oproep aan het hele land. Het kan hier dan ook gaan zowel over de wegvoering door de Assyriërs (zie 2Kn 18:13-19) als over de wegvoering naar Babel (Mi 4:10).

Door te spreken over “uw kinderen, die u lief zijn”, wordt Sion (vers 13) aangesproken als de moeder van haar volk. De leden van het volk zijn de kinderen van haar liefde. Het zijn de kinderen over wie zij zich als moeder zo heeft verblijd. Nu haar kinderen worden weggevoerd, verandert haar blijdschap over hen in grote smart.

Micha roept op om uiting te geven aan die smart. Hij wil dat ze zich, als teken van rouw, kaal maken en scheren (zie Jb 1:20; Ez 27:31; Am 8:10). Kaal maken en scheren zijn twee woorden voor dezelfde handeling, het zijn synoniemen. Door beide uitdrukkingen te gebruiken wordt de gedachte aan rouw versterkt. Deze versterkte gedachte wordt nog weer versterkt door de kale plek te verbinden aan de gier. Een uiterlijk kenmerk van de gier is immers dat hij op de kop en in de nek kaal is. Met het noemen van de gier wordt het aspect van oordeel nog eens extra benadrukt (zie Mt 24:28).

Micha 2

Ongerechtigheid uitdenken en uitvoeren | vers 1

*Wee [hun] die onrecht uitdenken,
kwaad uitwerken op hun slaapplaats,
[en] het bij het licht van de morgenstond uitvoeren,
omdat zij [daartoe] bij machte zijn.*

In hoofdstuk 1 heeft Micha de zonden tegenover God opgesomd. In dit hoofdstuk gaat het om de zonden tegenover de naaste. Micha wendt zich tot de machthebbers, de mensen met geld en invloed, die alleen uit zijn op zelfverrijking en daarbij over lijken gaan. Met een “wee” kondigt hij Gods oordeel over hen aan. Het ‘wee’ dat hij over deze lieden uitspreekt, herinnert aan het zesvoudige ‘wee’ dat Jesaja uitspreekt (zie Js 5:8-30). Net als Jesaja spreekt ook Micha daarna een ‘wee’ over zichzelf uit (Mi 7:1; zie Js 6:5). Oordeelsaankondiging voor anderen kan niet gedaan worden zonder zelfoordeel.

De mensen tot wie Micha hier het woord richt, zijn rasmisdadigers. Het kwaad overvalt hen niet, zij geven zich eraan over. Zij hebben hun plannen tot zelfverrijking goed uitgedacht. Dat hebben ze gedaan in de nacht, wanneer de mensen geacht worden te slapen. En wanneer het licht wordt, beginnen ze hun snode plannen uit te voeren. Ze zijn zo schaamteloos, dat ze niet terugschrikken voor het licht, maar juist in het licht hun zondig bedrijf uitoefenen. Hun hele bestaan is eraan gewijd. Ze kunnen aan niets anders denken.

Deze goddelozen gebruiken de nacht voor het beramen van onheil (Ps 36:5). Dat staat in schril contrast tot wat het

*Op zijn slaapplaats bedenkt hij onrecht;
hij gaat op een weg staan die niet goed is,
het kwaad verwerpt hij niet. (Ps 36:5)*

hart van de Godvrezende David bezighoudt. Als hij in de woestijn is, op de vlucht voor Saul, gaat hij niet 's nacht liggen denken hoe hij Saul kan uitschakelen. Hij denkt aan de HEE-RE, aan Wie Hij is (Ps 63:7). En als hij denkt aan de ongerechtigheid die hem omgeeft en wordt aangedaan, wil hij in zijn hart alles aan de HEERE overgeven en niet zichzelf wreken (zie Ps 4:5).

*Wanneer ik aan U denk op mijn bed,
over U peins in [nacht]waken –
... (Ps 63:7)*

Door Gods Geest geleid brengt Micha de verdorven reden voor hun handelen aan het licht. Zij redeneren: ‘Wij hebben de macht en dus ook het recht om te handelen zoals wij willen.’ De zin “*omdat zij [daartoe] bij machte zijn*”, luidt letterlijk: ‘Hun hand is hun tot god.’ Dat wil zeggen de macht die zij hebben, geldt voor hen als god, zij erkennen geen hogere macht dan hun hand (*zie en vgl. Hk 1:11*). Ze hebben de macht te doen wat ze willen (*zie en vgl. Gn 31:29; Sp 3:27*).

Het is de fout van velen, vaak de rijken en sterken, maar ook mensen met denkkraft, dat zij geloven te mogen doen wat zij kunnen doen. Het is het soort mensen dat geen besef van goedheid heeft, bij wie geen vrees voor God voor ogen staat (*zie Rm 3:18*). Er is bij hen geen enkele innerlijke of uiterlijke afgrenzing, niets wat hen ervan weerhoudt hun snode plannen uit te voeren. Zij bedenken en doen.

Een toepassing voor vandaag kunnen we zien bij veel schrijvers, producers van films of bedenkers van computerspulletjes. Ze bedenken steeds nieuwe methoden om te zondigen. Ze brengen die aan de man in hun nieuwste uitgaven. De lezers, kijkers en kopers zijn de slachtoffers die zich gewillig van hun geld laten ontdoen door het te investeren in een aanschaf van de producten van deze bedenkers van kwaad. Naarmate ze de vrucht van het denken van deze mensen tot zich nemen, wordt hun moreel besef, zonder dat ze het in de gaten hebben, steeds verder afgebroken. Het kwaad dat daar weer uit voortkomt, is een maatschappij die zich steeds meer verhardt en zich steeds meer tegen God en Zijn gezag en als gevolg daarvan ook steeds meer tegen zijn naaste keert.

Begeerte, roof en onderdrukking | *vers 2*

*Zij begeren akkers en roven die,
en huizen, en nemen die af.
Zo onderdrukken zij de man en zijn huis,
de mens en zijn erfelijk bezit.*

Hun kwade praktijken, uitgedacht in de nacht, bestaan uit roven en verdrukken. Ze vloeien voort uit hun begeerte naar wat aan hun naaste toebehoort. Als de rechten van God worden vertreden, gaan ook de rechten van de naaste eraan. Het is al verboden om iets te begeren wat van een ander is. Het is een overtreding van het tiende gebod van de

wet (zie Ex 20:17). Hierdoor wordt de begeerte naar wat van een ander is, tot een zondige daad verklaard (zie Rm 7:7). Paulus stelt dat begeerte afgodendienst is (Ko 3:5), want het is je hart op iets anders zetten dan op God.

Doodt dan uw leden die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartsucht, boze begeerte en de hebzucht, die afgodendienst is, ... (Ko 3:5)

Maar het blijft niet bij de begeerte. Eerst zondigen ze in hun hart. Daarna zondigen ze in de praktijk. En het lijkt erop dat zij succes hebben in hun boze voornemens. Wat zij doen, wordt treffend geïllustreerd in de geschiedenis van Achab die de wijngaard van Naboth wil hebben (zie 1Kn 21). Achab toont zijn volledige onverschilligheid voor het feit dat het land aan God toebehoort (zie Lv 25:23). God heeft Zijn land als een erfelijke bezitting aan de families van Zijn volk gegeven.

Naboth waardeert wat God hem heeft gegeven en wil dan ook onder geen beding zijn land wegdoen. Hij is zich ervan bewust dat Achabs begeerte niet alleen zijn eigen huis betreft, maar zijn voorvaderlijk huis en ook het huis dat van het volgende geslacht zal zijn. Maar daaraan heeft Achab geen boodschap. Hij neemt toch bezit van het erfdeel van Naboth door de zaak in handen van zijn nog goddelozere vrouw Izebel te geven. Zij zorgt ervoor dat Naboth wordt vermoord en de wijngaard in Achabs bezit komt.

De mensen die Micha op het oog heeft, zijn allemaal Achabjes. Zij doen wat Achab heeft gedaan. Het is geen vleierende vergelijking, maar wel een heel duidelijke. Jesaja heeft deze praktijken ook gelaakt (zie Js 5:8). De geschiedenis van Achab en Naboth is dus geen incident, maar gebeurt vaker. Het vindt overal plaats waar de begeerte de overhand heeft. Het kenmerk van begeerte is dat je nooit genoeg hebt. Zo is het bij deze mensen. In onze eenentwintigste eeuw brengen processen tegen bestuurders van grote maatschappijen hetzelfde gedrag aan het licht.

De profeet spreekt over 'roven', maar dat zullen zij beslist ontkend hebben. Ze zullen zo te werk zijn gegaan, dat ze zichzelf tegen dit soort aantijgingen kunnen verweren. Ze zullen het zo brengen, dat ze zich op een 'nette' manier het bezit van de ander hebben toegeëigend. Maar het zijn mensen die in hun eigen voordeel de grenzen verleggen (zie Hs 5:10) om zo het erfdeel van een ander in bezit te nemen. Om de grenzen van anderen bekommeren ze zich niet.

Het kwaad dat de HEERE bedenkt | vers 3

*Daarom, zo zegt de HEERE,
zie, Ik bedenk kwaad over dit geslacht
waar u uw nekken niet uit weg kunt nemen
en [waardoor] u niet rechtop [verder] kunt gaan,
want het zal een kwade tijd zijn.*

Het woord “*daarom*” waarmee dit vers begint, geeft aan dat de voorgaande lijst van zonden de basis is voor de ramp die Micha nu gaat aankondigen. Het is een woord van de HEERE, een door Hem genomen besluit. Als zij kwaad bedenken (*vers 1*), zal Hij ook kwaad bedenken. We zien hierin Zijn regering, dat wil zeggen dat het kwaad dat we doen, ons zal treffen. Het is de wetmatigheid dat we zullen maaien wat we zaaien (*zie Gl 6:7*).

Er is gelijkenis tussen wat we zaaien en wat we maaien. Als we kwaad zaaien, moeten we niet denken dat we goedheid zullen maaien. Als we dat wel menen, betekent dat een bespotten van God. Maar God laat niet met Zich spotten. Zijn regering is daarvan het bewijs.

De rechtvaardige God waarschuwt Zijn volk dat Hij een kwaad gaat bedenken. Zij beramen plannen om door geweld aan hun hebzucht te voldoen. Daarom maakte God ook plannen om hen met Zijn oordelen te treffen. Die oordelen oefent Hij uit door de Assyriërs. Hij spreekt over “*dit geslacht*”, waarin we een zekere minachting beluisteren. Vanwege hun zonden zal God hun een juk opleggen. Dit juk is de vijand die Hij hun op de nek zal sturen, waarvan ze zich niet zullen kunnen bevrijden en voor wie ze zich zullen moeten bukken.

De trotse, hooghartige houding waarmee ze neerzien op de ellendigen, zal veranderen in een gebogen hoofd vanwege de ellende die over hen komt. Dat zal een dramatische keer brengen in hun tijd van voorspoed. Zij zullen persoonlijk, maar ook als natie worden vernederd. Van al hun fierheid zal niets overblijven. Tegenover de volken om hen heen zullen ze met gebogen hoofden staan.

De “*kwade tijd*”, dat is de tijd van hun gevangenschap, zal aanbreken. In *Amos 5:13*, waar deze uitdrukking ook voorkomt, gaat het om het boze gedrag van de mensen. Hier gaat het om het verlies van alles waaraan ze zich hebben gehecht. Ze zullen als straf hun eigen erfdeel kwijtraken evenals uiteraard de geroofde erfdelen.

Een spreuk | vers 4

Op die dag zal men een spreuk over u aanheffen, klaaglijk klagend met een rouwklacht, [en] zeggen:

Wij zijn geheel verwoest,

Hij doet het deel van mijn volk [van eigenaar] veranderen.

Hoe neemt Hij [het] van mij weg,

Hij deelt onze akkers uit aan afvalligen!

Aan de smaad van gevangenschap wordt bespottend toegevoegd, waarbij de vijand spottend hun eigen woorden zal gebruiken. De woorden van de rouwklacht zijn de vijand bekend. Daarom kunnen zij die als een spreuk weergeven.

“Wij zijn geheel verwoest” is een uitroep van vertwijfeling. Zo snel als ze zich verrijkt hebben, zo snel zal die rijkdom hun ook weer worden afgenomen. Het verderf komt altijd plotseling. Mensen die zich rijk wanen, weten wel dat het hun zomaar kan ontvallen. Toch brengt dat hen niet tot nederigheid. Ze zullen alles doen om hun rijkdom zeker te stellen.

Met al hun berekeningen houden ze echter geen rekening met God. Ja, ze denken wel aan Hem, maar dan als Iemand Die wel dik tevreden met hen zal zijn. Ze zijn immers geregeld aanwezig in een godsdienstige samenkomst en brengen af en toe een offer. Dat daar wel eens iets aan mankeert, daar moet God maar niet moeilijk over doen.

De ondertoon die we beluisteren, is dan ook: ‘Hoe kan God ons zoiets aandoen? Waarom treft ons, die toch trouw onze godsdienstplichten vervullen, dit kwaad? Hij neemt het mij af, dat is heel erg. Maar alsof dat niet erg genoeg is, geeft Hij het ook nog eens aan afvalligen! Dit is toch onverklaarbaar?’ Het brengt hen niet tot berouw over hun zonden, maar alleen tot een klaagzang over wat ze zijn kwijtgeraakt.

Daarom ... | vers 5

Daarom zult u niemand hebben die volgens het lot het meetsnoer uitwerpt in de gemeente van de HEERE.

Het woord “daarom” is de inleiding van de logische conclusie van het voorgaande. Vanwege de zonden van de *verzen 1-2* zal het volk worden

weggevoerd, zoals aangekondigd in de *verzen 3-4*. Als gevolg daarvan zal aan niemand een erfdeel worden toebedeeld.

Het gebruik van “*het meetsnoer*” zien we bij de verdeling van het land onder Jozua (zie *Jz 13:6*; zie en vgl. *Ps 16:6*). De verdeling van het land zal nu door Israëls vijanden gebeuren en niet door henzelf; onder hen zal er niemand zijn die dat gezag heeft. Ze zullen volledig zijn overgeleverd aan de willekeur van de vijand. Ook zullen er geen bewoners zijn aan wie het land kan worden toebedeeld.

Profeteer niet | *vers 6*

Ze profeteren: Profeteer niet!

Ze moeten er niet over profeteren!

Er komt geen einde aan al die smaad.

Het gedeelte van de *verzen 6-11* gaat over de valse profeten. In de *verzen 6 en 11* zijn zij aan het woord. In de tussenliggende *verzen* laat Micha zien wat de gevolgen zijn van hun valse voorstellingen. Hij laat ook zien hoe de HEERE hun optreden beoordeelt en wat Zijn antwoord daarop is.

Micha wordt door de valse profeten met het bevel: “*Profeteer niet!*” verboden om zijn stem nog langer te verheffen. Deze valse profeten zijn de vrienden van de schraperige grootgrondbezitters die eerder in de *verzen 1-2* door Micha zijn aangesproken. Zij willen niet dat hun maatschappelijke ondeugden door Micha worden gehekeld. Ze willen niet horen van een veroordeling van hun kwalijke praktijken. Zijn scherpe verwijten en ernstige bedreigingen gaan er bij corrupte magnaten niet in.

Het is het algemeen heersende gevoel van mensen ook vandaag in de christenheid. Ze willen alleen prettige dingen horen, aangename dingen (zie *Js 30:10*; *Am 2:12*; *7:16*; *2Tm 4:3*). Mensen zoeken naar een gemeente waar iedereen mag doen wat hij wil, waar niet moeilijk wordt gedaan, waar geen Micha's zijn. Als je maar plezier hebt. Een samenkomst moet vooral leuk, grappig zijn.

Maar Micha weet dat als de dingen in Israël en Juda niet veranderen, het oordeel komt. Het is geen bewijs van liefde als je daarover zwijgt. Wijzen op het kwaad, het aan de kaak stellen ervan, moet gebeuren.

Het doel ervan is dat de zonde wordt beleden, want dan is de weg vrij voor God om weer te gaan zegenen.

Maar daar hebben de genotzoekers geen boodschap aan. Ze denken: 'Als hij nou maar ophoudt met profeteren, als hij zijn mond maar houdt, dan komt het oordeel ook niet.' Het is het soort denken dat als je de dokter doodschiet die je vertelde dat je een dodelijke ziekte hebt, je dan die ziekte niet meer hebt. Dit is de wijze waarop de valse profeten reageren op de prediking van Micha. Ze vinden dat hij maar eindeloos blijft zeuren over de dingen die zij leuk vinden en die hij beschimpt en zonde noemt. Dat zijn ze beu.

Valsheid en oprechtheid | vers 7

*U die huis van Jakob genoemd wordt,
komt de Geest van de HEERE [soms] tekort?
Zijn dat Zijn daden?
Doen Mijn woorden geen goed
bij hem die oprecht wandelt?*

Het lijkt erop dat we in het eerste deel van dit vers de valse profeten nog tot het volk horen spreken. Door hen aan te spreken als "huis van Jakob" bevestigen zij de indruk dat zij werkelijk het verbondsvolk van de HEERE zijn. Dat is ook waarop het volk zich beroemt. Ze claimen het volk van God te zijn, terwijl ze het met hun daden loochenen (zie Js 48:1; Jh 8:33,39).

Vanuit die huichelachtige houding zeggen ze dat Micha toch wel een heel verkeerde voorstelling van God geeft. Menen ze echt dat de Geest van de HEERE door Micha spreekt, een man die hun alleen maar beperkingen oplegt? God is toch geen God met tekorten? Zo kennen zij Hem niet. Hij is altijd zo goed voor hen. Ze kennen Hem alleen als die 'lieve God' Die Zijn volk nooit hard zal vallen en alles geeft wat ze nodig hebben. Denkt Micha nou echt dat God zo handelt, dat dit "Zijn daden" zijn, dat Hij alleen maar eropuit is om te straffen? Is Hij zo kort angebonden, zoals Micha doet voorkomen? Zij weten wel beter.

Het antwoord, of liever de weerlegging, op de beweringen van de valse profeten komt in het tweede deel van dit vers. Hier voert Micha de HEERE sprekend in. De HEERE neemt het woord. Als de straf komt, ligt dat niet aan Zijn gebrek aan geduld of aan Zijn tekortschieten om

hen te zegenen, maar aan hun zonden. Zijn goede woorden zijn voor “hem die oprecht wandelt” en niet voor de onoprechten van wandel zoals zij. De oprechte heeft niets te vrezen, maar wordt juist door Hem bemoedigd. De goede woorden van de HEERE bevatten kracht voor de oprechte om in zijn wandel de HEERE te blijven behagen.

Het volk stelt zich als een vijand op | vers 8

*Maar onlangs stelde Mijn volk
zich [nog] op als een vijand
tegenover een kledingstuk.
U rukt de mantel af
van nietsvermoedende voorbijgangers
die terugkeren van de strijd.*

Bij Israël is de oprechte van wandel die in het vorige vers wordt genoemd, niet te zien. Het woord “onlangs” (of: gisteren) staat in verbinding met een handeling die telkens weer voorkomt, ook onlangs nog. Het volk gedraagt zich vijandig tegenover de HEERE door vijandig tegenover hun eigen volksgenoten op te treden. Hun slachtoffers zijn argeloze voorbijgangers, mensen die niet op strijd uit zijn, die zelf vreedzaam gezind zijn (zie Ps 120:7). Terwijl ze zich veilig wanen, worden ze door hun inhalige volksgenoten van hun kleding beroofd.

Een mantel kan tot onderpand dienen als een Israëliet zo verarmt dat hij moet lenen (zie Ex 22:26). Maar de HEERE heeft in Zijn genade daarbij bepaald dat het kledingstuk hem voor de nacht weer moet worden teruggegeven (zie Ex 22:27). Deze rovers hebben geen besef van genade. Maar de HEERE neemt hun daden waar en registreert ze. Ze zullen hun rechtvaardige straf niet ontlopen.

Dit optreden als vijand van de HEERE is het gevolg van het luisteren naar de valse profeten. Valse profeten zijn mensen die de rechte weg hebben verlaten en zijn afgedwaald en op “de weg van Bileam” zijn terechtgekomen en die weg volgen (zie 2Pt 2:15). De ‘weg van Bileam’ is de weg van mensen die zich in godsdienstige dingen helemaal door geld laten leiden. Zij malen er niet om of ze waarheid spreken. Het zijn woordenkramers die de leugen als waarheid presenteren als het maar geld oplevert.

Uitbuiting van de kwetsbaren | vers 9

*De vrouwen van Mijn volk verdrijft u,
[elk] uit het huis dat haar lief is,
haar kleine kinderen ontnemt u
voor eeuwig Mijn sieraad.*

De vrouwen over wie het hier gaat, zullen weduwen zijn. Beroofd van hun man zijn ze onbeschermd, vogelvrij. Daardoor zijn zij een gemakkelijke prooi voor de onbeschaamde en genadeloze schrapers die niets heilig achten. Terwijl Gods speciale zorg naar deze kwetsbaren uitgaat, zien zij er alleen vermeerdering van hun rijkdom in.

Harteloos verdrijven zij de weduwen uit hun woningen. Zo verscheuren zij de dierbare herinneringen aan het geluk dat deze weduwen eens kenden. Met hun kinderen hebben ze evenmin medelijden. Ze ontnemen de vrouwen hun kostbaarste overgebleven bezit. Met het ontnemen van de kleine kinderen aan deze vrouwen ontnemen ze de HEERE Zijn sieraad. Juist kinderen en zuigelingen zijn een sieraad voor Hem. Uit hun mond ontvangt Hij eer (*zie Mt 21:16*). Dit ontnemen ze de HEERE. Het kan zijn dat zij deze kinderen niet alleen voor zichzelf als slaven opeisten (*zie en vgl. 2Kn 4:1*), maar hen zelfs als slaven doorverkochten naar het buitenland. Alles werd hun ontnomen. Er is geen einde aan dit harteloze handelen.

Het gebeurde toen door hen die beleden het volk van God te zijn en daarin een plaats van aanzien innamen. Enerzijds gaven zij hoog op van hun nauwgezette wandel. Anderzijds vertrapten ze de rechten van de weerlozen. Het is de geest van het farizeïsme (*zie Mk 12:38-40*). Die geest was niet alleen toen werkzaam. We zien het nu ook. Mannen die voorgaan en preken over Gods Woord en de genade en die tegelijk dat Woord geweld aandoen door hun vrouw en kinderen te verlaten voor een ander.

De satan is eropuit gezinnen te verwoesten. Hij doet dat op vele manieren. Een ervan is dat hij de kinderen van de ouders scheidt. Vader en moeder moeten beiden kunnen werken. De kinderen kunnen naar allerlei opvangcentra. De overheid subsidieert dat en stimuleert daardoor deze scheiding. In die opvangcentra komen ze in handen van beroepskrachten, terwijl ze de liefde, warmte en geborgenheid van de moeder nog zozeer nodig hebben.

Dit is niet het land van de rust | vers 10

*Sta op en ga weg,
want dit is niet het [land] van de rust.
Omdat het verontreinigd is, brengt het de ondergang,
ja, een verschrikkelijke ondergang.*

“*Sta op en ga weg*” zijn de woorden waarmee zij die de macht hebben anderen uit hun erfdeel verdrijven om er bezit van te nemen. God gebruikt deze woorden nu tegen hen. Zij die anderen laten opstaan en van hun bezittingen beroven, zullen zelf moeten opstaan en vertrekken uit wat hun is gegeven. Hier zien we weer de wetmatigheid van maaien wat men zaait. Opstaan en vertrekken is ook Gods oordeel dat past bij hun handelwijze van opstaan tegen en weggaan bij God.

De bedrivers van ongerechtigheid hebben het land onrein gemaakt door hun zonden (zie *Lv 18:25,28*). Voor de kwaaddoeners is er in het land van de HEERE geen rustplaats meer, wat het wel was in tijden van gehoorzaamheid (zie *Dt 12:9-10; 1Kn 8:56*). Zij zullen in het land geen rust meer kennen en weggevoerd worden in ballingschap.

Met deze oproep gaat er ook een roepstem van de HEERE uit tot allen die oren hebben om te horen, om zich van al deze ongerechtigheid af te zonderen. Hoe kunnen de heiligen van de HEERE rusten in zo'n staat van zaken? Hoe kan een land, waar zulk schrijnend onrecht plaatsvindt, een plaats van rust zijn?

Het land is onrein door geweld en afgoderij (zie *Ez 36:17-18; Jr 2:7*). Het boze handelen van mensen legt over het land als het ware een waas van onreinheid. Die atmosfeer veroorzaakt dat ieder die zich daarin begeeft, erdoor verdorven wordt. Daardoor neemt het verderf toe, woekert het voort. Met het vertrek van de boosdoeners zal er ook een einde komen aan het voortwoekerd verderf.

Een profeet die het volk graag heeft | vers 11

*Als er iemand is die wind naloopt,
en bedrieglijk liegt [en zegt]:
Ik profeteer voor u
voor wijn en sterkedrank,
dan is hij voor dit volk de profeet!*

Met deze ironische weergave van hoe een valse profeet te werk gaat, rondt Micha zijn toespraak over de valse profeten af. De valse profeet is populair omdat hij spreekt wat het volk graag hoort (2Tm 4:3-4). Valse profeten verkondigen dat het volk zich te goed mag doen aan aards genot. Hun godsdienst is er een van drinken en pret maken.

Want er zal een tijd zijn dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen, om zich het gehoor te laten strelen; en zij zullen het oor van de waarheid afkeren en zich tot de fabels wenden. (2Tm 4:3-4)

Ze kunnen daarvoor zelfs misbruik maken van uitspraken van de Bijbel die ze daarvoor gewoon uit hun verband rukken (zie Lv 26:4; Dt 28:4; Jl 2:24). Op die manier gaan ze voorbij aan de zonden van het volk die de komst van deze zegeningen als zegeningen van God onmogelijk maakt. Daarom zijn zij geliefd bij de inhalige rijken, omdat zij nooit van oordeel, maar altijd van voorspoed spreken, al is hun leven nog zo in strijd met Gods wet.

Het volk is zo ver verwijderd van God en hun geestelijk onderscheidingsvermogen is zo afgestompt, dat zij met vreugde de boodschap van deze misleiders omhelzen. Dat ze door het nalopen van valse profeten in feite wind nalopen, dat ontgaat hun. Wind nalopen betekent dat iemand de richting van zijn weg laat bepalen door wat slechts wind is, dus ijdel, leeg, door bedrieglijke droombeelden (Ez 13:3).

Zo zegt de Heere HEERE: Wee de dwaze profeten die hun [eigen] geest volgen zonder [iets] te hebben gezien! (Ez 13:3)

De opkomst van valse profeten is het gevolg van de impopulaire boodschap van de echte profeten. Wie loopt er nu een echte profeet achterna? Die predikt immers alleen depressief makende droefenis? Dan kun je beter een valse profeet nalopen. Die laat tenminste aangename woorden 'druppelen' (hier de letterlijke betekenis van het woord 'profeteren', evenals in vers 6; zie en vgl. Dt 32:2; Ez 20:46; 21:2; Am 7:16; Jb 29:22). Daar ga je je echt vrolijk door voelen. Hoe groot zal de ontzuivering zijn als ze ontdekken hoe groot het bedrog is dat ze hebben omarmd!

Het overblijfsel van Israël bijeengebracht | vers 12

Ik zal u, Jakob, zeker verzamelen, geheel en al.

Ik zal het overblijfsel van Israël zeker bijeenbrengen.

*Ik zal het samenbrengen als schapen van Bozra,
als een kudde midden in zijn weide.
Het zal er gonzen van de mensen.*

De verzen 12-13 ronden het eerste deel van het boek af. Het is een belofte van zegen en bevrijding na de krachtige beschuldigingen aan het adres van het volk. De nadruk ligt op wat de HEERE gaat doen. Hij is hier Degene Die handelt, zoals eerder in oordeel, nu in zegen. Hij maakt bekend wat die zegen inhoudt. Oordeel is dus niet het laatste woord dat God voor Zijn volk heeft.

Micha beziet in deze verzen het volk als een volk waarover het aangekondigde oordeel is voltrokken. Het volk is weggevoerd. Maar dat is niet het einde van het volk. De HEERE spreekt hier uit dat Hij het volk, ondanks zoveel ongerechtigheid, niet heeft opgegeven en dat Hij het zal gaan zegenen.

Nadat Micha op zoveel heeft gewezen wat verkeerd is, is het verwonderlijk dat hij ineens gaat spreken over een belofte van toekomstige zegen en herstel. Dit heeft dan ook alleen betrekking op een overblijfsel in de eindtijd, terwijl de ongelovige massa wel door het aangekondigde oordeel zal worden getroffen. Dat overblijfsel is dan "heel Israël" (Rm 11:26) of zoals Micha hier zegt: "Jakob ... geheel en al." De profeten maken altijd onderscheid tussen de ongelovige, afvallige massa van Israël en het gelovige, trouwe overblijfsel.

Hierdoor wordt ook duidelijk dat de behoudenis die Micha hier verkondigt, op een andere basis ligt dan de aankondigingen van de behoudenis van de valse profeten. Micha gaat niet voorbij aan het oordeel. Het "bijeembren-

gen" veronderstelt de daaraan voorafgaande verstrooiing onder de volken (Jr 31:10). Vanuit het uitgeoefende oordeel

*Hoor het woord van de HEERE, heidenvolken,
verkondig het in de kustlanden van ver weg,
en zeg:*

*Hij Die Israël verstrooid heeft, zal het [weer] bijeenbrengen
en het hoeden, zoals een herder zijn kudde [hoedt].
(Jr 31:10)*

vindt er herstel plaats. En als het volk hersteld is, zal het ook zeer vermeerderd zijn (zie Js 54:1-3), "het zal er gonzen van de mensen" (zie Ez 34:31; 36:38). Dat zal het prachtige resultaat zijn van Gods handelen.

De HEERE is hier de Herder. Zo wordt hij vaker in het Oude Testament gezien. Bijvoorbeeld in *Psalm 78:52-53* waar over Hem wordt gezegd

dat Hij Zijn volk als een kudde uit de slavernij van Egypte leidde (zie ook Ps 80:2). De HEERE is dezelfde als de Heer Jezus in het Nieuwe Testament, waar Hij de goede Herder wordt genoemd (zie Jh 10:11). Er is bij Hem veiligheid, bescherming en voedsel.

De Heer Jezus heeft aan de gemeente herders gegeven die Hem vertegenwoordigen (zie Ef 4:11; 1Pt 5:1-4). Deze herders hebben de opdracht ervoor te zorgen dat de kudde voedsel, veiligheid en bescherming krijgt. Daarom geven zij onderwijs in de fundamenten van het geloof. Ook zorgen ze voor leiding en begeleiding op de weg die de schapen moeten gaan en voor bescherming tegen de gevaren van verkeerde leer (zie Tt 1:9).

De Doorbreker | vers 13

*De Doorbreker trekt vóór hen op.
Zij zullen doorbreken, door de poort trekken
en daardoor naar buiten gaan.
Hun Koning gaat vóór hen uit,
de HEERE [gaat] aan de spits.*

Dit vers laat zien hoe het resultaat van het vorige vers wordt bereikt. Het gaat hier niet om verzamelen, zoals in het vorige vers, maar om bevrijding. Hier wordt de verlossing van Israël uit de ballingschap geschilderd onder het beeld van de bevrijding uit een gevangenis.

Verderop vergelijkt Micha Egypte, waar het volk eens gevangen was, met een slavenhuis (zie Mi 6:4; Ex 20:2). Hier vergelijkt hij de ballingschap met een gevangenis met muren en poorten die doorgebroken moeten worden. De Doorbreker maakt de weg vrij voor allen die Hem volgen en ruimt obstakels uit de weg. Deze Doorbreker is niemand anders dan de HEERE, de Messias (zie Js 42:7; 59:20, 21; Rm 11:26; Hs 1:11; 3:5). Hij gaat aan hun spits (zie Js 52:12), net zoals Hij voor hen uitging als de Engel van de HEERE in de wolk- en vuurkolom (zie Ex 13:21).

Hij zal Zijn volk voorgaan uit de poorten van de steden waar ze gevangenzaten. Hij gaat voor hen uit als Doorbreker, Koning en HEERE. De drie werkwoordsvormen 'doorbreken', 'trekken' en 'gaan' brengen een voortgang tot uiting die door geen enkele macht is tegen te houden.

Zoals al vaker is opgemerkt, is de HEERE de Heer Jezus. Hij is de goede Herder Die Zijn eigen schapen uitleidt en in de vrijheid brengt en verzorgt. Ook Zijn opstanding laat Hem op een prachtige manier als de Doorbreker zien. De Heer Jezus breekt immers de gevangenis van dood en graf open, Hij doorbreekt de wachters en alle haat van de duivel en zijn instrumenten (de leidlieden). Zo is Hij in de opstanding voor zijn verlost en uitgegaan die Hem volgen (*zie 1Ko 15:23*). Ook zij breken door de poort, achter Hem aan.

De 'poort' is in de eerste plaats die van Jeruzalem. In de eindtijd zal Jeruzalem worden ingenomen door de koning van het noorden. Maar dan zal de Heer Jezus verschijnen in Jeruzalem, op de Olijfberg. Van daaruit zal Hij het in benauwdheid zijnde overblijfsel dat zich in Jeruzalem bevindt, voorgaan en uit de benauwdheid redden. Hij is de Redder die 'uit Sion' (hier niet: tot Sion) zal komen (*zie Rm 11:26; Ps 14:7*), wat inhoudt dat Hij eerst tot Sion is gekomen (*zie Js 59:20*).

De Heer Jezus is ook de Doorbreker voor elke nieuwe situatie of tijdsperiode. Hij is er altijd om voor ons uit te gaan en elke tegenstand te doorbreken die ons benauwt of beperkt. Dan gaat Hij voor ons uit en stelt ons in de ruimte. We moeten wel dicht achter Hem aangaan, zoals de wapendrager vlak bij Jonathan bleef (*zie 1Sm 14:13*).

Micha 3

Dit hoofdstuk is in drie gelijke delen te verdelen. Elk van de drie delen begint met een beschuldiging aan het adres van de verantwoordelijke leiders en sluit af met een veroordeling.

- De *verzen 1-4* zijn gericht tot de hoofden en leidlieden,
- de *verzen 5-8* tot de valse profeten en
- de *verzen 9-12* tot de beide voorgaande categorieën, waaraan de priesters worden toegevoegd.

Het sleutelwoord is het woord 'recht' (*verzen 1,8,9*).

Het kennen van het recht | *vers 1*

*Toen zei ik:
Luister toch, hoofden van Jakob
en leiders van het huis van Israël,
behoort u niet
het recht te kennen?*

Micha spreekt "Jakob" en "Israël" opnieuw aan. Hij heeft dat gedaan in de zegen van *vers 12* van het vorige hoofdstuk. Maar daar betrof het een trouw overblijfsel, terwijl het hier gaat om de ontrouwe leiders. De "hoofden" en "leiders" zijn rechters en bestuurders, de burgerlijke overheden.

Micha stelt hun een indringende vraag die hun geweten moet raken. Zij, die meer dan wie ook weten wat recht is en anderen oordelen, bedrijven het ergste onrecht. Het recht dat zij moeten hooghouden en dat is neergelegd in de wet van Mozes, verdraaien zij op vreselijke wijze. Daarmee onteren zij bovenal de HEERE, want Hij is de Wetgever.

Zij lijken in veel opzichten op de farizeeën en schriftgeleerden uit de dagen van de Heer Jezus. De Heer laakt het vrome gedrag van deze lieden en hun uitbuiting van de sociaal zwakkeren (*zie Mk 12:38-40*). Deze wetshandhavers keken met minachting op het 'onwetende' volk neer (*zie Jh 7:49*). Verblind door het najagen van eigen belangen zijn zij er steeds op uit geweest om Hem te doden Die de wet heeft gegeven (*zie Jh 5:18; 11:53*).

Haten en liefhebben | vers 2

*Zij haten het goede
 en hebben het kwade lief,
 zij stropen hun huid van hen af
 en hun vlees van hun beenderen.*

Haten en liefhebben hebben betrekking op hun gezindheid en tonen de verdorven grondhouding van deze mensen. Het is niet alleen zo dat zij het goede niet doen, maar ze hebben er een afkeer van, zij haten het. Het is al zonde als iemand het goede niet liefheeft, laat staan als hij het haat. Zo is het ook met het kwade. Ze doen het kwade, maar dat niet alleen, ze doen het graag, ze houden ervan. Het is al verkeerd als iemand niet vlucht van het kwade, laat staan als hij het liefheeft.

Deze mensen zijn geen herders, maar slaggers, of nog erger, kannibalen. In plaats van te helen wat gebroken is, breken ze stuk wat heel is. In plaats van de kudde te voeden, doen ze zich er te goed aan. Ze scheren de schapen niet, maar villen ze. In plaats van de kudde te beschermen tegen wilde dieren, gedragen zij zich zelf als wilde dieren te midden van de kudde.

In *Johannes 10:10-13* gebruikt de Heer Jezus drie termen voor deze mensen: dieven, huurlingen en wolven.

- De *dief* komt stiekem en ziet de schapen als winstbron. Om optimale winst te behalen is hij bereid niet alleen te stelen, maar ook te slachten en zelfs te verderven.
- Een *huurling* denkt alleen aan zijn eigen veiligheid. Zodra er gevaar voor hemzelf dreigt, laat hij de schapen in de steek en vlucht.
- De *wolf* handelt naar zijn eigen natuur. Hij denkt niet aan winst of gevaar, maar rukt en rooft, jaagt angst aan en zaait verwarring.

De huid afstropen komt overeen met ons gezegde: 'Iemand het vel over de oren halen' wat betekent 'veel geld afzetten'. Het betekent dat ze hen van alles beroven wat hun het leven enigszins leefbaar maakt. Ze nemen al hun middelen van bestaan van hen af. 'De huid afstroopt' kan slaan op het afnemen van hun kleding en 'het vlees van hun beenderen' kan slaan op hun grondgebied.

Kannibalisme | vers 3

*Ja, zij zijn het die het vlees van Mijn volk eten,
hun huid van hen afstropen,
hun beenderen breken,
ze uiteenleggen als in een pot,
als vlees midden in een ketel.*

Als God hier van “Mijn volk” spreekt, zal daarmee in het bijzonder het gelovige deel daarvan worden bedoeld. Zij zijn vooral het doelwit van deze gewetenloze lieden. In onverbloemde taal houdt de profeet de rechters hun beestachtige handelwijze voor. Ze beroven het volk niet alleen, maar vreten het ook op, ze behandelen het als slachtvee.

In zijn beschrijving laat Micha zien dat deze mensen geen middel, hoe laag bij de grond ook, onbeproefd laten om zichzelf ten koste van anderen te goed te doen en hun medeburgers van hun bezittingen te beroven. Wat een contrast vormen deze leiders met de Herder van Micha 2:12. We zien dit contrast ook in Ezechiël 34 als we daar de verzen 1-10 vergelijken met de verzen 23-24.

De apostel Paulus laat een totaal andere gezindheid zien dan deze verdorven leiders. Tegenover de wrede wolven waarvan hij weet dat zij de gemeente zullen “binnensluipen, die de kudde niet sparen” (Hd 20:29), toont hij zijn gezindheid als hij zegt: “Ik zoek niet het uwe, maar u” (2Ko 12:14).

De HEERE antwoordt niet op hun geroep | vers 4

*Dan zullen zij tot de HEERE roepen,
maar Hij zal hun niet antwoorden.
In die tijd zal Hij Zijn aangezicht voor hen verbergen,
omdat zij kwaad gedaan hebben.*

Na de beschuldiging volgt de veroordeling. Er is geen barmhartigheid voor hen die geen barmhartigheid hebben bewezen. Zij hebben niet geluisterd toen hun slachtoffers hun om genade smeekten. Als deze trouweloze, onbarmhartige leiders tot de HEERE zullen roepen in de ellende die over hen zal komen, zal Hij ook niet naar hen horen (zie Dt 31:17; 1Sm 28:6; Js 1:15; Jr 11:11; Sp 1:28; 21:13). Zij zullen immers alleen roepen om uit de ellende te worden bevrijd en niet vanwege berouw over hun zonden en ongerechtigheid.

Dat God Zijn aangezicht voor iemand verbergt, is het ergste wat iemand kan gebeuren (zie Ps 22:3; 69:18). God doet dat hier bij Zijn volk. Dit is het gevolg van hun zonden (zie Js 54:8). Het betekent dat Hij hun Zijn barmhartigheid onthoudt (zie Jk 2:13). Het is uiteindelijk de verschrikking van de hel. Zo gezegend als de genade van God is, zo afschuwelijk is Zijn toorn. Altijd heeft God geantwoord (zie Ps 22:6), maar als de genadetijd voorbij is, zullen de bozen geen antwoord krijgen.

Weer tot de valse profeten | vers 5

*Zo zegt de HEERE tegen de profeten
die Mijn volk misleiden,
die, [als] zij met hun tanden [kunnen] bijten,
vrede verkondigen.
Wie hun echter niets in hun mond geeft,
aan hem verklaren zij de oorlog.*

Nadat Micha in de vorige verzen over de leidslieden heeft gesproken, spreekt hij in de *verzen* 5-8 over de valse profeten. Een profeet wordt verondersteld Gods woorden door te geven en daarmee Gods volk op de goede weg te leiden. Maar in plaats van het volk te leiden *verleiden* deze profeten het volk. Tegenover de valse profeten stelt Micha in *vers* 8 de ware profeet. Hij is hier heel sarcastisch.

De leidslieden regeren door macht. De valse profeten oefenen macht uit door een verdraaiing van de woorden van God. Op die manier zijn zij bezig Gods volk ("Mijn volk") te verleiden, dat wil zeggen hen op een dwaalspoor te brengen. Op deze wijze ondersteunen de profeten de rechters in hun boosheid. Zo zijn er vandaag krachtige leiders, bestuurders en ook mensen met een meeslepend charisma, die voorspoed en genezing beloven, waardoor velen misleid worden. Vaak ook zijn dat mensen die daardoor macht uitoefenen. Ze hebben gemeen dat ze niet de Heer Jezus dienen maar hun eigen buik (zie Fp 3:19; Rm 16:18).

De valse profeten zijn lieden die vrede en geluk voorspellen voor een hap brood en wat geld. Om hun eigen buik te dienen misleiden ze het volk in plaats van het zijn zonde voor te houden en boete te prediken. Ze wiegen het volk van God in slaap door het te vleien en aan te moedigen in zijn zonden.

En als ze niets krijgen, voorspellen ze onheil. De inhoud van hun prediking laten ze afhangen van de beloning die ze ontvangen. Ze laten zich in hun prediking beïnvloeden door het geld of de geschenken die ze krijgen. Zij prediken dus alleen voor de rijken en die beloven ze slechts voorspoed. De mate van de voorspoed die zij voorspellen, is afhankelijk van het bedrag of het geschenk. De armen krijgen te horen dat ze nog meer ellende zullen meemaken, want zij hebben niets om een goede boodschap mee te kopen.

Nacht en duisternis voor de valse profeten | vers 6

*Daarom zal het nacht voor u worden, zonder visioen,
het zal duister worden voor u, zonder waarzeggerij.
De zon zal over deze profeten ondergaan
en de dag zal donker over hen worden.*

Profeten worden verondersteld licht te verspreiden voor Gods volk. Deze valse profeten doen alsof zij 'het licht' hebben. Ze doen zich voor als verlichte mensen die meer weten dan de gewone leden van Gods volk. Maar valse profeten putten uit duistere bronnen. Daarom zal duisternis hun bestemming zijn.

Omdat deze valse profeten het gewijde ambt van profeet zoveel geweld hebben aangedaan, spreekt de HEERE een viervoudig oordeel over hen uit, alles in verband met duisternis. Het eerste oordeel luidt in het Hebreeuws kortweg: 'Nacht voor u!' Ze zullen geen gezichten meer zien uit het rijk van de duisternis, er zullen geen occulte verschijningen meer plaatsvinden. De duisternis waarmee ze in verbinding staan, zal hen volkomen omgeven. Het zal gedaan zijn met hun waarzeggerijen. Ze zullen voor niemand meer een boodschap uit de afgrond hebben.

Ze zullen de zon nooit meer zien (*zie Am 8:9; Jr 15:9*), het zal voor hen nooit meer dag worden. Het ondergaan van de zon geeft treffend weer dat deze profeten geen verbinding hebben met de Heer Jezus, de Zon der gerechtigheid. Ze hebben anderen in de duisternis gevoerd, terwijl ze hun het licht voorstelden. Omdat ze zichzelf als goddelijk verlichte personen presenteren, die het daglicht beloven aan hen die hun om raad vragen, zullen ze in donkerheid eindigen.

Zieners en waarzeggers beschaamd | vers 7

*De zieners zullen beschaamd worden
en de waarzeggers rood van schaamte,
zij zullen allen [hun] baard en snor bedekken,
want er komt geen antwoord van God.*

“Zieners” en “waarzeggers” behoren tot de valse profeten. Hun schande zal openbaar worden, omdat er geen antwoord komt van God. Er zal een tijd komen dat ze in hun hemd zullen staan, met de mond vol tanden, omdat al hun profeteren als leugen aan de kaak wordt gesteld. Het zal duidelijk worden dat zij hebben gesproken zonder dat de HEERE hen zond. Hun schande zal gezien worden als er niets van al hun mooie beloften waar zal blijken te zijn, dat er niets van uitkomt.

Het bedekken van baard en snor lijkt een teken van droefheid te zijn en hier ook van schaamte (zie en vgl. Lv 13:45).

Vol kracht om te prediken | vers 8

*Ik daarentegen ben vol
van de kracht van de Geest van de HEERE,
van recht en heldenmoed,
om Jakob zijn overtreding te verkondigen
en Israël zijn zonde.*

In contrast met de valse profeten spreekt Micha nu over zichzelf en geeft de kenmerken van de ware boodschapper van God. Hij weet van zichzelf dat hij door de Geest spreekt. Dit is geen hoogmoed, maar een bewustzijn van Gods tegenwoordigheid.

Elk onderdeel van dit vers is van grote betekenis. Het laat de voorbereiding en toerusting van de profeet van God zien. Hij spreekt met kracht door de Heilige Geest (2Tm 1:7), terwijl de valse profeten alleen vanuit hun eigen geest spreken (Ez 13:3). Hij is vol heilige moed om het volk zijn zonden bekend te maken, ondanks wat het volk wenst (Mi 2:6).

Want God heeft ons niet gegeven een geest van bangheid, maar van kracht, liefde en bezonnenheid. (2Tm 1:7)

Zo zegt de Heere HEERE: Wee de dwaze profeten die hun [eigen] geest volgen zonder [iets] te hebben gezien! (Ez 13:3)

Als er zo'n duidelijk verschil is tussen de valse en de echte profeet, hoe komt het dan toch dat het volk faalt in het onderscheiden tussen

namaak en echt? De oorzaak daarvan is hun luxe, weelderige leven en hun lage morele toestand. Daardoor hebben ze een volkomen gebrek aan belangstelling voor de dingen van God. Het materialisme heeft hun ogen verblind en hun gevoelens afgevlakt, waardoor ze geen enkele interesse hebben voor deze wezenlijke zaken.

En als ze hun godsdienstige gevoelens willen bevredigen, betalen ze een valse profeet graag een deel van hun welvaart. Die geeft in ruil daarvoor een prediking die het geweten sust en de mensen verder laat zwelgen in hun wellust. Hetzelfde geldt voor de hedendaagse christenheid. Men kiest en betaalt een predikant die zijn woorden zo behoedzaam afweegt, dat hij elke prikkeling van het geweten omzeilt (zie 2Tm 4:1-4).

Dit soort predikers zijn valse profeten die menen dat de gave van God voor geld te krijgen is (2Pt 2:15; zie ook Hd 8:18; Jd :11). Echte profeten zijn er niet opuit om mensen te behagen, maar zij behagen God Die de harten proeft (zie 1Th 2:4; Gl 1:10). Zij laten zich niet omkopen om te zeggen wat de mensen graag horen. Omdat Micha volkomen vrij is van de misdaden van zijn tijdgenoten, kan hij zijn tegenstanders met de kracht van een zuiver geweten aanspreken. Onbevreesd kan hij tegen de zonden van het huis van Israël getuigen.

Door [de] rechte weg te verlaten zijn zij afgedwaald en volgen de weg van Bileam, [de zoon] van Bosor, die [het] loon van [de] ongerechtigheid liefhad, ... (2Pt 2:15)

Een dergelijke boodschap wordt niet met enthousiasme ontvangen. Tandenknarsend wordt hij aangehoord. Slechts een enkeling zal zich erdoor laten aanspreken. Zij die door de HEERE geroepen zijn om te bestraffen, hebben daarom heel wat moed nodig om te volharden.

Voor deze dienst en de volharding daarin is het nodig vervuld te zijn met de Geest. Het vervuld worden met de Geest is een opdracht voor iedere gelovige (Ef 5:18), hoeveel te meer dan voor hen die Gods Woord aan anderen voorhouden. Op de Pinksterdag zijn alle gelovigen vervuld met de Geest, maar het gebeurt ook later nog (zie Hd 13:52). De volheid van de Geest wordt alleen beperkt door ons vermogen om te ontvangen. Als er in ons leven elementen zijn die dat verhinderen, moeten we die eerst wegdoen.

En wordt niet dronken van wijn, waarin losbandigheid is, maar wordt verouuld met [de] Geest, ... (Ef 5:18)

Het recht verafschuwd en verdraaid | verzen 9-10

- 9 *Hoor nu dit, hoofden van het huis van Jakob
en leiders van het huis van Israël,
die een afschuw hebben van recht
en al wat recht is, verdraaien,*
- 10 *die Sion bouwen met bloed
en Jeruzalem met onrecht.*

Dat Micha een echte profeet is, blijkt eens te meer uit deze en de volgende verzen. Hij neemt geen blad voor de mond. Vervuld van de Geest en van kracht houdt hij de leiders van het volk hun zonden voor (vers 9). In krachtige taal, die de leiders als zeer stuitend moeten hebben ervaren, stelt hij hun verdorven innerlijk en hun boze handelingen aan de kaak. Hun afschuw van het recht is hun weerzin om eerlijk te zijn. Amos spreekt ook over mensen die het recht verafschuwen (zie Am 5:10). Het verdraaien van wat recht is, is het bewust verkeerd voorstellen van zaken.

“Bouwen met bloed” (vers 10) wil zeggen dat hun prachtige bouwwerken tot stand zijn gekomen door gruwelijke afpersingen. We kunnen ook denken aan justitiële moorden, zoals Achab die heeft begaan (zie 1Kn 21) en later ook Jojakim (zie Jr 22:13-17; Hk 2:12). Ze menen daardoor Sion vaster in handen te krijgen en tot groter aanzien te komen. Zij vinden zichzelf bekwame bestuurders. Wie hun plannen in de weg staat, wordt via gerechtelijke weg onteigend. Deze gerechtelijke weg is dan wel zo in elkaar gezet, dat die past in hun plannen. Zo wordt Jeruzalem “met onrecht” gebouwd. Elk verzet daartegen is zinloos.

In waarheid bouwen ze daarmee echter niet de stad op, maar maken haar klaar voor haar verwoesting, zoals in vers 12 staat. Maar voordat Micha dat zegt, vat hij in vers 11 de zonden van de verschillende leiders nog eens samen.

Hoogmoedig roemen | vers 11

- Hun hoofden spreken er recht voor geschenken,
hun priesters onderwijzen voor loon,
hun profeten plegen waarzeggerij voor geld.
En nog steunen zij op de HEERE en zeggen:*

Is de HEERE niet in ons midden?

Ons zal geen kwaad overkomen.

Het hele rechtssysteem is tot in de kern verdorven. Allen die een plaats van aanzien en gezag hebben, zijn uit op eigen voordeel (zie Jr 6:13). “Hun hoofden”, het burgerlijk bestuur, handhavers van het civiele recht, moeten zorgen voor eerlijke rechtspraak. Maar zij laten zich omkopen (zie Ex 23:8). In het vergunningenbeleid bijvoorbeeld krijgen de grote handelaren de vergunningen door het geven van steekpenningen. De eenmanszaken krijgen geen kans en gaan failliet.

“Hun priesters” hebben tot taak het volk in de dingen van God te onderwijzen. De beloning daarvoor krijgen ze van de HEERE (zie Nm 18:20; Dt 17:8-11; 18:2; 21:5; Lv 10:11; Ez 44:23, 24; Mt 2:7). Maar deze priesters geven alleen onderwijs als ze ervoor worden betaald. Hun tong is te huur. Zij zijn ‘waardige’ opvolgers van Bileam, die het loon van de ongerechtigheid liefhad (zie 2Pt 2:15).

Dat dit actueel is, blijkt uit het volgende bericht:

Dominee te huur via internet

Wie niet is aangesloten bij een kerk maar toch een geestelijke zoekt voor een rouwdienst of huwelijk, kan deze huren via internet. De Volkskrant schrijft woensdag over een website waarop drie dominees en een priester zich tegen kostprijs aanbieden.

Volgens initiatiefnemer Jan Schonewille hebben veel mensen behoefte aan religiositeit, maar voelen ze zich niet verbonden met een kerk.

De geestelijken die te huren zijn via de site Rentapriest.nl hebben volgens Schonewille geen moeite met buitenkerkelijkheid. Ze houden er geen strengreligieuze principes op na. Daarnaast ‘spreken ze verstaanbare taal, geen onbegrijpelijke bijbelteksten’.

De predikanten en de priester zijn te huur vanaf twintig euro per uur. Voor een rouwdienst betaalt de klant vierhonderd euro.

Onlangs hoorde ik van een stel dat voor hun huwelijksdienst zo’n ‘geestelijke’ via internet had ingehuurd. De dwaasheid die tijdens de dienst is uitgekraamd, laat zich raden.

Het hoeft geen verbazing te wekken dat bij een dergelijke gelegenheid mensen de aanwezigheid van God claimen. Dat doen de Israëlieten in de dagen van Micha ook. In hun blindheid gebruiken zij de vermeende aanwezigheid van de HEERE als een soort mascotte die beschermt tegen mogelijk onheil. Ze vertrouwen erop dat hun geen kwaad zal

overkomen. Maar de verbolgenheid van de HEERE over deze houding is groot (zie Jr 7:4,8-11).

Ook de profeten worden nog een keer door Micha genoemd. Nog eens spreekt hij in duidelijke woorden erover dat deze mensen waarzeggers zijn. Ze staan niet met God in verbinding, maar met Mammon, de god van het geld.

Van al deze leiders geldt dat zij de HEERE tot een dekmantel voor hun zonden maken. Het maakt de maat van hun zonden vol. Nooit laat de HEERE Zich met zonden in verbinding brengen. Waar die suggestie wordt gewekt, zal Hij oordelend optreden.

Het is bijzonder weerzinwekkend voor de HEERE dat zij die de naam hebben Zijn volk te zijn, zich verheffen op het voorrecht van Zijn tegenwoordigheid. Deze aanmatiging te gebruiken tot zelfverheerlijking en tot rechtvaardiging van het kwaad en dan nog aanspraak durven te maken op Goddelijke gunsten en hulp is voor Hem volstrekt verwerpelijk.

In hun ijdele inbeelding en vleselijke vertrouwen steunen zij op de HEERE. Wie in geloof op de HEERE bouwt, mag op Hem rekenen als de rotsgrond van zijn bestaan. Maar wie op Hem leunt, terwijl hij Hem alleen gebruikt voor het bereiken van een eigen doel, zal hopeloos omkomen.

Aanmatigend roepen ze het uit: *“Is de HEERE niet in ons midden?”* Daarbij wijzen ze op Zijn tempel. Maar als er geen levende en nederige omgang is met Hem, klinkt het als een toverspreuk. Dan is het als met de goddeloze zonen van Eli die de ark van de HEERE meenemen in de strijd tegen de Filistijnen, alsof ze daardoor God voor hun boze plannen kunnen inzetten (zie 1Sm 4:3). Het resultaat is een smadelijke nederlaag en hun dood.

Omwille van de valse priesters en profeten | vers 12

*Daarom zal omwille van u
Sion [als] een akker omgeploegd worden,
Jeruzalem een puinhoop worden
en de berg van dit huis tot hoogten [in] het woud.*

Wat de goddeloze zonen van Eli, Hofni en Pinehas, overkwam, zal ook Sion en Jeruzalem overkomen. Sion is het stadsdeel met de koningsburcht, Jeruzalem is de rest van de stad. Apart wordt “*de berg van dit huis*”, dat is de tempelberg, nog genoemd, omdat het volk zich erop beroemt dat de HEERE in hun midden is, in de tempel.

Al hun grootspraak en zelfmisleiding zullen uitlopen op de verwoesting van hun godsdienstig centrum. Daardoor zal hun de gelegenheid worden ontnomen nog langer de Naam van de HEERE te verbinden aan hun eigenwillige godsdienst.

Op dezelfde wijze zal er in één uur een einde worden gemaakt aan het naamchristelijke systeem Babylon. Het zal tot een voorwerp van ontzetting worden voor allen die ermee hebben samengespannen (zie *Op 18:15-19*).

Ongeveer honderd jaar later halen enkele oudsten van Jeruzalem dit vers aan om Jeremia van een doodvonnis te redden. Jeremia is namelijk met de dood bedreigd, omdat hij onverschrokken aankondigt dat Jeruzalem verwoest zal worden als de inwoners zich niet bekeren (zie *Jr 26:4-6*). Daarop neemt het volk hem onder aanvoering van de priesters en profeten gevangen. Allen vinden dat hij moet sterven (zie *Jr 26:7-9*). Ze gaan met hun aanklacht naar de vorsten (zie *Jr 26:11*).

Als Jeremia zich heeft verdedigd (zie *Jr 26:12-15*), herinneren enkele oudsten het hele volk aan wat Micha heeft gezegd (zie *Jr 26:18*). Ze wijzen er ook op dat Hizkia niet met Micha heeft gehandeld, zoals zij nu wel met Jeremia willen doen (zie *Jr 26:19*). Hizkia heeft wat Micha hier zegt niet als iets kwaads ten laste gelegd, maar dit vonnis aanvaard. De profetie is ook letterlijk vervuld (zie *Ne 2:17; 4:2; Kl 5:18*).

De aanhaling van dit vers door de oudsten in *Jeremia 26:18* bewijst hoe het woord van God door de jaren heen nagalmt. Dat doet het nog steeds. Het blijft altijd waar en alles zal vervuld worden. Hierin ligt voor ieder die het wil horen een grote vertroosting en hoop (zie *Rm 15:4*). Het geloof ziet door de Schrift vooruit naar de grote eindverlossing die zeker zal plaatsvinden.

Micha 4

Het huis van de HEERE wordt verheven | vers 1

*Het zal echter in het laatste der dagen geschieden
dat de berg van het huis van de HEERE
vast zal staan als de hoogste van de bergen,
en dat hij verheven zal worden boven de heuvels,
en dat de volken ernaartoe zullen stromen.*

Uit de diepste vernedering, weergegeven in het laatste vers van het vorige hoofdstuk, zal Sion in de toekomst tot de hoogste heerlijkheid worden verheven. Gods laatste woord is niet het oordeel. Het is zelfs zo, dat de heerlijkheid pas kan komen na het oordeel over de zonde. Dat is het wonder van het kruis. Elke zegen is gegrond op het werk van Christus op het kruis, ook de toekomstige zegen van Israël.

Het valt op dat de drie openingsverzen (*verzen 1-3*) bijna woordelijk gelijk zijn aan *Jesaja 2:2-4*. Een discussie over wie van de ander heeft overgeschreven, is zinloos. Beiden hebben door de Heilige Geest geschreven. En Hij heeft het goed gevonden dat beiden in hun profetie hetzelfde tafereel in dezelfde woorden hebben opgenomen.

De uitdrukking “*in het laatste der dagen*” wordt vaker door de profeten gebruikt (*zie o.a. Hs 3:5*). Daarmee verwijzen ze naar de tijd dat de Messias de regering over (het herstelde) Israël en de wereld op Zich neemt. Dan zal de tijd van zegen voor Israël aanbreken. Ook de volken zullen in de zegen delen door naar het centrum van deze zegen, het huis van de HEERE in Jeruzalem, te komen. In de huidige tijd gaan de boodschappers van de Heer uit tot de volken, maar dan zullen de volken overal vandaan komen naar Sion.

De berg van het huis van de HEERE is de tempelberg, de berg Moria. Als we nu naar die berg kijken, is deze niet letterlijk “*de hoogste van de bergen*”. Maar in geestelijk opzicht zal die berg dan wel de hoogste zijn. Wat de berg tot de hoogste of meest gewaardeerde berg maakt, is de tempel die daar staat. Toch is het niet uit te sluiten dat in de toekomst de tempelberg ook letterlijk de hoogste berg zal zijn. Dit kan God bewerken. In de tijd van de grote verdrukking zullen er enorme natuurrampen plaatsvinden (*zie Op 16:18*). Het is mogelijk dat hierdoor de

landschappen grote veranderingen zullen ondergaan en bijvoorbeeld de tempelberg boven de heuvelen verheven zal worden.

Er is ook een geestelijke betekenis voor de gemeente vandaag. De gemeente is nu het huis van God (zie 1Tm 3:15). God heeft de gemeente op aarde gesteld om als pilaar en grondslag van de waarheid de waarheid vast te houden en hoog te houden. Als gelovigen de Heer Jezus trouw dienen in gehoorzaamheid aan Zijn Woord, beantwoorden zij aan Gods doel met de gemeente. Hun leven steekt dan in moreel opzicht ver uit boven de levens van mensen die met God geen rekening houden. Het resultaat kan zijn dat ongelovigen daardoor worden aangetrokken om die God te leren kennen.

Uit Sion zal de wet uitgaan | vers 2

*Vele heidenvolken zullen op weg gaan
en zeggen:
Kom, laten wij opgaan naar de berg van de HEERE,
naar het huis van de God van Jakob;
dan zal Hij ons onderwijzen aangaande Zijn wegen,
en zullen wij Zijn paden bewandelen.
Want uit Sion zal de wet uitgaan
en het woord van de HEERE uit Jeruzalem.*

Omdat op die hoogste van de bergen het huis van de God van Jakob staat, zullen de volken erheen gaan. Dan komen ze uit Washington, Brussel en Moskou en alle andere steden waar nu het beleid van de wereld wordt gemaakt, om van “de God van Jakob” te leren. In plaats van op te trekken om tegen Jeruzalem te strijden (zie vers 11) komen ze omdat ze van God willen leren hoe Hij wil dat ze wandelen (zie en vgl. Zc 8:20-23).

De leerstof zit in “Zijn wegen”, de wegen van de HEERE, hoe Hij de dingen doet. Het bestuderen daarvan zal hun leren hoe ze zelf moeten wandelen. Deze wegen zijn wegen die God in Zijn verhouding tot de mensen is gegaan en gaat en waarop Hij hen leidt. Met de aansporing “kom” zullen ze elkaar aanmoedigen dit onderwijs te volgen.

De woorden “want uit Sion” enz. zijn weer woorden van de profeet en niet van de volken. Ze geven de reden aan waarom de volken zo ijverig naar de berg van de HEERE toe willen. Sion is de bron van de wet, de grondwet van het koninkrijk. Daaruit putten de volken onderwijs voor

een wandel in de wegen van God. Met de kennis van de wet die ze daar hebben opgedaan en aanvaard, gaan ze terug naar hun vaderland. Daar geven ze het ontvangen wetsonderricht door, opdat hun volk in overeenstemming daarmee zal wandelen.

De volgorde is belangrijk: eerst onderwijs, dan de praktijk. Alleen als we van de Heer hebben geleerd, kunnen we in Zijn weg wandelen. De christen die in vrede met God leeft, zal hetzelfde verlangen in zijn hart hebben als de volken straks. Bij hem is er geen tegenstelling tussen de praktijk en de leer van de Schrift. Er zal geen minachting zijn voor het bestuderen van de Schrift, alsof het alleen neerkomt op praktisch christendom. Hoe kan er praktijk zijn, als we niet hebben geleerd wat we in praktijk moeten brengen?

Geen oorlog meer | vers 3

*Hij zal oordelen tussen vele volken
en machtige heidenvolken vonnissen, tot ver weg.
Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen
en hun speren tot snoeimessen.
Geen volk zal tegen een [ander] volk het zwaard opheffen.
Oorlog [voeren] zullen zij niet meer leren.*

Komen bij de Heer Jezus, de Messias, om van Hem onderwijs te krijgen, blijft niet zonder resultaat. Als onderlinge geschillen worden opgelost, is dat de vrucht van een luisteren naar de wet en de woorden van de HEERE.

Nu trekken de naties nog op tegen Israël, maar dan zal de Messias, de Heer Jezus, Zelf regeren. Hij zal Koning en Leraar (zie Jl 2:23) zijn, maar ook Rechter in alle geschillen tussen naties tot aan de uithoeken van de aarde. In die tijd zal het niet nodig zijn naar de wapens te grijpen, want de HEERE zal in vrede regeren. Alle wapentuig dat is gemaakt om te verwoesten, wordt omgesmeed tot werktuigen die het welzijn bevorderen. Dit is het omgekeerde van de situatie dat de volken zich tegen Israël verzamelen voor de laatste grote strijd (Jl 3:9-10a), om door Christus verslagen te worden.

*Roep dit uit onder de heidenvolken:
Verklaar de oorlog!
Wek de helden op!
Laten zij aantreden en oprukken,
alle strijdbare mannen!
Smeed uw ploegscharen tot zwaarden
en uw snoeimessen tot speren.
(Jl 3:9-10a)*

Militaire academies worden gesloten, ze hebben hun tijd gehad. Deze tijd van vrede is niet het gevolg van de inspanningen van menselijke organisaties als de Verenigde Naties of bondgenootschappen. Die zijn het praktisch nooit eens onder elkaar. Hoe zouden ze dan een situatie van algemene vrede kunnen scheppen? Nooit zal een mens of een bondgenootschap, hoe goedwillend ook, dit resultaat bereiken. Het dwaze streven naar een wereld zonder oorlog is hetzelfde als het streven om in een vergiet water te verzamelen. Alleen door de Heer Jezus zal de oorlog worden afgeschaft en zal er duurzame vrede komen.

Waar de vrede nog niet op aarde als geheel aanwezig is, wordt ze wel gevonden in de harten en levens van gelovigen (zie *Rm 14:17*). Mensen die eerst elkaar hebben gehaat, worden door bekering tot God en geloof in de Heer Jezus mensen die elkaar liefhebben (zie *Tt 3:2-3*). Driftige, opvliegender mensen, die in hun zondige natuur woest en ruw zijn, worden zachtmoedig en nederig. Zij, die voor hun bekering iedereen beledigden en niemand konden verdragen, kunnen na hun bekering iedere belediging verdragen en doen niemand kwaad.

Het vrededijk is aangebroken | *vers 4*

*Maar zij zullen zitten, ieder onder zijn wijnstok
en onder zijn vijgenboom, niemand zal [ze] schrik aanjagen,
want de mond van de HEERE van de legermachten heeft [het]
gesproken.*

Dit vers (dat niet in *Jesaja 2* staat) is een voortzetting van de beschrijving van het vrededijk. Na het aanbrengen van de vrede zien we hier het genot van de vrede. "Zitten" geeft een houding van rust aan. Uit dit tafereel straalt de zekerheid van volkomen veiligheid, ongestoorde vrede en voortdurende vreugde.

We kennen dit tafereel uit de regering van Salomo (*1Kn 4:25*). Salomo is een prachtig voorbeeld van de Heer Jezus als de Vrededorst. De naam Salomo bete-

En Juda en Israël woonden onbezorgd, ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom, van Dan tot Berseba, al de dagen van Salomo. (1Kn 4:25)

kent 'vrede'. De HEERE zegt van hem tot David: "Die zal een man van rust zijn, want Ik zal hem rust geven van al zijn vijanden van rondom. Ja, Salomo zal zijn naam zijn, want Ik zal in zijn dagen vrede en stilte over Israël geven" (*1Kr 22:9*).

De wijnstok is het symbool van vreugde en de vijgenboom van gerechtigheid. Er is vreugde en wel op een manier die aan Gods gerechtigheid beantwoordt. De blijdschap volgt op het uitoefenen van Gods rechtvaardige oordelen. Als resultaat genieten de Israëlieten al deze zegeningen, die ze ook met elkaar zullen delen, waardoor de vreugde alleen maar groter wordt (Zc 3:10).

Op die dag, spreekt de HEERE van de legermachten, zal ieder zijn naaste uitnodigen onder de wijnstok en onder de vijgenboom. (Zc 3:10)

Wat we hier zien, is een beeld van vrede buiten de gebruikelijke woonplaatsen. Ook in het open veld is er veiligheid en genot. Er is geen armoede, niemand zal zijn hand uitstrekken naar het bezit van een ander, er is geen angst voor oorlog en verlies van bezit, geen vrees voor verstoring van het harmonieuze leven (Lv 26:6). Dit is geen utopie, maar zal werkelijkheid worden. God heeft het gezegd en daarom gebeurt het ook.

Ik zal vrede in het land geven, zodat u kunt slapen zonder dat iemand u schrik aanjaagt. Ik zal de wilde dieren uit het land wegdoen en geen zwaard zal [meer] door uw land gaan. (Lv 26:6)

Wandelen in de Naam van de HEERE | vers 5

*Want alle volken gaan [op weg],
elk in de naam van zijn god,
maar wij zullen [op weg] gaan
in de Naam van de HEERE, onze God,
voor eeuwig en altijd.*

Het eerste deel van het vers slaat niet op de toekomst, maar op de situatie nu. In het vredegerijk wandelt immers niemand in de naam van een eigen god. Micha verklaart dat de volken nu wandelen elk in de naam van zijn eigen god. Maar Israël zal in de zojuist beschreven tijd van zegen en vrede wandelen in de kracht en sterkte van zijn God en zal Hem aanbidden.

Alleen door Zijn Naam komt en blijft de vrede (zie Zc 10:12), terwijl alle namen van de goden van de volken niets tot stand kunnen brengen, laat staan handhaven. Talloze volken wandelen in de naam van de paus, of van Boeddha, of van Mohammed. Zij hebben geen uitkomst gebracht in de wereldproblemen en zeker niet met het oog op het

vraagstuk van de zonde. Al hun inspanningen hebben slechts de afval van God vergroot.

Het wandelen in de Naam van de HEERE betekent meer dan alleen vasthouden aan de godsdienstige vereisten die met God verbonden zijn. Het betekent te leven in vertrouwen op de kracht van God, waardoor openbaar wordt Wie Hij is. Het wandelen in de naam van een afgod is eindig. Het wandelen in vertrouwen op de HEERE, onze God, is *“voor eeuwig en altijd”*, dus eindeloos. Eeuwig zal Zijn volk en ieder die met Hem in verbinding staat, Zijn kracht ervaren.

Verzameld en bijeengebracht | vers 6

*Op die dag,
spreekt de HEERE,
zal Ik verzamelen wie mank gaat,
bijeengbrengen wie verdreven is
en wie Ik kwaad aangedaan heb.*

Voordat Israël de heerlijkheden en zegeningen onder de regering van de Messias kan genieten, moet het eerst verzameld worden vanuit de wereldwijde verstrooiing en worden gebracht in het eigen land. Dat zal de HEERE ook Zelf doen, zegt Micha.

“Op die dag” duidt dezelfde periode aan als *“het laatste der dagen”* in vers 1. Het *“bijeengbrengen wie verdreven is”*, is hetzelfde beeld als in Micha 2:12-13. Daar betreft het *“Jakob ... geheel en al”*, de beide rijken, en wel op weg naar de rust. Hier gaat het om hen die in de verstrooiing zijn geweest en nu voorgesteld worden als hebben ze de rust bereikt. In beide gevallen (*“wie mank gaat”* en *“wie verdreven is”*) gaat het om een rest, een overblijfsel.

Een overblijfsel wordt een machtig volk | vers 7

*Ik zal wie mank gaat, stellen tot een overblijfsel
en wie verdreven was tot een machtig volk,
en de HEERE zal over hen Koning zijn
op de berg Sion,
van nu aan tot in eeuwigheid.*

De schapen zijn in een slechte toestand. Ze zullen erkennen dat dit het gevolg is van hun zonden en dat de HEERE hen daarvoor heeft moeten

straffen (zie Ps 35:15; 38:18). Door deze erkenning zal Hij hen niet verder verdelen, maar hen stellen tot een overblijfsel. Daarna zal Hij hen in aantal doen toenemen en hen sterk maken (Js 60:22). Hij zal over hen regeren “op de berg Sion”, de berg die spreekt van Gods genade (zie Hb 12:22). Aan Zijn weldadige regering komt geen einde (zie Dn 2:44).

*De kleinste zal tot duizend worden
en de minste tot een machtig volk;
Ik, de HEERE, zal dit te zijner tijd spoedig doen komen.
(Js 60:22)*

Herstel van vroegere heerschappij | vers 8

*En u, Schaapstoren,
Ofel van de dochter van Sion,
naar u zal gaan, ja, [naar u] zal komen
de heerschappij van vroeger,
het koningschap van de dochter van Jeruzalem.*

Migdal-Eder (hier vertaald weergegeven met “Schaapstoren”) ligt tussen Bethlehem en Hebron (zie Gn 35:21). Daar heeft Ruben de zware zonde begaan van het hebben van gemeenschap met Bilha, de bijvrouw van zijn vader. Daardoor heeft hij zijn eerstgeboorterecht verspeeld (zie Gn 49:4; 1Kr 5:1). “Ofel” is de zuidoostelijke helling van de tempelberg. Hieraan wordt “de heerschappij van vroeger” verbonden. Dat slaat terug op de tijd van de regering van Israël door David en Salomo. Hun regering is een afbeelding van de regering van de ware David. Wanneer Christus als de Zoon van David regeert, zal “de dochter van Jeruzalem”, dat zijn de inwoners van Jeruzalem, met Hem regeren. Aan de heerschappij van de volken over Jeruzalem is dan definitief een einde gekomen.

Luid alarm | vers 9

*Nu, waarom slaat u zo’n luid alarm?
Is er geen Koning onder u?
Is uw Raadsman omgekomen,
dat smart u aangegrepen heeft
als van een barende [vrouw]?*

Van het heerlijke gezicht van de verre toekomst in de vorige verzen worden we plotseling weer teruggeplaatst in de huidige crisis. De

profeet gaat weer terug naar de donkere tijd van de nabije toekomst die op het punt staat voor het volk aan te breken. Hoewel het nog een eeuw zal duren, spreekt Micha in emotionele bewoordingen over de belegering door de koning van Babel en zijn invasie in Juda. De ballingschap naar Babel staat voor de deur. Dat zal een grote smart teweegbrengen. De smart die ze zullen hebben vanwege het verlies van hun nationale soevereiniteit, wordt vergeleken met die van een barende vrouw (zie Jr 6:24).

De profeet vraagt hun waarom ze nu niet naar hun koning en raadsman gaan. Het zijn ironische vragen, gesteld aan een volk dat de dreiging niet zo serieus neemt. Hun koning op wie zij vertrouwen, zal er in die benauwde tijd niet zijn. Hun raadsman die al zo vaak nuttige adviezen heeft gegeven, zal onvindbaar zijn.

Als de woorden Koning en Raadsman terecht met een hoofdletter zijn geschreven, is het een verwijzing naar de HEERE. Dan zijn de vragen niet ironisch, maar verwijtend bedoeld.

Eerst naar Babel en dan gered | vers 10

*Krimp ineen en schreeuw het uit,
dochter van Sion, als een barende [vrouw],
want nu moet u de stad uit
en in het [open] veld wonen.
U zult tot in Babel komen.
Daar zult u gered worden,
daar zal de HEERE u verlossen
uit de hand van uw vijanden.*

In dit ene vers spreekt Micha eerst over de val van Jeruzalem en de wegvoering naar Babel en vervolgens, als het ware zonder adem te halen, over de bevrijding. Deze manier van spreken is niet bedoeld om de verantwoordelijkheid van Israël ook maar in de geringste mate te verminderen. Het volk *zál* in ballingschap gaan als gevolg van hun zonden. Maar even zeker *zál* het volk daaruit worden bevrijd als gevolg van Gods beloften die Hij zonder enige verplichting van de kant van het volk in genade heeft gedaan.

Een eerste vervulling van die belofte heeft plaatsgevonden onder Kores (zie Ea 1:1; Js 43:14; 44:28; 45:1-4; 48:20). Babel is de gesel in Gods hand geweest

om Zijn volk te tuchtigen, maar Babel zelf zal geoordeeld worden door Kores.

De boodschap van dit vers is: Jullie zullen moeten lijden, maar dit lijden zal eindigen in vreugde. Barensweeën zijn erg, maar er is blijdschap na de geboorte (zie Jh 16:21).

Vele volken trekken op tegen Sion | vers 11

*Nu verzamelen zich tegen u
vele heidenvolken.*

*Zij zeggen: Laat haar ontheiligd worden,
en laten onze ogen Sion aanschouwen.*

Tussen de verzen 10 en 11 ligt een grote periode die Micha niet noemt. Van de aanstaande belegering door Nebukadnezar gaat de profeet naar de belegering in het laatste van de dagen. Dan zal de laatste grote aanval op Jeruzalem door de verzamelde volken plaatsvinden (zie Jl 3; Zc 12; 14).

In vers 2 hebben we de volken ook zien optrekken, maar daar met het verlangen om onderwezen te worden. Maar voordat het zover is, komen de volken met de bedoeling om de stad en het volk van God definitief te verwoesten. Ze willen de stad ontwijden door alle heilige plaatsen, en dan vooral de tempel, te verwoesten. Ze storen zich aan de heiligheid ervan, ze kunnen het niet verdragen dat deze stad aan God gewijd is.

De vijanden verheugen zich over de pijn die ze de inwoners van Jeruzalem zullen aandoen. Hun diepste reden voor de aanval is hun haat tegen Gods Koning. Tegen Hem verzetten ze zich. Zoals ze Hem hebben verworpen toen Hij op aarde was, zo zullen ze dat straks weer willen doen. Ze verdragen Hem niet, omdat Hij hun plannen doorkruist.

De HEERE verzamelt de volken ten oordeel | vers 12

*Zij echter kennen
de gedachten van de HEERE niet.*

*Zij begrijpen Zijn raadsbesluit niet:
dat Hij hen bijeengebracht heeft als graanschoven op de
dorsvloer.*

Maar de heidenvolken kennen de liefde, wijsheid en genade van God ten aanzien van Zijn volk niet. Ook beseffen ze niet dat al hun plannemakerij hen precies zal brengen waar God hen hebben wil. Als de vijanden zich voor Sion verzamelen om daarmee af te rekenen, besluit de HEERE daar met deze vijanden af te rekenen. Hij verzamelt hen als schoven op een dorsvloer om hen volkomen te verslaan (*zie Jr 51:33*).

De koning van Assyrië is een roede in Gods hand om Zijn volk te kastijden. God wil het door die kastijding tot bekering brengen. Maar dat is niet de gedachte die de koning van Assyrië heeft als hij tegen Gods volk optrekt (*zie Js 10:7*). God gebruikt de eigenmachtige gedachten van mensen en volken om Zijn eigen plannen te vervullen. Zo is het ook hier. De volken zijn vergaderd tegen Sion als krijgslieden in het veld, maar God verzamelt hen als garven op de dorsvloer (*zie en vgl. Op 16:14,16*) om stukgeslagen te worden.

Zij konden niet zo gemakkelijk en zo volledig vernietigd worden als ze niet tegen Sion vergaderd waren. Op dezelfde wijze blijken ook de plannen van de vijanden tegen de gemeente het middel te zijn tot hun eigen verderf. Zij bewerken hun eigen ondergang als hun voet wordt gevangen in het net dat zij voor anderen verborgen hebben.

Sion verplettert de volken | *vers 13*

*Sta op en dors, dochter van Sion,
want Ik zal uw hoorn van ijzer maken
en uw hoeven van brons.
U zult vele volken verpletteren
en Ik zal hun winstbejag met de ban slaan: [het is] voor de
HEERE,
hun vermogen is voor de Heere van heel de aarde.*

Het dorsen, dat wil zeggen het oordelen, van de goddeloze naties zal Hij overlaten aan de verdrukte inwoners van Jeruzalem. Hij zal hen daartoe sterk maken. Dit oordeel is geen wraakzuchtige uiting van gekrenktheid, maar zal gebeuren tot eer van God. De oorlogsbuit zal door de ban aan de HEERE worden gewijd (*zie Lv 27:28*). Dat kan bijvoorbeeld gebeuren door de tempel ermee te versieren. In elk geval zal het tot meerdere glorie van Zijn rijk dienen.

De HEERE (*Jahweh*), de God van het verbond met Zijn volk, zal in die dag gekend worden als de Heere (*Adonai*), de Gezaghebber, van de hele aarde. Hem behoort alles toe. Hij neemt alles terug wat de volken in ongerechtigheid zichzelf hebben toegeëigend en waarmee ze tegen Hem in opstand hebben geleefd.

Sion zal de eer hebben over de volken te triomferen, wanneer deze als garven op de dorsvloer bijeengebracht zijn. In plaats van bang voor hen te zijn en voor hen te vluchten, zal ze met kracht tegen haar vijanden optreden. Bij haar vijanden zal dan angst heersen en die zullen trachten te vluchten.

Tegenover haar vijanden zal de HEERE hun hoorn (beeld van kracht) van ijzer maken. Ze zal hen ermee verstoren. Hij geeft haar ook hoeven van koper om hen daarmee te vertrappen. Op deze wijze zal ze vele volken verpletteren die haar zolang vertrapt hebben.

Wanneer dus Gods tijd is gekomen, zal de dochter van Babel als een dorsvloer gemaakt worden (*zie Jr 51:33*). En het wormpje Jakob zal de dorsslede zijn, waarmee God de bergen dorst en vermaalt en waarmee Hij de heuvelen behandelt alsof het kaf is (*zie Js 41:14-15*). De situatie is dan omgekeerd, want eerst was Jakob de dorsvloer en Babel de dorsslede (*zie Js 21:10*).

Als God Zijn volk een overwinning in het vooruitzicht stelt, wapent Hij het ook met kracht en bekwaamheid. Daarvan moet de dochter van Sion gebruikmaken. In zichzelf heeft ze geen kracht. Maar ze moet ook opstaan. Het is haar verantwoordelijkheid te gaan dorsen. De eer van de overwinning komt God toe. Sion zal het gedorstte koren als een spijsoffer op Gods altaar brengen. De buit, door Sions overwinning behaald, zal in het heiligdom gebracht en aan God gewijd worden (*zie en vgl. Nm 31: 28, Jz 6: 17*).

Op alles wat wij hebben, moet 'de HEERE heilig' geschreven staan (*zie Zc 14:20-21*). Buitengewone zegeningen roepen op tot buitengewone dankbaarheid. God heeft ons in staat gesteld om alles wat we bezitten ook werkelijk te verkrijgen. Daarom moet Hij verheerlijkt worden met alles wat ons deel is geworden.

De Rechter van Israël op de kaak geslagen | vers 14

*Nu, groepeer u, dochter van de strijdbende!
Zij gaan een belegering tegen ons opzetten.
Zij zullen met een stok
de rechter van Israël op de kaak slaan.*

Met dit vers sluit Micha aan op vers 9. Van dit vers zijn verschillende verklaringen gegeven. Dat betekent dat de betekenis ervan niet direct voor de hand ligt. Het lijkt erop dat dit vers drie onderdelen heeft met elk een eigen onderwerp. Tussen de onderdelen of onderwerpen is een duidelijk verband aanwezig.

De eerste regel is een oproep van de HEERE tot Assyrië (“*dochter van de strijdbende*”) om zich te groeperen en in slagorde op te stellen om tegen Jeruzalem ten strijde te trekken (zie en vgl. Jl 2:9-12a; Ps 83:1-9).

In de tweede regel horen we wat het gelovig overblijfsel zegt. Zij zien de legers komen. Ze erkennen dat deze door de HEERE worden gestuurd als het onafwendbare oordeel over de afgoderij van de ongeloofige massa van de Joden. Door het woord “*ons*” maakt Micha zich een met het deel van de bevolking dat de HEERE trouw is. Hij neemt in de geest plaats bij hen in de belegerde stad.

In de derde en vierde regel geeft de profeet de oorzaak van het oordeel, het antwoord op de vraag naar het waarom van die belegering. De juiste vertaling van dat gedeelte is: “*Met een stok hebben zij de Rechter van Israël op de kaak geslagen.*” Hiermee wordt bedoeld op de verwerping van de Heer Jezus, want Hij is “*de Rechter van Israël*”. Hij wordt zo genoemd, omdat Hij de rechterlijke macht heeft, terwijl Hij op zo onrechtvaardige wijze is behandeld en veroordeeld. ‘Op de kaak slaan’ wil zeggen, met verachting behandelen (zie en vgl. 1Kn 22:24; Jb 16:10).

Alle nood en verdrukking die Jeruzalem in de toekomst zullen treffen, zijn het gevolg van hun verwerping van de Messias, Gods gezalfde Koning. Ze hebben Hem vernederd en mishandeld. Daarom komt Gods toorn over hen, een toorn die Hij uitoefent door vijandige volken op hen af te sturen.

Micha 5

Een Heerser van eeuwige oorsprong | vers 1

*En u, Bethlehem-Efratha,
[al] bent u klein om te zijn onder de duizenden van Juda,
uit u zal Mij voortkomen
Die een Heerser zal zijn in Israël.
Zijn oorsprongen zijn van oudsher,
van eeuwige dagen af.*

Na de diepe vernedering van Sion en alle nood die het volk in de toekomst zal overkomen als gevolg van het slaan van “de Rechter van Israël” (Mi 4:14), spreekt Micha hier nader over deze Rechter. Deze mishandelde en verworpen Rechter zal uit Bethlehem als een Heerser voortkomen. Hij zal Zijn volk niet alleen redding uit de macht van de vijand geven, maar door Hem zal er zegen zijn voor de hele wereld. De grootheid van de toekomstige Heerser over Israël, de Heer Jezus, staat in schril contrast met de eerdere vernedering.

De aankondiging van de geboorte volgt op alle beloften van een heerlijke toekomst, want die toekomst ligt in Hem, omdat Hij die toekomst uitmaakt. Micha noemt eerst Zijn geboorteplaats. Dat is zeven eeuwen voor de geboorte van de Messias. Zoals Micha de geboorteplaats mededeelt, zo heeft zijn tijdgenoot Jesaja geprofeteerd dat de Messias uit een maagd geboren wordt. Het bijzondere daarbij is, dat deze maagd zonder tussenkomst van een man zwanger wordt (Js 7:14; zie ook Lk 1:35).

Daarom zal de Heere Zelf u een teken geven: Zie, de maagd zal zwanger worden. Zij zal een Zoon baren en Hem de naam Immanuel geven. (Js 7:14)

Bethlehem betekent ‘broodhuis’ en Efratha betekent ‘vruchtbaar’. De Messias zal het ware voedsel voor Zijn volk zijn (zie Jh 6:51). Ieder die met Hem verbonden is, zal vrucht dragen voor God (zie Jh 15:5). Dit is voor de mensen in de wereld niet iets waarvoor ze warm lopen. Zo is ook de geboorteplaats geen aantrekkelijke plaats. Er valt weinig te beleven. Maar Hij Die daar geboren wordt, is een Heerser Die het voornemen van God zal uitvoeren (zie 2Sm 23:3; Jr 30:21).

Dat Hij niet in Jeruzalem wordt geboren, maar in het onbeduidende Bethlehem, laat het verval van het koningshuis van David zien. Bethlehem mag dan voor mensen een onbetekenend plaatsje zijn, voor God

heeft het de grootste betekenis. Het is de plaats van de geboorte van Zijn Zoon. De Messias zal dááruit voortkomen in overeenstemming met de aankondiging door de profeet Micha. En Hij zal daar voortkomen voor "Mij". De HEERE zegt daarmee dat de Messias er voor Hem zal zijn, om de door Hem gedane beloften te vervullen.

De plaats van de geboorte van de Messias is ook voor de geestelijke leiders van het volk duidelijk als de Messias daadwerkelijk geboren is. Als Herodes van Zijn geboorte hoort, informeert hij bij de overpriesters en schriftgeleerden naar de geboorteplaats van Christus. Zij halen dan dit vers uit *Micha* aan (zie *Mt 2:3-6*).

Het is wel opmerkelijk dat Mattheüs in zijn aanhaling 'Heerser' vervangt door 'Leidsman'. Dit is natuurlijk geen vergissing. Mattheüs wordt daarin, zoals alle andere bijbelschrijvers, geleid door de Heilige Geest (zie *2Pt 1:21*). Gods Geest heeft hem ingegeven (zie *2Tm 3:16*) de vertaling van de Hebreeuwse tekst in het Grieks (de Septuaginta) te citeren waar het woord voor 'Heerser' is vertaald door 'Leidsman'. Dat past precies bij de wijze waarop Hij geboren is. Hij is zeker de geboren Koning en het is zeker dat Hij zal heersen. Maar wanneer Hij als Heerser was verschenen, was het volk verloren geweest. Nu komt Hij eerst om hun Leidsman te zijn en hen als Zijn volk te weiden (zie en vgl. *1Kr 11:2*).

Er is nog een verschil. Hier staat: "*Bethlehem-Efratha*", terwijl Mattheüs schrijft over 'Bethlehem in Judéa'. Efratha doet denken aan de geboorte van Benjamin, 'de zoon van de rechterhand', en aan de dood van Rachel (zie *Gn 35:16-19*). In *Micha* lijkt de gedachte te zijn dat, terwijl het erop lijkt dat alle hoop op leven voor Israël (in het beeld van Rachel) weg is, de Christus (in het beeld van Benjamin) verschijnt. In *Mattheüs*, het evangelie dat de Heer Jezus als de Koning voorstelt, gaat het over Judéa (of Juda), de stam waaruit de Koning voortkomt.

De valse leidlieden van het volk ten tijde van de geboorte van de Heer Jezus onderzochten de Schriften en kenden de Schriften, maar ze lieten de Schriften niet toe hen te onderzoeken en te leiden. Als onze bekendheid met het Woord van God alleen verstandelijk, intellectueel, is, zal dat onze schuld groter maken omdat het geen uitwerking heeft in ons leven.

Het is bijvoorbeeld een kleinigheid je initialen op je Bijbel te (laten) drukken, zodat iedereen weet dat die Bijbel van jou is. Maar het is iets

heel anders om de Bijbel zijn kenmerk op jou te laten drukken en dat is geen kleinigheid. Dan heb je niet een mond vol bijbelteksten, maar je leven laat de inhoud van de Bijbel zien. Je moet dus wel kennis hebben van de Bijbel, want anders kan er geen leven zijn dat in overeenstemming met de Bijbel is.

In dit vers stelt Micha de Heer Jezus voor als in Bethlehem geboren en tegelijk als de Eeuwige. Zijn oorsprong is tweemaal: uit Bethlehem en uit de dagen van de eeuwigheid. Dat wijst erop dat Hij Mens en God is. Mens is Hij geworden, God is Hij eeuwig. Hoewel Hij op een zeker tijdstip is geboren, is Hij niet aan tijd onderworpen (zie Ps 90:2; Sp 8:22-23). Hier wordt het voorbestaan van de Messias geleerd, dat wil zeggen dat de op aarde geboren Heerser, Dezelfde is als de eeuwige God. Ook Jesaja heeft Zijn Godheid aangegeven (zie Js 9:5-6).

De rest van Zijn broeders | vers 2

*Daarom zal Hij hen overgeven tot de tijd
dat zij die baren zal, gebaard heeft.
Dan zal de rest van Zijn broeders zich bekeren,
met de Israëlieten.*

Vers 1 kan worden gezien als tussenzin. Vers 2 sluit dan aan op vers 14 van het vorige hoofdstuk en geeft het resultaat van het slaan van de Rechter van Israël. Het begin van het vers, "daarom", verwijst naar de reden van het "overgeven". Israël wordt prijsgegeven aan zijn vijanden vanwege hun verwerping van de Messias.

Israël, en meer speciaal Juda, wordt overgegeven, maar het is slechts voor een bepaalde tijd. Die periode wordt vergeleken met een barenstijd. Dat ziet op de grote verdrukking, de tijd van de vele zielsoefeningen, de angsten en moeiten die Israël dan doormaakt. Israël moet al die diepe wegen, de angst, de oordelen en de kastijdingen van God doormaken, om hen te brengen tot het aanvaarden en erkennen dat het door zijn ongerechtigheid die straffen heeft verdiend. Het volk zal zijn als Naomi die door genade wordt teruggebracht naar het land en aan wie toegerekend wordt dat de Koning uit haar geboren zal worden (zie Ru 1:6; 4:17).

Als we bij dit vers *Openbaring 12* opslaan, zien we dat Micha het over de eindtijd heeft. Uit de beschrijving die Johannes geeft, wordt duidelijk

dat de vrouw die baart, het volk Israël is (zie *Op 12:1-2*). De barensweeën waarover Micha spreekt, zijn nog toekomstig en zien op de grote verdrukking.

In de eerste verzen van *Openbaring 12* beschrijft Johannes dat de Heer Jezus uit Israël is geboren. Als Hij geboren is, staat de vuurrode draak in de persoon van Herodes klaar om Hem te verslinden (zie *Op 12:4; Mt 2:16*). Dat mislukt, want God neemt Hem op in de hemel (zie *Op 12:5*). Dat ziet op de hemelvaart van de Heer Jezus. En dan verplaatst Johannes ons ineens in de tijd van de grote verdrukking (zie *Op 12:6*). Barensweeën overvallen het volk. Die tijd wordt beschreven in de rest van *Openbaring 12*. Maar het is tegelijk de aankondiging van de (tweede) komst van de Heer Jezus.

Wanneer de Heer Jezus terugkomt, zullen Zijn broeders (zie en vgl. *Mt 25:40*), de Judeeërs, Zijn 'stamgenoten', 'Zijn eigen vlees en bloed' (zie en vgl. *2Sm 19:13*), in het land terugkeren. Zij zullen zich bekeren tot de HEERE, samen met de overige stammen van het land, die nu nog wereldwijd in de verstrooiing zijn.

Hij zal hen weiden en groot zijn | vers 3

*Hij zal staan en [hen] weiden in de kracht van de HEERE,
in de majesteit van de Naam van de HEERE, Zijn God.
Zij zullen [veilig] wonen, want nu zal Hij groot zijn
tot aan de einden van de aarde.*

Micha gaat door met te spreken over de Heerser Die geboren zal worden. Hier zien we Hem, de Messias, nadat Hij voor de tweede keer op aarde is gekomen. Hij staat in volle kracht klaar om te dienen. Hij heeft het voor Zijn volk opgenomen en heeft hun vijanden verslagen. Hij zal Zijn volk weiden en voorzien in de behoeften van de kudde van Israël. Hij heerst over Zijn volk, maar Hij doet dat als Herder. Dit is Gods ideale Koning en de grootste weldaad voor Zijn onderdanen.

De eerste heerser in de Bijbel is Nimrod (zie *Gn 10:8*). Maar hij is een jager. Een herder zet zich in voor de schapen en geeft leven (zie *Jh 10:10b*), een jager neemt leven. De Heer Jezus is de goede Herder. 'Herder' is een van Zijn mooiste namen en taken.

Zijn koninklijke zorg en bescherming worden op een prachtige manier tot uitdrukking gebracht in Zijn dienst als Herder (zie *2Sm 5:2; 7:7; Js 40:11*).

Hij volbrengt Zijn dienst als de afhankelijke Mens. Zijn kracht is die van de HEERE. Dat garandeert absolute veiligheid. Geen vijand zal het wagen de rust van de schapen te verstoren. Hij weidt hen ook 'in de majesteit van de Naam van de HEERE, Zijn God'. Van Hem straalt de koninklijke heerlijkheid en soevereiniteit van God af. Ook in het vreedrijk is Hij zowel de afhankelijke Mens als het beeld van de onzichtbare God (*zie Ko 1:15*).

Terwijl Hij staat om te dienen, mogen zij rustig wonen (*Lv 26:5-6*). Ze zullen nooit meer uit Zijn tegenwoordigheid weg willen gaan. De bescherming, rust en verzorging die Hij biedt, zijn niet door anderen te benaderen. Niemand kan bij Hem in de schaduw staan. Hij is groot over de hele aarde. Alles op aarde staat onder Zijn heerschappij. Tot wie anders zullen ze heen kunnen gaan? Er is niemand anders dan Hij!

Dan zal de dorstijd bij u tot de wijnoogst duren, en de wijnoogst zal tot de zaaitijd duren. U zult uw brood tot verzadiging toe eten en onbezorgd in uw land wonen. Ik zal vrede in het land geven, zodat u kunt slapen zonder dat iemand u schrik aanjaagt. Ik zal de wilde dieren uit het land wegdoen en geen zwaard zal [meer] door uw land gaan. (Lv 26:5-6)

Hij zal Vrede zijn | vers 4

Hij zal Vrede zijn.

*Wanneer Assur in ons land zal komen
en wanneer hij onze paleizen zal betreden,
zullen wij tegen hem zeven herders doen opstaan
en acht vorsten uit de mensen.*

"Hij zal Vrede zijn" geeft in één woord weer wat de komst van de Messias voor de wereld zal betekenen. Hij heeft vrede in Zichzelf en verleent die aan Zijn volk (*zie Ef 2:14; Js 9:5-6; Zc 9:10*). Vrede is niet alleen de afwezigheid van oorlog, maar omvat de hele behoudenis en het herstel die God aan Zijn volk zal schenken. Die behoudenis is belichaamd in de Heer Jezus. Hij zal op drievoudige wijze voor Israël vrede zijn:

1. Hij zal hen beschermen tegen hun vijanden, vertegenwoordigd in Assyrië (*verzen 4-5*),
2. Hij zal hun kracht geven hun vijanden te overwinnen (*verzen 6-8*) en
3. Hij zal alle wapens en afgoderij vernietigen, zodat ze alleen op Hem zullen vertrouwen en niet meer op eigen kracht (*verzen 9-14*).

Assyrië vertegenwoordigt hier alle vijandige volken. Zij zullen menen dat ze Israël hebben overwonnen als ze door het betreden van hun paleizen het volk van zijn bestuur hebben beroofd. Er is niemand meer, denken zij, die Israël leiding kan geven in het verzet tegen hun opmars.

Dan staan er *“zeven herders”* en *“acht vorsten”* op. In hen zien we het overblijfsel dat in volkomen kracht (het getal zeven spreekt van volmaaktheid) en nieuwe energie (het getal acht stelt een nieuw begin voor) de vijand zal verdrijven (*zie en vgl. Pr 11:2*). De herders en vorsten handelen op gezag en in de kracht van de grote Herder en Vredevorst, de Heer Jezus. Het zijn de verlossers over wie Obadja spreekt (*zie Ob :21*).

Er staat: *“Zullen wij ... doen opstaan.”* Dat betekent dat het volk Israël zeven herders zal stellen tegenover de macht van de vijand. Het getal zeven duidt op volmaaktheid. Deze herders vormen onder de Opperherder de Heer Jezus een volmaakt functionerend leger om de opkomende vijand terug te dringen. De herders zijn vorsten. Zeven is al voldoende, maar door er een achtste aan toe te voegen, wordt het aantal meer dan voldoende. Dat ze herders worden genoemd, is in aansluiting op *vers 3*. Dat het vorsten *“uit de mensen”* zijn, maakt duidelijk dat zij geen herders zijn van vee, maar van mensen.

Hij redt van de vijand | *vers 5*

*Zij zullen het land van Assur weiden met het zwaard,
het land van Nimrod met getrokken zwaarden.
Zo zal Hij [ons] redden van Assur,
wanneer die in ons land zal komen
en wanneer die ons gebied zal betreden.*

Het door de HEERE gesterkte overblijfsel zal Assur of Assyrië niet slechts uit het land verdrijven, maar hem terugdrijven in zijn eigen land en daar met het zwaard over hem heersen. In *“Nimrod”* kunnen we Babel en Assyrië verenigd zien. Het begin van het koninkrijk van Nimrod is Babel (*zie Gn 10:10*). Daarna heeft hij zijn gebied uitgebreid tot Assyrië (*zie Gn 10:11*). Dat het overblijfsel het land van de vijand weidt met het zwaard, wil zeggen dat het gezag over dat land bij het overblijfsel ligt, het volk van de HEERE.

Alle werk van het overblijfsel en de gezegende resultaten daarvan kunnen alleen tot stand komen, omdat de HEERE de kracht geeft om

dit werk te volbrengen. Hij heeft beloofd dat Hij Zijn volk zal bevrijden van Assyrië als die het land overweldigt. Micha en met hem het Godvrezende overblijfsel stellen met zekerheid vast dat de HEERE dat zal doen en dat Hij het zal doen op de manier die zojuist is beschreven. Zo vinden we in de *verzen 1-5* de Heer Jezus voorgesteld als Baby, Heerser, de Eeuwige, Herder, Vrede, Bevrijder.

Het overblijfsel als dauw en regendruppels | vers 6

*Het overblijfsel van Jakob zal zijn
te midden van vele volken
als dauw van de HEERE,
als regendruppels op het gewas,
dat niet uitziet naar iemand
en niet hoopt op mensenkinderen.*

Als “het overblijfsel van Jakob” in de kracht van de Herder de vijand heeft verjaagd en over hem heerst, krijgt het zijn oorspronkelijke functie van zegen voor de hele aarde (zie Gn 12:3; 22:18). De profeet Hosea stelt de HEERE als deze dauw voor de mensen voor (zie Hs 14:6); hier is het overblijfsel de “dauw” (zie en vgl. Ps 110:3). Israël als dauw wijst op de overvloedige, verkwikkende en bevruchtende dienst die het volk onder de volken zal hebben en waardoor nieuw, krachtig leven wordt verwekt en bevorderd. Dit is het gevolg van het in vrede als broeders samenwonen (zie Ps 133:3).

Ook de “regendruppels” zijn een zegen van de HEERE (zie Dt 11:11; Ez 34:26). Zonder regen is het groene kruid geen lang leven beschoren (zie 2Kn 19:26; Js 37:27; zie en vgl. Gn 2:5). De regen garandeert het voortdurend groen blijven van het kruid. De kwaliteit van de samenleving zal worden bewaard en bevorderd door het onderwijs dat het overblijfsel uit het Woord van God zal geven (Dt 32:2). Dit zal pas echt een ‘groene samenleving’ zijn. De bekering van het volk, waarvan het overblijfsel de kern vormt, zal de rijkdom van de volken zijn (zie Rm 11:12).

*Laat mijn leer neerdruppelen als de regen,
laten mijn woorden stromen als de dauw,
als een zachte regen op het groen,
en als regendruppels op het gewas.
(Dt 32:2)*

Deze zegen komt niet omdat mensen daar om vragen. Ook is geen mens in staat dit te bewerken door eigen inspanning (zie Mk 4:26-28). Het is een vrucht van de genade. Het volk van

de HEERE zal zijn als iets wat van de hemel afkomstig is, als dauw van Hem Die de Vader van de regen is en Die de druppels van de dauw baart (Jb 38:28). Het overblijfsel is van boven geboren, zijn oorsprong is de hemel (zie en vgl. Jh 3:3, waar 'opnieuw geboren' ook vertaald kan worden met 'van boven geboren') en niet de aarde. Ze hebben de natuur van God. In stilte zijn ze voortgebracht, zoals de dauw in stilte ontstaat, zonder dat wij weten hoe dat gebeurt. Zo is de weg van de Geest (zie Ez 37:7; Jh 3:8).

*Heeft de regen een vader?
Of wie brengt de druppels van de dauw voort?
(Jb 38:28)*

Het overblijfsel is als een leeuw | vers 7

*Ja, het overblijfsel van Jakob zal onder de heidenvolken zijn,
te midden van veel volken,
als een leeuw onder de dieren van het woud,
als een jonge leeuw onder de schaapskudden,
die, wanneer hij erdoorheen trekt, vertrappt
en verscheurt, en er is niemand die redt.*

Na de zegen die het overblijfsel zal zijn, komt hier een tweede kenmerk, ook weer ontleend aan Wie de HEERE is. In het vorige vers wordt het overblijfsel voorgesteld als de dauw, omdat het een kenmerk is dat ook voor de HEERE geldt. Nu wordt het overblijfsel voorgesteld als een leeuw. Daarmee vertoont het een kenmerk dat eveneens van de HEERE geldt, Die ook vergeleken wordt met een leeuw (zie Gn 49:9; Op 5:5). Voor hen die tegen het gezag van de Messias in opstand komen, is het overblijfsel als een leeuw. Zo is het overblijfsel tot een zegen (dauw) of een oordeel (leeuw) in Gods hand.

Verheven boven de tegenstanders | vers 8

*Uw hand zal verhoogd zijn boven Uw tegenstanders
en al Uw vijanden zullen uitgeroeid worden.*

Hier richt de profeet zich namens het gelovig overblijfsel tot de HEERE. De reactie op de bijzondere plaats die het overblijfsel van de HEERE krijgt, is de erkenning van Zijn macht. Ze zullen tot de HEERE zeggen dat Zijn hand verheven is (zie Js 26:11). Daarmee uiten ze dat ze zich bewust zijn dat alles wat zij kunnen doen aan Hem te danken is. Dit is hun derde kenmerk.

Alles weggenomen waar de mens op steunt | *verzen 9-13*

- 9 Op die dag zal het gebeuren,
spreekt de HEERE,
dat Ik uw paarden uit uw midden zal uitroeien
en dat Ik uw wagens zal doen vergaan.
- 10 Ik zal de steden van uw land uitroeien
en Ik zal al uw vestingen afbreken.
- 11 Ik zal de toverijen uit uw hand uitroeien
en u zult geen wolkenduiders [meer] hebben.
- 12 Ik zal uw [afgods]beelden
en uw gewijde stenen uit uw midden uitroeien,
zodat u zich niet meer zult neerbuigen
voor het werk van uw handen.
- 13 Ik zal uw gewijde palen uit uw midden wegrukken
en uw steden wegvagen.

Het antwoord van de HEERE luidt dat Hij alles zal wegnemen wat in de *verzen 9-13* wordt genoemd. Het zijn allemaal dingen waarop het hart van Zijn volk vertrouwt in plaats van op Hem. Hij neemt dit valse vertrouwen vooral weg uit hun hart, maar verdelgt tevens de tastbare middelen waarop zij steunen. Zo alleen kan Israël bruikbaar blijven in de hand van de HEERE. Het is een kenmerk van het Messiaanse tijdperk dat alle strijdmiddelen en afgoderij in elke vorm volledig zijn uitgeroeid. Ze zullen er niet meer van willen weten (*zie Hs 14:4*).

De eerste vleselijke middelen die worden uitgeroeid, zijn “paarden” en “wagens” (strijdwagens) waaraan ze hun valse menselijke sterkte hebben ontleend (*vers 9*). Zij hebben op paarden en wagens vertrouwd en ze vermenigvuldigd (*zie Ps 20:8*). De HEERE zal ze uit hun midden uitroeien, zodat ze niet verzocht kunnen worden, er weer op te vertrouwen. Het beeld van strijdpaarden en strijdwagen past niet bij het vredesrijk.

Het zal ook niet meer mogelijk zijn om zich te verschansen binnen de stadsmuren (*vers 10*). Ze hebben hun steden als vestigingen gebouwd en dat geeft hun het gevoel van veiligheid. Dat de HEERE hun waarborg voor bescherming en veiligheid is, daaraan denken ze allang niet meer. Die schijnzekerheid zal de HEERE afbreken. Israël zal onbezorgd en dorpsgewijs in vrede in het land kunnen wonen zonder uiterlijke bescherming, maar onder de bescherming van de HEERE (*zie Zc 2:4-5*).

In de *verzen 11-12* gaat het over de valse godsdienst, de zondige godsverering. Eerst zijn daar de “*toverijen*” en “*wolkenduiders*” of waarzeggers (*vers 11*). De toverijen worden “*uit uw hand*” uitgeroeid. Dat ziet mogelijk op voorwerpen die in de hand worden gehouden en waaraan magische krachten worden toegekend. De dwaasheid om tot wolken-duiders te gaan om te weten wat de toekomst brengt, zal ook niet meer plaatsvinden. Enerzijds omdat die lieden zijn uitgeroeid en anderzijds omdat de heerlijke toekomst heden is geworden.

Velen onder hen hebben tot het werk van hun handen gezegd: ‘Jullie zijn onze goden’ (*vers 12*). Maar nu zal de afgoderij afgeschafte en verlaten worden. De HEERE zal de gesneden beelden en de opgerichte beelden – dat zijn zowel de verplaatsbare als de vaste – uitroeien. Bij de afgoden hebben ze monumenten, o.a. gewijde palen, opgericht en zijn er steden gewijd aan afgoderij (*vers 13*). Ook daar zal de HEERE radicaal mee afrekenen.

Gods toorn over wie niet wil luisteren | *vers 14*

*Ik zal in toorn en in grimmigheid wraak doen
aan de heidenvolken die niet willen luisteren.*

Als de HEERE Zijn land heeft gezuiverd van alles wat in strijd is met Zijn heiligheid, zal Hij de volken bezoeken die geen gehoor hebben gegeven aan de oproep om zich te bekeren. Deze volken vormen een tegenstelling met de volken genoemd in *hoofdstuk 4:1*. Daarna is het vrede-rijk definitief gevestigd. Er wordt niets geduld in het Messiaanse vrede-rijk wat er niet thuishoort, terwijl de naties worden verdelgd die weigeren zich aan te sluiten bij dit rijk.

Micha 6

De voorgaande hoofdstukken tonen Gods uiterlijke handelingen met Zijn volk. In de laatste twee hoofdstukken zien we de wegen van Zijn Geest met dit volk. Zowel de politieke geschiedenis als de geestelijke toestand van het volk wordt door alle profeten voorgesteld, evenals het herstel en de bekering van Israël.

Micha 6 is in de vorm van een twistgesprek gesteld (zie en vgl. *Js 1*; *Mi 1*). Het hoofdstuk geeft een contrast tussen de gepastheid en rechtvaardigheid van Gods eisen en de ondankbaarheid en het bijgeloof van Israël die de oorzaak zijn van ruïne en oordeel. De profeet kijkt niet naar de toekomst vol zegen, maar naar het heden vol zonde.

De rechtszaak van de HEERE | *verzen 1-2*

- 1 *Luister toch naar wat de HEERE zegt:
Sta op, roep de bergen ter verantwoording,
laat de heuvels uw stem horen.*
- 2 *Luister, bergen, naar de rechtszaak van de HEERE,
ook u, vaste fundamenten van de aarde.
De HEERE heeft immers een rechtszaak met Zijn volk,
Hij voert een rechtszaak tegen Israël.*

Micha begint dit laatste deel van zijn profetie met de oproep om te luisteren naar wat de HEERE zegt (*vers 1*; zie ook *Mi 1:2*; *3:1*). Voordat hij het woord van de HEERE doorgeeft, komt het eerst tot hemzelf. De HEERE geeft hem het bevel om op te staan en zijn stem te verheffen. Micha moet de bergen ter verantwoording roepen, wat wil zeggen dat hij hen tot getuigen maakt van de rechtszaak die de HEERE in de komende verzen met Zijn volk voert. Ook de heuvels moet hij zijn stem laten horen.

De onbezielde schepping in zijn hele uitgestrektheid moet luisteren naar de rechtszaak van de HEERE (*vers 2*). De hoogste hoogten, dat zijn de "bergen", en de diepste diepten, dat zijn de "vaste fundamenten van de aarde", die diep onderin de aarde zijn, de dragers van de aarde, en alles daartussen worden opgeroepen om getuige te zijn van Zijn rechtszaak. Drie keer wordt in *vers 2* die rechtszaak genoemd. Het is dan ook een

heel bijzondere rechtszaak, want de andere partij in de rechtszaal is “Zijn volk”, “Israël” (vers 2; zie en vgl. Dt 32:1; Js 1:2; Jr 2:12-13).

Bij “bergen” en “heuvels” kunnen we ook denken aan het verantwoordelijk deel van het volk dat een bepaalde machtspositie inneemt, misschien de koning of de leiders van het volk. Bij de “vaste fundamenten van de aarde” (of het land) gaat het misschien om degenen die zouden moeten waken over de beginselen waarop de samenleving van Israël berust. Wellicht het priesterschap.

God heeft altijd een geschil met hen die in ongehoorzaamheid aan Hem wandelen. Hij kan geen gemeenschap hebben met mensen die niet voor Zijn Woord buigen en zeker niet als dit mensen betreft die Hij in een speciale betrekking tot Zich heeft gebracht. Zijn volk heeft Hij met alle zorg omringd en van alle zegen voorzien. Maar hun reactie daarop is er een van de grootst mogelijke ontrouw en ondankbaarheid. Ze hebben de HEERE de rug toegekeerd en Hem met verachting behandeld. Waaraan heeft Hij dat verdiend? Dat vraagt Hij het volk in het volgende vers.

Hoe reageren wij op de vele bewijzen van Zijn zorg voor ons en op de vele zegeningen die Hij ons heeft gegeven?

Oproep tegen de HEERE te getuigen | vers 3

Mijn volk, wat heb Ik u aangedaan?

Waarmee heb Ik u vermoeid? Getuig tegen Mij!

De HEERE neemt hier de positie van een beklagde in. In plaats van hen te beschuldigen gaat Hij Zich tegenover Zijn volk verdedigen. Hij wil tot hun hart spreken als Hij hen als “Mijn volk” aanspreekt. We beluisteren hier zoals zo vaak in de profeten, Zijn diepe verlangen dat zij zich herinneren dat Hij hen tot Zijn volk heeft gemaakt.

Hij vraagt Zijn volk wat Hij hen heeft aangedaan dat ze zich zo van Hem afkeren. Heeft Hij hun het leven zo ondraaglijk gemaakt? Heeft Hij hen vermoeid met buitengewone eisen en buitensporige verzoeken (zie en vgl. Js 43:23; Js 5:4; 7:13)? Hij roept hen op tegen Hem te getuigen, om Hem van iets te beschuldigen waarover ze te klagen hebben. Hij wil dat ze daarover nadenken, opdat ze tot de conclusie komen dat hun hele houding tegenover Hem niet deugt. Dat Hij Zich zo uitspreekt, is neerbuigende genade.

De zorg van de HEERE voor Zijn volk | vers 4

*Ik heb u immers uit het land Egypte geleid,
u verlost uit het slavenhuis.*

*Ik heb Mozes, Aäron en Mirjam
vóór u uit gezonden.*

Het blijft stil in de rechtszaal na de vragen van de HEERE aan Zijn volk in het vorige vers. Dan neemt de HEERE Zelf weer het woord. Hij zal hun vertellen wat Hij hen heeft 'aangedaan'. In plaats van hen te vermoeien door hen lasten op te leggen heeft Hij ze van lasten bevrijd en overladen met zegeningen en gunstbewijzen. Het grootste bewijs daarvan is hun bevrijding uit Egypte onder het doen van tekenen en wonderen. Daardoor zijn ze een vrij en zelfstandig volk geworden (zie *Am 2:10; Jr 2:6*). De bevrijding uit Egypte wordt vaak door de profeten aangehaald. Die bevrijding vertegenwoordigt de voornaamste daad waarin God Zijn reddende liefde voor de mensen demonstreert.

Hij herinnert hen eraan dat Hij na hun verlossing heeft gezorgd voor bekwame leiding in hun reis door de woestijn op weg naar het beloofde land. Hij heeft hun de grote wetgever en leidsman Mozes gegeven, evenals de hogepriester Aäron en de profetes Mirjam.

Deze drie die ieder een belangrijke rol hebben gespeeld bij de verlossing uit Egypte, zijn samen een beeld van de Heer Jezus. Hij heeft ons uit de wereld verlost en leidt ons naar het beloofde land. Mozes en Aäron zijn een type van Christus als "*de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis*" (*Hb 3:1*). In Mirjam gaat het om de beleving van de relatie (zie *Ex 15:21*), ons antwoord op Wie de Heer Jezus is als Apostel en Hogepriester van onze belijdenis. De Heilige Geest geeft daar leiding aan.

De gerechtigheid van de HEERE | vers 5

*Mijn volk, denk toch aan wat Balak, de koning van Moab,
beraamde,*

*en wat Bileam, de zoon van Beor, hem antwoordde,
[aan wat er gebeurd is] van Sittim tot Gilgal,
opdat u de gerechtigheid van de HEERE kent.*

Dan herinnert de HEERE Zijn volk, dat Hij nog eens emotioneel als "*Mijn volk*" (zie vers 3) aanspreekt, wat Balak door Bileam tegen hen wilde doen, maar wat Bileam door de werking van Gods Geest hem daarop

heeft geantwoord (Dt 23:5; zie Nm 22-24). Dat moet hen ook overtuigen dat God niet uit is op hun verderf, maar op hun zegen. Hij heeft de vloek die de koning van Moab over hen wilde brengen, veranderd in rijke zegen. God laat niet toe dat Zijn volk vervloekt wordt (zie Ps 105:14-15).

De HEERE, uw God, echter wilde niet naar Bileam luisteren, maar de HEERE, uw God, heeft de vloek voor u in een zegen veranderd, omdat de HEERE, uw God, u liefhad. (Dt 23:5)

Ook moeten ze zich herinneren wat er gebeurd is “van Sittim tot Gilgal”, dat wil zeggen tijdens de reis naar het beloofde land na de gebeurtenis met Balak en Bileam. Sittim is de laatste plaats in de woestijn waar het volk zijn kamp heeft opgeslagen (zie Nm 33:49; Jz 3:1) en Gilgal is de eerste plaats in het beloofde land waar het volk zijn kamp heeft opgeslagen (zie Jz 4:19). Tijdens die reis zijn ze er getuigen van geweest hoe de HEERE Midian heeft verslagen, dat de Jordaan voor hen is drooggelegd en dat vanuit Gilgal Jericho is veroverd en daarna ook het hele land.

Deze twee plaatsen zijn een samenvatting van de enorme verandering in hun omstandigheden na hun bevrijding uit Egypte. Vanuit de slavernij in een vreemd land zijn ze door de HEERE in hun eigen land met een overvloed aan zegeningen gebracht. Als ze over al die dingen zouden nadenken, zouden ze moeten toegeven hoe goed God voor hen was geweest, hoe groot Zijn trouw en hoe recht Zijn handelen altijd is geweest.

Het is belangrijk dat we regelmatig bepaald worden bij alles wat de Heer voor en met ons heeft gedaan. We vergeten gemakkelijk dat Hij ons heeft verlost uit de wereld om voor Hem te leven. Het leven met al zijn welvaart en drukte kan ons zo in beslag nemen, dat we niet meer aan Hem denken. Daarom is het goed om elke eerste dag van de week de dood van de Heer te verkondigen door het avondmaal aan Zijn tafel te vieren. Dan worden we er weer herinnerd aan wat Hij heeft gedaan en ook waaruit Hij ons heeft verlost en wat Hij ons heeft gegeven.

Waarmee naderen tot de HEERE? | *verzen 6-7*

- 6 *Waarmee zal ik de HEERE tegemoetgaan
[en] mij buigen voor de hoge God?
Zal ik Hem tegemoetgaan met brandoffers,
met eenjarige kalveren?*

- 7 *Zou de HEERE behagen scheppen in duizenden rammen,
in tienduizenden oliebeken?
Zal ik mijn eerstgeborene geven [voor] mijn overtreding,
de vrucht van mijn [moeder]schoot [voor] de zonde van mijn
ziel?*

Na de overduidelijke bewijzen van Gods trouw in de vorige verzen stelt het volk de vraag aan Micha wat ze moeten doen. Dat gebeurt bij monde van een lid van het volk. De vraag lijkt aan te geven dat ze erkennen dat er afstand is tussen hen en de HEERE. Zij spreken over “de hoge God”, de God Die ver van hen verwijderd is, terwijl Hij in Zijn warme liefde hen tot twee keer toe als “Mijn volk” heeft aangesproken.

Ze hebben er wel enkele ideeën over hoe ze de afstand tussen hen en God zouden kunnen overbruggen. Die hebben te maken met het brengen van offers. Daarover zijn ze in hun godsdienst goed voorgelicht. Tegelijk maakt het duidelijk dat hun geweten niet in Gods licht is gekomen. De voorstellen die ze doen om Gods gunst te krijgen, laten zien dat zij niets hebben begrepen van wat God toekomt. Hij zoekt geen uiterlijke rituelen, maar de offers van een gebroken geest en een verslagen hart (Ps 51:18-19; zie

ook 1Sm 15:22; Js 1:11-20; Jr 7:21-23; Hs 6:6; Am 4:5; 5:15,22-24).

Want U vindt geen vreugde in offers, anders zou ik ze brengen; in brandoffers scheidt U geen behagen. De offers voor God zijn een gebroken geest; een verbrijzeld en verslagen hart zult U, o God, niet verachten. (Ps 51:18-19)

Het volk spreekt over brandoffers, terwijl zondoffers passend zijn, want de door de zonde verbroken gemeenschap moet door middel van belijdenis en verzoening worden hersteld (zie Lv 4). Dat laat zien dat ze menen nog steeds in verbinding met de HEERE als Zijn verbondsvolk te staan. Zij moeten ook niet veranderen, maar God moet veranderen, vinden zij. Dat ze eenjarige kalveren willen offeren, laat zien dat ze er niet teveel voor over hebben. Een volwassen dier is veel meer waard. Maar hun offers zijn waardeloos omdat ze niet in de juiste gezindheid worden gebracht. Zulke offers worden “nutteloze offers” genoemd (zie Js 1:10-13).

Maar als het moet, willen ze de HEERE ook wel tevreden stellen door een groot aantal offers te brengen. Zo schieten ze ineens door naar het andere uiterste. Het is kenmerkend voor mensen die niet in gemeenschap met God leven, dat ze geen gezonde balans in hun geestelijk

leven kennen. Misschien willen ze hiermee Salomo nadoen (zie 1Kn 8:63). Alsof het de HEERE om het aantal gaat. Nog een idee is om een enorme hoeveelheid olie voor spijsoffers te brengen. Ja, ze zijn bereid stevig te investeren om zich van Gods gunst te verzekeren. Hij mag het zeggen.

Mocht Hem dat toch niet genoeg zijn, dan stellen ze zelfs voor hun kinderen te offeren. Misschien dat ze daardoor Zijn gunst kunnen verwerven. Zo heidens is hun denken geworden. Maar de eerstgeborene behoort de HEERE al toe (zie Ex 13:2,12) en het offeren van kinderen is door de wet verboden (zie Lv 18:21; 20:2-5; Dt 12:31; 18:10). Daarmee houden de afgodendienaars echter geen rekening (zie Jr 19:5; 32:35; 2Kn 16:3; 21:6; 3:27).

De HEERE wil niet dat lichaamsvlees wordt geofferd, maar dat de geest van de mens zich aan Hem onderwerpt. Hij zoekt en verheugt Zich over *“waarheid in het binnenste”* van de mens (Ps 51:8). Hun godsdienst is verworden tot een slechts uiterlijk eren van God. Hij zoekt niet hun gaven, Hij zoekt henzelf. Wat wordt veroordeeld, is niet het offer dat door God is voorgeschreven, maar het offer dat als plaatsvervangend voor gehoorzaamheid dient.

Wat de HEERE heeft bekendgemaakt | vers 8

*Hij heeft u, mens, bekendgemaakt wat goed is
en wat de HEERE van u vraagt:
niets anders dan recht te doen,
goedertierenheid lief te hebben
en ootmoedig te wandelen met uw God.*

Als ze willen weten waarmee ze God tevreden kunnen stellen, vragen ze naar de bekende weg. God heeft dat al bekendgemaakt (zie en vgl. Dt 10:12-13). Micha wijst op wat ze zouden moeten weten als het erom gaat wat God wil. Het volk wordt aangesproken als *“mens”*, wat de algemene geldigheid aangeeft van wat de HEERE vraagt. Het woord ‘mens’ ziet ook op de nietigheid van de mens tegenover de hoge God. De HEERE heeft bekendgemaakt *“wat goed is”*. Dingen die *“goed”* zijn, zijn dingen die een goede uitwerking hebben, dingen die tot welzijn van anderen en zichzelf dienen.

Micha noemt drie goede dingen en *“niets anders”*. Iets anders is niet nodig. Hier kunnen ze het dus mee doen. Ze hoeven er niets bij te verzinnen of er iets anders voor in de plaats te bedenken. De drie dingen

hebben betrekking op de drie verhoudingen waarin de mens staat: tot de naaste, tot zichzelf en tot God (*zie en vgl. Mt 23:23; Lk 11:42*).

- Het eerste is *“recht te doen”* of rechtvaardig handelen tegenover de naaste, dat wil zeggen handelen naar de normen van Gods Woord. Bij onze naaste kunnen we denken aan de huisgenoten, de medeleden van de gemeente en onze collega's en burens.
- Het tweede is *“goedertierenheid lief te hebben”* als een gezindheid van het eigen hart. Dat betekent dat we de gezindheid van God hebben. We zijn dan niet hard, hebben geen eigendunk en stellen ons niet boven de ander, maar zoeken het welzijn van de ander.
- Het derde is *“oetmoedig te wandelen met uw God”*, dat is een wandel die tot Zijn eer en vreugde is (*zie en vgl. Gn 5:29; 6:9*). Met God wandelen houdt in dat we in bewuste gemeenschap met God in nederigheid van geest leven. Dit omvat het hele leven in al zijn uitingen, het hele gedrag dat vertoond wordt. Om zo te kunnen leven moet iemand nieuw leven hebben. Deze dingen zijn niet te volbrengen door de niet-wedergeboren mens. We zien het volmaakt in de Heer Jezus en kunnen het van Hem leren, want Hij is *“zachtmoedig en nederig van hart”* (*Mt 11:29*).

Voor de christen die de zegeningen van het hemelse land, de hemelse gewesten, kent en geniet, betekent dit dat hij *“in ware gerechtigheid”* leeft (*Ef4:24*), *“goedertieren”* is tegenover anderen (*Ef4:32*) en *“in alle nederigheid”* de ander in liefde verdraagt (*Ef4:2*).

Hoor de roede | vers 9

De stem van de HEERE roept tot de stad:

– *Uw Naam ziet uit [naar] wat wezenlijk is –*

Hoor de roede en Wie hem [voor u] bestemd heeft.

Maar wat de HEERE in vers 8 vraagt, wordt niet bij het volk gevonden. Daarom hervat de profeet zijn boeteprediking en houdt hij de stad haar zonden voor. De stad die wordt aangesproken, zal Jeruzalem zijn als het centrum van zondige praktijken (*Mi 1:5*). Het getuigt van wijsheid als Gods handelingen in oordeel worden opgemerkt en als daarmee wordt ingestemd als rechtvaardig. Voor wie buigt voor Gods stem die het oordeel aankondigt en daarmee erkent dat het terecht is dat het komt, is er redding.

De Naam van de HEERE, waarmee Hij in Zijn hele Wezen in al Zijn kenmerken naar voren komt, ziet uit naar een waarachtige bekering. Andere vertalingen zijn: “*Het is wijsheid Uw Naam te vrezen*” of: “*De wijsheid heeft Uw Naam in het oog.*” Duidelijk is dat wie wijs is, naar de stem van de HEERE zal luisteren en daardoor bevrijd zal worden van het oordeel. De echte wijsheid blijkt uit doen wat Hij zegt, want wat Hij zegt, is “*wezenlijk*”, dat wil zeggen dat het daarom gaat. Wat Hij zegt, is alleen belangrijk en de rest doet er niet toe.

“*Hoor de roede*” is een opmerkelijke uitdrukkingwijze. De roede is het symbool van tuchtiging (zie *Js 10:5,24*). Hier spreekt de roede, wat kan betekenen dat hij nog niet slaat. Het wijzen op een te verwachten tuchtiging kan het uitvoeren van de tuchtiging voorkomen als de waarschuwing ter harte wordt genomen. Wie luistert, heeft de roede niet nodig. Als de roede dan komt en iemand luistert alsnog, zal hij tot inkeer komen en niet aan het eeuwige oordeel worden prijsgegeven. In de roede is de stem van de HEERE te horen, want Hij is Degene Die hem voor Zijn volk bestemd heeft.

Een krappe efa en valse weeginstrumenten | *verzen 10-11*

- 10 *Zijn er [in] het huis van de goddeloze
nog schatten [door] goddeloosheid [verkregen]
en een krappe efa, wat te verfoeien is?*
- 11 *Zou Ik rein zijn met een goddeloze weegschaal
en met een zak valse [weeg]stenen?*

In de *verzen 10-12* wordt de reden van de aankondiging van de roede gegeven. In de *verzen 13-16* wordt de roede beschreven.

De aanklachten in de *verzen 10-11* worden in vragende vorm gesteld. Ondanks de verschillende waarschuwingen verbergen de goddelozen nog steeds hun door goddeloosheid verkregen winsten in hun huizen. Ze gaan ermee door op deze wijze schatten te verzamelen. Ze hopen ze op in hun huis, alsof ze daar veilig zijn en dat niemand ze ziet en er bij kan komen. Maar God ziet het. Hij kan er wel bij komen en zal hen ervoor oordelen (zie *Jk 5:1-5*).

De “*krappe efa*” is een te kleine inhoudsmaat (zie en vgl. *Lv 19:36; Dt 25:14; Am 8:5; Sp 22:14*). Een efa is een korenmaat van vermoedelijk tussen de twintig en vijfenveertig liter. Zij maken de efa kleiner. Daardoor betaalt men

voor het bepaalde aantal liters terwijl men minder krijgt. Dit bedrog wordt door de HEERE verfoeid. Dit doortrapte gedrag is volledig in strijd met het recht doen dat Hij van de mens vraagt (zie vers 8).

Behalve van een krappe of leugenachtige efa maken ze ook gebruik van een “goddeloze weegschaal” en “valse [weeg]stenen”. Deze goddeloze, bedrieglijke handelwijze heeft ook bijgedragen aan de vermeerdering van hun bezit. Een “goddeloze weegschaal” is een weegschaal die het gewicht niet juist weergeeft, die meer aangeeft dan er aan gewicht werkelijk op ligt. Ook door het gebruik van te zware gewichten is de prijs te hoog. God haat dergelijke praktijken.

Hoe zou Hij “rein zijn” als Hij het gebruik van dergelijke methoden niet veroordeelde? Zij verontreinigen zichzelf door hun gedrag, maar daardoor wordt Hij niet in Zijn reinheid bezoedeld. Integendeel, in Zijn reinheid kan Hij geen enkele bevlekking door zondige handelingen toelaten bij Zijn volk. Hij is “te rein van ogen om het kwade aan te zien” (Hk 1:13).

Dit gebruik van een valse inhoudsmaat en leugenachtige weegmiddelen kunnen we ook geestelijk toepassen als het gaat om de beoordeling van iets wat in de gemeente van God gebeurt. Hoe vaak komt het niet voor dat er in de beoordeling van een zaak valse criteria worden gehanteerd. Het gebeurt zomaar dat we een zonde van iemand die we sympathiek vinden of een zonde van een familielid niet zo zwaar laten wegen als een zonde van iemand aan wie we een hekel hebben. God verafschuwt zo’n benadering.

De ongerechtigheid van het volk | vers 12

*Omdat haar rijken er vol geweld zijn,
haar inwoners er leugens spreken,
hun tong bedrieglijk is in hun mond,*

...

De rijken hebben niet alleen huizen vol met onrechtmatig verkregen schatten, maar ze zijn zelf innerlijk vol geweld. Ze schuwen geen geweldsmiddel om hun rijkdom te vermeerderen. Het zijn niet alleen de rijken die zich misdragen. Ook de inwoners van Jeruzalem doen dat. Hun misdragingen komen tot uiting in de leugenachtige taal die ze met een bedrieglijke tong uitspreken. Ze zijn een volk van geweldenaars en

leugenaars en bedriegers. Ze handelen en spreken zo, omdat ze egoïsten zijn. Ze willen er zelf beter van worden, terwijl dat ten koste van anderen gaat. Anderen zijn de dupe van hun grenzeloze hebzucht.

De tucht van de HEERE | vers 13

...
*zal Ik [u] ook ziek maken, door u te treffen
[en] te verwoesten vanwege uw zonden.*

Over het gedrag dat in de vorige verzen is beschreven, moet de HEERE wel Zijn tucht brengen. Hij kan dit gedrag niet dulden. Vanwege hun zonden zal Hij hen ziek maken. Daardoor zullen ze niet in staat zijn van hun schatten te genieten en ook niet kunnen doorgaan met hun zondig bedrijf. Er zal niets van hun rijkdom en van henzelf overblijven, want Hij zal hen verwoesten.

Dat de HEERE hen ziek zal maken en verwoesten vanwege hun zonden, hoeft geen verbazing te wekken. Hij heeft Zijn volk dit in de wet van Mozes laten weten (*zie Dt 28:15-68; Lv 26:14-39*). Ze zullen geslagen worden met de ziekten van Egypte, zonder dat iemand hen genezen kan. Ze hebben immers de HEERE, hun Heelmeester, verworpen. Wat kan er dan nog voor verbetering worden verwacht?

Veel gedaan, geen resultaat | verzen 14-15

- 14 *Zelf zult u eten, maar niet verzadigd worden,
uw [gevoel van] leegte zal in uw binnenste blijven.
U zult [iets] weggelaten, maar [het] niet in veiligheid brengen,
en wat u in veiligheid zult brengen, zal Ik overgeven aan het
zwaard.*
- 15 *Zelf zult u zaaien, maar niet maaien,
zelf zult u olijven treden, maar u niet met olie zalven,
en nieuwe wijn [oogsten], maar geen wijn drinken.*

In Zijn tucht zal de HEERE honger in het land brengen. Ze zullen geen voldoening meer hebben van wat ze tot zich nemen, maar een voortdurend gevoel van honger hebben. Wat ze aan voedselvoorraad op een veilige plaats menen te kunnen opslaan, zal niet veilig zijn voor de vijand. Wat ze hebben 'weggelegd', in veiligheid hebben gebracht, zal worden gevonden (*zie Hg 1:6; Lv 26:16; Dt 28:38-40; Js 62:8-9*).

Het zal door de HEERE aan het zwaard worden overgegeven, dat wil zeggen dat het met geweld van hen zal worden genomen als een oordeel van de HEERE. Ze hebben het met geweld genomen, het zal met geweld van hen worden genomen. Wie geweld zaait, zal geweld oogsten.

Van al hun inspanningen van zaaien, olijven treden en wijn oogsten, zullen ze zelf niets genieten. Hun moeiten zullen wat henzelf betreft vergeefs zijn. Het zal allemaal in handen van de vijand vallen, die zal ervan profiteren. Koren, olie en nieuwe wijn worden enkele keren samen genoemd als een samenvatting van de zegen van het land (zie Dt 11:14; 12:17; 14:23; 28:51). Het koren om te eten wordt van hen afgenomen, zodat ze honger zullen lijden. De olie waarmee ze hun huid insmeren om er mooi uit te zien, wordt van hen afgenomen, zodat ze er afzichtelijk uit komen te zien. De wijn als het symbool van vreugde wordt van hen afgenomen, zodat ze in verdriet en ellende verzinken.

Dit heeft een geestelijke toepassing. Als wij ontrouw zijn aan de Heer, stoppen we met lezen in Gods Woord, dat wil zeggen dat we stoppen met ons te voeden met de Heer Jezus als het brood van het leven. Ook laten we ons niet meer leiden door de Heilige Geest en verdwijnt de vreugde uit ons leven. We zullen geestelijk honger lijden, naar het vlees leven en geestelijk in ellende terechtkomen.

De oorzaak van de smaad van Gods volk | vers 16

*Want men houdt zich aan de verordeningen van Omri
en aan alles wat het huis van Achab gedaan heeft.
U gaat voort in hun opvattingen,
zodat Ik u overgeef aan de verwoesting,
en haar inwoners [maak] tot een aanfluiting.
Zo zult u de smaad van Mijn volk dragen.*

De eerste helft van het vers sluit aan bij de *verzen 10-12*, de tweede helft bij de *verzen 13-15*.

Met een aanvullend bewijs van hun afwijking onderstreept de HEERE de rechtvaardigheid van Zijn tucht over hen en waarom die wel moet komen. Ze houden zich namelijk aan “*de verordeningen van Omri en alles wat het huis van Achab heeft gedaan*”. De verordeningen van de HEERE

zijn vervangen door wat deze goddeloze koningen hebben bedacht en gedaan.

De goddeloze regering van Omri vond zijn climax in die van Achab. Van Omri wordt gezegd dat hij slechter is dan al zijn voorgangers (zie *1Kn 16:25*). Achab heeft de Baälsdienst ingevoerd, de profeet van God vervolgd en zijn naaste vermoord en beroofd (zie *1Kn 16,18,21*), helemaal in de geest van zijn vader (vgl. *2Kr 22:2* waar Athalia, de dochter van Izebel, de dochter van Omri wordt genoemd).

Het denken en gedrag van deze goddeloze personen is niet door Gods volk veroordeeld, maar omarmd. Dat gebeurt niet alleen in het gebied waarover zij regeerden, het tienstammenrijk, maar hun verderfelijke invloed is ook in het tweestammenrijk doorgedrongen. De inwoners van Jeruzalem gaan in de opvattingen van deze boze lieden voort. Dan kan de HEERE niet anders doen dan hen aan de verwoesting door plagen en vijanden overgeven. Ze zullen tot een aanfluiting worden, tot een belachelijke vertoning voor de omringende landen (zie *Kl 2:15*). Zo zal Gods volk zijn smaad moeten dragen.

Tegelijk is het indrukwekkend dat God hier toch weer spreekt over "Mijn volk". Hij deelt in de smaad die Hij over Zijn volk brengt. De tucht die Hij moet uitoefenen, raakt ook Hem Zelf. Hier zien we dat Hij niet uit wraakzucht handelt, maar uit liefde die niet anders kan dan zo handelen met het volk dat Hem heeft verlaten.

Micha 7

Dit laatste hoofdstuk is nauw verbonden met het boek *Klaagliederen*. We horen hier het gebed van het berouwhebbende overblijfsel in de dagen van de grote verdrukking. De profeet spreekt namens hen die niet langer in hoogmoed wandelen, maar vernederd door hun zonden de rechtvaardige hand erkennen van Hem Die hen sloeg. Hij maakt zich een met hen; hij neemt de smaad van de stad op zich als de zijne en klaagt over de droevige toestand waarin ze zich bevindt.

Tegelijk veroordeelt hij hun gedrag en drukt zo Gods gedachten en gevoelens uit ten opzichte van hun toestand, maar hij doet dat met al de belangstelling die voortvloeit uit de liefde die God voor hen heeft. Er worden geen excuses gezocht, of tweede oorzaken aangevoerd, maar ze aanvaarden alles als een terecht loon voor hun daden.

Toch zien ze met vertrouwen op tot de God van hun vaderen, op Wiens onfeilbare genade ze rekenen voor herstel. Hier komt een van de meest kenmerkende karaktertrekken van de echte profeet naar voren en dat is dat hij een voorbidder voor zijn volk is. Jeremia zegt: *“Maar als zij profeten zijn, laten zij toch bij de HEERE van de legermachten erop aandringen ...”* (Jr 27:18). En God zegt tegen Abimelech over Abraham: *“Hij is een profeet! Hij zal voor u bidden”* (Gn 20:7; zie en vgl. ook Ps 74:9). De Geest van God spreekt het oordeel uit. Maar omdat God Zijn volk liefheeft, treedt in de profeet de Geest ook als de Geest van voorbede voor Zijn volk op.

Er is niets meer te eten | vers 1

*Wee mij,
want het is mij vergaan als [na] de inzameling van de
zomervruchten,
als [na] de nalezing van de wijnoogst:
er is geen tros om te eten.
Mijn ziel verlangt [naar] vroege vijgen.*

Hier vertolkt Micha de stem van de Godvrezenden. Hij beschrijft het algemene verderf in Israël. Hij vergelijkt het volk met een boomgaard en wijngaard nadat alle vruchten zijn geplukt. Hij kijkt of er nog iets is overgebleven om te eten. Maar het lijkt erop dat er geen goede mensen

meer onder het volk zijn op wie de HEERE met vreugde kan neerzien (zie en vgl. Js 17:6). Dat er “geen tros om te eten” is, betekent dat er geen groep mensen wordt gevonden die God wil eren. Als er trouwe mensen worden gevonden, zijn dat enkelingen.

Het is de tijd dat de antichrist aan de macht is. Angstvallig speurt Micha rond of hij wellicht onder het volk nog iets kan ontdekken dat recht geeft op de titel ‘volk van God’. Als Micha zegt dat zijn ziel ernaar verlangt om iets van vrucht voor God te vinden, geeft hij daarmee uiting aan het verlangen van Gods hart. Maar hij vindt niets dan bedrog en misleiding, een volijverig loeren op het bloed van de naaste en een begeerte om met beide handen kwaad te doen.

Er zijn geen Godvrezende mensen meer | vers 2

*Een goedertieren mens is verdwenen uit het land
en een oprechte onder de mensen is er niet.
Zij loeren allen op bloed,
zij jagen op elkaar [met] een net.*

Als Micha om zich heen kijkt om te zien of er nog “een goedertieren mens” te vinden is, moet hij constateren dat deze “is verdwenen uit het land”, dat is Israël. De profeet lijkt bijna te zeggen dat hij alleen is overgebleven, net als Elia vroeger bij de Horeb (zie 1Kn 19:10). De goedertieren mens is de Godvrezende, vriendelijke, barmhartige en weldoende mens. Net zomin als de vroege vijg van goede kwaliteit in het gevorderde seizoen van de zomer kan worden gevonden, kan in Israël een goedertieren en oprecht mens worden gevonden. Zoals de boomgaarden zonder vrucht zijn, zo is Is-

raël zonder *Breng verlossing, HEERE, want goedertieren mensen zijn er niet [meer],
Godvrezende onder de mensenkinderen zijn er [nog maar] weinig trouw. (Ps 12:2)*

en oprechte mensen in de dagen van Micha (Ps 12:2).

Micha constateert integendeel bloedvergieten en het zich toelleggen op het ombrengen van de volksgenoot. Ze doen hun best om hun volksgenoten te vangen met een net. Een net wordt gebruikt om te vissen of bij het jagen (zie Ps 12:1; 14:2; Js 57:1). Is een dier eenmaal in het net gevangen, dan kan het zichzelf daar niet uit bevrijden. Het is gevangen om gedood te worden.

Een drievoudig snoer van ongerechtigheid | *verzen 3-4*

- 3 *Om kwaad te doen staan [hun] handen goed:
de vorst eist,
de rechter [doet uitspraak] tegen betaling,
wie groot is, beslist naar eigen begeerte
en [zo] verdraaien zij de zaak.*
- 4 *De beste van hen is als een doornstruik,
de oprechtste [erger] dan een doornhaag.
De dag van uw wachters is gekomen, [de dag] van uw vergelding.
Nu zal er bij hen ontreddeering zijn.*

In plaats van iemand te vinden die met zijn handen God dient, ziet Micha hoe de handen vol energie doortastend en effectief bezig zijn om kwaad te doen (*vers 3*). Daarvoor hebben ze hun handen goed staan. Hun handen zijn bedreven in het doen van ongerechtigheid. Het doen van het kwaad is niet een incident, maar er is een situatie ontstaan waarin ze niets anders kunnen dan kwaad doen. Dit kwaad doen komt het sterkst tot uiting bij “*de vorst*”, “*de rechter*” en “*wie groot is*”. Het zijn de mensen die een leidende of vooraanstaande plaats in het volk innemen.

Micha beschrijft hun werkwijze. De vorst eist de veroordeling van een onschuldige. De rechter wordt omgekocht en spreekt de veroordeling uit. Wie groot is in sociale status of economische invloed, de man van aanzien of de rijke, iemand die macht en daardoor invloed heeft, zorgt ervoor dat zijn wil doorgedrukt wordt. Hij krijgt waar hij zijn zinnen op heeft gezet door daarvoor zijn geld en invloed te gebruiken. De vorst en de rechter doen wat hij wil.

Deze drie boosdoeners vormen een drievoudig snoer van ongerechtigheid, waardoor het net als een gedraaid touw heel sterk wordt. Ook wordt door hen, door de ene zonde in de andere te draaien, een zaak volledig verdraaid en geschiedt er groot onrecht. Het onrecht doortrekt alle vezels van het sociale klimaat. Dat is vandaag niet anders.

Een dergelijk met onrecht doorweven klimaat kan alleen ontstaan en blijven bestaan als zij die de beste en oprechtste zijn, de bescherming van een doornstruik en doornhaag bieden (*vers 4; zie en vgl. Ri 9:14-20*). Zulke figuren aan de top van een samenleving stellen niet alleen teleur als je

iets van hen verwacht, maar ze veroorzaken verwondingen en pijn (2Sm 23:6).

Maar verdorven [mannen] zijn alle als doornstruiken, die weggeworpen worden; want met de hand kan men ze niet pakken. (2Sm 23:6)

Als allen, zelfs de goeden, zo verdorven zijn, is de maat van de ongerechtigheid vol. Hierover moet het oordeel komen. Wanneer het komt, zullen ze niet weten wat ze moeten doen, omdat ze niet hebben geluisterd naar de waarschuwingen van de wachters, dat zijn de profeten van God. “*De dag van uw wachters*” is de dag die de profeten hebben aangekondigd (zie en vgl. Jr 6:17; Ez 3:17; 33:7).

Niemand is te vertrouwen | verzen 5-6

- 5 *Geloof een vriend niet,
vertrouw niet op een huisvriend,
bewaak de deuren van uw mond
voor haar die in uw schoot ligt.*
- 6 *Want de zoon maakt de vader te schande,
de dochter staat op tegen haar moeder,
de schoondochter tegen haar schoonmoeder:
iemand's vijanden zijn zijn [eigen] huisgenoten.*

De zonde werkt zo verwoestend, dat alle normale relaties uit elkaar worden gerukt. Er is geen enkele bescherming meer te vinden in vriendschappen, huwelijken of familiebanden. Mensen op wie je in alle omstandigheden kon vertrouwen, met wie je je geheimen deelde, je vrienden, moeten met wantrouwen worden benaderd. Geloof niet wat ze tegen je zeggen en vertrouw niet wat ze voor je willen doen. Allen zijn bedriegers, niemand is te vertrouwen (zie Jr 9:2-6).

Praat je mond ook niet voorbij tegen je dierbaarste relatie op aarde, je vrouw (zie en vgl. Ps 141:3). Ze mag nog zo intiem met je zijn, maar zeg niets onbedachts, want dan ga je eraan. De heiligste relaties en de nauwste banden betekenen niets voor de goddelozen. Deze ontwrichting van relaties is het resultaat van het verwerpen van God. De Heer Jezus haalt dit vers van Micha aan om te laten zien wat de gevolgen van Zijn komst op aarde zijn (zie Mt 10:21,35-36; Lk 12:53).

Het gebod: “*Eer uw vader en uw moeder*” (Ex 20:12) wordt door zoon en dochter met voeten getreden. Het is geen wonder dat dan ook de

schoondochter tegen haar schoonmoeder in verzet komt en zich opstandig tegen haar gedraagt. Het is diep treurig wanneer iemands verraders en ergste vijanden zijn eigen huisgenoten zijn, zijn eigen kinderen en zijn beste vrienden, van wie bescherming wordt verwacht.

Uitzien naar de HEERE | vers 7

*Zelf zal ik echter uitzien naar de HEERE,
ik zal wachten op de God van mijn heil.
Mijn God zal mij horen.*

Nadat de profeet zijn klacht heeft geuit over de verdorvenheid van zijn tijd, kijkt hij naar boven, naar de HEERE. Micha gebruikt het woord “echter”, wat de tegenstelling met het voorgaande accentueert. De Geest van God bewerkt een opzien tot de HEERE als de God van zijn heil of behoudenis na alles om zich heen te hebben waargenomen zoals in de vorige verzen. Hij is totaal anders in zijn gedrag en verwachting dan zijn volksgenoten die alleen aan zichzelf denken en voor zichzelf leven.

Het Hebreeuwse woord voor “uitzien” (*sapah*) betekent ‘kijken’ of ‘vol verwachting wachten’. Het is het woord dat ook voor de ‘wachters’ in vers 4 wordt gebruikt. De Godvrezende zal als een wachter elke schaduw waarnemen en elk geluid horen als een bewijs dat God aan het werk is. Als we niet verwachtingsvol uitzien naar het geringste teken van het werk van God, is het gevaar groot dat we wanhopig worden. Micha ziet uitkomst en zinkt daarom niet weg in wanhoop.

De toestand is slecht, maar niet helemaal hopeloos als hij denkt aan “de God van mijn heil”, dat is de God van Wie al zijn heil, zijn behoudenis, komt (zie Ps 27:9; Js 17:10). Micha gaat niet zelf aan het werk, maar wacht op God dat Hij zal handelen op Zijn tijd. Deze berusting in Gods wil bij de wetenschap dat Hij soeverein in de wereld werkt, bewerkt vrede in het hart van Micha. Hij spreekt het vol vertrouwen uit dat zijn God hem zal horen.

Het zou te begrijpen zijn dat de sociale misstanden in Gods volk in de dagen van Micha hem ertoe zouden brengen te twijfelen aan de wijsheid van Gods beleid. Maar het is juist het geloof in de wijsheid van Gods beleid waardoor Micha niet in vertwijfeling raakt. De taal die Micha spreekt, is de taal van het geloofsvertrouwen van Christus en van de Geest van Christus in het overblijfsel. Na de belijdenis van de

zonden komt de belijdenis van het geloof van het verootmoedigde volk. De profeet, als vertolker van het overblijfsel, richt zijn oog op Hem en wacht op het uur van de bevrijding (zie Ps 130:6).

Wanneer alles om ons heen zo ontrouw is en niemand meer te vertrouwen is, als alle liefde en trouw onder de mensen is verdwenen en de dag van bezoeking is aangebroken, blijft God alleen over als Degene Die altijd trouw blijft. Wie op Hem vertrouwt, zal nooit beschaamd uitkomen. Het geloof zegt met zekerheid: *“Mijn God zal mij horen.”* Horen betekent het bevrijden van de totale ondergang die met de ballingschap lijkt te zijn gekomen.

Van de duisternis in het licht | *verzen 8-9*

- 8 *Verblijd u niet over mij, mijn vijandin,
want [als] ik gevallen ben, zal ik [weer] opstaan,
als ik in duisternis zit,
is de HEERE mij een licht.*
- 9 *Ik zal de toorn van de HEERE dragen
– want ik heb tegen Hem gezondigd –
totdat Hij mijn rechtszaak voert
en mij recht verschaft.
Hij zal mij uitleiden naar het licht,
ik zal Zijn gerechtigheid zien.*

Hier is het overblijfsel aan het woord. Micha ziet het volk in ballingschap en in moeite met een vijand die zich daarover verheugt (*vers 8*). De vijand is Babel (*Mi 4:10*). Maar zijn antwoord is dat het volk zeker weer hersteld zal worden. Hij is nog niet uit de duisternis, maar weet dat ook in de duisternis de HEERE hem tot licht is en dat het licht eenmaal de duisternis volledig zal verjagen (*zie Js 50:10; 58:10; Ps 37:6*).

Als een licht in de duisternis schijnt de belofte dat God zal ingrijpen en Zijn beloften zal vervullen. Elke toezegging van God is licht in de duisternis. Dat kan het geloof zeggen dat God op het oog heeft. In duisternis zitten

wil zeggen zich [Er waren er] die in duisternis en [in] de schaduw van de dood zaten, gevangen in ellende en ijzer. (Ps 107:10)

in ongeluk en ellende bevinden (*Ps 107:10; zie ook Js 9:1; 42:7*).

Hoewel de getrouwen door zware moeiten moeten gaan, zullen ze op zekere dag opstaan om hun erfenis te ontvangen. Er is een levendig contrast tussen het volk van God dat in het donker zit en het verheugende effect van het licht van God dat hen zal bestralen. Het overblijfsel van gelovigen in elke tijdsperiode kan zeker zijn van Gods hulp en hun uiteindelijke triomf.

Micha doet belijdenis van de zonden en onderwerpt zich aan de tucht van God (*vers 9*). Hij is overtuigd van het rechtvaardig handelen van God vanwege de zonden van het volk. De vijand is wel door God als tuchtroede besteld, maar de vijand is verdergegaan en heeft het volk willen verdelgen. God heeft echter met de tucht een doel. Dat doel kent Micha, daar vertrouwt hij op. Hij weet dat hij niet in de handen van de vijand is, maar in die van God. Dat doet hem vol vertrouwen zeggen dat God zijn rechtszaak voert en hem recht verschaft. Dit is het vertrouwen van het overblijfsel in de eindtijd aan het eind van de grote verdrukking.

Het overblijfsel weet dat God Zijn beloften zal vervullen en het volk zal herstellen. Vertrouwen op de hulp van God vloeit voort uit het bewustzijn dat het lijden en de ellende een verdiende straf voor de zonde zijn. Dit bewustzijn en gevoel bewerken geduld en hoop: geduld om de straf te dragen en hoop dat het lijden als straf zal ophouden zodra aan de rechtvaardige toorn van God genoegdoening is verleend.

Als de HEERE hen uitleidt uit de gevangenis, de duisternis, de ellende van de grote verdrukking, komen ze in het licht van de vrijheid en vreugde. Dan zullen ze met volledige innerlijke voldoening en vreugde zien hoe Hij gerechtigheid oefent aan hun vijanden. Het is geen leedvermaak, maar een instemming met de uitoefening van het recht door God. Het is het vertroost worden na het treuren over de aangedane kastijding.

De vijanden geoordeeld | *vers 10*

*Mijn vijandin zal [dat] zien.
Schaamte zal haar bedekken
die tegen mij zei:
Waar is de HEERE, uw God?
Mijn ogen zullen op haar neerzien.*

*Nu zal zij worden vertrappt
als slijk op straat.*

Het recht van Israël werd aan de kant geschoven door de volken die er niet mee rekenden dat zij Gods tuchtroede waren, maar meenden in eigen kracht en naar eigen goeddunken te kunnen handelen. Daarom gingen ze verder dan God wilde. Daarvoor zullen ze geoordeeld worden, wat tevens de bevrijding en het herstel van Gods volk zal betekenen. Dan zal duidelijk worden dat God niet onmachtig is om voor Zijn volk op te treden (zie Ps 42:4; 115:2).

Het overblijfsel zal op de vijanden neerzien. Ze zullen met vreugde zien dat alle vijandige machten zijn verslagen en dat God heeft getriomfeerd. De vijanden worden vertrappt “als slijk op straat” wat wil zeggen dat ze net zoveel waard zijn als slijk en ook net zo verachtelijk zijn (zie Jb 30:19; Zc 10:5).

Herstel van Israël | verzen 11-13

- 11 *Op de dag waarop [Hij] uw muren zal herbouwen,
op die dag zal het besluit zich ver [verspreiden].*
- 12 *Het is een dag waarop men naar u toe komt
vanaf Assyrië [tot aan] de steden van Egypte,
en vanaf Egypte tot aan de rivier,
van zee tot zee, [van] berg tot berg.*
- 13 *Maar de aarde zal worden tot een woestijn,
om zijn bewoners, vanwege de vrucht van hun daden.*

Hier spreekt Micha in geloof over het toekomstige herstel van Israël. In die tijd zullen de muren van Sion worden herbouwd, maar zal ook het hele volk onder de bescherming van de HEERE zijn. Hij zal de muren bouwen, wat betekent dat Hij in het hele land zal zorgen voor veiligheid. Het besluit hiertoe zal over de hele aarde verspreid worden. Dat zal de aanleiding zijn dat de volken van alle kanten naar Israël komen (zie Js 19:18-25).

Voordat het zover is, zal eerst het oordeel worden uitgevoerd (vers 13). Telkens verandert de profeet van zegen naar oordeel en andersom, opdat de goddeloze geen ongegronde hoop heeft en de Godvrezende geen basis heeft voor onnodige wanhoop. Het oordeel is de vrucht van hun daden. De vrucht van de daden van de mens, het gevolg van zijn

zonden, is dat de aarde tot een woestijn zal worden. De mens meent de schepping te kunnen besturen, maar in plaats van verbetering wordt het een verslechtering, het wordt een woestijn.

Gebed om het volk te weiden | vers 14

*Weid Uw volk met Uw staf,
de kudde van Uw eigendom,
die alleen [in] een woud woont,
te midden van een vruchtbaar land.
Laat hen weiden [in] Basan en Gilead,
als in de dagen van oude tijden af.*

De belofte van de behoudenis brengt de profeet tot gebed. Hij vraagt de HEERE om Zijn volk met Zijn staf te weiden (zie Ps 23:4; Lv 27:32). De HEERE wordt als Herder aangesproken (vgl. Mi 5:3), zoals Jakob al deed (zie Gn 49:24; Ps 80:2; 23:1). Een herder regeert, leidt en verzorgt. De Heer Jezus zal dat volmaakt doen. Dit gebed zal in de toekomst verhoord worden. Wij mogen dit gebed bidden voor de gemeente.

Ze spreken hier tot God over zichzelf als “Uw volk” en “Uw eigendom” (zie Dt 7:6; 9:26,29; 14:2). Het volk is door Hem gekozen als Zijn persoonlijk eigendom. Ze hebben de daarbij behorende zegeningen niet genoten door hun opstandigheid. Als ze nu een beroep op Hem doen als “de kudde van Uw eigendom”, doen ze dat niet op grond van wat ze in zichzelf zijn, maar op grond van wat God voor hen heeft bepaald. Ze vragen Hem om met hen te handelen op grond van Zijn genade.

Daar hoort ook hun volgende uitspraak bij over het alleen wonen in een woud. Daarmee verwijzen ze enerzijds naar de zegenspreuk van Bileam, die van Israël heeft gezegd: “Dat volk woont afgezonderd” (Nm 23:9) en naar de zegen van Mozes, die heeft gezegd: “Israël zal veilig wonen [en] alleen” (Dt 33:28). Anderzijds lijkt het ernaar te verwijzen dat het overblijfsel nog verdreven is en zich in het woud heeft verborgen voor de vijand.

Tot de zegen behoort ook “een vruchtbaar land” (zie Ex 3:8). Ze zien dat land vanuit hun schuilplaats om zich heen en zien ernaar uit dat ze de vrucht ervan weer zullen kunnen genieten. Basan en Gilead liggen in het Overjordaanse en zijn ook gebieden die rijk aan weiden zijn (zie Nm 32:1). Hun verlangen is dat alles weer zo zal worden “als in de dagen van

oude tijden af”, waarmee ze wel de dagen van David en vooral die van Salomo bedoelen.

Antwoord op het gebed | vers 15

*Als in de dagen toen u uit het land Egypte trok,
zal Ik het wonderen doen zien.*

Het antwoord van God gaat verder dan de vraag. Hij verwijst weer naar Zijn wonderen bij de uittocht uit Egypte (zie Mi 4:10; 6:4). De uittocht uit Babel is niet met wonderen gepaard gegaan, die uit Egypte wel. Hij begint als het ware opnieuw met hen naar Zijn oorspronkelijke gedachten. De nood is zo groot, dat wonderen nodig zijn om uit de nood te geraken. De HEERE belooft dat Hij ze zal verrichten.

Gevolgen voor de heidenvolken | verzen 16-17

- 16 *De heidenvolken zullen het zien en beschaamd worden,
ondanks al hun macht.
Zij zullen de hand op de mond leggen,
hun oren zullen doof worden.*
- 17 *Zij zullen stof likken als de slang;
als kruipende [dieren] van de aarde
zullen zij sidderend uit hun burchten komen,
naar de HEERE, onze God.
Zij zullen angstig zijn en voor U bevreesd zijn.*

Een bijkomend effect van de wonderen is dat de heidenvolken “*het zien en beschaamd worden*”. Als God voor Zijn volk opkomt door de komst van de Messias, zal er bij de volken geen kracht meer zijn. Ze zullen geen weerwoord meer hebben. “*De hand op de mond leggen*” is ook een teken van ontzetting, van eerbied, van een zwijgen uit ontzag wegens wat ze zien (zie Ri 18:19; Jb 21:5; 29:9-10).

Hun doofheid kan letterlijk bedoeld zijn en het gevolg zijn van de oorverdovende gebeurtenissen die God laat plaatsvinden (zie en vgl. Jb 26:14). In geestelijke zin kan het betekenen dat ze doof zijn vanwege het vele en wonderlijke dat zij horen, maar niet tot hen doordringt, omdat ze het niet kunnen bevatten.

Hun houding ten opzichte van de HEERE zal dan radicaal veranderd zijn. Ze zullen Hem niet meer tartten met hun vermetele uitspraken. Net

als de slang en andere kruipende dieren van de aarde zullen ze verderd worden en

stof likken (Gn

3:14; vgl. Ps 72:9

m.b.t. de Messias; Js 49:23 m.b.t.

Toen zei de HEERE God tegen de slang:

Omdat u dit gedaan hebt, bent u vervloekt

onder al het vee en onder alle dieren van het veld!

Op uw buik zult u gaan en stof zult u eten, al de dagen van uw leven. (Gn 3:14)

Israël). Zoals slangen uit hun holen tevoorschijn komen, zullen de volken dat doen in beving voor de Messias. Alle opstandigheid is verdwenen. Er is nu alleen siddering, angst en vrees voor “de HEERE, onze God”, dat is de God van Zijn volk.

Wie is een God als U? | verzen 18-19

18 *Wie is een God als U,*

Die de ongerechtigheid vergeeft,

Die voorbijgaat aan de overtreding

van het overblijfsel van Zijn eigendom?

Hij zal niet voor eeuwig vasthouden aan Zijn toorn,

want Hij vindt vreugde in goedertierenheid.

19 *Hij zal Zich weer over ons ontfermen,*

Hij zal onze ongerechtigheden vertrappen,

ja, U zult al hun zonden werpen

in de diepten van de zee.

De komende heerlijke bevrijding wekt op tot lofprijzing van Wie God is. In de vraag: “Wie is een God als U?” herkennen we de betekenis van de naam van Micha: ‘Wie is als Jahweh?’

Het herinnert ook aan de lofprijzing van Mozes bij de bevrijding van het volk uit Egypte (Ex 15:11). Met het oog op de komende bevrijding spreekt het gelovig overblijfsel diezelfde bewondering voor

Wie is als U

onder de goden, HEERE?

Wie is als U,

verheerlijkt in heiligheid,

ontzagwekkend in lofzangen,

[U] Die wonderen doet? (Ex 15:11)

God uit. Die bewondering wordt nog groter als we zien dat God Zijn volk niet alleen bevrijdt van uiterlijke machten, maar bovenal van de veel grotere macht van zonden en schuld. Wie is als God Die vergeeft?

Bij de bevrijding uit Egypte deed God Zich kennen als de God Die onvergelijkbaar boven alle goden verheven is. Bij de wederaanname van het volk dat vanwege zijn zonden onder de volken een verstoten volk is geweest, doet God Zich kennen als de God Die onvergelijkbaar

is in barmhartigheid en genade tegenover “de ongerechtigheid” en “de overtreding” (zie ook Ex 34:6-7). Het hoort onlosmakelijk bij Zijn natuur dat Hij bereidwillig is om zonden te vergeven.

In de toekomst zal Hij zo handelen met “het overblijfsel van Zijn eigendom”. Al Zijn beloften zal Hij waarmaken aan een Godvrezend overblijfsel dat Hij naar de verkiezing van Zijn genade voor Zichzelf bewaart. Hij houdt niet voor eeuwig aan Zijn toorn vast voor ieder die in verbinding staat met Zijn Zoon en aan wie het werk van Zijn Zoon wordt toegerekend (zie en vgl. Ps 103:9; Js 57:16). Zijn toorn blijft wel voor eeuwig op hen die de Zoon afwijzen (zie Jh 3:36b). Het is Zijn vreugde om goedertierenheid te bewijzen (zie en vgl. Ps 103:8).

Micha belijdt als de mond van het overblijfsel dat God Zich weer over hen zal ontfermen. Van de ongerechtigheden zal geen enkele dreiging meer uitgaan. Micha – en het overblijfsel namens wie hij spreekt – weet dat God ze zal “overtrappen”. Dat geeft aan dat hij de macht en tirannie van de ongerechtigheden door Zijn macht volkomen vernedert. De zonde heerst niet meer, want Hij is de Heerser. Voor ons geldt dat door onze vereenzelving met het werk van Christus de zonde niet meer over ons heerst (zie Rm 6:14).

God zal de zonden naar een plaats verwijderen vanwaar ze nooit meer tevoorschijn zullen komen: de diepten van de zee (zie en vgl. Ex 15:4-5,10). Als God zonden vergeeft, zijn ze niet meer te vinden en ziet Hij er niet

meer naar om (Jr 50:20; zie ook Js 38:17).

Hij kan zo met onze zonden doen, omdat de Heer Je-

*In die dagen en in die tijd, spreekt de HEERE,
zal gezocht worden naar de ongerechtigheid van Israël,
maar die zal er niet zijn,
en naar de zonden van Juda, maar ze zullen niet gevonden worden,
want Ik zal vergeving schenken aan wie Ik laat overblijven.
(Jr 50:20)*

zus ze heeft gedragen in Zijn lichaam op het hout, waar Hij het oordeel van God erover heeft ontvangen (zie 1Pt 2:24).

God vervult Zijn beloften | vers 20

*U zult Jakob de trouw bewijzen
[en] Abraham de goedertierenheid,
die U aan onze vaders gezwooren hebt
vanaf de dagen van weleer.*

God handelt met Zijn volk zoals in de voorgaande verzen wordt beschreven om al Zijn beloften waar te maken die Hij aan hen heeft gedaan (zie Gn 12:2-3; Ps 105:9-10). Hij heeft er een rechtvaardige grondslag voor. Twee namen worden genoemd, die van "Jakob" en die van "Abraham". Het is opmerkelijk dat God aan Jakob "trouw" bewijst en aan Abraham "goedertierenheid".

Wij zouden dat misschien hebben omgedraaid. Jakob was immers zo vaak ontrouw, dat de vervulling van de beloften die aan hem zijn gedaan, wel een bijzondere blijk van Gods goedertierenheid zou zijn. De trouw van Abraham zou meer passen bij de trouw van God. Maar het is anders en goed zoals het hier staat. Juist tegenover de ontrouwe Jakob blijkt de trouw van God. En ten opzichte van de trouwe Abraham is de vervulling van Gods beloften uiteindelijk niet het gevolg van de trouw van Abraham, maar van de goedertierenheid van God.

Er is opgemerkt dat we de nieuwtestamentische parallel van deze verzen in Romeinen 11:33-36 vinden. Met Micha en Paulus kunnen en willen wij het aan het eind van dit boek in lofprijzing nazeggen:

"O diepte van rijkdom, zowel van [de] wijsheid als van [de] kennis van God! Hoe ondoorgroendelijk zijn Zijn oordelen en hoe onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft [het] denken van [de] Heer gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem vergolden worden? Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen! Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid! Amen" (Rm 11:33-36).

Nahum

Toegelicht & toegepast

Het boek Nahum

Over Nahum is niets anders bekend dan wat hij in zijn boek over zichzelf zegt. Dat is niet veel. Hij noemt zijn naam en de plaats waar hij vandaan komt. De opdracht die hij heeft, is Ninevé het oordeel van de HEERE aanzeggen.

Over de datering van zijn profetie is ook niet veel bekend. Enkele gegevens in zijn profetie geven een grens aan binnen welke tijdsperiode het geweest zal zijn. Nahum noemt in zijn profetie No-Amon en wat daarmee is gebeurd als voorbeeld voor Ninevé dat een dergelijk lot zal ondergaan (*Na 3:8-10*). De verovering van No-Amon heeft plaatsgevonden in ca. 663 v. Chr. Een andere gebeurtenis is de val van Ninevé zelf, waarover Nahum profeteert. Die val heeft plaatsgevonden in 612 v. Chr. De boodschap van Nahum dateert dus van ergens tussen 663 en 612 v. Chr.

Nahum is de tweede profeet van wie we een boodschap van de HEERE voor Ninevé hebben. Ongeveer anderhalve eeuw eerder is de profeet Jona naar Ninevé gestuurd, in de tijd van Jerobeam II (ca. 825-785 v. Chr., zie *2Kn 14:25*). Net als Nahum moest Jona een boodschap van oordeel brengen. De reactie daarop was de massale bekering van de stad. Maar na verloop van tijd is het vuur van de bekering gedoofd en is de stad weer in de zonde gaan leven in opstand tegen God.

In de boodschap die Nahum voor Ninevé heeft, is geen ruimte voor bekering. De stad is zozeer in zonde verzonken, dat er geen enkele hoop op een nieuwe bekering is, zodat niets anders dan het definitieve oordeel rest. Dat God de stad spaarde na de prediking van Jona, maakt de schuld van Sanherib slechts groter als hij optrekt tegen het volk en de stad van de God Die zo genadig Ninevé heeft gespaard.

Hoewel het eigenlijke onderwerp van het boek het oordeel over Ninevé is, horen we ook woorden van troost voor Gods volk. Nahum betekent 'troost'. Het oordeel over Ninevé betekent troost voor Gods volk. Terwijl ze lijden onder de overheersing van dit goddeloze volk, mogen ze zich troosten met de gedachte dat God hen niet vergeet en het juk van deze vijand zal verbreken.

Voor ons is de bemoediging dat we mogen weten dat lijden dat ons overkomt, om welke oorzaak ook, in de hand van de Heer is. We mogen daarbij weten dat Hij het lijden ten slotte van ons zal wegnemen om ons ten laatste wel te doen. In het leven van de gelovige heeft niet het kwaad of het lijden het laatste woord, maar de Heer.

De boodschap van Nahum mag dan over Ninevé gaan en voor Ninevé zijn, hij wordt wel verkondigd in Juda. Het is daarom ook een boodschap voor Juda. Nahum betekent, zoals al is gezegd, 'troost'. Zijn boodschap is een troostboodschap voor Gods volk. In zijn profetie van oordeel over Ninevé ligt voor Gods volk de troost van de verlossing van een knellend juk. Nahum is in dit opzicht een voorloper van Simeon die in Jeruzalem de "*vertrouwing van Israël*" verwachtte (Lk 2:25), die in de komst van de Messias is gekomen.

Nahum toont hoe de toorn van God voor altijd een einde maakt aan de macht en de heerschappij van de wereld en de trots van de mens. Maar te midden van het oordeel vinden we hier ook het getuigenis van de trouw van God (Na 1:7). Terwijl Hij wraak oefent, denkt Hij aan hen die op Hem vertrouwen en op Hem wachten. Het gaat in deze profetie om

- de vernietiging van Assyrië, dat zich nooit weer zal verheffen en
- de bevrijding van Juda, dat eindelijk verlost zal zijn (Na 1:15).

Het boek van de profeet Nahum heeft dus als onderwerp de verwoesting van Ninevé. Ninevé is de hoofdstad van Assyrië, de grote vijand van Gods volk en van God. Assyrië is door God gebruikt als werktuig om Zijn volk te tuchtigen dat van Hem is afgeweken. Daarbij heeft Assyrië alleen eigen belangen voor ogen gehad en nagestreefd. Ook heeft dat volk zich beroemd op zijn eigen kracht en God gelasterd. God zal Ninevé als de representant van Assyrië al het kwaad vergelden dat zij hebben gedaan (zie Js 10:5-19).

De verwoesting van Ninevé is een goed voorbeeld van hoe de koninkrijken van mensen onneembaar lijken, maar door het oordeel van God toch ten onder gaan. In het oordeel over Ninevé zien we het oordeel over Assyrië en over alle Godvijandige volken. Ninevé vertegenwoordigt Assyrië en Assyrië vertegenwoordigt alle Godvijandige volken.

Het boek kan in drie delen worden verdeeld, gelijk aan de drie hoofdstukken die het heeft:

- A. Het oordeel over Ninevé (of Assyrië) en het herstel van Israël (*Na 1*).
 - 1. Aanhef (*Na 1:1*)
 - 2. De kenmerken van de HEERE (*Na 1:2-7*)
 - 3. Het definitieve oordeel over Assyrië (*Na 1:8-14*)
 - 4. Het goede nieuws (*Na 1:15*)

- B. Gedetailleerd verslag van de aanstaande verwoesting van Ninevé (*Na 2*).
 - 1. Belegering en inname van de stad (*Na 2:1-7*)
 - 2. De plundering (*Na 2:8-10*)
 - 3. De puinhoop (*Na 2:11-13*)

- C. De oorzaken van het oordeel (*Na 3*).
 - 1. Hebzucht en gruwelen (*Na 3:1-3*)
 - 2. Verdorvenheid en afgoderij (*Na 3:4-7*)
 - 3. Vergelijking met Egypte; voorbeeld van No-Amon (*Na 3:8-10*)
 - 4. De onherstelbare puinhoop (*Na 3:11-10*)

Nahum 1

De last van Ninevé | vers 1

De last van Ninevé. Het boek van het visioen van Nahum uit Elkos.

Het onderwerp van dit boek, de inhoud ervan, is “*de last van Ninevé*”, dat wil zeggen een woord van God dat de profeet als een last is opgelegd. Het woord ‘last’ komt van ‘optillen’, ‘dragen’. De last is de dreigspreuk over Ninevé. De naam van de stad wordt in dit vers genoemd en verder nog in *hoofdstuk 2:8* en *3:7*. Assyrië, waarvan het de hoofdstad en vertegenwoordiger is, wordt genoemd in *hoofdstuk 3:18*.

Ninevé betekent ‘woonplaats’. Die betekenis zegt ons dat daar mensen wonen die hun verblijfplaats op aarde hebben. Ze hebben hun hele bestaan op aarde opgebouwd, zonder plaats voor God. We zien ze in de mensen die in het boek *Openbaring* steeds aangeduid worden als mensen “*die op de aarde wonen*”. Het zijn mensen die op aarde hun thuis hebben en voor wie geen ander leven bestaat. Dat staat tegenover de gelovigen, die weten dat hun thuis niet op aarde, maar in de hemel is. Ze zijn vreemdelingen en bijwoners op aarde.

Vervolgens wordt gezegd hoe deze last wordt meegedeeld en door wie. De last wordt meegedeeld in een boek. Wat in het boek wordt opgeschreven, is het visioen waarin de last is meegedeeld. Nahum is de man aan wie het visioen van wat met Ninevé gaat gebeuren door de HEERE is gegeven en die het heeft opgeschreven. Het lijkt erop dat Nahum zijn profetie niet mondeling heeft bekendgemaakt. “*Het boek van het visioen*” is, anders gezegd, een ‘profetisch geschrift’.

Dan volgen nog als afsluiting van de inleiding de naam van de profeet en de naam van de plaats waar hij vandaan komt. De profeet heet Nahum, dat betekent ‘troost’. Het is niet bekend waar Elkos, de plaats waar Nahum vandaan komt, heeft gelegen.

De HEERE is een Wreker | vers 2

*Een na-ijverig God en een Wreker is de HEERE, [aleph]
een Wreker is de HEERE, en zeer grimmig.*

*Een Wreker is de HEERE voor Zijn tegenstanders,
en Hij handhaaft [Zijn toorn] jegens Zijn vijanden.*

Tegenover de verwoestende kracht van Assyrië die Gods volk zo benauwt, plaatst Nahum eerst de majesteit en almacht van God. Hij doet dat om Gods volk te bemoedigen. Dat is ook altijd voor ons de weg als we met onoverkomelijke moeilijkheden te maken krijgen. We moeten onze moeilijkheden niet vergelijken met onze krachten maar met onze almachtige God. Nahum roept niet op tot een gewapende opstand, tot een guerrillaoorlog of politieke inspanningen, maar om naar boven te kijken, naar God, de HEERE. In het licht van Wie God is, ziet Nahum wat er met Ninevé, het kwaad, zal gebeuren.

God is in de eerste plaats na-ijverig, waarin de gedachte van een brandende ijver of jaloersheid zit. Het gaat om een gevoel van gekwetst recht en een sterk verlangen naar het voldoen aan recht. God heeft een exclusief recht op de gehoorzaamheid van Zijn volk (zie Dt 4:24; 5:9). Dat recht ligt vast in het verbond dat Hij met Zijn volk heeft gesloten. Daarmee verplicht Hij Zich ook aan Zijn volk. Wie daarom Zijn volk benadeelt, krijgt ook met Hem in Zijn na-ijver te maken. Hij wreekt dan Zichzelf in toorn.

God is jaloers op Zijn volk. Hij is als een jaloerse man die zijn vrouw tegen elke opdringerigheid van vreemden zal beschermen. Het gaat in deze jaloersheid niet om het aspect van haar ontrouw, maar om wat anderen haar dreigen aan te doen. Hij kan het niet hebben dat vreemdelingen Zijn volk kastijden. Voor de vijanden van Zijn volk is Hij een Wreker.

Hij is de HEERE. Zo wordt Hij drie keer in dit vers genoemd. Die Naam herinnert eraan dat God een relatie met Zijn volk heeft. Hij zal het voor Zijn volk opnemen tegen "*Zijn tegenstanders*" en "*Zijn vijanden*", dat zijn de Assyriërs. We zien hier hoe de tegenstanders en vijanden van Zijn volk *Zijn* tegenstanders en *Zijn* vijanden zijn. Nahum heeft de verwoesting in gedachten die de Assyriërs hebben aangericht in 722 v. Chr., toen zij de tien stammen wegvoerden, terwijl hij nu de invasie in Juda ziet.

De bron van Gods naijver is Zijn grote liefde voor Zijn volk. Drie keer spreekt Nahum erover dat de HEERE een Wreker is. Dit legt de klemtoon op deze kant van God, dat Hij in Zijn Goddelijke kracht het kwaad zal wreken dat Zijn volk wordt aangedaan. De wraak behoort aan God (zie 2Th 1:6-7; Rm 12:19). Het is het uitgangspunt voor deze hele

profetie. Alles wat volgt, is geworteld in deze openbaring van gerechtigheid en brandende ijver van de HEERE ten gunste van Zijn volk.

Omdat de vijanden van Zijn volk Zijn vijanden zijn, maakt Hij het tot Zijn eigen zaak om met de vijanden af te rekenen. Bij de volken leeft niet de gedachte aan het feit dat God alle onrecht dat Zijn volk wordt aangedaan, al hun mishandeling, zal wreken. Voor hen bestaat de God van Israël niet, of ze zien Hem als een lokale god. Maar ze zullen met Hem te maken krijgen op een manier dat ze Zijn majesteit zullen moeten erkennen.

De schuldige wordt gestraft | *vers 3*

*De HEERE is geduldig, maar groot van kracht
en Hij houdt [de schuldige] zeker niet onschuldig.*

*De weg van de HEERE is in wervelwind en in storm, [beth]
wolken zijn het stof van Zijn voeten.*

Dat de HEERE een Wreker is, wil niet zeggen dat Hij snel tot toorn is, want Hij is "geduldig" (zie en vgl. Nm 14:18). Hij vermaant ons in Zijn Woord dat wij "traag tot toorn" (Jk 1:19) moeten zijn (zie en vgl. Pr 7:9). Zou Hij dan snel tot toorn zijn? Dat Hij geduldig is, heeft Hij ruim een eeuw geleden wel laten zien, toen Hij Zijn profeet Jona naar deze stad Ninevé stuurde om de stad het oordeel aan te zeggen (zie Jn 3:10; 4:2). Hij geeft mensen de tijd om zich te bekeren. In de dagen van Jona was dat een periode van veertig dagen. Als de volgende generaties van Ninevé God vergeten en steeds goddelozer worden, heeft God nog eens meer dan een eeuw geduld.

Zijn geduld is geen zwakke toegeeflijkheid, maar vloeit voort uit de kracht van Zijn liefde en barmhartigheid (2Pt 3:9). Hij verliest nooit Zijn geduld. Dat is een gelukkige wetenschap voor wie Hem kent. Maar Zijn geduld kent wel een einde. Dat

[De] Heer vertraagt de belofte niet zoals sommigen het voor traagheid houden, maar Hij is lankmoedig over u, daar Hij niet wil dat iemand verloren gaat, maar dat allen tot bekering komen. (2Pt 3:9)

is een ernstige gedachte voor wie de spot met Hem drijft. Zijn terughoudendheid om te toornen wil niet zeggen dat het Hem aan kracht ontbreekt en Hij daardoor de schuldige ongestraft moet laten. Hij is groot van kracht in Zijn goedheid. Hij is ook groot van kracht in

oordeel. Hij gebruikt Zijn kracht altijd op de juiste tijd, op de juiste wijze en in de juiste vorm (zie Nm 14:17).

In Zijn kracht zal Hij de schuldige niet ongestraft laten, maar hem oordelen. Een openbaring van Zijn kracht zien we *“in wervelwind en in storm”*. Daarin zien we behalve Zijn kracht ook het plotselinge van Zijn optreden. In Zijn optreden wordt Hij door wervelwind en storm begeleid. Zij staan Hem ten dienste in de uitoefening van Zijn oordeel (zie en vgl. Ps 83:15; Js 29:6). *“Hij vermorzelt ... door een storm”* (Jb 9:17a; zie ook Js 29:6; Ps 83:16).

Nahum voegt nog een aspect aan Zijn majesteit toe en dat is dat de wolken *“het stof van Zijn voeten”* zijn. Zoals de mens op het stof loopt en het stof opwaait waar hij loopt, zo loopt de HEERE op de wolken die Hem begeleiden waar Hij gaat. Zo worden Gods majesteit en verhevenheid hier getekend. Dat gebeurt op een manier dat we worden herinnerd aan de openbaring van God bij de Sinaï, toen Hij de wet gaf.

Tegelijk biedt deze tekening van Gods majesteit en verhevenheid troost voor ieder in wiens leven wolken de zon bedekken. God is boven de wolken van verdriet. Hij loopt erop, Hij beweegt Zich erop voort om Zijn werk te volbrengen, al is door de wolken soms verborgen hoe Zijn weg is en dat het Zijn weg is. Zijn voetstappen zijn soms niet door de mens waar te nemen of te onderscheiden. Toch mag het geloof erop vertrouwen dat Zijn voetstappen in de richting van de zegen gaan.

Als we wolken in ons leven zien, is Hij niet ver weg. Een wolk is voor ons heel groot en verheven, maar voor God is hij niet meer dan een stofje. Onze moeilijkheden en angsten zijn voor Hem niet groot. Met een handbeweging zou Hij ze kunnen verwijderen. We mogen erop vertrouwen dat Hij ze bestuurt, ook als Hij ze niet direct wegvaagt.

Droogte, verdrogen en verwelken | vers 4

<i>Hij bestraft de zee en maakt die droog, al de rivieren laat Hij verdrogen.</i>	[gimel]
<i>Basan en Karmel zijn verwelkt, de bloesem van Libanon is verwelkt.</i>	[daleth]

De beschrijving van de kracht van de HEERE wordt uitgebreid met het beeld van de ontredde van de natuur. Zijn bevel (*“Hij bestraft”*) is voldoende om de loop van de natuur te veranderen (zie en vgl. Js 50:2). We

zien droogte, waardoor bronnen van water verdwijnen met als gevolg het verwelken van vruchtbare gebieden. Hij heeft in het verleden de Rode Zee en de Jordaan drooggelegd (Jz 51:10; zie ook Ps 106:9; 114:3-5; Js 42:15) en zo kan Hij doen met elke zee en rivier. Zo kwetsbaar is alles voor Hem. Ook de Heer Jezus – Hij is Jahweh – toonde Zijn macht over de zee (zie Mt 8:26).

*Bent u het niet die de zee heeft drooggelegd,
de wateren van de grote waterloed,
die de diepten van de zee gemaakt heeft tot een weg,
zodat de verlost en erdoor konden gaan?
(Jz 51:10)*

De HEERE kan de weelderige groei en rijkdom ontnemen aan gebieden die daarvoor bekendstonden zoals Basan, Karmel en Libanon (zie ook Js 33:9). Als de heerlijkheid van de natuur voor Hem verschrompelt, hoeveel te meer dan de trots van de mens.

Bergen, heuvels, aarde, mensen | vers 5

*De bergen beven voor Hem, [he]
de heuvels smelten weg,
de aarde rijst op voor Zijn aangezicht, [waw]
de wereld met al zijn bewoners.*

Ook de vaste, machtige delen van de schepping, “de bergen”, blijven niet onbewogen, maar “beven voor Hem” als Hij ze met een vinger aanraakt. “De heuvels” smelten weg, wat wijst op een intense hitte die de HEERE veroorzaakt, mogelijk door vulkanische uitbarstingen (zie Ps 97:3-5; Mi 1:3-4). Het zijn de begeleidende verschijnselen als Hij naar de aarde komt (zie Zc 14:3-5,10). Er zullen geografische veranderingen plaatsvinden, niet door evolutie, maar plotseling, bij de komst van Christus.

Als Christus komt, zal de aarde oprijzen voor Zijn aangezicht en sidderen (zie Op 16:17-19a). De majesteit van God zal de wereld en alle mensen, al wat leeft, vervullen met ontzag. Geen enkel onderdeel van de wereld staat buiten de sfeer waarin Hij werkzaam is, hier in oordeel. Alle mensen staan onder Zijn controle. Hun bestemming is in Zijn hand.

Niemand kan de HEERE weerstaan | vers 6

*Wie kan standhouden voor Zijn gramschap? [zain]
Wie kan te midden van Zijn brandende toorn opstaan?*

Zijn grimmigheid is uitgegoten als vuur, [cheth]
de rotsen worden door Hem stukgebroken.

Nahum gebruikt verschillende uitdrukkingen om de indrukwekkendheid van het optreden van God in oordeel weer te geven. Hij spreekt over “gramschap”, “toorn”, “grimmigheid”. Na de beschrijving van de kracht van God kunnen de vragen wel worden gesteld wie tegen Zijn gramschap kan standhouden en wie er nog kan opstaan van onder Zijn brandende toorn als die woedt. Het antwoord is: niemand, ook het machtige Ninevé niet.

Als God zo de hele natuur en alle mensen onder de indruk kan brengen van Wie Hij is, dan is het ook duidelijk dat geen mens de toorn van de HEERE kan weerstaan (zie Jl 2:11; Jr 10:10; Mi 3:2; Op 6:17). Nog minder zal iemand kunnen opstaan als de toorn van de HEERE als een vuur over hem heen is gegaan. Niets is tegen Zijn macht bestand (zie Dt 4:24; 1Kn 19:11; Jr 23:29). Hij verheft Zich hier tegen de tegenstanders van Zijn volk en ten gunste Zijn volk.

Dat de rotsen door Hem worden stukgebroken, doet denken aan wat er gebeurde toen God Zijn Zoon oordeelde voor de zonden van allen die in Hem geloven. Toen Christus gestorven was, gebeurde het dat “de aarde beefde en de rotsen scheurden” (Mt 27:51b). Wie het offer van Christus afwijst, zal zelf met deze machtige God te maken krijgen.

De HEERE is goed | vers 7

De HEERE is goed, [teth]
Hij is tot een vesting op de dag van de benauwdheid.
Hij kent hen die tot Hem hun toevlucht nemen, [jod]

...

De uitvoerige beschrijving van de oordeelskracht van de HEERE is bedoeld om Israëel te verzekeren van hun veiligheid bij Hem wanneer de Assyriërs het land binnenvallen. Na de beschrijving van de majesteit van God tegenover de vijanden van Zijn volk spreekt Nahum hier ineens over de goedheid van de HEERE voor Zijn volk. Dat Hij goed is, zal als loflied in het vreedrijk klinken (Ps 107:1).

*Loof de HEERE, want Hij is goed,
 want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig.
 (Ps 107:1)*

Zijn goedheid – die even werkelijk is als Zijn macht om te oordelen – blijkt daaruit dat Hij voor de Zijnen “tot een vesting op de dag van de benauwdheid” is. Dit is een algemene waarheid, die niet is begrensd tot een bepaalde tijd in de geschiedenis. Hizkia heeft dat ervaren en tallozen voor en na hem.

Je kunt van een vesting weten, maar je moet er ook de toevlucht nemen (Ps 46:2;

*God is ons een toevlucht en vesting;
Hij is in hoge mate een hulp gebleken in benauwdheden.
(Ps 46:2)*

zie ook Jr 16:19). Dat doen al-

leen zij die Hem vertrouwen. Hij is hun toevlucht waar ze zich veilig en geborgen weten tegen het gevaar. Hij kent hen die dat doen. Het kennen van de Zijnen betekent dat Hij Zich hun lot aantrekt en hen helpt vanwege de intieme relatie die er is (vgl. Ex 2:25; zie ook Gn 18:19; Am 3:2; Jh 10:14).

*En God zag naar de Israëlieten om en ontfermde Zich over hen.
(Ex 2:25)
(‘ontfermde ... hen’ is letterlijk ‘kende hen’)*

Het deel van de vijanden | vers 8

...,
en door een overstromende vloed
zal Hij een [vernietigend] einde maken aan zijn plaats [kaph]
en duisternis achtervolgt Zijn vijanden.

Weer verandert Nahum ineens van onderwerp. Het deel van Zijn vijanden is totaal anders dan Zijn goedheid voor de Zijnen van het vorige vers. Deze twee zijden van Gods handelen worden door Paulus genoemd: “[De] goedertierenheid en [de] gestrengheid van God” (Rm 11:22).

God bewijst Zijn goedheid ook in de openbaring van Zijn toorn. Het strafgericht bewerkt de uitroeiing van de bozen ten gunste van hen die Hem vrezen, die op Hem vertrouwen. Het gevolg voor hen is bevrijding uit de benauwdheid, waarin ze door de boosheid van de wereld zijn terechtgekomen.

Heel letterlijk zal Ninevé door een overstroming van de Tigris aan zijn einde komen. Door die overstroming zal de HEERE de stad overweldden en openen voor de legers van de Meden en de Babyloniërs die Hij gebruikt om als “een overstromende vloed” het oordeel over Ninevé te brengen (zie en vgl. Js 8:7-8). Zij vertegenwoordigen de “duisternis” die de Assyriërs achtervolgt en zal inhalen en overrompelen. Ze kunnen

de duisternis niet ontvluchten. Het einde van Gods vijanden is de duisternis van de hel, het zonder God zijn.

Het oordeel is definitief | vers 9

*Wat u [ook] bedenkt tegen de HEERE,
Hij Zelf maakt er een [vernietigend] einde aan.
Geen tweede keer zal de benauwdheid opkomen.*

De profeet spreekt deze woorden tot de Assyriërs, maar ze zijn bedoeld als geruststelling voor het Godvrezende deel van Gods volk, dat bang is voor een nieuwe invasie van de Assyriërs. Nahum stelt hen gerust met de mededeling dat de HEERE niet alleen hun vijandige uitingen kent, maar ook hun zondige overleggingen die daaraan voorafgaan. Wat de volken bedenken, wordt door de HEERE beoordeeld als iets *“wat zonder inhoud is”* (Ps 2:1; zie ook Hd 4:25-26).

Wat zij bedenken, is in hun opvattingen wel tegen Juda gericht, maar in feite is het tegen de HEERE gericht. Daarom zullen ze van al hun bedenkzels niets kunnen uitvoeren, want de HEERE zal Zelf een vernietigend einde aan deze vijand maken (Sp 21:30). Als extra bemoediging zegt Hij tegen Zijn volk dat ze niet nog eens in de benauwdheid terecht zullen komen. De eerste benauwdheid is in vers 7 genoemd. Zijn oordeel over Ninevé is definitief, zonder mogelijkheid dat deze vijandige macht nog eens over hen komt (zie en vgl. Js 37:23-29).

*Er is geen wijsheid, er is geen inzicht,
en er is geen raad tegen de HEERE.
(Sp 21:30)*

“De benauwdheid” is een uitdrukking die de gebeurtenissen uit de dagen van het oordeel over Ninevé verbindt met de tijd van de grote verdrinking in de eindtijd (zie Mt 24:21) die genoemd wordt *“een tijd van benauwdheid voor Jakob”* (Jr 30:7). De blik wordt hier verplaatst van de historische verwoesting van Ninevé naar de dagen die vlak aan de verschijning van Christus voorafgaan. Christus zal dan Persoonlijk bij Zijn terugkeer naar de aarde de Assyriërs ofwel de koning van het noorden verdelen (zie Dn 11:45). Er zal voor Israël na de eerste aanval van en verwoesting door de Assyriërs geen tweede benauwdheid zijn.

Ninevé wordt volledig verteerd | vers 10

*Omdat zij verlochten zijn als dorens,
en dronken als dronkaards,
zullen zij volledig verteerd worden, als dorre stoppels.*

De Assyriërs worden voorgesteld als vervlochten of verwarde dorens (2Sm 23:6).

*Maar verdorven [mannen] zijn alle als doornstruiken,
die weggegooid worden;
want met de hand kan men ze niet pakken.
(2Sm 23:6)*

Dat wijst zowel op hun

waardeloze karakter dat anderen alleen maar schade en leed toedient (zie Mi 7:4) als op hun verdiende verdelging. Hetzelfde beeld van waardeeloosheid is dat van de dronkaard die geen besef heeft van wat hij doet.

Het beeld van de vervlochten dorens zegt dat ook al beschermen ze zich nog zo goed dat ze een ondoordringbare dorenstruik lijken, dan zijn ze voor het oordeelsvuur geen probleem, maar er juist voedsel voor. Het beeld van de dronkaard zegt dat, al zijn ze nog zo nat door overvloedig alcoholgebruik, ze voor het oordeel van God als dorre stoppels zijn die door Zijn oordeel volkomen verteerd worden.

Beide beelden geven ook zijn hulpeloosheid weer. Wie vastzit in vervlochten dorens, is onmogelijk in staat zichzelf te verdedigen. Wie als een dronkaard zijn weg gaat, is een gemakkelijke prooi omdat hij zich heeft overgegeven aan brassen en dronkenschap. De HEERE zal hen in het vuur werpen, tegen Wie zij geen kracht hebben zich te verzetten. Ze worden volledig verteerd, er blijft niets van over.

Een verderfelijke raadsman | vers 11

*Uit u is iemand voortgekomen
die kwaad bedenkt tegen de HEERE,
een verderfelijke raadsman.*

“Uit u”, dat is uit Ninevé, is een individu voortgekomen. Het is iemand van wie opstand uitgaat, iemand “die kwaad bedenkt tegen de HEERE”. Deze vijand wordt nog nader gekarakteriseerd als “een verderfelijke raadsman”, letterlijk een Belialsman of nietswaardige. Daarmee is hij wel een duidelijk beeld van de satan (zie 2Ko 6:15a).

De persoon die wordt bedoeld, is “de koning van Assyrië” (Na 3:18). Het lijkt erop dat het hier om Sanherib gaat, de machtige, wrede aanvaller die uit Ninevé komt om Juda aan te vallen. De verwoestingen die hij aanricht, zijn wreed en omvangrijk (zie 2Kn 18:13; 19:8). Hij is degene die boosaardige plannen beraamt tegen de HEERE. In de toespraak die van hem staat opgetekend, legt hij de gezindheid bloot die deze wereldmacht altijd heeft gehad tegenover wat van God is (zie 2Kn 18:19-22; Js 36:14-20). De vijand achter deze vijand, de satan, wil altijd alles verwoesten wat van God is, of dat nu Israël is of de gemeente.

Deze machthebber die uit het machtige Ninevé is “voortgekomen”, vormt wel een groot contrast met Hem van Wie wordt geprofeteerd dat Hij uit het nederige Bethlehem-Efratha zal “voortkomen”, dat is de Messias (Mi 5:1a). “Zijn oorsprongen zijn van eeuwige dagen af” (Mi 5:1b). Ninevé zal door Hem vallen en Hij zal Zijn troon tot in eeuwigheid vestigen (zie Lk 1:33). Hij die uit Ninevé voortkwam, wordt vernederd. Hij Die uit Bethlehem-Efratha voortkwam, wordt verhoogd. Hij krijgt een Naam die boven alle naam is. Voor Hem zal elke knie zich buigen.

Vernedering van de Assyriërs | vers 12

Zo zegt de HEERE:

*Al gaat het hun goed en al zijn zij talrijk,
toch zullen zij worden weggeschoren: hij zal voorbijgaan!*

Ik heb u wel vernederd,

[maar] Ik zal u niet meer vernederen.

Dit vers begint met: “Zo zegt de HEERE”, woorden die de boodschapper gebruikt als inleiding op een boodschap van de HEERE. Assyrië is op het moment dat Nahum profeteert op het toppunt van zijn macht. Maar al hebben ze voorspoed (of: bondgenoten, zoals ook wel wordt vertaald) en is hun aantal indrukwekkend (2Kr 32:7), het zal hun niet lukken het volk van God te overwinnen. Zoals Assyrië een scheermes was voor anderen (zie Js 7:20), zo zal het zelf geschoren (gemaaid) worden. In één nacht doodde een engel honderdvijfentachtigduizend soldaten (zie 2Kn 19:35-36; Js 37:37-39).

Wees sterk en moedig, wees niet bevreesd en niet ontsteld vanwege de koning van Assyrië, en [ook] niet vanwege heel de troepenmacht die met hem is, want met ons is er meer dan met hem. (2Kr 32:7)

In de eindtijd zullen de Assyriërs nog een keer op het wereldtoneel verschijnen en dan als tuchtroede voor de grote massa van afvallige Joden onder de antichrist. Ze zullen erin slagen Jeruzalem te veroveren en te verwoesten. Dat betekent het einde van de regering van de antichrist. Daarna zullen de Assyriërs doortrekken naar Egypte. Als ze horen van geruchten uit het noorden en het oosten, keren ze terug naar Jeruzalem. Ze zullen over een groot leger beschikken en denken voorspoed te hebben, maar plotseling zullen ze “worden weggeschoren” door de verschijning van de HEERE (zie Dn 11:40-45).

Dan verandert Nahum ineens weer van onderwerp. De uitspraak: “Ik heb u wel vernederd”, slaat op Israël en ziet terug op de lange en pijnlijke onderdrukking van Israël door Assyrië. God vertroost hen dat Hij hen na het verslaan van de Assyriërs “niet meer vernederen” zal. Hier zien we ook weer Gods oordeel over de vijand en zegen voor Zijn volk die beide in de eindtijd hun volle vervulling zullen vinden.

Het juk wordt verbroken | vers 13

*Nu dan,
Ik zal zijn juk van u stukbreken
en uw banden verscheuren.*

De HEERE zegt verder tegen Juda dat Hij het juk van Assyrië, waaronder zij hebben gezucht, van hen zal stukbreken (zie en vgl. Lv 26:13; Jr 27:2; 28:10; Ez 34:27). Het juk is de belasting die moest worden betaald (zie 2Kn 18:14; zie en vgl. Js 10:27). God wil ons van elk juk bevrijden waardoor we in slavernij worden gehouden en niet vrij zijn om Hem te dienen.

Het einde van Ninevé | vers 14

*Maar wat u betreft heeft de HEERE geboden:
Uw naam zal zich niet meer voortplanten.
Uit het huis van uw god zal Ik
de gesneden en gegoten beelden uitroeien.
Ik zal uw graf toebereiden, want u bent verachtelijk.*

Na het woord over het verbreken van het juk voor Juda richt Nahum het woord weer tot de koning van Assyrië. De HEERE heeft ten aanzien van hem niet alleen gesproken, maar “geboden”. Krachtens Zijn gebod zal de naam van de koning van Assyrië niet blijven voortbestaan. Dat

betekent dat er een einde komt aan zijn dynastie. Hij zal geen nakomelingen, geen opvolgers, hebben (zie en vgl. Js 14:4,20-23).

Ook zijn godsdienst wordt verwoest. Assyrische koningen beweren te regeren bij de gunst en het gezag van hun goden. Omdat hun gezag daarop berust, zal God aan al dit valse eerbetoon een einde maken. Hij zal de afgoden totaal uitroeien. Hij doet dat in "het huis van uw god" wat eens te meer de volkomen waardeloosheid van een afgod aantoonst. Een god die zich uit zijn eigen huis laat uitroeien, is een waardeloze god.

God maakt zelfs het graf van de koning van Assyrië klaar, omdat hij verachtelijk is, geheel in tegenstelling tot wat hij van zichzelf denkt (vgl. 1Sm 2:30b). Hier voorzegt de HEERE de nationale uitdelging van Assyrië. De tempel van zijn afgoden waar hij zich voor zijn afgoden neerbuigt, wordt de plaats van zijn dood. Daar wordt hij door zijn zonen vermoord (zie 2Kn 19:37; Js 37:38).

Maar nu spreekt de HEERE: Er is bij Mij geen sprake van, want wie Mij eren, zal Ik eren, maar wie Mij verachten, zullen [zelf] veracht worden. (1Sm 2:30b)

"U bent verachtelijk" kan ook worden weergegeven met: 'U bent te licht bevonden.' In Gods weegschaal is hij te licht bevonden (zie en vgl. Dn 5:27). Dit is het einde van Ninevé. Het ziet vooruit naar het einde van de wereld, waarboven God ook schrijft: 'Te licht bevonden'. Dat moeten wij ons goed bewust zijn. Zo hebben wij het profetische woord als een lamp. Als we dit woord 'eten' zodat het ons hele leven doortrekt, zullen we door de wereld gaan als pelgrims en vreemdelingen.

De goede boodschap voor Juda | vers 15

*Zie op de bergen
de voeten van hem die het goede boodschap,
die vrede laat horen!
Vier uw feestdagen, Juda,
kom uw geloften na,
want de verderfelijke [man] zal voortaan niet meer
door u heen trekken,
hij is helemaal uitgeroeid.*

Nahum richt zich weer tot Juda. Terwijl de koning van Assyrië en zijn goden worden begraven (vers 14), leeft de godsdienst van Juda op. De afgang en het einde van de vijand zijn een feit. De historische val van

Ninevé vindt plaats enkele tientallen jaren na de profetie van Nahum. Daaroverheen ziet deze val op de verdelging van de Assyriërs in de toekomst. Het goede dat wordt geboodschapt, heeft te maken met de komst van de Messias Die de vijand heeft verdelgd. Zijn komst is een goede boodschap, een boodschap dat de vrede is gekomen (zie en vgl. Js 52:7; Rm 10:15).

Naar aanleiding van het goede nieuws klinkt de oproep tot feestvieren. Het volk zal weer kunnen optrekken naar de tempel om de feesten te vieren. De beloften die ongetwijfeld tijdens de bezetting voor de bevrijding zijn gedaan, kunnen worden ingelost. Er hoeft geen angst te zijn voor versterking van de vrede en de vreugde. De reden is dat Sanherib, die *“verderfelijke [man]”*, niet meer zal terugkomen. Dat kan onmogelijk want *“hij is helemaal uitgeroeid”*, er is niets van hem over.

Zoals al is opgemerkt, zal de volle vervulling ervan plaatsvinden in de eindtijd. Wanneer de Messias in macht en heerlijkheid verschijnt, zal Hij het Assyrische leger op de bergen van Israël verdelgen (zie Dn 11:45). Dat nieuws zal door boodschappers naar Jeruzalem worden gebracht. Het is tegelijk de aankondiging van het vreedrijk waarin de feesten van de HEERE weer worden gevierd.

God kondigt vreugde aan, terwijl de directe aanleiding voor de vreugde er nog niet is. Het gebeurt vaker in de Schrift dat het volle resultaat van Gods handelingen wordt gevierd vanaf het moment dat Hij die handelingen begint en ze dus nog (lang) niet voltooid zijn (zie Lk 2:13-14; Op 11:15-17; 12:10).

Nahum 2

In dit hoofdstuk zien we dat de HEERE een geweldig leger naar Ninevé zendt om de smaad te wreken die Juda is aangedaan en zijn glorie te herstellen (*verzen 1-4*). De stad wordt veroverd, de inwoners vluchten of worden gevangengenomen en de schatten geroofd (*verzen 5-10*). De geweldige stad met al zijn heerlijkheid gaat ten onder zonder een spoor na te laten (*verzen 11-13*).

De vijand komt eraan | *vers 1*

*De verstrooier trekt tegen u op!
Bewaak de vesting,
houd de weg in het oog,
sterk de lendenen,
zet al uw kracht in!*

Ninevé wordt meegedeeld dat de “*verstrooier*”, dat zijn de Meden met de Babyloniërs, eraan komt. De vijand wordt hier niet ‘aanvaller’ genoemd, maar “*verstrooier*”. De Assyriërs waren er experts in om overwonnen volken te ontheemden en te verstrooien, zodat er geen samenhang meer in die volken was. Daardoor was het niet mogelijk voor overwonnen volken zich te hergroeperen en in verzet te komen. Zij zullen nu zelf verstrooid worden en ervaren wat ze anderen hebben aangedaan (*zie en vgl. Ps 68:1; Js 24:1*).

De stad wordt ironisch aangemoedigd zich te versterken om weerstand te bieden aan de naderende legermacht. De woorden van Nahum zijn ironisch, omdat God besloten heeft de stad te verwoesten en dus zal elke verdediging zinloos blijken te zijn. ‘De lendenen sterken’ wil zeggen zich sterk maken, want in de lendenen zit de kracht om te lopen.

Herstel van Israël | *vers 2*

*Voorzeker, de HEERE zal
de glorie van Jakob herstellen,
zoals de glorie van Israël;
want plundersaars hebben hen geplunderd
en hun wijnranken te gronde gericht.*

Zoals de verwoesting van Ninevé vastbesloten is, zo is ook het herstel van Jakob, dat is Israël, de twaalf stammen, vastbesloten. Jakob en Israël zijn dezelfde persoon, maar met een ander accent. “Glorie” duidt op verhoging of verheffing. Het ziet op de tijd dat Israël in kracht en zegen heerschappij zal voeren over de volken. Dan krijgt Jakob, dat wil zeggen het volk, zijn door eigen schuld verloren gegane glorie weer terug.

De naam Jakob (betekent ‘hienenlichter’) herinnert aan zwakheid en ontrouw. Jakob is de naam voor het volk in hun afwijking van de HEERE, waardoor ze alle glorie zijn kwijtgeraakt die ze eens bezaten. Die glorie krijgen ze terug als ze hersteld zijn in hun betrekking tot de HEERE. De glorie die terugkeert, is de glorie van Israël. Israël (betekent ‘vorst van God’) is de naam van het volk in zijn voorrechten die het van God als Zijn volk heeft gekregen.

“De plundersaars” zijn de Assyriërs die Juda hebben leeggeplunderd. Daarbij hebben ze ook “hun wijnranken te gronde gericht”. “Wijnranken” is een verwijzing naar Israël als de wijngaard, de wijnstok (zie Ps 80:8-16), waarbij we in de wijnstok de families en in de ranken de leden ervan kunnen zien. Wijnranken zijn een beeld van de vreugde die de HEERE bij Zijn volk voor Zichzelf zoekt. In de tijd van Israëls ontrouw was die vreugde er niet (zie Js 1-7). Hier wordt de schuld daarvan gelegd bij de Assyriërs, wat een reden te meer is om hen te oordelen.

Het vijandige leger | vers 3

*Het schild van zijn helden is rood geverfd,
de dappere mannen zijn in karmozijnrood gekleed.
De strijdwapens [schitteren als] in het vuur van fakkels
op de dag dat hij zich gereedmaakt,
en de lansen worden geschud.*

Hier wordt het leger van de Meden en de Babyloniërs beschreven dat in vers 1 is aangekondigd. Met “zijn helden” worden de helden van het leger van de Meden en de Babyloniërs bedoeld. Het is tevens mogelijk hen te zien als de helden van de HEERE, omdat Hij dat leger inzet tegen Ninevé (zie en vgl. Js 5:26-30; 10:5-6; Js 13:3).

De rode kleur overheerst in dat leger (vgl. Ez 23:14), mogelijk door het gebruik van rode verf of omdat de wapens met koper zijn overtrokken.

Het is de kleur van de agressie (groen is een rustgevende kleur). Het militaire tenue is ook rood, door het gebruik van karmozijn. Het schudden van de lansen is een gebruik om de vijand te imponeren, om te laten zien hoe bedreven ze in het gebruik ervan zijn.

Strijd in de straten en op de pleinen | vers 4

*De strijdwagens razen door de straten,
ze jagen over de pleinen.
Hun uiterlijk is als fakkels,
als bliksemflitsen schieten ze heen en weer.*

In een razend tempo overrompelt de vijand Ninevé. De stalen wagens in het schijnsel van de zon lijken op brandende fakkels. Door hun grote snelheid doen ze denken aan bliksemflitsen. De strijd speelt zich af in de straten en op de pleinen. Er is voor de Ninevieten geen vat op te krijgen. Ze worden erdoor verteerd als door het vuur van fakkels. Alles gebeurt met de snelheid van de bliksem.

Voortgang in de strijd | vers 5

*Hij denkt aan zijn machtigen
– struikelen zullen zij op hun wegen –
zij haasten zich naar haar muur
en het stormdak wordt gereedgemaakt.*

Hier wordt ons gezegd wat de koning van Assyrië denkt. God kent de gedachten van de harten van alle mensen. De koning van Assyrië denkt de aanval te kunnen afslaan en rekt daarvoor op “zijn machtigen”, de militaire leiders. Ze snellen naar de muur. De bescherming van de muur is van het allergrootste belang bij een belegering. Maar op het uur van de waarheid struikelen zij in hun haast om de muur te beklimmen. De machtigen komen te laat, want de aanvallers maken het stormdak al gereed om de muur te bestormen.

Watervloed als wapen | vers 6

*De poorten van de rivieren worden opengedaan;
het paleis smelt weg.*

De val is niet tegen te houden. In enkele woorden wordt de val van Ninevé beschreven. Hiervoor gebruikt God een overstroming van “de

rivieren” waardoor de muur ten val komt en het paleis verwoest wordt. Bij Ninevé komen drie rivieren samen. De Tigris stroomt dicht bij de muren, de Khosr en de Tebiltu stromen door de stad. Met “*de poorten*” van de rivieren kunnen wel sluizen of dammen worden bedoeld die de waterstromen bestuurden. Door het openen van de sluizen en het doorbreken van de dammen krijgt een enorme watervloed de vrije loop. De bewoners van het paleis smelten weg van angst voor de onstuitbare watervloed.

De ellende van Ninevé | *vers 7*

*Dit staat vast: zij wordt ontbloot, zij wordt opgebracht,
terwijl haar slavinnen klagen
zoals het koeren van duiven,
terwijl zij zich op de borst slaan.*

Hier zien we het gevolg van de definitieve overrompeling in *vers 6*. “*Ontbloot*” wil zeggen ontdaan van al haar luister. De bewoners van de stad worden gezien als slavinnen. Zij treuren over hun lot, wat te horen is aan hun ‘koeren’ zoals duiven dat doen en te zien is aan het zich op de borst slaan.

Op de vlucht geslagen | *vers 8*

*Ninevé is, vanaf de dagen [dat] het [bestaat],
als een watervijver,
maar [nu] slaan zij op de vlucht!
Blijf staan, blijf staan!
Maar niemand keert zich om.*

Ninevé is vanaf haar ontstaan hoogmoedig en trots geweest. Nu haar einde is gekomen, is daar niets van over. Wat een natuurlijke bescherming bood, is haar ondergang geworden. Hier klinkt opnieuw ironie door. Waar ze eerst in zelfzucht van heeft genoten als de inhoud van haar ontstaan en leven, is de oorzaak van haar dood.

Bevelen aan soldaten om op hun post te blijven staan, worden door hen genegeerd. Ze zijn allemaal in paniek op de vlucht geslagen.

Oproep om Ninevé te beroven | vers 9

*Roof zilver, roof goud!
 Er [komt] geen einde aan de voorraad:
 de rijkdom aan allerlei
 kostbare voorwerpen!*

Als de verdedigingsmuren gevallen en de verdedigers gevlucht zijn, kunnen de enorme schatten worden geroofd die in de stad opgestapeld liggen. De oproep daartoe komt van God bij monde van de profeet. Deze oproep heeft Ninevé steeds zelf gedaan als de Assyriërs oorlog gingen voeren om gebieden te veroveren. Daardoor is ze de rijkste stad van heel het nabije oosten geworden. Nu krijgt ze hetzelfde lot te verduren. De rijke voorraad aan allerlei kostbare voorwerpen lijkt wel eindeloos. De vijanden kunnen hun gang gaan.

Alle rijkdom en hoop zijn verdwenen | vers 10

*Leeg, leeggeplunderd, verwoest,
 het hart smelt weg en de knieën knikken,
 pijnscheuten zijn in al de lendenen
 en de gezichten van hen allen verschieten van kleur.*

De overwinning op de stad wordt krachtig samengevat in de eerste drie woorden van dit vers die in het Hebreeuws als een rijm klinken (*buqah umebuqah umebullaqah*). In synoniemen wordt de verwoesting beschreven, alsof er geen woorden genoeg zijn om aan te geven hoe groot en grondig deze is. De stad die eens zo rijk en invloedrijk was, is nu een ellendige puinhoop, zonder schatten en zonder leven. Dat is wat overblijft van macht die wordt gebruikt tegen God.

De gevluchte bewoners van de stad zijn er niet beter aan toe. Alle moed is hun ontzonken, alle kracht is verdwenen. Overal waar kracht zou moeten zijn ("*al de lendenen*"), zijn pijnscheuten. Krachteloosheid is al hopeloos en als er nog eens pijn bij komt, is de situatie helemaal zonder uitzicht. En er is niet alleen geen uitzicht op uitkomst, het uitzicht dat er is, doet alle gezichten verschieten van kleur, dat wil zeggen dat alle kleur eruit wegtrekt, ze worden lijkkleek. Er is alleen uitzicht op verschrikking en een overvloed aan ellende.

Een spotvraag | vers 11

*Waar is [nu] de verblijf[plaats] van de leeuwen,
de open plaats voor de jonge leeuwen,
waar leeuw, leeuw[en] leeuw[welp] rondgaan
en niemand [ze] schrik aanjaagt?*

Tegenover het snoevende “waar?” dat uit de mond van de koning van Assyrië komt (zie 2Kn 18:34), klinkt hier het uitdagende “waar?” uit de mond van de HEERE. Het beeld van de leeuw toont de rovende begeerte van de leiders en het volk van Ninevé. De leeuw is een dier dat vaak in Assyrische inscripties voorkomt. Koningen van Ninevé vergeleken zichzelf daarmee. Als leeuwen verscheurden zij de inwoners van overwonnen steden.

In de geest ziet Nahum de stad als weggevaagd. Hij kijkt naar de plaats waar ze eens stond, maar ziet haar niet meer. Het was een stad vol roofzuchtige heersers die als leeuwen volken verscheurden, hun schatten plunderden en daarmee Ninevé vulden. Van al die verschrikkingen is niets over.

Om het beeld nog indrukwekkender te maken gebruikt Nahum verschillende benamingen en verschillende leeftijden van de leeuwen. Acht keer gebruikt hij in de *verzen 11-13* het woord voor leeuw, in verschillende samenstellingen. Hij heeft het over de mannelijke leeuw, het vrouwtje, de jonge leeuw die zelf al jaagt en de jonge leeuw, de welp, die hiertoe nog niet in staat is. Alles was onder haar controle, niemand schrok haar op, zo zeker was ze van haar macht.

De verscheurende aard van Ninevé | vers 12

*De leeuw verscheurde genoeg voor zijn welpen
en wurgde voor zijn leeuwinnen,
vulde zijn holen met prooi,
zijn verblijf[plaatsen] met het verscheurde.*

Gaat het in *vers 11* om de stad, in dit vers gaat het om de inwoners. Ninevé heeft op wrede, meedogenloze manier gedood en daarmee de stad voorzien van buit. De stad heeft daarvan in overdadige, gulzige mate genoten.

De HEERE zal Ninevé oordelen | vers 13

*Zie, Ik zál u,
 spreekt de HEERE van de legermachten:
 Ik zal haar strijdwagens in rook doen [opgaan en] verbranden,
 en het zwaard zal uw jonge leeuwen verteren.
 Ik zal uw prooi uitroeien van de aarde,
 en de stem van uw gezanten zal niet meer gehoord worden.*

Met de beginwoorden “*zie, Ik zál u*” kondigt de HEERE het oordeel aan over de grenzeloze tirannie van Ninevé. Hij spreekt hier in Zijn majesteit als “*de HEERE van de legermachten*”. Alle machten in de hemel en op de aarde zijn aan Hem onderworpen. De strijdwagens worden verbrand. Dat is het einde van haar militaire macht. Daarop vooral vertrouwden de Assyriërs.

Ook de hele uitstraling van macht, die in de jonge leeuwen wordt gezien, wordt verteerd. Dat gebeurt door het zwaard van de vijand. Als de leeuw verslagen is, is ook zijn prooi, wat hij in zijn macht had, uitgerooid. De gezanten, de boodschappers die koninklijke bevelen overbrachten en ze ook uitvoerden (zie 1Kn 19:2; 2Kn 19:23; Js 37:9,14,24), zullen niet meer worden gehoord (zie en vgl. Ez 19:9).

Nahum 3

Nahum noemt nog eens de reden van het oordeel over Ninevé. Het oordeel komt vanwege de vele zonden van de stad (*verzen 1-7*). Dat oordeel kan zij net zomin afwenden als No-Amon dat heeft kunnen doen (*verzen 8-13*). Het oordeel zal haar ondanks alle hulpmiddelen vol verschrikking treffen (*verzen 14-19*).

Wee de bloedstad | *vers 1*

*Wee de bloedstad,
een en al leugen,
vol buit!
Het roven houdt niet op.*

De stad is vol geweld en leugen. Geweld en leugen zijn de twee uitingen van de zonde waaronder alle zonden zijn begrepen. Ze zijn er als het ware een samenvatting van. Ninevé schijnt uitbroed te zijn door de geest van zijn stichter Nimrod, die een machtig jager was voor het aangezicht van de HEERE en die zijn rijk op bloed heeft gebouwd (*zie Gn 10:8-9*).

Ninevé is “*de bloedstad*” en “*een en al leugen*”, omdat alle buit in de stad door bloedvergieten en bedrog is verkregen. Niets ervan is voor anderen bestemd. Het dient alles tot bevrediging van de eigen begeerten. En het roven gaat nog steeds door, omdat de begeerte onverzadigbaar is. Het is nooit genoeg. Het is daarmee een beschrijving van de ongebreidelde hebzucht die vandaag de mensheid in zijn algemeenheid kenmerkt.

Het strijdtoneel | *verzen 2-3*

- 2 *Zweepegknal,
het geluid van ratelende wielen,
galopperende paarden,
hotsende wagens,*
- 3 *steigerende ruiters,
vlammende zwaarden
en bliksemende speren,*

*een menigte gesneuvelden
 en een massa dode lichamen.
 Ja, aan lichamen [komt] geen einde,
 men zal struikelen over hun lichamen!*

Aan de situatie van het vorige vers komt een dramatisch einde. De profeet beschrijft op levendige wijze, alsof hij oog- en oorgetuige is, de aanval op en de bestorming van de stad Ninevé (zie ook Na 2:3-5). Het begint met “zweepgeknal”, wat erop wijst dat de paarden tot steeds grotere snelheid worden aangejaagd. De “ratelende wielen” kondigen hoorbaar de komst van de vijand aan. De “galopperende paarden” zijn onstuitbaar in hun ren naar Ninevé. Ze lopen zo hard, dat de wagens die ze trekken, over de hobbelige ondergrond heen en weer hotsen.

Behalve bemande strijdagens met paarden ervoor zijn er ook bereden paarden. De ruiters zijn ook klaar voor de strijd. Ze steigen met hun paarden, ze slaan erop los met hun vlammeende zwaarden en werpen hun speren met de snelheid van de bliksem.

Hoe groot de slachting is, wordt in *vers 3* gezegd. Vier keer wordt er gewezen op de lijken – waarvoor in het Hebreeuws drie verschillende woorden worden gebruikt – die als een spoor door het binnengevallen leger worden nagelaten. Er zijn zoveel lijken, dat de overwinnaars er in hun opmars over struikelen. Zoals er is gezegd van de rijkdom, dat daaraan geen einde komt (Na 2:9), zo wordt dat hier gezegd van de dode lichamen.

De reden van het oordeel | *vers 4*

*Vanwege de vele hoerereien van de hoer,
 die verleidelijke schoonheid, meesteres in toverijen,
 die volken verkocht heeft met haar hoerereien,
 en geslachten met haar toverijen.*

Nahum noemt de reden van het oordeel (“*vanwege*”). Ninevé wordt vergeleken met een verleidelijke, knappe hoer, die vele volken in haar netten heeft gevangen. Ze lijkt hierin op “*het grote Babylon, de moeder van de hoeren*” (zie Op 17). Ninevé is knap, ze heeft grote aantrekkingskracht op andere volken die ook die weelde willen. Het oordeel komt over haar omdat ze als een hoer mensen heeft aangetrokken door wat ze heeft aan te bieden. Ze heeft occulte praktijken aangeboden, seksuele

verdorvenheid, valse godsdienst, politieke gunsten, onbeschaamde welvaart en mateloos plezier in een arme ten onder gaande wereld. Met deze verleidingen heeft ze zelfs Gods volk benaderd om hen ertoe te bewegen zich aan haar over te geven (2Kn 18:31-32).

Drie keer wordt in dit vers haar hoererie genoemd, waardoor wel heel duidelijk haar walgelijke bezigheden getekend worden. Hoererie betekent verraad, ontrouw, verdorvenheid en wellustige begeerte. Zij hult zich in het kleed van de liefde en onder de schijn daarvan bevredigt zij haar lust naar macht en rijkdom.

Bij haar hoererie maakt ze gebruik van toverij. Ze is een hoer en een heks. Haar hoererie is niet afgoderij zoals bij Israël dat met de levende God in verbinding staat. Zij legt zich toe op toverij. Het is haar manier van politiek bedrijven, het sluiten van een bedrieglijke vriendschap en arglistige politiek, waarmee zij andere staten heeft omstrengeld en in haar macht heeft gekregen. Toverij is het betoveren van iemand om hem daardoor aan zich te binden. Zowel toverij als hoererie veronderstelt een controle die wordt uitgeoefend door verborgen, geheime middelen die dodelijk in hun uitwerking zijn. Izebel was een vrouw van hoererie en toverij (zie 2Kn 9:22; zie ook Op 21:8; 22:15).

‘Volken verkopen’ wil zeggen hen van hun vrijheid beroven en in slavernij brengen door middel van hoererijen. Geslachten zijn kleinere volksstammen, volkjes.

De passende straf | verzen 5-6

- 5 *Zie, Ik zal u, spreekt de HEERE van de legermachten:
Ik zal de zomen van uw [kleding] optillen boven uw gezicht;
Ik zal de heidenvolken uw naaktheid laten zien,
de koninkrijken uw schande.*
- 6 *Ik zal weerzinwekkende dingen op u werpen,
u te schande maken en u te kijk zetten.*

Luister niet naar Hizkia, want dit zegt de koning van Assyrië: Geef u aan mij over, kom [de stad] uit, naar mij toe. Dan mag ieder eten van zijn [eigen] wijnstok en ieder van zijn [eigen] vijgenboom, en ieder water drinken uit zijn [eigen] put, totdat ik kom en u meevoer naar een land als uw [eigen] land, een land van koren en nieuwe wijn, een land van brood en wijngaarden, een land van olijven, van olie en van honing. Dan zult u leven en niet sterven. Luister niet naar Hizkia, want hij misleidt u door te zeggen: De HEERE zal ons redden. (2Kn 18:31-32)

De behandeling die zij krijgt, past bij een hoer. Op het gebied waar zij zondigt, ligt ook haar straf (zie Js 47:3; Ez 16:37-41; Jr 13:26). De HEERE Zelf zal bewerken dat de bewondering van allen die zich met haar hebben ingelaten, in afschuw verandert. Het is het beeld van een in ongenade gevallen hoer, die oud en onaantrekkelijk is geworden. Haar naaktheid, haar ware gedaante, wordt onthuld. Ze wordt nu met afschuw en minachting behandeld. Als we mensen tot zonde verleiden, zullen ze ons daar uiteindelijk niet voor bedanken, maar voor verachten.

Het wil niet zeggen dat zij die zich met haar hebben ingelaten, beter zijn. Zij zijn net zo slecht. Maar hier gaat het om het oordeel over Ninevé. Ze zal het kenmerk van de grootste verachting dragen. Vuil op iemand werpen is een beeld van de smadelijkste behandeling en verachting. Ze zal te kijk worden gezet, wat betekent dat ze een voorwerp van openlijke smaad zal zijn.

Ninevé is zonder iemand die troost | vers 7

*Dan zal het gebeuren dat allen die u zien,
bij u vandaan zullen vluchten en zeggen:
Ninevé is verwoest!
Wie zal haar zijn medeleven betuigen?
Waar zal ik
troosters voor u zoeken?*

Naties zullen met verbazing naar Ninevé kijken. Maar er zal geen natie zijn die medelijden met haar heeft, omdat zij haar ondergang heeft verdiend. Zij die van niemand de vriend is geweest, heeft ook niemand die haar beklagt. Wie God afwijst, heeft geen trooster (zie en vgl. Kl 1:2,9). Er is geen hoop voor Ninevé.

De uitdrukking “medeleven betuigen” is letterlijk ‘het hoofd schudden’. Het schudden van het hoofd is een uiting van medeleven wanneer iemand in groot verdriet is, waarmee als het ware wordt gezegd: ‘Ik kan het ook niet begrijpen waarom deze smart jou getroffen heeft.’

Ninevé niet beter dan No-Amon | verzen 8-10

*8 Bent u beter dan No-Amon,
dat aan de rivieren ligt,
[met] water eromheen,*

- [met] de zee als vestingwal,
haar muur [bestaat] uit zee?*
- 9 *Cusj en Egypte waren haar kracht
en er [kwam] geen einde aan.
Put en Libië waren er tot uw hulp.*
- 10 *Ook zij ging in ballingschap,
in gevangenschap.
Zelfs haar kleine kinderen werden verpletterd
op de hoek[en] van alle straten.
Over haar aanzienlijken
wierpen zij het lot
en al haar groten
werden in boeien geslagen.*

Ninevé zal zichzelf niet van de ondergang kunnen redden door haar macht. Deze ijdele hoop ontnemt de profeet haar door in de *versen 8-10* op de val het machtige No-Amon in Egypte te wijzen (zie ook Jr 46:25; Ez 30:14-16). No-Amon of Thebes was de hoofdstad van Opper-Egypte. De stad werd in 663 v. Chr. door de Assyriërs ingenomen en geplunderd, ongeveer vijftig jaar voor de ondergang van Ninevé. Ondanks de grootte van de stad, beschermd door water, sterke muren en een machtig leger, was het de Assyriërs gelukt de stad te veroveren.

Behalve de natuurlijke ligging die bescherming bood, had ze tot sterkte de onder haar bevel staande legers van verschillende volken (*vers 9*). Maar ook de sterke bondgenoten, waaraan de stad extra kracht en hulp ontleende, waren onmachtig om de stad van de ondergang te redden. Ondanks al haar voordelen was de stad gevallen en was er gruwelijk, zonder medelijden, met haar gehandeld door de Assyriërs (*vers 10*).

Ninevé had kunnen leren van No-Amon. Wat ze bij No-Amon had gedaan, zal bij haar worden gedaan. Waarom zou zij anders zijn? Bij God is geen aanzien van de persoon. Zoals ze anderen heeft behandeld, zal ze nu zelf worden behandeld.

Ninevé wordt gelijk aan No-Amon | *vers 11*

*Ook u zult dronken worden,
zich verbergen;
ook u zult een vesting zoeken
vanwege de vijand.*

Nu de val van No-Amon is beschreven, kan nog nadrukkelijker door Ninevé haar eigen lot worden gezien in wat ze zelf met No-Amon heeft gedaan. Het dronken zijn ziet hier op het gevolg van Gods handelen, op de beker van Gods toorn die ze moet drinken. De grote stad Ninevé zal verborgen en onvindbaar worden. Dat is met Ninevé gebeurd. Het is onder het woestijnzand verborgen. Later is het weer opgegraven. De schuilplaats die zij tegen de vijand zullen zoeken, zullen ze niet kunnen vinden en niemand zal hun die aanbieden.

Ninevé, een toonbeeld van zwakheid | *verzen 12-13*

12 *Al uw vestingen zijn vijgenbomen
met vroegrijpe vruchten:
als zij geschud worden, vallen ze
de eter in de mond.*

13 *Zie, uw volk: vrouwen zijn [het],
te midden van u.*

*De poorten van uw land
zullen voor uw vijanden wijd geopend worden.
Vuur zal uw grendels verteren.*

Nahum gebruikt twee beelden om het gemak aan te geven waarmee de vijand haar zal overwinnen. De vestingen zijn vijgenbomen die met gemak worden geschud zodat de vijgen eraf vallen en direct worden genuttigd. Zo gemakkelijk vallen de burchten in de handen van de vijand.

Hun soldaten zijn vrouwen, zo zwak is de tegenstand die wordt geboden (*zie en vgl. Js 19:16; Jr 50:37; 51:30*). Er is niets over van hun 'leeuwen-verschijning'. Er is geen tegenstand bij het ingaan van de stad die door hen met vuur wordt verbrand. Dit alles overkomt de eens zo sterke stad. Het is een stad zonder kracht en zonder toekomst geworden.

Ironische oproep tot verdediging | *vers 14*

*Put voor uzelf water voor de belegering,
versterk uw vestingen.
Stap in de klei
en treed het leem,
grijp de steenvorm.*

Ten slotte ontnemt de profeet de met schuldbeladen stad de laatste steun voor haar hoop: het vertrouwen op haar vestingen en haar talrijke bevolking. De volgende beschrijving is weer ironisch bedoeld. De profeet adviseert hun met het oog op de lange belegering alle voorzorgsmaatregelen te nemen om de vijand buiten de poort te houden. De eerste behoefte is water. Verder moet ze de stad versterken waar dat maar mogelijk is. Daartoe moet ze klei bewerken en daarvan stenen maken. Er moet een voorraad aangelegd worden om de bressen weer te dichten die de vijand slaat.

Ninevé totaal verwoest | *vers 15*

*Vuur zal u daar verteren,
het zwaard u uitroeien,
het zal u verteren als de treksprinkhanen.
Vermeerder u als de treksprinkhanen,
vermeerder u als de veldsprinkhanen.*

Maar ondanks alle maatregelen zal de vijand de stad met vuur verbranden. Ook het zwaard van de vijand zal zijn verwoestend werk doen. Het resultaat zal zijn dat het zal lijken alsof een sprinkhanenplaag de stad heeft getroffen. Waar treksprinkhanen hebben huisgehouden, is alles kaalgevreten en is er niets groens meer over.

De oproep om zich te vermeerderen als de sprinkhanen is weer ironisch bedoeld. De Assyriërs hebben zich voortdurend uitgebreid. Nu aan die uitbreiding een definitief einde is gekomen, klinkt die oproep als een bespotting.

Alle handel is verdwenen | *vers 16*

*U hebt uw handelaars talrijker gemaakt
dan de sterren aan de hemel.
De treksprinkhaan zal vervellen en wegvliegen.*

De toename van het aantal handelaars is als de vermeerdering van de sprinkhanen van het vorige vers. Ninevé heeft zich op zijn economische groei beroemd. Ze heeft die zelfs vergeleken met de sterren aan de hemel. Door de Tigris heeft Ninevé verbinding met de zee en daardoor een grote handelsmogelijkheid. Ook hierdoor is de stad tot grote welvaart gekomen. Maar alles wat de kooplieden hebben verzameld, zal

worden geroofd. Diezelfde sprinkhanen die als symbool van hun vermeerdering dienen, zullen verdwijnen zodra het met hun welvaart is gedaan. Het zullen 'mooi weer vrienden' blijken te zijn.

Ninevé van de aardbodem verdwenen | vers 17

*Uw hovelingen zijn als de veldsprinkhanen,
uw ambtenaren als een sprinkhanenzwerm
die zich op de omheiningen legert
op koude dagen.*

*Gaat de zon op, dan vliegen zij weg,
zonder dat hun [verblijf]plaats bekend wordt.
Waar zijn zij [gebleven]?*

Vorsten en het hele ambtelijke apparaat, die even talrijk zijn als de handelaars (zie vers 16), zullen verdwijnen zonder een spoor achter te laten.

De manier waarop Nahum het oordeel over Ninevé in de verzen 15-17 beschrijft, laat zien dat hij een woordkunstenaar is. De Assyriërs hebben hun rijk opgebouwd door vermenigvuldiging van macht, rijkdom en mensen in menigte als sprinkhanen, alles alleen voor hun eigen bevrediging. Nu gaat hun rijk ten onder als slachtoffer van het eigen belang dat ze hebben nagestreefd. Er blijft niets van over, er is zelfs niets van terug te vinden. Het is definitief verloren gegaan.

Rijkdom is heel betrekkelijk. Het kan zomaar vleugels krijgen en wegvliegen (Sp 23:4-5). Daar-

*Mat u niet af om rijk te worden,
gebruik daarvoor uw inzicht niet.
Laat u uw ogen erover vliegen, dan is het er niet [meer],
want het vliegt direct weg, als een arend die naar de hemel vliegt.
(Sp 23:4-5)*

om moeten we er op de goede manier naar kijken en mee omgaan. Onze aardse bezittingen gebruiken we op de goede manier als we ze gebruiken met het oog op de toekomst. Wat we weggeven voor Gods koninkrijk, zijn we niet kwijt, maar is een investering die zijn rendement zal opleveren als Christus komt om Zijn rijk op te richten.

De leiders gedood, het volk verstrooid | vers 18

*Uw herders sluimeren,
koning van Assyrië,*

*uw machtigen liggen terneer.
Uw volk is verstrooid over de bergen
en niemand zal het bijeenbrengen.*

De verzen 18-19 zijn direct gericht tot de “koning van Assyrië”. Hij is de ziel van het kwaad van Ninevé. In hem is alle kwaad samengebald en hij is de uitvoerder ervan. Hem wordt gezegd dat ook de samenhang van de adellijke klasse – de “herders” of heersers en de “machtigen” – ineenstort. Hun lot wordt met ironische dubbelzinnigheid door Nahum beschreven. “Sluimeren” heeft de betekenis van doodsslaap (zie en vgl. Ps 76:6; Js 56:10; Jr 51:39) en niet van zorgeloosheid of onoplettendheid.

De herders van de koning van Assyrië hebben alleen zichzelf geweid. Zij hebben de kudde, het Assyrische volk, in het kwaad geleid en verstrooid. De bergen in het noorden van Assyrië zullen vervuld zijn van verstrooide bewoners (zie en vgl. Nm 27:17; 1Kn 22:17; Zc 13:7). “Dan zal hij tot zijn einde komen, en geen helper hebben” (Dn 11:45).

Ninevé is onherstelbaar verwoest | vers 19

*Er is geen heling voor uw breuk,
uw wond is pijnlijk.
Allen die het gerucht over u horen,
klappen om u in de handen,
want over wie is uw kwaad
niet voortdurend heen gekomen?*

Het boek eindigt (vgl. Na 1:15) met de reactie van hen die van deze gebeurtenissen horen. Ongeveer een halve eeuw na de profetie van Nahum is zijn profetie in vervulling gegaan. De stad is in 612 v. Chr. gevallen en verwoest door het bondgenootschap van Meden en Babyloniërs. Er zal vreugde over de verwoesting van Ninevé zijn bij allen die van haar te lijden hebben gehad. En wie heeft er niet van haar te lijden gehad? Maar dat zal nooit meer gebeuren, want het “kwaad” dat “voortdurend” over iedereen heen kwam, is beëindigd.

Habakuk

Toegelicht & toegepast

Het boek Habakuk

In dit boek zien we hoe geloof ondanks alles op de HEERE vertrouwt. Habakuk klaagt in *hoofdstuk 1* eerst over de ongerechtigheid die hem omringt in Juda. Hij is verontwaardigd over de zonden van het volk. Als reactie daarop laat God hem zien dat Hij de Chaldeeën als tuchtroede naar Zijn volk stuurt vanwege hun zonden. De reactie van Habakuk daar weer op toont de liefde die hij voor Gods volk heeft, want hij klaagt tegen God over deze verdrukker dat die zijn geliefd volk zo wreed zal behandelen.

In *hoofdstuk 2* komt het antwoord van God op de klacht van Habakuk. Hij zegt dat Hij de goddeloosheid van de Chaldeeën kent en hen daarvoor zal oordelen. Dat oordeel zal Hij zeker laten komen, maar niet direct. Voor die tijd van wachten vertelt Hij de gelovige, de rechtvaardige, hoe hij die tijd kan doorkomen en dat is door zijn geloof: de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.

Aan het eind van het boek (*hoofdstuk 3*) verheft de profeet zich boven alle omstandigheden. Hij vertrouwt op God Zelf en verblijdt zich in Hem, wat er ook mag gebeuren en al is er nog geen enkele zegen te zien. Dat is waar een levend geloof, dat is een levend vertrouwen op God, de gelovige toe brengt. Zo gaat de gelovige van vrees naar vertrouwen en wordt hij van een gelovige vol zorgen en vragen aan God een aanbidder van God.

Van de persoonlijke geschiedenis van Habakuk is niets bekend. Zijn naam betekent 'omhelzen'. Hij omhelst zijn volk, neemt het in zijn armen om het te vertroosten zoals een moeder een huilend kind troost. Hij verzekert hen ervan dat alles in God is en dat Hij in staat is alles ten goede te keren. Tevens omhelst hij God, in de zin dat hij zich aan God vastklampt met alle vragen die hij heeft over Gods handelen. We zien dat in de dialogen die hij met God voert. Zijn vragen en vertwijfelingen veroorzaken niet dat hij God vaarwel zegt, maar dat hij zich daardoor des te sterker aan God hecht. Dat mag ook de uitwerking bij ons zijn. We mogen met alle vragen die wij hebben naar Hem gaan.

De tijd waarin Habakuk profeteert, heeft te maken met de aankondiging van de komst van de Chaldeeën of Babyloniërs vanwege de ontrouw van Gods volk. Die komst is heel dichtbij, want die zal

plaatsvinden in hun dagen (zie Hk 1:5). Het betreft dus de generatie die leeft vóór de jaren 606-586 v. Chr. Dat is de tijd waarin ook Jeremia en Ezechiël hebben geprofeteerd.

Het gaat dus om een crisistijd. Dat maakt de profetie van Habakuk actueel voor ons, want ook wij leven in dagen die zich in de richting van de grote crisis van de eindtijd spoeden. We kunnen van Habakuk leren hoe we naar de ontwikkeling van het kwaad moeten kijken en hoe we daarover met God kunnen spreken.

De ongerechtigheden van Gods volk maken bij deze man Gods een heilige toorn en een groot verdriet los. Maar terwijl zijn hart gekweld wordt door hun boze gedrag, voelt hij tegelijk hoe ellendig ze eraan toe zijn en wil hij hun zaak tot de zijne maken. Hij verbindt zich met hen in hun ellende. Dat maakt Habakuk een profeet die meer dan een andere profeet op Jeremia lijkt. Hij leeft meer persoonlijk in de taferelen die hij beschrijft dan de andere profeten. Hij doorvoelt of ervaart alles, zoals ook Jeremia dat heeft gedaan. Hij *spreekt* niet alleen als profeet, hij *(be)leeft* ook als profeet.

Dit laatste aspect maakt ook dat zijn boek verschilt van dat van de andere profeten, want zijn boek is een weergave van de ervaringen van zijn ziel. Habakuk is uniek onder de profeten, omdat hij niet zozeer namens God tot het volk spreekt, maar meer spreekt tot God over het volk. Zijn spreken met God laat zien dat hij met Hem worstelt over Zijn handelingen met mensen. Hij wil weten hoe God werkt en waarom Hij dat doet. Hij rust niet voordat hij Gods gedachten daarover kent.

Kennis van Gods gedachten doen we alleen op in persoonlijke geloofs-oefeningen. Wat anderen in oefening daarvan hebben geleerd en opgeschreven, kan ons helpen, maar nooit zullen we de waarheid van God leren kennen zonder persoonlijke oefening. We kunnen met een gemiddelde intelligentie veel waarheden uit het hoofd leren, maar dat is nog wat anders dan Gods gedachten kennen. Als we alleen intellectueel veel waarheden kennen, is het resultaat 'hoge waarheid, lage wandel'.

De vorm van het boek is een tweegesprek, een dialoog. Wat de inhoud betreft, is er een vergelijking te maken met Jona en met Job. Jona en Job hebben ook tweegesprekken met God gevoerd over Zijn voor hen onbegrijpelijke wijze van handelen.

Habakuk is de profeet van het geloof. Het sleutelvers van het boek is 'leven door geloof' (Hk 2:4). Het hoofdthema is de verdrukking en kwelling die het deel is van de Godvrezenden en de voorspoed van de goddelozen. Dit onderwerp heeft vaker grote worstelingen bij gelovigen veroorzaakt (zie en vgl. Ps 73).

In het Nieuwe Testament wordt enkele keren uit het boek geciteerd.

1. Paulus, de grote apostel van de heidenen, citeert in zijn brieven drie keer het sleutelvers (Hk 2:4) om daarmee de fundamentele waarheid van rechtvaardiging op grond van geloof te illustreren (zie Rm 1:17; Gl 3:11; Hb 10:38).
2. In het boek *Handelingen* haalt Paulus in een toespraak een ander vers van Habakuk aan (zie Hd 13:40-41 → Hk 1:5).
3. In de *brief aan de Filippiërs* is een duidelijke verwijzing te zien die in verband staat met de praktijk van het geloofsleven (zie Fp 4:4,10-19 → Hk 3:17-18).

Bij de bespreking van de geciteerde verzen zullen we daar nader op ingaan.

Indeling

1. Inleiding (Hk 1:1)
2. Eerste klacht van Habakuk (Hk 1:2-4)
3. Het antwoord van God op de eerste klacht (Hk 1:5-11)
4. Tweede klacht van Habakuk (Hk 1:12-2:1)
5. Het antwoord van God op de tweede klacht (Hk 2:2-20)
 - a. Inleiding (Hk 2:2-3)
 - b. Aanklacht (Hk 2:4-5)
 - c. Oordeel (Hk 2:6-20)
6. Het gebed van Habakuk (Hk 3:1-19)
 - a. Inleiding (Hk 3:1)
 - b. Gebed (Hk 3:2)
 - c. Theofanie of Godsverschijning (Hk 3:3-15)

- d. Antwoord (*Hk 3:16-19a*)
- e. Naschrift (*Hk 3:19b*)

Habakuk 1

Inleiding | vers 1

De last die de profeet Habakuk gezien heeft.

De profetie wordt “last” genoemd. Dat is omdat de boodschap die Habakuk krijgt, als een last op zijn hart wordt gelegd. Hij voelt het gewicht ervan. Die last drukt zo zwaar op hem, dat hij erdoor wordt neergeworpen, maar niet zo, dat hij er door omkomt. De last brengt hem op zijn knieën en hij brengt die bij God (vgl. 2Ko 4:9b). We zien in hem de zwakheid van het aardse vat, in wie de kracht van God openbaar wordt (zie 2Ko 4:7-9). We zien dat in het schitterende getuigenis waartoe hij door Gods genade wordt gebracht in de laatste verzen van zijn boek.

...; neergeworpen, maar niet omkomend; ... (2Ko 4:9b)

Habakuk wordt “de profeet” genoemd. Hij spreekt woorden die hij namens God aan het volk moet doorgeven. De boodschap die hij moet doorgeven, is niet in woorden tot hem gekomen, maar is iets wat hij “gezien heeft”. Habakuk klaagt over de zonden van Israël en daarna over die van hun vijanden. Wat hij heeft gezien, betreft het oordeel over Israël en hun vijanden.

HEERE, hoelang? | vers 2

*HEERE, hoelang roep ik om hulp
en luistert U niet,
roep ik tot U: Geweld!
en verlost U niet?*

Dit openingsvers van de dialoog tussen Habakuk en de HEERE zet de toon voor wat verder in dit hoofdstuk volgt. We voelen in dit hoofdstuk de spanning die een rechtvaardige ervaart als zijn gebed niet bevredigend verhoord wordt of op een manier die nog meer vragen oproept.

De profetie is voor het volk bedoeld. Toch richt Habakuk zich niet tot het volk, maar tot de HEERE. Door in een boek op te nemen wat hij tot God uitspreekt, wordt het volk betrokken bij zijn gebed. Hij roept om hulp (zie en vgl. Jn 2:2) en verlossing die maar niet komt. Deze roep is niet zelfzuchtig, maar staat in verband met de eer van God. Hoelang zal

God nog de oneer verdragen die Zijn Naam wordt aangedaan? Habakuk geeft uiting aan de gevoelens van het Godvrezend overblijfsel van het volk. Hij spreekt niet met zijn volkgenoten over de zonden van het volk, maar met God.

Zijn hulpgeroep blijkt niet pas begonnen te zijn. Hij bevindt zich allang in een situatie waarin hij om hulp roept. Dat blijkt wel uit het woord "hoelang". Hij vraagt "hoelang" hij nog moet doorgaan met om hulp roepen, voordat er antwoord van God komt. De uitroep "hoelang?" is een uitroep die typisch is voor een klacht. Hij wordt gedaan in een crisissituatie waaruit de spreker bevrijd wil worden en waarvoor hij om hulp vraagt (zie bijv. Ps 13:1-2; 6:4; 89:47; Jr 12:4; Zc 1:12).

Habakuk vraagt God waarom Hij niet luistert. Het woord "luistert" betekent dat er een antwoord wordt verwacht op wat gevraagd is. God hoort hem roepen, maar het antwoord blijft uit. Dat kan tot een geloofs-crisis leiden. Als er geen antwoord op een hulpvraag wordt gegeven, kan dat de vraag oproepen hoe het zit met de gerechtigheid van de vrager of van Degene aan Wie de vraag wordt gesteld (vgl. Jb Zie, ik roep: Geweld! maar ik krijg geen antwoord; ik roep om hulp, maar er is geen recht. (Jb 19:7) 19:7; zie ook Jb 30:20; Ps 18:41). Is een van beiden soms onrechtvaardig? Habakuk worstelt hiermee.

Habakuk roept het uit tot God dat er geweld wordt gepleegd. Hij wil dat God daarvan verlost. Hij gebruikt dit woord "geweld" (Hebr. *hamas*) zes keer in zijn boek (Hk 1:2,3,9; 2:8,17). Het is een kernwoord in zijn profetie. Geweld is de boosaardige handeling waarbij een persoon of diens bezit letsel en schade wordt toegebracht.

Geweld is schering en inslag onder Gods volk. Habakuk constateert dat op grote schaal op wrede, onrechtvaardige wijze, puur uit eigen belang, uitbuiting plaatsvindt. Hij wil dat God daarvan verlost, dat Hij de druk daarvan wegneemt. Geweld is een van de hoofdtingen van de zonde. De zonde kan worden samengevat in twee begrippen: begeerte en geweld. De zonde is in de wereld gekomen door de begeerte (Eva begeerde als God te zijn). De tweede zonde, als gevolg van de eerste, is die van geweld (Kaïn sloeg zijn broer dood). Als de band met God wordt losgelaten, is er geen respect meer voor wat van de ander is. De begeerte leidt tot geweld. Beide hoofdstromingen van de zonde veroorzaakten de zondvloed (zie Gn 6:11).

We zien het duo begeerte en geweld in allerlei uitingen in de tijd waarin wij leven steeds sterker worden. De begeerte naar bepaalde dingen wordt gevolgd door met geweld zich van het begeerde eigen te maken. Treffend wordt dat weergegeven door een jongere die wordt geïnterviewd na een roofoverval op een juwelier (maart 2014). Hij toont er een zeker begrip voor dat een roofoverval wordt gepleegd 'om toch ook eens iets leuks te kunnen kopen'. Alleen door berouw over de zonden en bekering tot God kunnen begeerte en geweld van hun macht worden ontdaan.

Waarom? | vers 3

*Waarom doet U mij onrecht zien
en aanschouwt U de moeite?*

*Ja, verwoesting en geweld zijn tegenover mij,
er ontstaat onenigheid, ruzie verheft zich.*

Evenals de vraag "hoelang?" in het vorige vers is ook de vraag "waarom?" in dit vers een vraag die typisch is voor het gelovig overblijfsel. De profeet als type van het overblijfsel vraagt zich af waarom hij, die er niets aan kan doen, al dit onrecht moet zien, zonder dat iemand er iets aan doet, ook God niet. God ziet toch alles, ook al het onrecht en de moeite die dat teweegbrengt?

De profeet bevindt zich te midden van een volk dat geen rekening houdt met God. Hij constateert een veelheid aan kwade zaken die uitingen van geweld zijn. Hij spreekt over "onrecht", "moeite", "verwoesting en geweld", "onenigheid", "ruzie". De profeet gebruikt drie woordparen: "onrecht" en "moeite", "verwoesting en geweld", "onenigheid" en "ruzie". Elk woordpaar bestaat uit woorden die naar hun betekenis met elkaar verbonden zijn. Ze beschrijven eenzelfde situatie, maar met een verschillend accent.

Dat het niet over het kwaad in het algemeen in de wereld gaat, maar over het kwaad van Gods volk, blijkt uit het feit dat in vers 5 God de Chaldeeën verwekt om Zijn volk daarvoor te tuchtigen. Er wordt "verwoesting en geweld" gepleegd. Iedereen wil zich verrijken ten koste van anderen. Daardoor ontstaat er onenigheid die uitloopt op ruzie. Er is geen eenheid en geen vrede. Habakuk voelt zich onmachtig, maar hij weet dat God dat niet is. Waarom doet Hij er dan niets aan?

In de gemeente zien we helaas ook onenigheid en ruzie. Die ontstaan als er 'onrecht' onder de gelovigen is die 'moeite' veroorzaakt. Vaak is dat het gevolg van heerszuchtige leiders die zich niet laten corrigeren. Het zijn herders die zichzelf weiden. Diótrifes is daarvan een voorbeeld (zie 3Jh: 9-10). Zulke leiders misbruiken hun positie en gaan verwoestend en gewelddadig te werk tegen ieder die zich niet aan hen onderwerpt. Een dergelijk optreden bewerkt geen saamhorigheid, maar onenigheid en ruzie. Daardoor valt de gemeente ten slotte uit elkaar.

Het zwijgen van God in menselijke aangelegenheden is altijd moeilijk te begrijpen geweest. Maar het wil niet zeggen dat er geen antwoord is en dat Goddelijke wijsheid niet in staat is deze moeilijkheden op te lossen. God ziet alles en alles blijft onder de controle van Zijn machtige hand. Dit geldt ook voor alle onrecht dat we in de christenheid zien. God wil niet dat we het gering achten en Hij wil ook niet dat we eronder bezwijken, maar het aan Hem voorleggen en vragen wat Hij wil dat we doen.

De wet verliest kracht | vers 4

*Daarom verliest de wet [zijn] kracht
en komt het recht nooit meer tevoorschijn;
want de goddeloze omsingelt de rechtvaardige,
daarom komt het recht verdraaid tevoorschijn.*

Het uiteenvallen van de samenleving en van de samenhang van Gods volk hangt ten nauwste samen met de afwijzing van "de wet" en "het recht". De orde in Israël is gebaseerd op "de wet", terwijl "het recht" erop toeziet dat er naar de wet wordt geleefd (zie Dt 17:11). Als men zich aan de wet en het recht houdt, bewerken zij de door God gewenste eenheid. De wet (*Thora*, de vijf boeken van Mozes) verwijst vrijwel altijd naar Gods wet, waarin Hij Zijn wil openbaart en het leven van de mens bestuurt. Het recht (*mispat*) houdt niet alleen het uitoefenen en handhaven van wettige besluiten in, maar ook alle regeringsfuncties die daarmee belast zijn.

Omdat het oordeel niet direct wordt uitgevoerd, verliest de wet zijn gezag en kracht over de gewetens (Pr 8:11). Er treedt een

Omdat het vonnis over een slechte daad niet snel geveld wordt, daarom blijft het hart van de mensenkinderen in hen vervuld van kwaaddoen. (Pr 8:11)

verkillung op in de gevoelens tegenover de wet waardoor de wet geen ingang meer heeft. Het is te vergelijken met handen die onbruikbaar worden als ze door de kou verkleumd zijn. Gods wet is door de geestelijke kou van de harten van de mensen krachteloos geworden. Het ligt niet aan de wet, maar aan het harde, koude hart van de mens.

Als de wet geen gezag meer heeft, kan de goddeloze ongehinderd de rechtvaardige in het nauw drijven. Het recht komt alleen maar in verdraaide vorm tevoorschijn. De goddeloze zet de rechtvaardige vast, zodat deze het recht niet kan uitvoeren en handelt naar eigen inzicht, zodat het recht verdraaid wordt en in het tegendeel van recht verandert (zie en vgl. Ps 82:2). Dit is een dramatische verandering waarbij God volledig buitenspel en alles volledig op zijn kop gezet wordt.

God brengt een werk tot stand | vers 5

*Zie [rond] onder de heidenvolken en aanschouw,
verbijster [u], sta verbijsterd,
want Ik breng in uw dagen een werk tot stand
dat u niet zult geloven wanneer het verteld wordt.*

Als Habakuk zijn klacht heeft geuit, krijgt hij antwoord van God. Daaruit blijkt dat God alles behalve een ongeïnteresseerde toeschouwer is van wat zich op aarde afspeelt. Hij gaat Habakuk informeren over Zijn reactie. Hij belooft dat Hij het kwaad zal oordelen. Om Habakuk dat te laten zien nodigt Hij hem en het volk van Juda uit om rond te zien en heel aandachtig te kijken onder de heidenen wat Hij zal gaan doen. Dan zullen ze zien dat het Assyrische rijk wordt verwoest door o.a. de Babyloniërs, het volk dat Hij zal gebruiken voor Zijn werk. Dat werk is dat Hij Jeruzalem door de Chaldeeën (of Babyloniërs) in drie opeenvolgende belegeringen zal benauwen met als uiteindelijk resultaat de verwoesting van Jeruzalem.

Het bevel om rond te zien houdt in dat er nauwkeurig moet worden gekeken naar de toestand in de wereld om hen heen, zodat ze niets zullen missen van wat er gaat gebeuren. Het betekent voor ons dat we het actuele nieuws op de voet volgen met het oog op wat Gods Woord over toekomstige gebeurtenissen zegt. Zij denken dat God niets doet, maar als ze opletten, zullen ze zien hoe ze zich vergissen.

Dat ze dan verbijsterd zullen zijn, betekent dat het antwoord op het gebed van Habakuk alles behalve voorspelbaar is. De verbijstering wordt in twee werkwoordsvormen herhaald, om de herhaaldelijke en uiteindelijk totale verbazing te benadrukken die hen zal overvallen (zie en vgl. Gn 43:33; Ps 48:5-6; Js 29:9). Als ze van de ene verbijstering zijn bekomen, zal een nieuwe verbijstering hen overvallen.

Paulus haalt dit vers na een prediking aan, om de verachters van het evangelie te waarschuwen voor het oordeel (Hd 13:40-41). Met “*een werk*” bedoelt hij het werk van Christus tot verlossing van zonden voor ieder die gelooft. Omdat het niet wordt

Kijkt dan uit dat [u] niet overkomt wat gezegd is in de profeten: ‘Ziet, verachters, en verwondert u en verdwijnt; want Ik werk een werk in uw dagen, een werk dat u geenszins zult geloven als iemand het u verhaalt’. (Hd 13:40-41)

aangenomen, zal Hij Die dit werk heeft volbracht, oordeel over hen brengen. Het is altijd zo geweest dat de mens geweigerd heeft aan te nemen wat God zegt over het oordeel. Zo was het bij de zondvloed, bij het oordeel over Sodom en Gomorra, bij Achab en Izebel, nu met betrekking tot het oordeel over Jeruzalem door de Chaldeeën (zie Jr 5:12) en ook met betrekking tot het evangelie (zie Js 53:1).

God doet de Chaldeeën opstaan | vers 6

*Want zie, Ik doe de Chaldeeën opstaan,
dat grimmige en onstuimige volk,
dat de breedten van de aarde doorkruist
om woningen in bezit te nemen die niet van hem zijn.*

Zoals Jesaja het karakter van de Assyriërs beschrijft (zie Js 5:26-30), zo beschrijft de HEERE voor Habakuk het karakter van de Chaldeeën (verzen 6-11). Hij beschrijft de natuur van deze vijand, zijn werkwijze en bedoelingen, zijn wapens, zijn houding tegenover anderen en de diepste reden voor zijn uiteindelijke val.

God Zelf verwekt deze vijand

om Zijn volk te tuchtigen (vgl. Ps 105:25). Hij doet “*de Chal-*

Hij veranderde hun hart, zodat zij Zijn volk haatten en Zijn dienaren listig behandelden. (Ps 105:25)

deeën opstaan” (zie en vgl. Ri 2:16). In onze kortzichtigheid zouden wij alleen het streven van de satan zien om Gods volk te vernietigen. Maar het is belangrijk om te zien dat de HEERE Zelf de satan gebruikt om Zijn volk

te tuchtigen. Dat betekent dat we in Zijn handen zijn en niet in die van onze vijanden.

De HEERE geeft dat wrede volk de gelegenheid om de breedte van de aarde te doorkruisen (zie Dt 28:49). Dat wijst op het uitoefenen van macht over een onbegrensd gebied. Daardoor zullen de Chaldeeën ook Israël veroveren en in het land van God “woningen in bezit nemen die niet van hem zijn”. Hiermee ontvangt Gods volk de rechtvaardige vergelding van het gedrag dat ze zelf zo vaak ten aanzien van anderen hebben getoond door de bezittingen van anderen in bezit te nemen (Mi 2:9).

De vrouwen van Mijn volk verdrijft u, [elk] uit het huis dat haar lief is, haar kleine kinderen ontnemt u voor eeuwig Mijn sieraad. (Mi 2:9)

Babel is zichzelf tot god | vers 7

Schrikwekkend en ontzagwekkend is het.

Zijn recht en zijn hoogheid gaan van hem uit.

Het optreden van Babel is “schrikwekkend en ontzagwekkend”. Het karakter van Babel is geworteld in zelfvoldaanheid. Hij erkent geen hogere autoriteit en geen afhankelijkheid van iemand, wat neerkomt op zelfvergoddelijking. Zijn enige wet is, wat hij wil, wat uit hem voortkomt, en dat bepaalt de norm van zijn handelen. Babel gedraagt zich naar regels die hij voor zichzelf heeft opgesteld en beschouwt zichzelf daarbij als een macht die tegenover niemand verantwoording verschuldigd is, niet tegenover God en niet tegenover enig mens.

Hij denkt er niet aan dat iemand hoger zou kunnen zijn dan hijzelf (vgl. Pr 5:7). Dat is zijn instelling vanaf het begin van zijn bestaan (zie Gn 11:4). De Babyloniërs hebben er geen besef van dat ze in de rol die ze op zich nemen, doen wat God wil en dat Hij de controle over hen heeft.

Indien u onderdrukking van de arme en beroving van recht en gerechtigheid in het gewest ziet, wees dan over dat verschijnsel niet verbijsterd. Want een hooggeplaatste let op een [andere] hooggeplaatste, en [nog] hoger geplaatsten [letten] op hén. (Pr 5:7)

De ruitery van Babel | vers 8

*Zijn paarden zijn sneller dan luipaarden,
feller dan avondwolven.*

*Zijn ruiters komen eraan in galop,
zijn ruiters komen van ver aangevlogen
als een arend die toeschiet om te verslinden.*

In militair opzicht is er bij Babel aan niets gebrek, niet aan materieel en niet aan veroveringszucht. Alles is tot in de puntjes voorbereid. De afstand is geen bezwaar. In razende snelheid zullen ze hun doel bereiken, want hun *“paarden zijn sneller dan luipaarden”*. Ze komen eraan met een felheid die erger is dan die van hongerige avondwolven. Als ze hun prooi een keer in het oog hebben, schieten ze erop af als een arend om die prooi te verslinden (zie en vgl. Jr 48:40; 49:22; Kl 4:19).

De ruitery van Babel wordt vergeleken met drie roofdieren, *“luipaarden”*, *“avondwolven”* en *“een arend”*. Deze drie roofdieren zijn symbolen van het oordeel van God over Juda (zie en vgl. Jr 5:10). Avondwolven zijn hongerig vanwege hun gebrek aan voedsel overdag en daarom gaan ze in de avond op roof uit (zie Zf 3:3). Als Mozes het volk voorhoudt wat hun zal overkomen als ze ontrouw zijn, spreekt hij over een wreed volk dat tot hen zal komen en vergelijkt dat volk met een arend. Wat Habakuk hier zegt, is de vervulling van wat Mozes heeft gezegd (zie Dt 28:49-50).

Geweld | vers 9

*Ieder van hen komt om geweld [te bedrijven],
hun gezichten oostwaarts gericht,
en men verzamelt gevangenen als zand.*

Ze komen met het voornemen om geweld te bedrijven. Geweld is de zonde van Israël (zie verzen 2-3). Nu zal het volk zelf met geweld gestraft worden. Het voornemen om geweld te bedrijven drijft *“ieder van hen”*. Het is niet slechts een collectief voornemen, waarbij er uitzonderingen kunnen zijn, maar iedere soldaat van dat leger heeft er zin in om geweld te bedrijven. Hun opmars is onstuitbaar.

De betekenis van de zin *“hun gezichten oostwaarts gericht”*, is niet duidelijk. Het is een moeilijk te vertalen zin. De beste variant is m.i. de weergave van Roger Liebi: *“Het streven van hun gezichten is naar voren gericht”* (<http://www.rogerliebi.ch>). Dit geeft aan dat zij volkomen doelgericht, zonder om te kijken, onderweg zijn. Alles wat zij op weg naar hun doel aan tegenstand tegenkomen, wordt neergeslagen. Het aantal krijgsgevangenen dat ze maken, is ontelbaar als het zand.

Babel spot met elke macht | vers 10

*Ja, zelf drijft hij de spot met de koningen,
vorsten zijn hem een bespotting.
Zelf lacht hij om elke vesting,
hij hoopt er aarde tegen op en neemt hem in.*

De autonomie van Babel brengt hem tot minachting van alle andere regeringen (zie en vgl. Jb 41:25). Hij drijft de spot met elke tegenstand en iedere tegenstander. Hij treedt met de grootste zelfverzekerdheid op, zo zeker is hij van zijn macht. Elk verzet is zinloos en vruchteloos. Met gemak wordt elke vesting ingenomen. Zonder enige moeite wordt er aarde tegen de muur van een stad opgeworpen, waarna ze zo over de muur heen komen en de stad innemen.

Zijn kracht is zijn god | vers 11

*Dan zal hij [als] de wind veranderen en verdertrekken.
Zo maakt hij zich schuldig die van zijn kracht zijn god [maakt].*

Als Babel zo bezig is, zal hij van gedachten veranderen zoals de wind van richting verandert. Dat hij verder trekt, wil zeggen dat hij te ver gaat in zijn behandeling van Israël. Daarmee maakt hij zich schuldig, hij laadt schuld op zich door het overspelen van zijn hand. In zijn hoogmoed gaat hij zich te buiten aan buitensporig geweld.

Babel maakt zich schuldig omdat hij alleen op zijn eigen kracht vertrouwt, zijn kracht tot zijn god maakt. Met de God van de hemel, de God van Israël, houdt hij totaal geen rekening. De macht die God hem in handen heeft gegeven, misbruikt hij om zijn eigen belangen na te streven. Zijn veroveringszucht voert de boventoon.

Habakuk vraagt verder | vers 12

*Bent U niet van oudsher de HEERE,
mijn God, mijn Heilige? Wij zullen niet sterven.
HEERE, U hebt hem gesteld tot een oordeel.
Rots, U hebt hem gegrondvest om te straffen.*

Na deze beschrijving van het optreden van Babel als de tuchtroede voor Gods volk is het probleem voor Habakuk niet weg. De mededelingen van God over de tuchtroede maken hem helemaal van slag. Zijn probleem is er eerder groter door geworden. Zou dit volk, waarvan de

goddeloosheid veel groter is dan die van Israël, tot een tuchtroede voor Israël moeten dienen? Dat kan toch niet waar zijn?

Hij gaat hierover in gesprek met God. Dat geeft hem een zekere mate van rust in zijn gekwelde geest. Dat is een voorbeeld voor ons. Wij mogen met alles wat wij meemaken, met onze vreugde en ons verdriet, naar de Heer gaan. Dan zullen onze dagelijkse ervaringen ertoe leiden dat wij Hem beter leren kennen.

Habakuk spreekt als vertegenwoordiger van zijn volk tot God. Hij spreekt God aan met enkele bekende namen.

- *“De HEERE”* is de God van het verbond. Dat is Hij *“van oudsher”*, wat erop wijst dat Hij van eeuwigheid is. Hij is de Eeuwige.
- Hij is *“God”*, Die eertijds Zijn volk heeft uitverkoren tot Zijn eigendom.
- Hij is de *“Heilige”*, Die volmaakt rein is, Die het boze niet kan zien of dulden.

Door te spreken over *“mijn God”* en *“mijn Heilige”* eigent hij zich die Namen toe en neemt zo als het ware bezit van God in die bijzondere beproeving van het geloof.

Vanuit die persoonlijke relatie met God in de kennis van Hem als de Eeuwige, de Reine en de Heilige, weet Habakuk door het geloof dat Gods plannen niet zullen falen. Zij die geloven, zullen niet sterven en dus de beloofde zegen niet missen. De uitspraak: *“Wij zullen niet sterven”*, is een zekerheid en geen wens. Habakuk klaagt, maar is niet opstandig. Hij gelooft dat God rechtvaardig is en aan Zijn plannen vasthoudt. Hij zal Zijn volk bewaren, ondanks de verwoestingen die de Chaldeeën zullen aanrichten.

We zien hier de regering of voorzienigheid van God. Het gaat over de vraag hoe God de wereld bestuurt. Dikwijls gaat het anders dan wij verwachten. God is een heilig God Die de zonde niet kan verdragen, terwijl de zonde gewoon maar doorgaat en toeneemt. Daartegenover belooft God dat Hij de rechtvaardige zal zegenen. Maar we zien dat de rechtvaardigen lijden, dat ze vervolgd en onderdrukt worden. Hoe zit dat nu met die regering van God? De goddeloze omsingelt de rechtvaardige. Hoe kan het dat God dat toestaat? Hoe kan het dat het de goddelozen goed gaat en de rechtvaardigen slecht gaat?

Met dat probleem worstelde Asaf ook (zie Ps 73). Tot hij in Gods heiligdom inging en de dingen leerde zien vanuit Gods perspectief. Het gaat om geduld en vertrouwen dat het God niet uit de hand loopt. Het komt goed. Ook Job heeft ermee geworsteld, zoals we lezen in zijn boek. Job redeneert: 'God beloont de rechtvaardige en straft de goddeloze. Ik ben een rechtvaardige en toch straft God mij. Hoe kan dat?' Zijn vrienden menen dat zij het antwoord weten en zeggen dat hij wel zwaar gezondigd moet hebben, omdat hij zo lijdt.

Hetzelfde probleem zien we ook in het boek *Esther*, waar ook het kwaad lijkt te zegevieren. God lijkt niet aanwezig, maar Hij is er toch. Het boek *Prediker* gaat ook over de regering van God, waarin zoveel beschreven wordt wat we niet kunnen begrijpen, maar waaruit we leren dat we alles aan Hem mogen overlaten.

Uit al deze voorbeelden leren we dat God Zich niet ter verantwoording laat roepen. Wat we ook leren, is dat het grote antwoord op dit probleem is: vertrouwen op God. Uiteindelijk zal Zijn recht zegevieren. We kunnen God niet begrijpen, maar wel vertrouwen. Zoals we onze kinderen soms wel eens iets proberen uit te leggen, maar dat we zien dat ze het niet begrijpen. Dan zeggen we dat ze te klein zijn om het te begrijpen, maar dat ze ons mogen vertrouwen. Laat het maar aan Vader over. We moeten leren afhankelijk te zijn van God en in vertrouwen op Hem onze weg te gaan.

Dit is altijd het antwoord van het geloof op dingen die de gelovige overweldigen, zaken waarop hij geen vat heeft. De rechtvaardige vertrouwt op God Die de Rots is. Hij is almachtig en onwankelbaar. Gods voornemens kunnen door niets en niemand tenietgedaan worden. Habakuk zegt dan in geloof dat de Chaldeeën zijn "*gegrondvest om te straffen*" en niet om te verdelgen. Een tuchtroede is tot herstel, niet tot vernietiging.

Een vader straft zijn kind niet om het te doden, maar om zijn karakter te vormen (zie Hb 12:10). God erkent ons als Zijn kinderen als Hij ons tuchtigt. Hij tuchtigt ons juist omdat wij Zijn kinderen zijn (zie Sp 3:12; Jb 5:17). Dit is ook wat Habakuk ten diepste gelooft. Daarom laat hij niet bij zichzelf toe dat het probleem dat hij ziet, zijn geloof ondermijnt. Zijn vragen komen niet voort uit wantrouwen, maar uit onvermogen en onbegrip.

Waarom grijpt God niet in? | vers 13

*U bent te rein van ogen om het kwade aan te zien,
moeite kunt U niet aanschouwen.*

*Waarom aanschouwt U wie trouweloos handelen,
zwijgt U, wanneer een goddeloze [hem] verslindt die
rechtvaardiger is dan hijzelf?*

Hoewel er vertrouwen is, heeft het geloof toch zijn oefeningen als het ziet dat God een zo onrechtvaardige zaak ziet en blijft zwijgen. Habakuk weet zeker dat God “*te rein van ogen*” is “*om het kwade aan te zien*”. Hij weet dat uit het onderwijs uit Gods Woord en door zijn eigen omgang met God. De reinheid van God is iets wat voortdurend aan Gods volk is onderwezen. In de woestijn moest hun kamp rein zijn vanwege de tegenwoordigheid van de heilige God in hun midden. Niemand die onrein was, mocht in het heiligdom van de HEERE komen (zie 2Kr 23:19). Habakuk weet ook dat God moeite niet kan aanschouwen.

Juist de wetenschap dat God dit allemaal niet kan zien, veroorzaakt de kwellende vraag waarom God toch onbewogen blijft als Hij ziet hoe er mensen zijn die “*trouweloos*” met Zijn volk handelen. Het woord ‘trouweloos’ heeft ook de betekenis van verraderlijk, van ontrouw zijn aan afspraken of overeenkomsten. Het is het gewetenloos iets beloven, met de bedoeling zich er niet aan te houden. Hoe kan God zulk gedrag tolereren? Hoe kan Hij zwijgen, als Hij ziet dat “*een goddeloze*” tot tuchtroede dient voor iemand “*die rechtvaardiger is*” dan die goddeloze? Met ‘die rechtvaardiger is’, wordt het gelovig overblijfsel bedoeld.

Weerloze mensen | vers 14

*U maakt de mensen als vissen in de zee,
als kruipende dieren, die geen heerser hebben.*

Habakuk is er ontsteld over dat Babel zo tekeergaat tegen de mensen. God geeft de mensen “*als vissen*” en “*als kruipende dieren*” in zijn hand. Door de Babyloniërs, voor wie het leven van een mens geldt als het leven van een vis en kruipende dieren, op Zijn volk los te laten maakt God het leven van Zijn volk even goedkoop als die dieren. Vissen worden zo met een net gevangengenomen, zonder enige kans om te ontkomen.

Vissen en kruipende dieren zijn stom, ze geven geen geluid en hebben geen enkel recht of verweer, er is niemand die hen beschermt en verdedigt. Zo zijn zij die in handen van de Babyloniërs vallen, niet in staat zichzelf te helpen. Daarbij komt nog dat zij “geen heerser hebben”, wat betekent dat het aan effectief leiderschap ontbreekt om hun verdediging te organiseren. De koning die over Zijn volk regeert, geeft geen leiding, maar is er alleen op bedacht hoe hij zichzelf kan redden. Het lijkt erop alsof God opgehouden is hun Koning te zijn (Jz 63:19).

*Wij zijn geworden [als mensen]
over wie U van oude tijden af niet hebt geheerst,
die niet naar Uw Naam zijn genoemd.
(Jz 63:19)*

Het succes en de blijdschap van Babel | vers 15

*Hij haalt ze alle met een vishaak op,
brengt ze bijeen met zijn sleepnet,
en verzamelt ze met zijn werpnet.
Daarom verblijdt en verheugt hij zich.*

Het vorige vers laat Juda zien als weerloze vissen die uit hun land worden gevestigd en naar Babel worden gebracht. In dit vers zien we de materialen, de middelen die Babel gebruikt voor het behalen van zijn successen, het onderwerpen en verdelgen van volken. Genoemd worden “een vishaak”, “zijn sleepnet” en “zijn werpnet”. Over deze middelen en de daardoor behaalde successen “verblijdt en verheugt hij zich”.

De woorden ‘verblijden’ en ‘verheugen’ worden vaak gebruikt in verband met aanbidding en lofprijzing (zie bijv. 1Kr 16:31; Ps 14:7; 14:9; Jl 2:21,23; Zc 10:7). Het is niet alleen vrolijkheid, maar een reactie op iets wat wordt gewaardeerd en geëerd. Het betekent hier dat Babel zichzelf verafgoedt. Hij roemt zijn materiaal en is trots op zichzelf vanwege de behaalde successen. Het volgende vers laat nog duidelijker het godsdienstig eerbetoon aan zichzelf zien.

Eerbetoon aan de afgoden | vers 16

*Daarom offert hij aan zijn sleepnet,
brengt hij een reukoffer aan zijn werpnet,
want daardoor is zijn vangst groot
en zijn voedsel overvloedig.*

Het woord “*daarom*” verbindt dit vers aan het vorige, waar al bedekt op de verafgoding van zijn kracht is gezinspeeld. Hij schrijft zijn successen niet toe aan God, maar aan zijn middelen. Daarom brengt hij daaraan offers. Daarmee verafgoot hij die middelen, waarbij we vooral aan zijn militaire kracht moeten denken (zie vers 11). De offers bestaan uit dieren die worden geslacht en aan de afgoden worden geofferd. Het is een valse afgodische aanbidding die voortkomt uit de grootste arrogantie. Een duidelijk voorbeeld daarvan hebben we in het gouden beeld dat Nebukadnezar van en voor zichzelf heeft laten maken en dat aanbeden moest worden (zie Dn 3).

Door zijn enorme militaire kracht “*is zijn vangst groot [of: vet] en zijn voedsel overvloedig*”. Alles wat hij heeft buitgemaakt, dient om zijn leven in luxe en voorspoed te kunnen leven. Met zijn haak, zijn sleepnet en zijn werpnet sleept Nebukadnezar onder andere de inwoners van Juda in ballingschap naar zijn land. Zij zijn voor hem een vette buit.

Gaat het kwaad altijd maar door? | vers 17

*Mag hij daarom zijn sleepnet [blijven] leegmaken,
volken zonder medelijden blijven doden?*

Habakuk komt terug op zijn vraag in vers 13. Kan de ongerechtigheid, die in de tussenliggende verzen is voorgesteld, door een God van gerechtigheid altijd maar door getolereerd worden? In zijn wanhoop en verslagenheid vraagt de profeet hoelang de Chaldeeën succes zullen hebben, zonder dat hun een halt wordt toegeroepen. Zal hij steeds weer de rijke buit die hij in zijn net heeft, leegmaken om vervolgens weer nieuwe buit te halen? Kan hij steeds maar doorgaan met het meedogenloos onderwerpen en verdelgen van volken? Het antwoord komt in het volgende hoofdstuk.

Habakuk vraagt aan de HEERE hoe Hij dat kan toestaan. Hij worstelt ermee dat God niet ingrijpt. Hij heeft daartoe immers de macht? Wij doen er ook goed aan evenals Habakuk onze twijfels en verwarring bij God te brengen en ze bij Hem te laten voor een uiteindelijke oplossing.

Habakuk 2

Habakuk gaat op zijn wachtpost staan | vers 1

*Ik ging op mijn wachtpost staan,
nam mijn plaats in op de vesting[wal],
en keek uit om te zien wat Hij in mij spreken zou
en wat ik antwoorden zou op mijn aanklacht.*

Na de tweede klacht van Habakuk blijft het even stil. Er komt niet zoals de eerste keer direct een antwoord van de HEERE. Dat brengt Habakuk niet tot vertwijfeling, maar hij gaat op zijn wachtpost staan. Hij spreekt over “*mijn wachtpost*”, waarmee hij aangeeft dat het een plaats is die hij persoonlijk inneemt. Een wachtpost is een verhoging vanwaar de omgeving kan worden afgespeurd om te zien of zich ergens gevaar aandient. Voor ons betekent dit dat we boven de omstandigheden verheven moeten zijn, dicht bij God, zodat we de dingen kunnen gaan zien vanuit Zijn perspectief en Zijn werk kunnen gaan begrijpen.

Habakuk neemt die verheven plaats in om verwachtend uit te zien naar het antwoord dat God gaat geven. Dit is de gepaste houding als we iets hebben gevraagd. Gehaast als we vaak zijn, nemen we weinig of geen tijd en doen we weinig of geen moeite om op de wachtpost te klimmen en op Gods antwoord te wachten. Maar de volharding moet een volmaakt werk hebben. Als het antwoord uitblijft, laten we dan toch verwachtend blijven uitzien. Anders kan het gebeuren dat Gods antwoord komt en wij zien het niet. Laten we opzien en uitzien, zoals Habakuk dat doet. Hij wacht op de dageraad van een nieuwe dag waarin God gaat werken. Hij kijkt uit naar licht in de duistere omstandigheden waarin hij is.

God neemt onze zorgen en moeilijkheden niet zozeer weg, maar Hij voegt iets aan ons leven toe. Hij brengt licht in ons leven in de Persoon van de Heer Jezus. Hij komt in onze omstandigheden. Dan verdwijnen de problemen niet, maar ze gaan er anders uitzien. Ook wij moeten openstaan voor Gods stem om op te merken wat Hij tot ons persoonlijk gaat zeggen in verband met al de vragen die Zijn wegen bij ons oproepen. En op Gods antwoord, waarin ook een correctie kan liggen, zal een reactie komen van onze kant, een reactie die God ook verwacht.

Als die houding er is, gaat God verder met spreken in *vers 2*. Er komen meer mededelingen.

Het gaat niet om een letterlijke wachtpost, maar om het gaan staan op een hoogte waardoor iemand wordt uitgetild boven de aardse gebeurtenissen en in verbinding wordt gebracht met de hemel en Hem Die daar troont. Profeten worden vaker wachters genoemd (zie *Js 21:8,11; Jr 6:17; Ez 3:17; 33:2-3*). Zij moeten kijken naar de ongerechtigheid onder het volk en waarschuwen voor het onheil dat komt. In die gezindheid van oplettendheid is de profeet klaar om het antwoord te ontvangen.

We moeten leren wachten. Ons ongeduld rekt tijd die we moeten wachten als verloren tijd. Bij Habakuk is dat niet zo. “*Wat Hij in mij spreken zou*”, betekent dat het spreken van God tot de profeet door een innerlijke, niet uitwendig hoorbare, stem gebeurt. Met het antwoord dat God hem geeft, kan de profeet zijn klacht (zie *Hk 1:13-17*) voor zichzelf beantwoorden en dat kan hij ook aan anderen doorgeven.

Het visioen moet worden opgeschreven | *vers 2*

*Toen antwoordde de HEERE mij en zei:
Schrijf het visioen op, grif het duidelijk in tafelen,
zodat het in het snel voorbijlopen te lezen is.*

Habakuk krijgt antwoord van de HEERE. Hoelang hij daarop heeft gewacht, wordt niet gezegd. Het antwoord komt in een gezicht, een visioen, een innerlijk waarneembare openbaring van God. Hij krijgt een zichtbare boodschap. Dat antwoord is niet alleen voor hem bestemd, maar ook voor anderen, dat is voor het volk. Daarom krijgt hij de opdracht het visioen op te schrijven. Dat visioen moet hij niet op papier schrijven, maar ingriffen op stenen tafelen.

Door het op te schrijven zal het gezicht voor de toekomst bewaard blijven, en door het in te

griffen zal het onuitwisbaar zijn en niet verloren gaan (*Js 30:8; zie ook Ex*

17:14; Ps 102:19; Jr 30:2). Te-

vens wordt daardoor het visioen niet afhankelijk van het geheugen van de mensen. De reden voor het opschrijven wordt in *vers 3* gegeven.

Nu [dan], kom, schrijf het in hun bijzijn op een [schrijf]tafel en teken het op in een boek, zodat het blijft staan tot de laatste dag, voor altijd en eeuwig. (Js 30:8)

Het moet ook “duidelijk” worden opgeschreven (vgl. Dt 27:8). De boodschap is zo belangrijk, dat elk misverstand of het ach-

U moet op de stenen alle woorden van deze wet schrijven, duidelijk en goed. (Dt 27:8)

teloos eraan voorbijgaan moet worden uitgesloten. Dat het te lezen moet zijn voor iemand die snel voorbijloopt, heeft te maken met de korte tijd die rest voordat de vervulling komt. Wie het leest, moet het doorgeven. Het is een boodschap van vreugde voor Israël. De ondergang van de vijand immers betekent de bevrijding van Israël.

In het antwoord zien we enkele grondbeginselen.

- Het visioen of de profetie moet duidelijk aangekondigd worden.
- Alles zal voor een bepaalde tijd een visioen blijven, dus voorlopig onvervuld.
- Gedurende deze tijd zal de mens van de wereld groeien in zijn trots en daardoor rijp worden voor het oordeel van God.
- Gedurende deze tijd zal de rechtvaardige door zijn geloof leven.
- Op de vastgestelde tijd, die God heeft bepaald, zal het aangekondigde visioen vervuld worden. Het is dus lonend om op dit einde te wachten.

De vastgestelde tijd | vers 3

*Voorzeker, het visioen wacht nog op de vastgestelde tijd,
aan het einde zal Hij het werkelijkheid maken. Hij liegt niet.
Als Hij uitblijft, verwacht Hem,
want Hij komt zeker, Hij zal niet wegblijven.*

“Het visioen wacht nog”, dat wil zeggen dat de bevrijding niet direct zal komen, maar dat geduld nodig is. Maar het is zeker dat die zal komen. God zal het visioen van de verdelging van de tuchtroede, Babel, “*werkelijkheid maken*”. Na zeventig jaar zal Babel door de Meden en de Perzen worden overwonnen. Het voornemen van God kan niet verhaast en niet vertraagd worden. Het wordt vervuld op de vooraf “*vastgestelde tijd*”.

De vastgestelde tijd is ook de bestemde tijd van “het einde” ofwel de eindtijd. Dit is de dubbele bodem van de profetie. “Het einde” heeft een diepere betekenis dan alleen een gebeurtenis op korte termijn. Het gaat

dan over de komst van Christus en de vestiging van het vreedrijk (zie vers 14). Dat blijkt uit de aanhaling van dit vers in de *brief aan de Hebreëen*.

Het laatste gedeelte van dit vers wordt aangehaald in *Hebreëen 10:37*, waar het gaat over de wederkomst van Christus.

Want nog een zeer korte tijd [en] 'Hij Die komt, zal komen en niet uitblijven.' (Hb 10:37)

God heeft voor de wederkomst van Christus, Die alle beloften zal vervullen, een tijd bestemd. We zien hier dat Jezus Christus de inhoud van het visioen is.

"Als Hij uitblijft" wordt in *Hebreëen 10* geciteerd uit de Septuaginta en veranderd in *"nog een zeer korte tijd"*. Het 'visioen' doet de gelovige van nu uitzien naar Hem, naar Zijn komst, als een gebeurtenis die heel dichtbij is. Als Hij wederkomt, zal Hij alles rechtzetten. In de eindtijd zullen de goddelozen geoordeeld worden en het volk hersteld en de rechtvaardigen beloond (zie 2Th 1). Als de verhoring uitblijft, is dat omdat de volharding *"een volmaakt werk"* moet hebben (Jk 1:4).

De bevrijding komt geen moment later dan het ogenblik dat God in Zijn wijsheid ervoor heeft vastgesteld. In die tijd van wachten blijkt dat de rechtvaardige leeft door zijn geloof, dat wil zeggen door zijn geloofsvertrouwen dat hij op God stelt. Dat zien we in het volgende vers.

De hoogmoedige en de rechtvaardige | vers 4

*Zie, zijn ziel is hoogmoedig, niet oprecht in hem,
maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven.*

In vers 2 staat de kracht van het visioen, in vers 3 staat de zekerheid ervan. Vers 4 laat het belang van het geloof zien voor het geval de vervulling van het visioen op zich laat wachten. Als er gewacht moet worden, is dat aanleiding voor het geloof om zich te bewijzen als de zekerheid van wat wordt gehoopt (zie Hb 11:1). Dat is alleen op te brengen door hen die bezig zijn met Hem Die het centrum van de profetie is, dat is Christus.

In dit vers hebben we de onderverdeling in twee groepen waaruit de mensheid bestaat, dat wil zeggen zoals God het ziet. Dit is het antwoord op de worsteling van de profeet die in *hoofdstuk 1:12-17* beschreven wordt. Het eerste deel van dit vers betreft de trotse, opgeblazen, overmoedige Chaldeeër. God kent zijn innerlijk. Toch gebruikt God hem.

“Zijn ziel” ziet vooral op zijn begeerten en verlangens. Wat hij begeert, komt niet uit eerlijke verlangens, maar vanuit een verdorven, onoprecht, krom gemoed. Een hoogmoedig mens is nooit oprecht. Wat van deze mens wordt gezegd – we kunnen hierbij bijvoorbeeld aan Belsazar denken (zie Dn 5) –, is ook algemeen van toepassing op iedere individu die in ongelof leeft.

Het tweede deel van het vers is van toepassing op de rechtvaardige (de gelovige in Israël). Hij zal leven door zijn geloof, dat is zijn vertrouwen in God (zie Gn 15:6; 2Kr 20:20; Js 7:9). De rechtvaardige staat in scherp contrast met de hoogmoedige. De rechtvaardige leeft uit zijn geloof en zijn geloof brengt hem tot nederigheid voor God. Habakuk hoeft niet te twijfelen dat de trots van de Chaldeeër zijn verdelging zal inhouden, terwijl de Godvrezende voortdurend opziet naar de HEERE en zal leven.

De rechtvaardige kan door zijn geloof leven in een wereld vol ongerechtigheid, waarbij hij zijn vragen tot God richt, terwijl hij in vertrouwen op Hem zijn weg gaat, ondanks dat er aan de situatie om hem heen niets verandert. Pas als de Heer Jezus terugkomt, zal Hij alles recht zetten. Tot die tijd leeft de gelovige door zijn geloof.

Paulus was zo’n lezer en loper over wie het in vers 2 gaat. Hij heeft het antwoord gelezen en doorgegeven aan de gelovige en aan de zondaar. Hij haalt dit vers aan

- in de *brief aan de Romeinen* (zie Rm 1:17),
- in de *brief aan de Galaten* (zie Gl 3:11) en
- in de *brief aan de Hebreëën* (zie Hb 10:37),

waarbij we zien dat er telkens een ander accent gelegd wordt.

- In *Romeinen 1* beantwoordt hij met dit vers de vraag van Job: Hoe kan een mens rechtvaardig zijn bij God (zie Jb 9:2)? Het antwoord is dat het kan door het verlossingswerk dat door Christus is volbracht. Christus heeft alles gedaan om de schuld uit te delgen. Wie dat gelooft, is een rechtvaardige die door zijn geloof kan leven. De klemtoon ligt hier op de *rechtvaardige*. Hier zien we hoe een uitspraak uit dit kleine boek *Habakuk* van fundamenteel belang is voor de rechtvaardiging door God in het evangelie. Rechtvaardiging is geen proces, maar een afgesloten handeling met een blijvend resultaat.

- In *Galaten 3* gaat het over geloof tegenover werken van de wet. Paulus haalt dit vers van Habakuk aan om aan te tonen dat het onmogelijk is op grond van werken van de wet leven te krijgen. Wet en geloof hebben geen enkel raakvlak. Het accent ligt hier op *geloof*. Alleen door geloof is het mogelijk als een rechtvaardige te leven.
- In *Hebreeën 10* gaat het, zoals uit het verband blijkt, over de tegenstelling tussen leven en dood of het zich onttrekken tot verderf. Er wordt gewaarschuwd zich niet te onttrekken en om te komen, maar te leven door geloof. Alle geloofshelden van het daarop volgende hoofdstuk (*Hb 11*) hebben door geloof geleefd. De nadruk ligt hier op *leven* met het oog op het betere vaderland.

Zolang het profetisch woord nog niet in vervulling is gegaan en het nog chaos is in de wereld, heeft de Godvrezende slechts één houvast en dat is het geloof. Het gaat om praktisch geloof om op aarde te leven. Geloof is het onwankelbare vertrouwen in de trouw van God dat Hij Zijn beloften zal vervullen (*Ps 89:34-35*). Geloof onderwerpt zich aan God in vertrouwen, terwijl de Chaldeeër opgeblazen is en op zichzelf vertrouwt.

Maar Mijn goedertierenheid zal Ik bij hem niet wegnemen en in Mijn trouw niet falen.

Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen en wat over Mijn lippen gekomen is, niet veranderen.
(*Ps 89:34-35*)

De trotse man heeft geen succes | *vers 5*

*En ook omdat hij trouweloos handelt [bij] de wijn,
[en] een trots man is,
maar hij zal niet slagen;
[hij] die zijn keel wijd openspert als het graf,
en net als de dood is, die niet verzadigd wordt,
[hij] die alle heidenvolken bij zich verzameld heeft,
en alle volken bij zich bijeengebracht heeft.*

Dit vers sluit aan op *vers 4a*, dat in zijn directe toepassing op Belsazar slaat. Hier gaat de beschrijving verder. Belsazar geeft zich aan wijn over (*zie Dn 5*). Dat benevelt zijn denken en brengt hem tot trouweloos handelen. Wijn geeft aan de drinker ervan niet de gewenste vreugde en kracht, maar voert hem naar een zekere ondergang (*zie Sp 23:31-32*). In

zijn trots denkt hij over alles te heersen, maar hij zal er niet in slagen zijn positie vast te houden.

De Babyloniërs zijn even onverzadigbaar als het graf en de dood die met opengesperde keel zijn slachtoffers inslikt. Ze zijn net zo onverzadigbaar in het tot zich trekken en onderwerpen van “*alle heidenvolken*” als de dood is in het tot zich trekken van mensen (zie *Sp 30:15-16*). In zijn onophoudelijke hunkering naar meer heeft hij “*alle volken bij zich bijeengebracht*” (*vgl. Pr 5:9*). Achter deze trotse, hoogmoedige veelvraat rijst de gestalte op van de goddeloze in de eindtijd, het beest uit de zee (zie *Op 13:1-10*).

Wie het geld liefheeft, wordt van geld nooit verzadigd, en wie de overvloed liefheeft, niet van inkomsten. Ook dat is vluchtig. (Pr 5:9)

Spreuk, spotlied, raadsels – eerste ‘wee’ | *verzen 6-8*

6 *Zullen [dan] die allen niet een spreuk en een spotlied, [vol] raadsels, over hem aanheffen?*

Men zal zeggen:

Wee hem die vermeerdert wat niet van hem is – hoelang [nog]? – die gepand goed op zich laadt!

7 *Zullen niet, opeens, zij die u bijten, opstaan, ontwaken wie u doen beven, zodat u hun tot buit wordt?*

8 *Omdat ú vele heidenvolken beroofd hebt, zullen alle overgebleven volken u beroven, vanwege het [vergoten] bloed van de mensen en het geweld tegen het land, de stad en al zijn inwoners.*

In de vorm van een spotlied wordt in de *verzen 6-20* de ondergang van Babel beschreven. In *vers 6* komen “*die allen*”, dat zijn de volken, aan het woord. Zij uiteten zich in een spotlied. Het lied is profetisch in inhoud en heeft geldigheid voor alle tijden en volken (zie *en vgl. Mi 2:4; Js 14:4*).

Een “*spotlied*” is een actie van mensen die er plezier in hebben anderen te bespotten. “*Een spreuk*” kan een kort en bondig gezegde zijn, maar ook een uitgebreide gelijkenis. Het kan ook de omschrijving van een situatie zijn die een les inhoudt. Dat laatste is hier de bedoeling. Een ‘*raadsel*’ is hier een bedekte vorm van spot, die ontcijferd moet worden.

Het raadselachtige zit hem daarin dat het van toepassing is op Babel, maar daarna op de Meden en vervolgens op de Grieken enz.

Alle volken zullen niet alleen Babel belachelijk maken, maar hem ook gebruiken als een voorbeeld waarop ze anderen wijzen om hun te leren wat er zal gebeuren met hen die geen respect voor God of hun medemens hebben.

Het lied heeft vijf coupletten. Elk couplet bevat een “*wee hem*”. De eerste vier beginnen ermee; in het vijfde couplet staat het op een andere plaats (*verzen 6b,9,12,15,19*). Elk couplet bestaat uit drie versregels. Er staat ook nog een nadere verklaring die wordt ingeluid met “*want*” of “*omdat*”.

Het eerste ‘wee’ komt over hem vanwege het zich toe-eigenen van goederen die niet van hem waren. Het betreft zijn roofzucht en plundering. Het is de zonde van de begeerte, het niet tevreden zijn met wat men heeft. Wij leven in de tijd dat het rijk van het beest, dat is het verenigd Europa, steeds meer gestalte krijgt. Het is een rijk van geweld dat zich toe-eigent wat hem niet toebehoort.

“*Hoelang?*” is weer de vraag van de gekwelde ziel. Het antwoord op deze vraag is zeventig jaar. Allen aan wie Babel zich heeft verrijkt, zullen zich tegen hem keren (*vers 7*). Dan is Babel zelf de buit van de volken die het heeft uitgebuit. Het wordt veroverd door de Meden en de Perzen. “*Bijten*” is hetzelfde als woekerrente nemen, dat doet pijn.

De reden van het voorgaande wordt in *vers 8* gegeven. De omringende volken zullen Babel slaan en het leegschudden. Babel zal met dezelfde maat worden gemeten als waarmee het zelf gemeten heeft (*zie Mt 7:2*).

Tweede ‘wee’ | *verzen 9-11*

- 9 *Wee hem die op winstbejag uit is
voor zijn huis,
om zijn nest in de hoogte te bouwen,
om zich te redden uit de greep van het kwaad!*
- 10 *U hebt schande voor uw huis beraamd.
Door vele volken uit te roeien,
hebt u tegen uw leven gezondigd,*
- 11 *want de steen schreeuwt vanuit de muur,
en de balk antwoordt erop vanuit het houtwerk.*

Het tweede 'wee' komt over Babel vanwege zijn hebzucht en zelfverheffing. Na de roof- en plunderzucht van het 'wee' van de vorige verzen is het "*winstbejag*" een vanzelfsprekende opvolger, waardoor hij zijn huis van vastigheid en duurzaamheid wil verzekeren (*vers 9*). 'Winstbejag' is een negatief woord, wat nog wordt versterkt doordat die winst onrechtmatig verkregen is.

Babel heeft zijn buit gebruikt om zich zodanig te beveiligen, dat hij meent onaantastbaar en onbereikbaar voor het kwaad te zijn, van welke kant dat ook zou mogen komen. Niemand kan hem benaderen. Hij meent in zijn hoogmoed dat hij uit de greep van het kwaad zal blijven. Hij acht zijn heerschappij even onneembaar als een adelaarsnest in de hoogte. Het hoog bouwen van zijn nest karakteriseert de hoogvliegende gedachten van het hart. Met deze hoogmoedige instelling en zijn in de hoogte gebouwde fort lijkt Babel op Edom die zich ook veilig waande op een onneembare hoogte (*zie Ob :3-4*).

Met "*zijn huis*" (*vers 9*) en "*uw huis*" (*vers 10*) wordt de dynastie van Nebukadnezar bedoeld, waarin de koninklijke familie, inclusief de koning, begrepen is. Zoals een adelaar zijn nest hoog bouwt om het tegen verwoesting te beschermen (*zie Jb 39:30*), zo tracht de Chaldeeër door roof en plundering zijn koninkrijk te verhogen en te verstevigen zodat zijn familie hem niet ontrukkt kan worden.

Door goddeloos handelen heeft Babel de ondergang van zijn eigen bouwwerk gegraven (*vers 10*). Wat hij als het versterken van zichzelf bedoelt, zal hem tot schande worden. Alles wat tegen God gericht is, zal als een boemerang op hem zelf terugkeren (*zie Jr 7:19*). Wat de goddeloze ook op het oog heeft tot bevrediging van zijn ambitie, hebzucht, plezier of welke begeerte ook, het enige waartoe dit egoïstische streven leidt, is schaamte en dood. God zegt: "*Wie echter tegen Mij zondigt, doet zijn ziel geweld aan. Allen die Mij haten, hebben de dood lief*" (*Sp 8:36b*). Dit geldt in hoge mate voor Babel. Het oordeel dat hem treft, is de tegenhanger van de oordelen die hij zelf over anderen heeft gebracht. Wat een mens zaait, dat zal hij oogsten.

Zelfs de onbezielde dingen zullen Babel beschuldigen van bloedschulden en zonde en getuigen van zijn goddeloos handelen (*vers 11; zie en vgl. Lk 19:40*). Het is ermee als met al de werken van God: zij hebben een stem en getuigen van Hem door Wie zij tot stand zijn gekomen. Zo hebben

ook al de werken van een mens een stem en getuigen van hem die hen heeft gemaakt of gebruikt. Het schreeuwen van de steen is vanwege de misdaden die zijn begaan om ermee te kunnen bouwen. De stenen roepen om wraak (vgl. Gn 4:10), omdat ze geroofd zijn of gekocht zijn met geroofd geld om te kunnen bouwen. Het antwoord van de balk heeft de zin van instemmen met het schreeuwen van de steen.

En Hij zei: Wat hebt u gedaan! Er is een stem van het bloed van uw broer, dat van de aardbodem tot Mij roept. (Gn 4:10)

Derde 'wee' | verzen 12-14

- 12 *Wee hem die een stad met [vergoten] bloed bouwt,
die een stad op onrecht grondvest!*
- 13 *Zie, is het niet van de HEERE van de legermachten
dat volken zich inspinnen voor het vuur
en natiën zich voor niets afmatten?*
- 14 *Want de aarde zal vol worden
met de kennis van de heerlijkheid van de HEERE,
zoals het water [de bodem van] de zee bedekt.*

Het derde 'wee' komt over Babel vanwege het onderdrukken van overwonnen volken. Het streven van Babel om door boos gewin zijn koninkrijk duurzaam te grondvesten toont zich ook in het bouwen van steden met het bloed en zweet van onderworpen volken (vers 12). Het materiaal waarmee Babel zijn steden bouwt, is verkregen door bloedvergieten. Gevangenen worden ingezet bij de bouw ervan.

Het resultaat van de geschiedenis van de mens ligt niet in de gebeurtenissen zelf, maar in het geopenbaarde voornemen van "de HEERE van de legermachten" Die de gebeurtenissen leidt (vers 13). Hij is er de oorzaak van dat al de bouwwerken die op die manier tot stand zijn gekomen, geen stand zullen houden.

Dat Hij Zich hier voorstelt als "de HEERE van de legermachten", wil zeggen dat Hem alle legermachten in de hemel en op de aarde ten dienste staan, ze staan onder Zijn gezag. Hij is de Opperbevelhebber over alle geschapen machten, maar vooral over Israël. Alles wat tegen Hem opstaat, wordt door Hem geoordeeld. Babel zal het ondervinden, wanneer zijn rijk door het vuur zijn einde vindt. Al zijn werk is tevergeefs. "Inspinnen voor het vuur" wil zeggen dat ze de zware arbeid

die de krachten verteert en waarmee ze de stad hebben gebouwd, slechts hebben gedaan om door vuur verteerd te worden. Er blijft niets van over (Jr 51:58).

Zo zegt de HEERE van de legermachten:

De brede muur van Babel zal zeker geslecht worden, en zijn hoge poorten zullen met vuur aangestoken worden.

Zo hebben de volken zich voor niets moe gemaakt, de natiën voor vuur – en zij zijn afgemat. (Jr 51:58)

Wat in tegenstelling tot *vers 13*

wel blijft, is wat er voor in de plaats komt: het koninkrijk van God (*vers 14*). Als alle menselijke vijandige machten weggevaagd zijn, zal het koninkrijk van God en van Zijn Christus alle koninkrijken vervangen. Het resultaat daarvan zal zijn dat de aarde vol zal zijn “*met de kennis van de heerlijkheid van de HEERE*” (*zie ook Nm 14:21; Js 11:9*). “*Het water*” dat “*[de bodem van] de zee bedekt*”, is een beeld van de overweldigende volheid, in zijn lengte, breedte en diepte.

Het voornemen van God toen Hij de aarde schiep, was dat deze Zijn heerlijkheid zou weerspiegelen. Zijn heerlijkheid vulde later de tabernakel en de tempel, Zijn woonplaats op aarde. Straks is de hele aarde Zijn woonplaats. Alles op aarde is dan volledig in overeenstemming met Hem, zodat Hij opnieuw kan rusten in Zijn werken. Hij zal dan voor eeuwig worden geprezen

Geloofd zij voor eeuwig Zijn heerlijke Naam; laat heel de aarde met Zijn heerlijkheid vervuld worden. Amen, ja, amen. (Ps 72:19)

(Ps 72:19).

Vierde ‘wee’ | *verzen 15-17*

- 15 *Wee hem die zijn naaste te drinken geeft,
u die uw vergif daaraan toevoegt, en hem ook dronken maakt om hun naaktheid te aanschouwen.*
- 16 *U bent eerder met schande verzadigd dan met eer.
Drink ook zelf en laat [uw] voorhuid zien.
De beker in de rechterhand van de HEERE zal op u overgaan:
schandelijk braaksel over uw eer.*
- 17 *Want het geweld tegen [de] Libanon zal u bedekken en de verwoesting onder de dieren zal ontsteltenis tweebrengen,
vanwege het [vergoten] bloed van de mensen,
en het geweld aan het land, de stad en al zijn inwoners.*

Van wreedheid in het derde 'wee' gaat de profeet in het vierde 'wee' over Babel over op zijn schaamteloze behandeling van "zijn naaste", die hij lief zou moeten hebben. Dronkenschap maakt schaamteloos (vers 15; zie Gn 9:21). Babel voert de volken dronken om er zijn lusten teugelloos op los te laten.

God zal Babel dronken maken en hem ontdoen van alle schaamtegevoel en hem naakt maken en alle eer ontnemen (vers 16; zie Jr 25:15). Babel krijgt de beker te drinken die het anderen te drinken heeft gegeven, opdat hij ook dronken zal neerliggen. Deze beker wordt hem door de HEERE gegeven. Ook Jeremia spreekt over de beker van de HEERE, die vol is van Zijn toorn en die Hij de volken te drinken geeft (zie Jr 25:26).

Het "schandelijk braaksel" is alles wat zij in hun vraatzucht hebben verzwolgen en wat weer als braaksel naar buiten komt. Wat toen hun eer was, zal nu met dit braaksel worden bedekt. Zo zal de HEERE ervoor zorgen dat Babel zich als een dronkenman om en om zal wentelen in zijn eigen braaksel, wat een weerzinwekkend en misselijk makend gezicht zal zijn.

Ze hebben de Libanon in het noorden, waar ze het land zijn binnengekomen, ontbost, bloot en kaal gemaakt door hun militaire campagnes (vers 17). De dieren die zich daar bevonden, hebben ze gedood. Land, stad en inwoners zien in vers 8 op de volken, terwijl er hier Juda en Jeruzalem met zijn inwoners mee worden bedoeld. Babel heeft daar een slachting aangericht. Maar het geweld dat zij anderen hebben aangedaan, zal op hun eigen hoofd terugkeren, zodat ze eronder bedekt worden.

Vijfde 'wee' | verzen 18-19

- 18 *Wat is het nut van een gesneden beeld, wanneer zijn maker het gesneden heeft,
[of] van een gegoten beeld dat leugens onderwijst,
wanneer de maker op zijn maaksel vertrouwt
terwijl het stomme afgoden zijn die hij maakt?*
- 19 *Wee hem die tegen het stuk hout zegt: Word wakker!
[en:] Ontwaak! tegen een zwiigende steen.
Zouden zij [iemand] kunnen onderwijzen?
Zie, het is met goud en zilver overtrokken,
maar er zit volstrekt geen [levens]geest in hem.*

Het vijfde en laatste 'wee' komt over Babel vanwege de grootste van alle zonden: afgoderij. Dit "wee" wordt in het tweede deel van dit couplet uitgesproken (zie vers 19). Dit kwaad is rechtstreeks tegen de HEERE Zelf gericht. Hij wordt vervangen door een zelf gemaakt beeld.

Om krachtig de volkomen waardeloosheid ervan aan te geven vraagt de profeet welk nut een afgod heeft (vers 18; zie Js 44:9-10; Jr 2:11). Natuurlijk heeft een afgod geen enkel nut. De afgod is "een gegoten beeld dat leugens onderwijst". De afgod is een 'leugenleraar' die bij zijn aanbidders de waanidee bevordert, dat hij God is en kan doen, wat van de ware God verwacht mag worden, terwijl het een nietige afgod betreft. Hoe dwaas is het om te vertrouwen op iets wat de eigen handen hebben gemaakt.

Een afgod kan nog zo overtrokken zijn met alle aardse rijkdom, het is en blijft een dood ding, er is geen leven in en het komt er ook nooit in (vers 19). Die goden kunnen niets voor iemand doen. Het is opperste dwaasheid dode materie aan te roepen in de verwachting dat er een reactie komt. Nog erger is dat door een dergelijke aanbedding van een afgod de ware God wordt geloochend. Maar God geeft Zijn eer aan geen ander. Wie Hem veracht, zal door Hem veracht worden (zie 1Sm 2:30b). Over hen die een afgod aanroepen, spreekt Hij Zijn "wee" uit.

Wees stil voor God! | vers 20

Maar de HEERE is in Zijn heilige tempel.

Wees stil voor Zijn aangezicht, heel de aarde!

Na het lied komt ineens uit de mond van Habakuk de tegenstelling. Habakuk is een ander mens geworden. Hij is door alles wat hij heeft gezien en gehoord onder de indruk gekomen van Wie God is. Het woord "maar" waarmee hij begint, wijst op de tegenstelling die er is tussen de afgoden en de levende God, Die alles ziet en regeert. Hij is niet verborgen achter goud en zilver, maar levend in de hemel, "Zijn heilige tempel", klaar en gewillig om Zijn volk te helpen.

Hij is de Almachtige in Wiens tegenwoordigheid het gepast is vol eerbied te zwijgen (Zc 2:13;

zie ook Zf 1:7a), in het besef dat

Hij het oordeel doet uitgaan. Dit geldt voor de

hele aarde, want Hij is de God van "heel de aarde". Hem komt stilheid

*Wees stil voor het aangezicht van de HEERE, alle vlees,
want Hij is ontwaakt uit Zijn heilige woning.
(Zc 2:13)*

toe vanwege Zijn indrukwekkende majesteit. Het past de mens stil te zijn voor God. Wat Hij te zeggen heeft, is belangrijker dan wat wij te zeggen hebben. Habakuk roept vooral de trotse opscheppers op hun mond te houden voor die majesteit.

Job doet er ook het zwijgen toe als hij oog in oog is komen te staan met God en het uitroept: *“Ik leg mijn hand op mijn mond”* (Jb 39:37). Hij wordt stil voor God. Dan kan God tot Hem gaan spreken. Hij is hierin een voorbeeld voor ons. Als wij stil worden voor God, kan Hij gaan antwoorden op onze vragen.

Habakuk 3

Een gebed van Habakuk | vers 1

Een gebed van Habakuk, de profeet. Op Sjigjonot.

Hier begint een nieuw gedeelte, wat wordt aangegeven door opnieuw naar “Habakuk, de profeet” te verwijzen (zie Hk 1:1). In tegenstelling tot de oproep van het laatste vers van het vorige hoofdstuk zwijgt Habakuk niet. Hij brengt in zijn stilheid een lofzang aan God (Ps 65:2). Zijn lofzang is een gebed. Het wordt een gebed genoemd om het gewijde van dit gedeelte aan te geven, het is gewijd aan God. Het is een gebed omdat de tijd van de vervulling nog niet is aangebroken. Het gebed legt de gevoelens bloot van de profeet nadat hij in *hoofdstuk 1* heeft gehoord over het oordeel dat God moet brengen over Zijn volk en in *hoofdstuk 2* door wie Hij dat zal doen.

De lofzang is [in] stilte tot U, o God, in Sion; aan U zal de gelofte nagekomen worden. (Ps 65:2)

Dat zijn naam en zijn dienst worden genoemd, geeft aan dat het niet alleen om gevoelens gaat, maar aansluit op de gegevens die eerder vermeld zijn en dat het ook profetisch van inhoud is. Het gebed is profetisch van karakter. Het is een getuigenis van de Heilige Geest in de gevoelens van de door de Geest verlichte profeet.

“Sjigjonot” is een term uit de muziek. Een gelijksoortige term, sjiggajon, staat in de aanhef van *Psalms 7*. De term lijkt weer te geven dat het gaat om een overwinningslied, een lied dat gezongen wordt in grote opwindings, met snel wisselende emoties. Deze term laat zien dat er een verbinding is tussen dit lied en de psalmen. Het is ook een aanwijzing dat Habakuk niet alleen op deze manier zijn gedachten tot uitdrukking brengt, maar deze ‘psalm’ componeert voor gebruik in Israël.

Het werk van de HEERE | vers 2

*HEERE, [toen] ik Uw tijding hoorde,
heb ik gevreesd. HEERE, Uw werk,
behoud het in het leven in het midden van de jaren,
maak [het] bekend in het midden van de jaren;
denk in [Uw] toorn aan ontferming!*

Nu spreekt Habakuk erover dat de HEERE hem heeft geantwoord, terwijl hij er eerst zo mee worstelde dat God hem niet hoorde (*Hk 1:2*). Zijn eerste oefening in Gods tegenwoordigheid wordt gekenmerkt door vrees als hij zich realiseert dat de toestand van het volk zo erg is, dat God het moet oordelen. Wat de profeet in *hoofdstuk 2* heeft gehoord over de Babyloniërs, heeft hem met schrik en angst vervuld. Hij geeft daar nu tegenover God uiting aan dat Hij Zijn werk zal vervullen, zowel door Babel tegenover Israël als tegenover Babel zelf. Zijn werk is een werk in oordeel tegenover de vijand en in genade tegenover Israël. Wij zien dat werk gestalte krijgen.

Het gaat om Zijn werk (*"Uw werk"*), niet dat van ons. Nodig is dat God Zijn werk in het leven behoudt of verlevendigt. Het betreft daarbij niet een werk aan het begin of aan het eind, maar *"in het midden van de jaren"*. Het begin is het begin van Gods werk in de verlossing van Israël. Het eind ziet op de verlossing van Israël in de eindtijd. De tussentijd is de tijd waarin de profeet leeft. Hij leeft tussen de tijd van de tuchting van de HEERE door Babel als noodzakelijk begin van de verlossing en de verbreking van Babel door de HEERE.

Het is een gebed van hen die in het midden van het leven staan. Dan kan het gevoel komen dat de eerste krachten verdwenen zijn en dat het succes van de eerdere dagen niet herhaald kan worden. Maar laten we eraan denken dat het Gods werk is en dat Hij het in het leven kan behouden in het midden van de jaren. Hij kan dat ons bekendmaken als we dat vergeten zijn of nodig hebben. Als we het moeilijk hebben en Gods tucht voelen, mogen we Hem herinneren aan Zijn ontferming.

Het volk heeft elk recht op behoudenis verspeeld, maar de ontferming in God kan worden aangesproken. Er kan geen beroep op verdienste worden gedaan, wel op genade. Als daarop een beroep wordt gedaan, betekent dat een erkenning van schuld (*zie Ps 51:2*). Wat Israël betreft, vraagt de profeet aan God om Zijn oordeel door ontferming te temperen. God zal dat doen ten aanzien van de getrouwen onder Zijn volk.

De verschijning van God | *vers 3*

*God kwam van Teman,
de Heilige van het gebergte Paran.*

[Sela]

*Zijn majesteit bedekte de hemel,
de aarde was vol van Zijn lof.*

Eigenlijk is alleen *vers 2* een gebed. Wat vanaf *vers 3* volgt, is een herhaling van de daden van God in het verleden met betrekking tot de vroegere verlossing van Zijn volk. Soms vragen we dingen aan God om voor ons te doen, terwijl het meer oplevert als we ons bezighouden met erover na te denken wat Hij aan en in ons heeft gedaan in en door de Heer Jezus in de verlossing die Hij heeft bewerkt.

De *verzen 3-15* beschrijven de verschijning van God (ook wel theofanie = Godsverschijning genoemd). Hij verschijnt om het oordeel over de vijanden van Zijn volk te voltrekken en Zijn volk te bevrijden. God maakt Zijn heerlijkheid zichtbaar. Hij doet dat in oordeel over Zijn vijanden en in verlossing voor Zijn volk. Hij is de Schepper en Regeerder van de wereld, Degene voor Wie iedereen respect moet tonen en Degene Die alle dingen bestuurt.

Hij "*kwam*", geeft een activiteit aan. Het toont God in Zijn handelen. Het herinnert aan Gods verschijning aan Zijn volk bij de Sinäi (zie *Ex 19:16-19*). Hier gaat het om andere plaatsen. "*Teman*" is een plaats die nauw verbonden is aan Edom (zie *Jr 49:7*). "*Paran*" ligt westelijk van Edom. Beide plaatsen liggen ten zuiden van Juda.

Hij verschijnt als "*de Heilige*" (vgl. *Hk 1:12*). In die hoedanigheid oordeelt Hij. Habakuk houdt zich bezig met het terzijdestellen van vijandige machten. In de verschijning van God ziet hij de toekomstige verlossing. Deze verschijning baseert hij op wat in het verleden van God zichtbaar is geworden. Zoals Hij bij de Sinäi is verschenen na de verlossing uit Egypte, zo ziet Habakuk het hier in geloof gebeuren in de toekomst. Overal aan de hemel die de aarde overkoepelt wordt Zijn glans, dat is Zijn verhevenheid en waardigheid als Heerser, waargenomen. Het effect daarvan op de aarde onder de hemel is dat die vol lof is voor Hem.

Habakuk geeft hiermee aan dat herstel altijd komt door terug te keren naar het begin (vgl. *Dt 33:2*). Hij ziet Gods heerlijkheid net als bij de Sinäi weer openbaar worden en dezelfde route afleggen. God komt om de vijanden te verslaan

Hij zei:

*De HEERE is van Sinäi gekomen,
[als de zon] kwam Hij uit Seir op.
Hij verscheen blinkend vanaf de Paranbergen,
... (Dt 33:2)*

en Zijn volk te verlossen. Dit krijgt zijn vervulling bij de wederkomst van de Heer Jezus.

Als God optreedt ten behoeve van Zijn volk om het te zegenen, heeft Hij ook zegen voor de hemel en de aarde op het oog. Het lijkt er soms op dat Hij in een begrensde sfeer werkt, maar Hij wil de hele schepping in de zegen laten delen.

‘Sela’ geeft een rust of pauze aan. Dit woord komt zeventig keer in de *Psalmen* voor en drie keer in dit hoofdstuk.

Hij komt in verterende gloed | *vers 4*

*Er was een glans als van het [zon]licht;
lichtstralen kwamen uit Zijn hand,
daarin ging Zijn macht schuil.*

De weerkaatsing van Zijn verschijning is overal waarneembaar. De Heer Jezus komt als de bliksem (*zie Mt 24:27*). Het zonlicht in zijn verlichtende glans is het meest geschikte aardse element om de vlekkeloze reinheid van de Heilige voor te stellen, Hij Die licht is en in Wie *“in het geheel geen duisternis is”* (1Jh 1:5) en *“bij Wie geen verandering is of schaduw van omkering”* (Jk 1:18).

Toch zijn die indrukwekkende openbaringen van glans en luister slechts uiterlijke manifestaties van God Die mensen kunnen waarnemen (*Ps 104:2a*). Ze zijn in werkelijkheid een bedekking of verhulling van Zijn ware kenmerken. Deze

*Hij hult Zich in het licht als in een mantel,
... (Ps 104:2a)*

openbaringen werken als een sluier die Zijn macht bedekt. Als Hij Zijn macht onbedekt zou tonen, zou alles verteerd worden. Hij is de God Die *“een ontoegankelijk licht bewoont, Die geen mens gezien heeft of zien kan”* (1Tm 6:16).

De verhulling van Zijn macht en Zijn licht werd zichtbaar toen de Heer Jezus op aarde kwam als het licht, om te verlossen. Zijn macht was verborgen en ging schuil in Zijn Mens zijn. Dat Hij Mens was, was als het ware het ‘omhulsel van Zijn macht.’ Het was verborgen voor wijzen en verstandigen, maar niet voor de kinderen en ook niet voor de vrouw die Hem in geloof aanraakte en de kracht ervoer die van Hem uitging.

Instrumenten van oordeel | vers 5

*Voor Hem uit ging de pest,
de gloed [ervan] volgde Hem op de voet.*

Gods macht wordt hier geopenbaard in de uitoefening van Zijn oordeel door middel van de plaag van “de pest”. Hij verteert door de plaag van de pest wat vóór Hem is en laat “de gloed” van een verkoold terrein achter Zich. De heilige God wordt begeleid door de uitvoerders van Zijn oordeel, de pest en de gloed; anderen vertalen ‘pest’ en ‘plaag’.

Pest en plaag worden als personen voorgesteld. De ene persoon gaat voor Hem uit, als een schilddrager (zie en vgl. 1Sm 17:7), de andere persoon komt direct achter Hem aan als een dienaar (zie en vgl. 1Sm 25:42). Het wijst erop dat Zijn komst tot bevrijding van Zijn volk gepaard zal gaan met plagen die de aarde zullen treffen (zie Op 6).

Gods wegen zijn eeuwig | verzen 6-7

- 6 *Hij stond en deed de aarde schudden,
Hij keek en liet heidenvolken opspringen.
De aloude bergen werden verpletterd,
de eeuwige heuvels hebben zich neergebogen.
De eeuwige wegen zijn van Hem.*
- 7 *Ik zag de tenten van Kusjan [gebogen] onder het onrecht,
de tentkleden van het land Midian sidderden.*

In deze twee verzen zien we welke indruk de komst van God maakt op de schepping en op de mensen. God is van ver gekomen en heeft Zich hier als het ware opgesteld als een krijgsheld om de vijanden te oordelen.

- “Hij stond” is geen pose, een statische houding, maar de overweldigende tegenwoordigheid van Zijn Persoon, voor Wie niets onbeweeglijk kan blijven staan, maar alles gaat “schudden”.
- “Hij keek” heeft eenzelfde effect. Als Hij kijkt, is dat een doorvorsend kijken, een volkomen doorgronden. Daarop reageren de heidenvolken met “opspringen”.

Zijn staan en Zijn kijken hebben een uitstraling die iets doen. Het zijn indrukwekkende activiteiten.

Al het geschapene, hoe lang het ook al bestaat, zoals “de aloude bergen” en “de eeuwige heuvels”, zal verdwijnen. Het lijkt alsof het lange bestaan niet kan worden aangetast, zoveel eeuwen hebben ze al getrotseerd, zodat er geen gedachte aan verandering aanwezig is. Voor de mens bestaan ze eeuwig. Maar als Hij komt, blijken ook de grootste symbolen van stabiliteit en onveranderlijkheid geen stand te houden en tijdelijk en vergankelijk te zijn. Dat staat allemaal tegenover Zijn “*eeuwige wegen*”, die werkelijk eeuwig blijven omdat het wegen “*van Hem*” zijn. De stabiliteit en het blijvende karakter van Gods wegen in Christus, zoals die worden gezien in Zijn heilige tempel, zijn het vertrouwen en de vreugde van het geloof.

Dan geeft Habakuk nog de reactie van twee nomadenvolken weer (*vers 7*). Als de aarde schudt en de heidenvolken opspringen, als Hij aloude bergen verplettert en eeuwige heuvels neerbuigt, wat is dan de reactie van kleine volken? In hun tenten huist en heerst onrecht. Als God in Zijn majesteit in Zijn marsroute aan hen voorbijtrekt, komen zij daarvan zozeer onder de indruk, dat zij sidderen. “*Kusjan*” is de verlengde vorm van Cusj. De bevolking daarvan woont aan de Afrikaanse kust van de Rode Zee. De bevolking van Midian woont aan de Arabische kust van de Rode Zee.

De toorn van de HEERE | *verzen 8-9*

8 Was de HEERE tegen de rivieren ontbrand?

[*Woedde*] Uw toorn tegen de rivieren,
of was Uw verbolgenheid tegen de zee,

dat U op Uw paarden reed?

Uw wagens [*brachten*] heil.

9 U haalde Uw boog tevoorschijn

[*om*] de eden, aan de stammen gedaan [*door*] het woord.

[*Sela*]

Met rivieren spleet U de aarde.

Tot nu toe heeft de profeet beschreven hoe de HEERE verschijnt. Nu gaat hij van beschrijvend over op aansprekend. Hij spreekt tot de HEERE (*vers 8*). God heeft Zich als Rechter van de wereld opgesteld, als een tot de strijd toegeruste krijgsheld en nu vraagt de profeet wie Zijn toorn geldt. Niet dat hij een antwoord verwacht. Het is meer om de grootheid van de Goddelijke toorn te benadrukken.

Hij spreekt over rivieren en de zee in algemene termen, hoewel hier ook gedacht kan worden aan de rivieren de Nijl, de Jordaan en de Rode Zee als het doelwit van Gods kracht (zie Ex 7:14-25; Ex 14:16-22; Jz 3:13-17). Hij oordeelde de Nijl en baande een weg door beide andere wateren. Het ging Hem daarbij om de behoudenis (het "heil") van Zijn volk. Daarom reed Hij (symbolisch) op Zijn paarden en gebruikte Hij (symbolisch) Zijn wagens.

In *vers 9* wordt het beeld van de strijdende God met Zijn paarden en wagens doorgetrokken. Hij voerde Zijn voornemen tot ingrijpen uit. Alle voorbereidingen waren getroffen. De boog als wapen werd zichtbaar gemaakt en klaar tot gebruik. We zien het voor ons: de Strijder in de wagen Die met de gespannen boog de vijand tegemoet of achterna snelt om hem te doden. Hij lost hiermee de eed in die Hij aan de aartsvaders gezworen heeft en die Hem ertoe brengt om de stammen van Israël te bevrijden (zie Dt 32:40-42).

Met een enorme voortgestuwde watermassa snijdt de HEERE de aarde open (zie en vgl. Mi 1:4). Mogelijk worden hier de onderaardse "bronnen van de grote waterloed" bedoeld die de aarde openbarsten (zie Gn 7:11). Het toont Gods almacht in Zijn oordeel. Hij kan rivieren droogleggen voor Zijn volk en Hij kan daarmee de aarde onbegaanbaar maken voor de vijanden van Zijn volk.

Gods macht over de waterloed | *vers 10*

*De bergen zagen U, zij beefden van angst.
Een vloed van water stroomde voorbij,
de waterloed liet zijn stem klinken,
hoog hief hij zijn handen op.*

De machten op aarde zien bevend op naar Gods majesteit en geven Hem eer. De bergen en de waterloed worden als personen voorgesteld. Ze beven, laten hun stem horen en heffen hun handen op om uiting te geven aan hun ontzag voor Hem. Wat een waarschuwend voorbeeld is dat voor de snoevende mens, die meent dat 'zijn kracht zijn god' is (Hk 1:11).

Om zijn gevoelens onder woorden te brengen in de situatie waarin hij zich bevindt, maakt Habakuk in zijn beschrijving gebruik van *Psalm*

77:17-21. De dichter van de psalm heeft dezelfde gevoelens als hij. Dat komt omdat zij door dezelfde Geest geleid worden.

Gods macht over zon en maan | vers 11

*Zon en maan stonden stil in [hun] woning;
met het licht bewogen Uw pijlen zich voort,
met de gloed Uw glinsterende speer.*

Zon en maan zijn de voortdurende en onaantastbare symbolen van de geschapen orde in de schepping. Maar zij houden op met hun functie bij het zien van Gods majesteit en staken hun eeuwenlange loop. Hun licht treedt terug, zij trekken hun glans in bij het zien van de alles te boven gaande lichtglans van

Gods majesteit. Hun licht is overbodig bij het licht van Gods pijlen en de gloed van Zijn glinsterende speer (vgl. Js

*De zon zal voor u niet meer zijn tot een licht overdag
en als een schijnsel zal u de maan niet verlichten,
maar de HEERE zal voor u zijn tot een eeuwig licht
en uw God tot uw sieraad. (Js 60:19)*

60:19).

Het ligt niet voor de hand dat hier wordt verwezen naar het wonder te Gibeon bij de verovering van het land, waar Jozua de zon en de maan gebiedt om stil te staan (zie Jz 10:12). Daar blijven zij schijnen, terwijl het hier gaat om het intrekken van hun glans uit eerbied voor Gods majesteitelijke verschijning die hun glans ver overtreft.

Gods pijlen en speer zijn schiet- en werpwapens die Hij tegen de vijand gebruikt als middelen om Zijn toorn te uiten. Misschien kunnen we hierbij denken aan bliksemstralen die van Gods troon uitgaan en de mensen verschrikken. Mensen hebben daar geen vat op. Angst overvalt hen als ze door bliksemflitsen worden omgeven.

Oordeel en behoudenis | verzen 12-13

12 *In gramschap schreed U voort [over] de aarde,
in toorn vertrapte U de heidenvolken.*

13 *U bent uitgetrokken tot heil van Uw volk,
tot heil van Uw Gezalfde.*

*U hebt het dak van het huis van de goddeloze verbrijzeld,
U legt het fundament bloot tot de hals toe.*

[Sela]

De HEERE doorwandelt in verontwaardiging het land en oordeelt de volken (*vers 12; zie Js 63:1-6*). Hij vertrapt of dorst als met een dorssleder de heidenvolken, wat wil zeggen dat Hij hen slaat. Het houdt een uiterst pijnlijke en diep vernederende nederlaag van de heidenvolken in die Zijn volk steeds zoveel pijn hebben gedaan en het zo diep hebben vernederd.

Dit is het resultaat van het uittrekken van de HEERE. Maar Hij is niet alleen uitgetrokken om Zijn vijanden te oordelen. In *vers 13* horen we de reden van Zijn bemoeienis met de aarde. Opdat niemand in het onzekere blijft over het waarom van deze openbaring van de majesteit van God, zegt Habakuk dat Hij is uitgetrokken tot bevrijding en redding van Zijn volk, dat Zijn 'gezalfde' is (*vgl. Ps 105:15*).

*Raak Mijn gezalfden niet aan,
doe Mijn profeten geen kwaad.
(Ps 105:15)*

Het is moeilijk om dit op de Heer Jezus, de Messias, toe te passen. Hij is het juist Die tussenbeide komt. Hij hoeft niet gered te worden, Hij brengt die redding Zelf. Als het van toepassing is op de Heer Jezus, kan dat alleen als we Hem zien in verbinding met Zijn volk. Hij en Zijn volk zijn op de meest intieme wijze verenigd, zoals we bijvoorbeeld lezen: *"In al hun benauwdheid was Hij benauwd"* (*Js 63:9*).

"Het huis van de goddeloze" ziet op het huis van de farao in het verleden en op dat van de koning van Babel (*zie Hk 2:9*) die binnenkort komt. De goddeloze is de vijand die komt, voorgesteld in zijn hele regeringsmacht. In de eindtijd ziet dit op de antichrist. Het *"dak van het huis"* is mogelijk de koning zelf. Hij staat aan de top. In geloof ziet Habakuk dat de HEERE het huis van de goddeloze verbrijzelt, van boven tot beneden, tot op *"het fundament"*, dat is tot de grond toe (*vgl. Am 2:9b*). Er blijft alleen stof van over.

*Ik heb zijn vrucht vanboven weggevaagd
en zijn wortels vanonder. (Am 2:9b)*

De vijand verdelgd – Gods volk verlost | *verzen 14-15*

- 14 *U doorboorde met zijn [eigen] pijlen het hoofd van zijn strijders.
Zij stormden aan om mij te verspreiden,
zij die zich verheugden
alsof zij de ellendige in een verborgen plaats wilden verslinden.*
- 15 *U betrad met Uw paarden de zee,
de schuimkoppen van grote wateren.*

Habakuk identificeert zich (net als de Messias) met Gods volk en beschrijft de behandeling die de binnendringers van het land van God zullen ontvangen. Hij beschrijft dat de HEERE ervoor zorgt dat de vijanden door eigen toedoen de nederlaag zullen lijden (zie Ri 7:22; 1Sm 14:20; 2Kr 20:23-24). Voor Habakuk is dat een grote bemoediging, want hij heeft ervaren hoe de vijanden op hem aanstormden. Hij weet hoe zij zich erin verheugden om hem het leven in het land onmogelijk te maken. Zij verheugden zich in hun wreedheden zoals de gelovige zich verheugt in God.

Zij wilden hem “*verslinden*”, wat ziet op de gewelddadige inbezitneming van zijn leven en alles wat hij heeft. Hier vertegenwoordigt hij als “*de ellendige*” het gelovig overblijfsel van Israël dat zich in de eindtijd in grote nood zal bevinden vanwege de aanstormende vijand.

God voerde de vijandige legers aan en leidde hen naar hun ondergang (vers 15). We zien dat bij de farao, die eerst zelf zijn hart verhardde, waarna zijn hart door God werd verhard. In zijn verharding zette hij de achtervolging van Gods volk in en kwam om in de Schelfzee. Voordat de farao daar kwam met zijn paarden, betraden Gods paarden de grote, woedende wateren en maakte de weg voor Zijn volk vrij (zie ook vers 8). Wat een verhindering voor bevrijding leek, werd in Gods hand het middel tot verdelging van de vijand. Zo zal Hij in de toekomst de volken verdelgen, die talrijk en in grote overmoed op Zijn volk aanstormen.

Habakuk siddert en heeft rust | vers 16

Ik hoorde het en mijn buik sidderde.

Bij het geluid trilden mijn lippen.

Verrotting tastte mijn beenderen aan.

Ik sidderde op de plaats waar ik stond.

*Zeker, ik zal rustig wachten op de dag van de benauwdheid,
als die aanbreekt voor het volk dat ons zal aanvallen.*

De profeet ziet wat over zijn volk zal komen bij de komst van de Chaldeeën. Wat hij “*hoorde*”, slaat terug op vers 2. Dat vervulde hem met vrees die doordrong in zijn buik en beenderen, de zachte en de harde delen van het lichaam. Eenzelfde ervaring had Daniël (zie Dn 8:27; 10:8). Habakuk sidderde niet uit angst, maar vanwege de indrukwekkendheid van wat hij hoorde; hij was ervan ondersteboven.

Tegelijk is er een diepe rust met het oog “op de dag van de benauwdheid” (vgl. Ps 94:13). De dag

*Zo geeft U hem rust voor dagen van onheil,
totdat de kuil voor de goddeloze gegraven wordt.
(Ps 94:13)*

van de benauwdheid is de grote verdrukking (zie Mt 24:21; Op 7:14; Jr 30:7; Dn 12:1). Het is hier de dag van de benauwdheid voor Babel, “het volk dat ons zal aanvallen”. Habakuk weet dat hij door die dag heen zal komen, omdat de HEERE de vijand zal verslaan. Een voorvervulling daarvan zien we in het oordeel over Belsazar (zie Dn 5).

Het is hard voor Habakuk om te zien dat de onvermijdelijke klap die God Zijn volk moet geven, gebeurt door een zo goddeloze vijand. Het effect op hem is het wegvloeien van alle kracht. In zichzelf ziet hij alleen ellende en afbraak. Maar zijn gemeenschap met God en het nadenken over Zijn wegen en ook over Zijn beloften geven hem naast de vrees ook vertrouwen. Dat is het resultaat van de geestelijke oefening waar Habakuk doorheen is gegaan.

Dat zal ook het resultaat van onze geestelijke oefeningen zijn als er dingen gebeuren die we niet kunnen begrijpen, maar waarvan we leren zien dat God erboven staat en er Zijn doel mee heeft, een doel tot nut voor ons als de Zijnen. Naar de mate dat alles in en van ons eraan gaat en alle vertrouwen in onszelf is verdwenen, naar die mate zal ons vertrouwen in God toenemen. Als we innerlijk beven vanwege het zijn in Gods tegenwoordigheid en het zien van Zijn wegen, zal er met het oog op de uiterlijke gebeurtenissen, de wegen van de mensen, niets zijn wat ons doet beven.

Ondanks alles vreugde in de HEERE | verzen 17-18

17 *Al zal de vijgenboom niet in bloei staan
en er geen vrucht aan de wijnstok zijn,
al zal de opbrengst van de olijfboom tegenvallen
en zullen de velden geen voedsel voortbrengen,
al zal het kleinvee uit de kooi verdwenen zijn
en er geen rund in de stallen over zijn –*

18 *ik zal dan toch in de HEERE van vreugde opspringen,
mij verheugen in de God van mijn heil.*

Dan gaat de blik van Habakuk omhoog, naar boven. Hij zoekt geen rust meer in de omstandigheden, maar vindt zijn bron van rust in God Zelf.

In het lied spreekt hij over de zegeningen van het land die niet meer genoten worden vanwege de tijd van de benauwdheid (*vers 17*). Voor ons kan het zijn verlies van baan of gezondheid of een geliefde, zoals Job dat meemaakte.

We kunnen deze verzen enthousiast als lied zingen, maar onze omstandigheden zijn meestal niet zoals we in dit lied zingen. We hebben overvloed van alles en aan niets gebrek. Zouden we het echt kunnen zingen als we een tegenslag meemaken, een verlies lijden? Of we dit echt kunnen zingen, zal blijken als we op de proef worden gesteld.

Met de woorden "*ik zal dan toch*" (*vers 18*) komt er een wending. Er is niet alleen *rust* in God, terwijl de Chaldeeër alles in het land verwoest, maar er is ook vreugde in Hem. Dit is een van de krachtigste openbaringen van de kracht van het geloof die we in de Bijbel hebben. We kunnen dit vergelijken met de blijdschap van de apostel Paulus waarover hij diverse keren in de *brief aan de Filippiërs* schrijft en dat terwijl hij in gevangenschap is (*zie Fp 1:4,25; 2:2,29; 3:1*).

De HEERE Heere is mijn kracht | *vers 19*

*De HEERE Heere is mijn kracht,
Hij maakt mijn voeten als die van de hinden,
en Hij doet mij treden op mijn hoogten.*

Voor de koorleider, bij mijn snarenspeel.

Als de bron van ons geloof God Zelf is, geeft dat nieuwe kracht, het geeft vleugels (*zie Js 40:29-31*). Die kracht hebben we niet in onszelf. De Heer is onze kracht om te overwinnen in de verdrukking en in vrijheid onze weg te gaan (*vgl. Ps 18:33-34; zie ook 2Sm 22:34*). Geestelijke kracht vinden we alleen bij de Heer en wordt door ons opgedaan in onze gemeenschap met Hem.

*Het is God Die mij met kracht omgordt;
Hij heeft mijn weg volkomen gemaakt.*

*Hij maakt mijn voeten als die van hinden
en doet mij op mijn hoogten staan.
(Ps 18:33-34)*

"*Voeten als die van de hinden*" horen bij een dapper krijgsman (*zie 2Sm 1:23; 1Kr 12:8*) om de vijand snel te kunnen aanvallen en snel te kunnen vervolgen als hij op de vlucht slaat. Hinden zijn vrouwelijke herten, lichtvoetige dieren. Onze wandel wordt licht als we onze kracht in de Heer hebben gevonden.

Habakuk vindt het antwoord op al zijn geloofsvragen in God Zelf. Op Hem zal hij blijven vertrouwen. Ook al vallen alle zegeningen weg, Hij blijft. *“Treden op mijn hoogten”* kunnen we voor ons toepassen op bezig zijn met de *brief aan de Efeziërs*, waarin ons duidelijk wordt gemaakt wat het betekent dat we gezet zijn in Christus in de hemelse gewesten. De *“hoogten”* zijn de bergen, hier als plaatsen van zegen (zie Dt 33:29). Op die hoogten bevindt de gelovige zich. Het zijn *“mijn hoogten”*. Het is de verblijfplaats die iedere gelovige persoonlijk mag kennen en genieten.

De laatste zin veronderstelt dat er meerderen zijn met wie Habakuk het lied van dit hoofdstuk zingt. We kunnen dat opmaken uit de woorden *“voor de koorleider”*, die ook als een opschrift boven meer dan vijftig psalmen staan. Een koorleider veronderstelt een koor. In dat koor heeft ieder een eigen bijdrage, wat we kunnen opmaken uit de woorden *“mijn snarenspeel.”* Ieder mag in dit koor met zijn eigen stem meezingen. Daarbij is het wel van belang dat ieder koorlid op de koorleider let. Dan zal het een harmonieus koor zijn, dat geen wanklank laat horen.

Habakuk is een koorlid. Hij is ook een vertegenwoordiger van het gelovig overblijfsel. In de donkerste dagen van Israëls geschiedenis, aan de vooravond van de ballingschap, is hij in staat zich te uiten op een wijze die overeenkomt met de heerlijkste dagen van zegen. Dit is een grote triomf van het geloof. De dienst die in zijn tijd in Jeruzalem wordt beoefend, is slechts een vormendienst, een belediging voor God. Maar voor het geloof van Habakuk is er een geestelijke tempel waar wonderbare dingen worden gehoord en gezien en waarvoor de HEERE kan worden geprezen.

Zo zien we dat dit boek, dat begint met iemand die klaagt, eindigt met iemand die samen met anderen toch ook heel persoonlijk op de hoogten zich verheugt in God en Hem eert.

Zefanja

Toegelicht & toegepast

Het boek Zefanja

Het hoofdonderwerp van het boek Zefanja is het wereldwijde oordeel op de dag van de HEERE en de daarop volgende wereldwijde zegen voor alle overgebleven mensen. Zijn schrijfstijl wordt gekenmerkt door snelle afwisseling van bedreigingen en beloften.

De kern van de boodschap van Zefanja is de *“dag van de HEERE”*. Hij gebruikt die uitdrukking vaker dan enige andere profeet. Die dag is *“nabij”* (Zf 1:7,14); het is een dag van

- *“verbolgenheid ...*
- *benauwdheid en angst, ...*
- *verwoesting en vernietiging, ...*
- *duisternis en donkerheid, ...*
- *donkere wolken, ...*
- *bazuin[geschal] en [krijgs]geschreeuw”* (Zf 1:15-16).

De dag van de HEERE is een dag van ondergang! De profeet verklaart dat dit zo is omdat zij *“tegen de HEERE gezondigd”* hebben (Zf 1:17), maar hij spreekt ook over een belofte van *“verborgen worden”*, dat wil zeggen dat er bescherming is voor hen die de HEERE zoeken (Zf 2:3).

Indeling van het boek:

I. Inleiding (Zf 1:1)

II. Dag van het oordeel (Zf 1:2-3:8)

A. Tegen Juda (Zf 1:2-2:3)

1. Algemene waarschuwing (Zf 1:2-3)

2. Oordeel voor Juda (Zf 1:4-13)

3. Beschrijving van die dag (Zf 1:14-2:3)

B. Tegen de heidenvolken (Zf 2:4-15)

1. Filistijnen (Zf 2:4-7)

2. Moab en Ammon (Zf 2:8-11)

3. Cusj (*Zf 2:12*)

4. Assyrië (*Zf 2:13-15*)

C. Tegen Jeruzalem (*Zf 3:1-8*)

III. Dag van vreugde (*Zf 3:9-20*)

A. Terugkeer van een verstrooid volk (*Zf 3:9-10*)

B. Herstel van een zondig volk (*Zf 3:11-13*)

C. Vreugde van een gered volk (*Zf 3:14-20*)

Zefanja 1

Inleiding | vers 1

Het woord van de HEERE dat gekomen is tot Zefanja, de zoon van Cusji, de zoon van Gedalia, de zoon van Amarja, de zoon van Hizkia, in de dagen van Josia, de zoon van Amon, de koning van Juda.

Buiten wat we in dit vers hebben, is er niets van de profeet met zekerheid bekend. Zefanja betekent 'Jahweh verbergt of bewaart' of 'hij die Jahweh verbergt'. Zijn voorgeslacht wordt tot vier generaties terug gegeven, tot op zijn betovergrootvader Hizkia. Dat is heel opmerkelijk. Iets dergelijks vinden we bij geen andere profeet.

Bij de meeste andere profeten wordt alleen de vader genoemd. Alleen bij Zacharia wordt ook nog de grootvader genoemd. Deze uitvoerige vermelding van zijn voorgeslacht wijst erop dat hij een man van aanzien is geweest en misschien wel de achterachterkleinzoon van de Godvrezende koning Hizkia en dus van koninklijke bloede.

Hij profeteert ongeveer een halve eeuw na Nahum, tijdens de regering van koning Josia over Juda (ca. 640-609 v. Chr.). De tien stammen zijn dan ongeveer tachtig jaar geleden door de Assyriërs weggevoerd. Onder Josia heeft een grote hervorming in Juda plaatsgevonden. Helaas heeft die op de hartsgesteldheid van het volk geen effect gehad. Het volk heeft zich niet tot de HEERE bekeerd. Zefanja rept ook niet van de hervorming van Josia, maar spreekt tot een volk dat in opstand tegen de HEERE leeft.

Aankondiging van een algemeen oordeel | vers 2-3

- 2 *Ik zal alles volkomen wegvagen
van de aardbodem,
spreekt de HEERE.*
- 3 *Ik zal mens en dier wegvagen,
Ik zal de vogels in de lucht
en de vissen in de zee wegvagen
en de struikelblokken, [samen] met de goddelozen;
ja, Ik zal de mensen
van de aardbodem uitroeien,
spreekt de HEERE.*

Er wordt een verwoesting aangekondigd over “alles” (vers 2). Dat de HEERE alles volkomen zal wegvagen “van de aardbodem”, herinnert aan wat Hij bij de zondvloed heeft gezegd en gedaan (Gn 6:7). Het houdt een algemeen oordeel in, waarbij soms het oordeel over een bepaald gebied meer speciaal wordt genoemd.

En de HEERE zei: Ik zal de mens, die Ik geschapen heb, van de aardbodem verdelen, van de mens tot het vee, tot de kruipende dieren en tot de vogels in de lucht toe, want Ik heb er berouw over dat Ik hen gemaakt heb. (Gn 6:7)

Zefanja beschrijft wie door het oordeel worden weggevaagd (vers 3). Hij doet dat paarsgewijs, wat we kunnen opmaken aan het twee keer toegevoegde woord “wegvagen”. Mens en dier (geschapen op de zesde scheppingsdag) en vogels en vissen (geschapen op de vijfde scheppingsdag) worden weggevaagd. De dieren liggen onder de vloek vanwege de zonde van de mens (zie Rm 8:20). Hetzelfde lot ondergaan “de struikelblokken”, dat zijn de afgoden, en “de goddelozen”, dat zijn de afgodendienaars. Ook zij worden weggevaagd.

De zondvloed is een voorafschaduwing van het wereldwijde oordeel in de eindtijd. De Heer Jezus zegt dat het in de eindtijd zal zijn als in de tijd van Noach (zie Lk 17:24-27). De mensen dachten in de dagen van Noach dat het allemaal zo zou blijven als het altijd was. Dat denken de mensen vandaag ook. Maar plotseling wordt de kringloop van het dagelijkse gebeuren doorbroken door de komst van de dag van de HEERE.

Het oordeel over Juda en Jeruzalem | vers 4-6

- 4 *Ik zal Mijn hand uitstrekken tegen Juda
en tegen alle inwoners van Jeruzalem.
Ik zal van deze plaats uitroeien het overblijfsel van de Baäl,
de naam van de afgodspriesters, met de priesters,*
- 5 *en hen die zich neerbuigen op de daken
voor het leger aan de hemel,
en hen die zich neerbuigen en zweren bij de HEERE
én zweren bij Malcam,*
- 6 *en die zich van de HEERE afkeren, bij [Hem] vandaan,
en die de HEERE niet hebben gezocht
en niet naar Hem hebben gevraagd.*

Na de aankondiging van het algemene oordeel versmalt de profeet zijn boodschap en kondigt het speciale oordeel over Juda en Jeruzalem aan

(vers 4). Hij strekt Zijn hand in oordeel tegen hen uit (zie en vgl. Js 5:25; 9:12,17,21). Zij zijn de ontvangers van de speciale openbaring van God geweest; nu zullen ze de ontvangers van Zijn speciale oordeel worden. Dat oordeel zal God op korte termijn uitvoeren door de Babyloniërs.

Josia heeft tijdens zijn regering veel van de Baälsdienst uitgeroeid (zie 2Kr 34:4), maar niet alles. God kan er niets van tolereren bij Zijn volk. Wat er nog van over is, roept om Zijn oordeel en uitroeiing. Baäl betekent 'heer'. De "afgodspriesters" worden niet alleen als personen uitgeroeid, maar zelfs hun naam wordt uitgewist. God delgt zelfs de gedachtenis aan hen uit. De "priesters" hier zijn die van de HEERE, maar dan wel priesters die zich niet om de eer van de HEERE bekommeren.

In de verzen 5-6 worden enkele afgodendienaars en wat zij doen, beschreven. Ook zij zullen worden geoordeeld. "Die zich neerbuigen op de daken voor het leger van de hemel", zijn de aanbidders van hemellichamen, mensen die we vandaag als esoterische mensen en new agers kennen, dat zijn mensen die 'het licht' in zichzelf en in de schepping zoeken en niet in God. Op de daken kunnen ze beter naar de hemel kijken. Mozes heeft er indringend tegen gewaarschuwd (Dt 4:19).

Pas er ook voor op dat u uw ogen niet opslaat naar de hemel, en de zon, de maan en de sterren ziet, heel het leger aan de hemel, en u laat verleiden om u voor hen neer te buigen en hen te dienen. De HEERE, uw God, heeft hen aan al de volken onder de hele hemel toebedeeld, ... (Dt 4:19)

De platte daken lenen zich uitstekend voor het oprichten van een altaar (zie Jr 8:2; 19:13; 32:29). Manasse en zijn opvolgers hebben het wijd en zijd gepraktiseerd, waardoor ieder huis een afgodshuis is geworden (zie 2Kn 21:3,5; 23:5-6; Jr 7:17-18; 44:17-19,25).

Anderen hebben een compromisgodsdienst die aanbidding van God en tegelijk aanbidding van de Malcam inhoudt. Dit is voor God onacceptabel en in feite onmogelijk (vgl. Lk 16:13; zie ook Hd 3:6). Malcam betekent ook 'koning'. Dit ziet vooruit op de antichrist, de valse koning in Israel in de eindtijd die ze als een god zullen vereren.

Geen huisknecht kan twee heren dienen, want hij zal óf de een haten en de ander liefhebben, óf zich aan de een hechten en de ander verachten. U kunt niet God dienen en Mammon. (Lk 16:13)

Een volgende groep die geoordeeld zal worden, is die van de afvalligen. Dat zijn zij die eerst in de hervorming van Josia hebben gedeeld, maar later toch zijn teruggekeerd tot de afgoderij. Ook zijn er de

onverschilligen, “die de HEERE niet hebben gezocht en niet naar Hem hebben gevraagd”. Elke vorm van ongerechtigheid wordt opgemerkt en opgenoemd. Niets is verborgen voor Gods oog.

Wees stil! | vers 7

*Wees stil voor het aangezicht van de Heere HEERE,
want nabij is de dag van de HEERE.
Ja, de HEERE heeft een offer bereid,
Zijn genodigden geheiligd.*

Voordat de profeet verdergaat met de aankondiging van het oordeel over alle hiervoor genoemde ongerechtigheid, roept hij eerst op tot een zwijgen voor God (zie ook Hk 2:20). De reden daarvoor is dat “de dag van de HEERE”, de dag van het oordeel, de dag van de afrekening, “nabij” is (zie ook Jl 1:15; Ob :15). De mens moet zwijgen, want God heeft het laatste woord.

Het “offer” dat de HEERE heeft bereid, is ... Juda. De “genodigden” die door Hem “geheiligd” zijn, zijn de Babyloniërs (zie Js 13:3; 34:6; Jr 46:10; Ez 39:17; zie en vgl. Op 19:17-18). Hoe bitter moet het zijn dat God de heidense Babyloniërs heiligt om Zijn ‘priesters’ te zijn om Zijn volk als offerdieren te slachten. Als de zondaar zich niet bekeert en zichzelf als een levende offerande aan God aanbiedt (zie Rm 12:1), zal hij het slachtoffer van zijn eigen zonden worden.

De straf van de HEERE | verzen 8-9

- 8 *Het zal gebeuren op de dag van het offer van de HEERE
dat Ik de vorsten zal straffen,
en de koningskinderen,
en allen die gekleed gaan
in uitheemse kleding.*
- 9 *Ook zal Ik op die dag straffen
allen die over de drempel springen,
die het huis van hun heren vullen
met geweld en bedrog.*

“De dag van het offer van de HEERE” is de dag van het oordeel dat Hij over de afvalligen en ongelovigen brengt (vers 8). Zij hebben het Offer, Zijn Zoon, verworpen en zullen nu zelf ten offer vallen aan het oordeel.

De eersten die worden geslacht, zijn “de vorsten” die de gewoonten van de heidenen hebben overgenomen. Zij zijn de meest verantwoordelijken. Zij hadden leiders in het goede moeten zijn in plaats van in het kwade. “De koningskinderen” zijn waarschijnlijk die van Zedekia (zie 2Kn 25:7; Jr 39:6).

De “*uitheemse kleding*” kan verwijzen naar de kleding van de Babyloëners, waarin de Judeeërs graag liepen (zie Ez 23:14-15). Hun voorliefde daarvoor verraadt de slechte gezindheid van hun hart. De HEERE wil dat in hun kleding wordt gezien dat ze een volk zijn dat voor Hem apart gesteld is (zie Nm 15:38; Dt 22:11-12).

In de toepassing ziet de “*uitheemse kleding*” op allerlei uiterlijkheden die Gods volk overneemt van de wereld en waardoor blijk wordt gegeven van een innerlijke vervreemding van God en Zijn Woord. Ons taalgebruik en onze manier van leven, waaronder ook de manier waarop we ons kleden, verraden de gerichtheid van ons hart. Kleding kan veel te doen hebben met het heidendom. Kleding is vaak immoreel. Wie dergelijke kleding draagt, predikt door de lichaamstaal afval van God.

“*Over de drempel springen*” lijkt te slaan op de ijver waarmee slaven van rijke heren over de drempel van hun huizen springen, dat wil zeggen hun huizen verlaten, om de eigendommen van anderen te roven om hun heren nog rijker te maken. Hierbij gebruiken ze geweld en bedrog, zodat de huizen van de rijken worden gevuld met goederen die ze hebben verkregen door geweld en bedrog.

Hulpgeroep, gejammer, noodgeschrei | vers 10

*En op die dag, spreekt de HEERE,
zal er hulpgeroep [klinken]
vanuit de Vispoort,
gejammer vanuit het nieuwe gedeelte [van de stad],
en groot nood[geschrei] vanuit de heuvels.*

Met “*die dag*” wordt de dag van de HEERE bedoeld, de tijd dat er hulpgeroep en gejammer uit alle delen van de stad zal klinken. De Vispoort (zie ook Ne 3:3; 12:39; 2Kr 33:14) ligt in het noorden van de stad. Via deze poort komt de vijand, die uit het noorden komt, Jeruzalem binnen. Deze poort heeft zijn naam te danken aan de dichtbijgelegen vismarkt

waar de vis wordt gebracht die is gevangen in het meer van Tiberias. Deze poort heet nu de Damaskuspoort.

“Het nieuwe gedeelte [van de stad]” is het stadsdeel waar de profetes Hulda woonde (zie 2Kn 22:14). Bij alle geschreeuw uit genoemde plaatsen komt nog het geschreeuw vanuit de heuvels. Alles wordt veroorzaakt door de oprukkende legers van Babel.

Het volk van kooplieden is omgebracht | vers 11

*Weeklaag, inwoners van de Vijzelwijk,
want heel het volk van kooplieden is omgebracht,
allen die geld afwegen zijn uitgeroeid.*

“De Vijzelwijk” is een deel van Jeruzalem waar kooplieden handeldrijven. Het woord ‘vijzel’ wordt gebruikt voor het vermalen van koren. Dat zal met de oneerlijke handelslieden gebeuren: zij zullen als koren vermalen en omgebracht worden.

De HEERE doorzoekt Jeruzalem met lampen | vers 12

*En in die tijd zal het gebeuren
dat Ik Jeruzalem met lampen zal doorzoeken.
Ik zal de mannen straffen
die dik worden op hun droesem,
die in hun hart zeggen:
De HEERE doet geen goed
en Hij doet geen kwaad.*

Niemand zal kunnen ontkomen aan het oordeel dat God over Juda en Jeruzalem brengt. De HEERE zal er Zelf voor zorgen dat niemand aan Zijn oordeel ontkomt. Als met het licht van lampen zal Hij de meest afgelegen plaatsen beschijnen en alle ongerechtigheid aan het licht brengen. Zijn oordeel zal de mensen treffen die in onverschilligheid en vadsigheid leven. Geen enkele zonde ontsnapt aan Gods opmerkzaamheid. Hij brengt die aan het licht. Dat doet Hij niet voor Zichzelf, maar voor Zijn volk, opdat zij dit weten en de zonde bij zichzelf veroordelen.

Als we aan een lamp en licht denken, kunnen we dat toepassen op het licht van het geweten, waarbij de geest van de mens is als een lamp van de Heer, waardoor Hij de mens aanspreekt op zijn zonden. Er is ook het licht van een gebeurtenis, waardoor de Heer spreekt en ons tot de

orde kan roepen. Hij kan daardoor plotseling en onverwachts licht werpen op bepaalde zaken in ons leven die niet goed zijn. Een derde licht hebben we in het Woord van God. Gods Woord werpt licht op ons leven en wijst aan wat verkeerd is.

Het doorzoeken met lampen herinnert aan het doorzoeken door de Israëliet van zijn huis met het oog op het Pascha om te zien of er nog ergens zuurdeeg aanwezig is, zodat dat kan worden verwijderd (zie Ex 13:7). Het is nu nog steeds de gewoonte dat de vader aan de vooravond van het Pascha met een kaars door het huis gaat. In geestelijk opzicht wordt de lamp nu nog gebruikt om te zoeken naar de verloren zondaar (zie Lk 15:8-10).

De mensen die de HEERE zal straffen, worden vergeleken met wijn die niet van de droesem wordt verwijderd. De droesem is het bezinksel. Als de wijn niet uit het vat in een ander vat wordt overgegoten, terwijl de droesem in het oude vat wordt achtergelaten, bederft de wijn. Het gaat hier dus om mensen die in hun slechtheid voortleven (Jr 48:11).

*Moab is vanaf zijn jeugd zonder zorgen geweest,
en heeft [als wijn] op zijn droesem stilgelegen.
Het is niet van het ene vat in het andere overgegoten:
het is niet in ballingschap gegaan.
Daarom heeft het zijn smaak behouden
en is zijn geur niet veranderd. (Jr 48:11)*

Daarbij hebben ze ook een hart waarin ze zeggen met de HEERE af te rekenen. Ze loochenen niet Zijn bestaan, maar zeggen dat Hij niet leeft. In elk geval laat Hij Zich niet zien. Deze dwaze conclusie verbinden ze aan hun even dwaze opvatting dat Hij geen goed doet en geen kwaad doet, Hij zegent niet en Hij oordeelt niet. Ze zien niets van Zijn aanwezigheid, dus doet Hij niets. Hij bewijst Zichzelf niet, dus is het maar de vraag of Hij er is. Het zijn de moderne agnosten, die zeggen dat het mogelijk is dat God er is, maar dat het ook mogelijk is dat Hij is er niet is. Men kan het niet weten. Zulke mensen zijn dwazen en blinden.

God laat zien dat Hij er is | vers 13

*Daarom zal hun vermogen tot buit worden,
hun huizen tot een woesteni.
Zij zullen huizen bouwen, maar die niet bewonen;
zij zullen wijngaarden planten, maar daarvan de wijn niet
drinken.*

Vanwege hun zelfvoldaanheid en vadsigheid zal God de vloek van de wet over hen brengen. Dat betekent dat ze niet zullen kunnen genieten van hun welvaart, hun huizen en de vrucht van hun wijngaarden (zie Lv 26:32-33; Dt 28:30,39; Am 5:11; Mi 6:15). Zo zal God laten zien dat Hij er wel degelijk is en de wereld bestuurt. Hij vervult Zijn beloften aan Zijn volk, ook ten oordeel.

De grote dag van de HEERE | verzen 14-16

- 14 *De grote dag van de HEERE is nabij;
hij is nabij en nadert zeer snel.
Hoor, de dag van de HEERE!
De held zal daar bitter schreeuwen!*
- 15 *Een dag van verbolgenheid is die dag,
een dag van benauwdheid en angst,
een dag van verwoesting en vernietiging,
een dag van duisternis en donkerheid,
een dag van donkere wolken,*
- 16 *een dag van bazuin[geschal] en [krijgs]geschreeuw
tegen de versterkte steden
en tegen de hoge hoektorens.*

Het is “de grote dag van de HEERE” (vers 14). Die dag is groot vanwege zijn vreselijke oordelen en de gevolgen daarvan (zie Jl 2:11). Hij wordt eerst voorgesteld als nabij en als een dag die snel nadert. Hij is veel dichterbij dan het volk zich realiseert en hij spoedt zich naar zijn volle openbaring. Als ze goed luisteren, waartoe ze nadrukkelijk worden opgeroepen (“hoor”), zullen ze het geluid ervan al kunnen horen. Ze horen dan ook het bittere schreeuwen van de held.

Hoe vreselijk die dag is, wordt op vele manieren in deze beschrijving aangegeven (verzen 15-16). Er worden woorden gebruikt die de verschrikkingen van die dag aangeven.

- Het is een dag van “verbolgenheid” van de HEERE over de zonden (vers 15). Hij is boos en diep ontstemd over het gedrag van Zijn volk.
- Als Hij Zijn verbolgenheid over hen brengt, veroorzaakt dat “benauwdheid en angst” bij hen over wie Hij Zijn toorn brengt.
- De gevolgen zijn “verwoesting en vernietiging”.

- De sfeer waarin Gods toorn zich openbaart, is er een *“van duisternis en donkerheid”* en *“van donkere wolken”*.

De HEERE openbaart Zich als een krijgsman die de bazuin blaast en een krijgsgeschreeuw laat horen tegen elk bolwerk dat door mensen is gebouwd om zichzelf te beschermen (*vers 16*). *“Versterkte steden”* en *“hoge hoektorens”* zullen niet baten. Er is geen bescherming te vinden tegen de ontplooiing van verbolgenheid van de HEERE, zoals het volgende vers laat zien.

De reden voor het oordeel | *vers 17*

*Ik zal de mensen benauwen,
zodat zij zullen gaan als de blinden,
want zij hebben tegen de HEERE gezondigd.
Hun bloed zal uitgegoten worden als stof
en hun lichaam als uitwerpselen.*

Omdat de HEERE Zelf de mensen benauwt, zullen ze niet in staat zijn een uitweg uit deze wanhopige ellende te vinden. Daardoor zullen de mensen van Juda als blinden wandelen (*zie Dt 28:29*). Dat is het resultaat als er *“tegen de HEERE gezondigd”* wordt. Mensen die God de rug toekeren en niet bereid zijn zich te bekeren, worden door God ook met minachting gezien en behandeld. Hun waardeloosheid wordt tot uitdrukking gebracht door hun bloed te vergelijken met *“stof”* en hun lichaam met *“uitwerpselen”*.

Het vuur van Gods na-ijver | *vers 18*

*Ook hun zilver, ook hun goud
zal hen niet kunnen redden
op de dag van de verbolgenheid van de HEERE.
Door het vuur van Zijn na-ijver zal heel dit land verteerd
worden,
want Hij zal zeker [en] spoedig een vernietigend einde maken
aan alle inwoners van het land.*

Om de hopeloosheid van hun situatie te onderstrepen wijst de profeet erop dat er ook geen enkele mogelijkheid is om een uitweg te kopen. Al hun rijkdom baat op dat ogenblik niet. Hun zilver en hun goud

bieden geen bescherming tegen het oordeel van God (vgl. 1Pt 1:18-19). Het land en alle inwoners ervan zullen door het vuur van Gods na-ijver worden verteerd. Met de beschrijving van dit algemene oordeel eindigt het hoofdstuk zoals het is begonnen (zie verzen 2-3).

..., daar u weet dat u niet door vergankelijke dingen zilver of goud, verlost bent van uw onvruchtbare, door de vaders overgeleverde wandel, maar door kostbaar bloed, als van een vlekkeloos en onbesmet lam, [het bloed] van Christus.
(1Pt 1:18-19)

Zefanja 2

Onderzoek uzelf, voordat ... | *verzen 1-2*

- 1 *Onderzoek uzelf nauwkeurig, ja onderzoek uzelf,
volk zonder verlangen [naar God],*
- 2 *voordat het besluit het licht ziet
– een dag gaat als kaf voorbij –
voordat over u komt
de brandende toorn van de HEERE,
voordat over u komt
de dag van de toorn van de HEERE.*

Na een oordeel dat zo radicaal en definitief is, lijkt alles over en uit. Maar God kondigt geen definitief oordeel aan zonder een uitweg open te houden en aan te bieden. Daarom klinkt er een indringende oproep aan het volk om tot inkeer te komen (*vers 1*). Dat twee keer wordt gezegd dat ze zichzelf moeten onderzoeken, geeft aan hoe nadrukkelijk de oproep is. De oproep wordt dan ook gedaan aan een volk dat door de profeet een “*volk zonder verlangen [naar God]*” wordt genoemd. Het geeft de onverschilligheid of zelfs de verharding van hun hart aan. Ze zijn gevoelloos voor wat God wil.

Dat de oproep dringend is, blijkt wel uit *vers 2*. Er is geen tijd te verliezen. De tijd is kort. De dag om tot bekering te komen is een heerlijke dag, maar hij is zo voorbij, net zo snel als kaf verdwijnt dat door de wind wordt meegenomen. Kaf is daarbij ook een beeld van het goddeloze volk dat door de toorn van de HEERE verdwijnt (*vgl. Mt 3:12*). Er moet direct op de oproep worden gereageerd. Uitstel is fataal.

*Zijn wan is in Zijn hand en Hij zal
Zijn dorsvloer door en door zuiveren
en Zijn tarwe in de schuur samen-
brengen, maar het kaf met onuit-
blusbaar vuur verbranden.
(Mt 3:12)*

Zoek de HEERE en wat bij Hem hoort | *vers 3*

*Zoek de HEERE,
alle zachtmoedigen van het land,
die Zijn recht uitvoeren.
Zoek gerechtigheid,
zoek zachtmoedigheid,*

*misschien zult u [dan] verborgen worden
op de dag van de toorn van de HEERE.*

Bekering moet blijken uit werken, die hier bestaan uit het zoeken van de HEERE en doen wat Hij zegt. Ze moeten “de HEERE”, “gerechtigheid” en “zachtmoedigheid” zoeken. Die oproep lijkt gericht te zijn tot het overblijfsel, dat “alle zachtmoedigen van het land” omvat (zie ook Ps 76:9; Js 11:4; Am 8:4). Zij hebben zich bekeerd. Hoewel ze zachtmoedig zijn, worden ze aangespoord zachtmoedigheid te zoeken, dat wil zeggen dat ze worden opgeroepen daarin nog toe te nemen.

Zachtmoedigheid is het kenmerk van de Heer Jezus (Mt 11:29). Een overblijfsel wordt eraan herkend dat het Zijn kenmerken vertoont. Zij zijn niet bezig met zichzelf en hun trouw, maar met Hem tot Wie zij de toevlucht hebben genomen. De HEERE verbergt hen dan en beschermt hen tegen het oordeel. Hij is de ark die behoudenis biedt tegen de wateren van de zondvloed. Dit sluit aan bij de betekenis van de naam van de profeet. Zefanja betekent immers ‘Jahweh verbergt’.

Neemt Mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en u zult rust vinden voor uw zielen; ... (Mt 11:29)

Het oordeel over de Filistijnen | verzen 4-5

- 4 *Want Gaza zal verlaten worden
en Askelon tot woestenij zijn;
Asdod, midden op de dag zal men het verdrijven,
en Ekron zal ontworteld worden.*
- 5 *Wee [u], bewoners van het gebied aan de zee,
volk van Kretenzers,
het woord van de HEERE is tegen u!
Kanaän, land van de Filistijnen!
Ik zal u verdelgen, zodat er geen inwoner [meer] is.*

Als de HEERE Zijn volk oordeelt om hun zonden, wil dat niet zeggen dat Hij de zonden van de omringende heidenvolken negeert of door de vingers ziet. De steden van de Filistijnen in het westen krijgen het eerst het oordeel aangezegd. Filistijnen zijn een beeld van de verdorven christenheid. Zij drukken hun naam op het land: Palestina. In hen zien we de godsdienstige aanmatiging die tracht alles van God te controleren en te beheersen naar menselijke normen.

De vier voornaamste steden worden genoemd: Gaza, Askelon, Asdod en Ekron. Gath ontbreekt (zie en vgl. Am 1:6-8). Als reden voor het niet vermelden van Gath is wel geopperd dat deze stad zich niet heeft hersteld van de verwoesting die koning Uzzia over haar heeft gebracht (zie 2Kr 26:6). Ook in enkele andere lijsten van de Filistijnse steden komt Gath niet voor (zie Jr 25:20; Zc 9:5-6).

Asdod zal *“midden op de dag”*, dat is op het heetst van de dag, verdreven worden. Dat betekent dat die stad een extra zwaar oordeel krijgt, want de inwoners zullen moeten vluchten op een tijd waarop men in het oosten gewoonlijk rust vanwege de grote hitte. Tevens houdt het in dat het gebeurt op het moment dat men het minst verwacht aangevallen te worden (zie 2Sm 4:5; Jr 6:4). Aanvallen verwacht men meestal in de nacht, niet overdag en zeker niet op het heetst van de dag.

De Filistijnen worden *“Kretenzers”* genoemd (vers 5), vanwege hun relatie met Kreta (zie Jr 47:4; Am 9:7; Ez 25:16; volgens sommigen wordt met Kaftor Kreta bedoeld). Het is een volk dat Gods land onrechtmatig in bezit heeft genomen. Ook nu zijn er godsdienstige, geestelijke machten die het volk van God, de gemeente, uit zijn erfenis willen verdrijven. God zal die machten verslaan en Zijn volk in het bezit van hun erfdeel stellen. Om het erfdeel nu al te verdedigen en te genieten heeft Hij ons de wapenrusting gegeven (zie Ef 6).

Juda krijgt het bezit van de Filistijnen | verzen 6-7

- 6 *Het gebied aan de zee zal [tot] weiden worden
met putten voor herders en kooien voor kleinvee.*
- 7 *En het gebied zal zijn
voor het overblijfsel van het huis van Juda,
zodat zij daarin zullen weiden.
's Avonds zullen zij in de huizen van Askelon neerliggen,
want de HEERE, hun God, zal naar hen omzien
en een omkeer in hun gevangenschap brengen.*

Wanneer het land is ontdaan van de Filistijnen zal het land, dat zij onrechtmatig voor zichzelf hebben opgeëist, worden bewoond door het overblijfsel van het huis van Juda. Zij hebben er recht op. Het hoort bij wat God oorspronkelijk aan Abraham heeft beloofd. *“Het overblijfsel”* is *“heel Israël”* dat behouden zal worden (Rm 11:26). Het is het nieuwe Israël dat alle zegeningen krijgt die God aan Zijn volk heeft beloofd.

Het oordeel over Moab en Ammon | verzen 8-10

- 8 *Ik heb de smadelijke [woorden] van Moab gehoord
en de beschimping door de Ammonieten,
waarmee zij Mijn volk gesmaad hebben,
zich verheven hebben tegen hun gebied.*
- 9 *Daarom, [zo waar] Ik leef,
spreekt de HEERE van de legermachten,
de God van Israël:
Voorzeker, Moab zal als Sodom worden
en de Ammonieten als Gomorra:
een distelveld,
een zoutgroeve
en een woestenij tot in eeuwigheid!
De rest van Mijn volk zal hen plunderen,
het overblijfsel van Mijn volk zal hen in erfelijk bezit nemen.*
- 10 *Dit overkomt hun vanwege hun trots, omdat zij zich al honend
verheven hebben tegen het volk van de HEERE van de legermachten.*

Moab en Ammon worden door Zefanja, zoals ook veel andere profeten dat doen, met elkaar verbonden (vers 8). Zij kenmerken zich door grote arrogantie tegenover Israël. Die is groter geworden naarmate het verval in Israël en Juda is toegenomen. Zij bespotten het volk van God en trachten zichzelf te verrijken en hun voordeel te doen met de tucht die God over Zijn volk brengt.

In de christenheid stellen zij mensen voor die de naam hebben te leven, maar ze zijn dood. Het zijn belijders die belijden bij de familie van God te horen, terwijl zij in ontucht verwekte kinderen zijn. Het zijn de trotse christelijke belijders, die met verachting neerkijken op ieder die zich alleen door Gods Woord wil laten leiden en de nieuwe geboorte benadrukken als enige mogelijkheid om eeuwig leven te krijgen. Hun trots wordt veroordeeld door Jesaja en Jeremia in hun profetieën (zie Js 16:6; 25:11; Jr 48:29-30).

De vergelijking van Moab en Ammon met Sodom en Gomorra (vers 9) hoeft geen verbazing te wekken als we denken aan hun oorsprong (zie Gn 19:30-38). Zij zijn voortgekomen uit een incestueuze relatie die Lot met zijn dochters heeft gehad, nadat hij door hen dronken is gevoerd. Dat is gebeurd nadat hij en zijn dochters uit Sodom zijn weggevlucht. Maar

ze mogen dan uit Sodom zijn weggegaan, Sodom is niet uit hen weggegaan en is kenmerkend voor hun nakomelingen. Hun nageslacht, de Moabieten en de Ammonieten, hebben zich net zo goddeloos gedragen als Sodom en Gomorra. Daarom zal het oordeel over hen hetzelfde zijn als dat over Sodom en Gomorra. Zij zullen worden als *“een distelveld, een zoutgroeve”*, wat verlatenheid, onvruchtbaarheid en eeuwige rampzaligheid symboliseert (Dt 29:23; zie en vgl. ook Gn 19:26; Nm 18:19; Ri 9:45; Ps 107:34; Ez 47:11).

– zeggen dat heel zijn land zwavel en zout, een brandplek, is; dat het niet wordt bezaaid, er niets op groeit en er geen enkel gewas opkomt, zoals bij de omkering van Sodom en Gomorra, Adama en Zeböim, die de HEERE omgekeerd heeft in Zijn toorn en in Zijn grimmigheid – (Dt 29:23)

Omdat Moab en Ammon in trots tegen Gods volk hebben gehandeld, zullen zij door God worden geoordeeld. Geen volk dat Gods volk schade toebrengt, hetzij door overheersing, hetzij door bespottung, heeft er besef van hoezeer God daardoor gegriefd wordt en hoe Hij hen daarvoor zal straffen. Voor het uitvoeren van die straf zal Hij Zijn volk gebruiken. Israël zal het gebied van Moab en Ammon, gelegen ten oosten van het land, in erfelijk bezit nemen.

Het oordeel over de afgoden | vers 11

Ontzagwekkend zal de HEERE voor hen zijn, want Hij zal alle goden van de aarde doen verschrompelen. Alle kustlanden van de heidenvolken zullen zich voor Hem neerbuigen, ieder vanuit zijn [eigen woon]plaats.

Door oordeel te brengen over de heidenvolken velt God ook het oordeel over de goden die deze volken aanbidden. Afgoden hebben geen reden van bestaan zonder volken die hen aanbidden en dienen (zie 1Ko 8:4-6). Dan zal elk volk de enige ware God aanbidden, elk op de plaats waar dat volk leeft, waardoor die aanbidding algemeen zal zijn, universeel (MI 1:11). Nu is het nog niet algemeen, hoewel het overal gebeurt waar aanbiddeers zijn (zie Jh 4:21-24). Universeel zal het pas zijn als de Heer Jezus als Messias zal regeren, tijdens het vrederijk.

Want vanwaar de zon opkomt tot waar hij ondergaat, zal Mijn Naam groot zijn onder de heidenvolken; in elke plaats zal aan Mijn Naam een reukoffer gebracht worden, en een rein graanoffer. Voorzeker, Mijn Naam zal groot zijn onder de heidenvolken, zegt de HEERE van de legermachten. (MI 1:11)

Het oordeel over de Cusjieten | vers 12

12 *Ook u, Cusjieten!*

Gevallen door Mijn zwaard zijn zij!

Na het oordeel over de volken ten westen en ten oosten van Israël, vestigt Zefanja de aandacht op Cusj (waaronder Ethiopië) ten zuiden van Israël. Met “Mijn zwaard” wordt Nebukadnezar bedoeld, die als een zwaard in de hand van de HEERE voor Zijn volk wordt gebruikt (zie Jr 46:9; Ez 30:24-25). Cusj stelt de mens voor in de zwarthheid van zijn zondige natuur, voor wie het onmogelijk is daaraan zelf iets te veranderen (Jr 13:23). God zal Zijn oordeel daarover voltrekken, zoals Hij het voor allen die geloven heeft gedaan door Zijn Zoon op het kruis voor hen te oordelen.

*Kan ook een Cusjiet zijn huid veranderen,
... (Jr 13:23)*

Het oordeel over Assyrië en Ninevé | verzen 13-15

13 *Hij zal ook Zijn hand uitstrekken tegen het noorden
en Assyrië doen ondergaan.*

*Hij zal Ninevé tot een woestijn maken,
dor als een woestijn.*

14 *In het midden ervan zullen kudden neerliggen,
allerlei in groepen [levende] dieren.*

Zowel kauw als nachtuil

zal op zijn kapitelen overnachten.

Een stem zal door het venster zingen,

puin zal op de drempel liggen,

want het cederwerk is blootgelegd.

15 *Dit is de uitgelaten stad,
die zo onbezorgd woonde,
die in haar hart zei: Ik
en verder niemand.*

Hoe is zij tot een woestijn geworden,

een rustplaats voor de wilde dieren!

Ieder die erdoorheen trekt, sist [van afschuw]

en gebaart met zijn hand.

Als laatste volgt het oordeel over Assyrië (vers 13), gelegen ten noorden van Israël. Het oordeel over Ninevé wordt in het boek *Nahum* uitvoerig

beschreven. Ninevé valt in 612 v. Chr. na een belegering door de Meden en de Babyloniërs. In Assyrië en Ninevé zien we de hoogmoed, die niets en niemand nodig heeft en volkomen onverschillig tegenover God staat. Dat Ninevé “*dor als een woestijn*” zal worden, toont wel aan hoe drastisch het oordeel zal zijn, omdat Ninevé een enorm irrigatiesysteem heeft waardoor het zichzelf van een overvloed aan water voorziet.

Ninevé, een grote stad met een groot aantal inwoners, zal een troosteloze en verlaten aanblik bieden (*vers 14*). In plaats van marcherende legers en een welvarende bevolking zullen er, naar de voorspelling van de profeet, allerlei soorten dieren een woonplaats vinden die zich in een verwoest gebied thuis voelen.

Ninevé beroemt zich in zijn eigen volwaanheid, alsof hij van niets en niemand afhankelijk is (*vers 15*). Babylon doet hetzelfde (*Js 47:8*; zie en vgl. *Op 3:17*). God is de Enige Die het recht heeft te zeggen wat Ninevé hier in hoogmoed zich aanma-

*Nu dan, hoor dit, genotzuchtige,
die zo onbezorgd woont,
die in haar hart zegt:
Ik ben het, en niemand anders dan ik,
ik zal niet als weduwe neerzitten
of verlies van kinderen kennen.
(Js 47:8)*

tigt: “*Buiten Mij is er geen andere God ... er is niemand behalve Ik. ... want Ik ben God en niemand anders*” (*Js 45:21-22*). Ninevé wordt vanwege deze aanmatiging ten zeerste vernederd en een woonplaats van alleen wild gedierte. Ieder die het ziet, zal duidelijk laten blijken dat het haar eigen schuld is. Medelijden zal niemand met haar hebben, maar in plaats daarvan haar bespotten.

Zefanja 3

Wee over Jeruzalem | vers 1

*Wee de rebelse, de besmette,
de stad die onderdrukt!*

Na het wee over diverse volken te hebben uitgesproken keert de profeet terug tot zijn boodschap voor Jeruzalem. Vanwege haar hoge voorrechten en roeping mocht er veel toewijding aan God verwacht worden in de weg van geloof en gehoorzaamheid aan God. Nu wordt ze beschuldigd van rebelle (ze is “*de rebelse*”), verontreiniging (ze is “*de besmette*”) en onderdrukking (ze “*onderdrukt*”).

- Ze rebelleert, omdat ze zich niet wil onderwerpen aan de wil van God;
- ze is verontreinigd, want ze zondigt aanhoudend door afgoderij;
- ze onderdrukt, omdat ze de rechten van de armen, weduwen en wezen vertrapt.

Het bevuilde, besmette volk wast zich met water en onderhoudt andere ceremoniën waardoor ze uiterlijk rein lijken. Maar in werkelijkheid is hun hele leven vervuild.

Vier aanklachten | vers 2

*2 Zij luistert niet naar de [roep]stem,
geen vermaning aanvaardt zij.
Op de HEERE vertrouwt zij niet,
tot haar God nadert zij niet.*

Er worden vier aanklachten tegen Jeruzalem ingebracht:

1. ze luistert niet naar Gods wet;
2. ze laat zich niet corrigeren (*zie ook vers 7*);
3. ze vertrouwt op zichzelf, op haar afgoden en bondgenoten en niet op God;
4. ze blijft bij God uit de buurt, want ze wil niet in Zijn tegenwoordigheid zijn.

Vier verdorven leiders | verzen 3-4

- 3 *Haar vorsten zijn in haar midden
brullende leeuwen.
Haar rechters zijn avondwolven,
die tegen de morgen niets [meer] te knagen hebben.*
- 4 *Haar profeten zijn lichtzinnig,
mannen [vol] trouweloosheid.
Haar priesters ontheiligen het heilige,
zij doen de wet geweld aan.*

Zoals het volk is, zo zijn de vier klassen van leiders, die het totale leiderschap van het hele volk voorstellen: vorsten, rechters, profeten en priesters.

1. *“Haar vorsten”* (met uitzondering van Josia) zijn als leeuwen steeds op zoek naar nieuwe prooi. Met hun gebrul jagen ze hun onderdanen de stuipen op het lijf in plaats van hun een gevoel van geborgenheid en veiligheid te geven.
2. *“Haar rechters”* verscheuren het volk in plaats van het te verzorgen en te helen. De wolf staat tegenover de herder; hij roofst en verstrooit (zie Jh 10:13) in zijn onverzadigbare honger en ontembare drang om te verscheuren.
3. *“Haar profeten”* (de enige keer dat in dit boek de profeet wordt genoemd) zijn schuldig aan lichtzinnige praat en gedrag waarmee trouweloosheid hand in hand gaat. In leer en leven is geen ernst of standvastigheid. Ze zijn verraderlijk omdat ze ontrouw zijn aan de HEERE, Die zij zeggen te vertegenwoordigen. Ze bemoedigen het volk in hun afvalligheid van de HEERE.
4. *“Haar priesters”* ontheiligen het heiligdom en het heilige. Om de wet malen zij niet. In plaats van de wet te onderwijzen aan het volk doen ze die geweld aan, wat betekent dat ze de wet verdraaien (zie Ez 22:26).

De rechtvaardige HEERE | vers 5

*De rechtvaardige HEERE is in haar midden,
Hij doet geen onrecht.
Elke morgen brengt Hij Zijn recht aan het licht,
er ontbreekt niets aan.
Maar wie onrecht doet, kent geen schaamte.*

In tegenstelling tot de ontrouwe vorsten “in haar midden” (vers 3) stelt Zefanja “de rechtvaardige HEERE ... in haar midden”. Zijn heilige en rechtvaardige tegenwoordigheid maakt de corruptie van de leiders zoveel erger en vereist oordeel daarover.

In tegenstelling tot de verscheurende avondwolven brengt Hij elke morgen Zijn recht aan het licht. Dit recht zal in het vreedrijk praktisch worden uitgevoerd, zowel in Israël als onder de volken (Ps 101:8).

*Elke morgen zal ik
alle goddelozen in het land ombrengen,
door allen die onrecht bedrijven,
uit de stad van de HEERE uit te roeien.
(Ps 101:8)*

Ondanks alle waarschuwing en Gods rechtshandhaving is de verkeerde niet van plan zijn handelwijze te veranderen. Onbeschaamd gaat hij door met het plegen van onrecht. Hij is door niets van zijn slechte gedrag af te brengen.

God wijst Zijn volk op Zijn handelen | verzen 6-7

- 6 *Ik heb heidenvolken uitgeroeid,
hun hoektorens zijn verwoest.
Ik heb hun straten leeggemaakt,
niemand trekt er [nog] doorheen.
Hun steden liggen in puin;
er is niemand [meer],
geen [enkele] inwoner.*
- 7 *Ik zei: [Nu] zult u Mij zeker vrezen,
u zult de vermaning aanvaarden,
opdat haar woning niet uitgeroeid zou worden,
hoe Ik haar ook gestraft zou hebben.
Toch waren zij er vroeg bij,
zij hebben totaal verderfelijk gehandeld.*

God herinnert Zijn volk aan Zijn handelen met andere volken (vers 6). Het gaat om niet nader genoemde volken. Het betreft Gods algemene oordelen over bepaalde volken. Oorlogen van volk tegen volk zijn uiteindelijk Gods manier om volken te straffen. Die volken menen hun eigen wil te doen, maar in werkelijkheid gebruikt God hen om Zijn oordelen uit te voeren. Dat moet Zijn volk zien, dat moeten ook wij zien in onze tijd. God laat toe dat het ene volk het andere volk uitroeit, dat

het daarvan de “hoektorens” verwoest, de “straten” ervan leeg en onbe-
gaanbaar maakt, de “steden” ervan in puin legt en totaal ontvolkt,
zonder één enkele overgebleven inwoner.

Jeruzalem neemt het voorbeeld van Gods handelen met de volken om
haar heen niet ter harte (*vers 7*). Zij laat zich niet corrigeren (*zie vers 2*) en
tot een vrezen van de HEERE brengen. God gebruikt Zijn Woord om
te corrigeren (*zie 2Tm 3:16*). Corrigeren wil zeggen dat het volk wordt
teruggebracht op de goede weg. Het is een grote genade van God dat
Hij dat bij Zijn volk wil doen. Maar Gods volk luistert niet en doet
kwaad. Ze zijn er zelfs “vroeg bij” om kwaad te doen. Dat is ook bij de
massa vandaag zo.

Verwacht Mij | *vers 8*

*Daarom, verwacht Mij, spreekt de HEERE,
op de dag dat Ik opsta om buit [te halen],
want Mijn oordeel is de heidenvolken te verzamelen,
de koninkrijken bijeen te brengen,
om over hen Mijn gramschap uit te storten,
heel Mijn brandende toorn.
Want door het vuur van Mijn na-ijver zal heel dit land verteerd
worden.*

Het woord “daarom” waarmee dit vers begint, geeft aan dat wat volgt,
is gebaseerd op het voorgaande. In de vorige verzen is de zondigheid
van de massa van Gods volk geschilderd. In aansluiting daarop volgt
de oproep om de HEERE te verwachten. Die oproep is gericht tot het
overblijfsel.

De HEERE zegt dat Hij zal opstaan en terugkeren naar de aarde. Hij
komt als Mens. Het gelovig overblijfsel mag erop vertrouwen dat Hij
het oordeel over de volken zal brengen, wat verlossing voor Zijn volk
zal betekenen. Voor dit oordeel zal Hij de volken verzamelen om hen
vervolgens te oordelen (*zie Zc 14:2; Jl 3:1-3, 12-16*).

Aanroepen en dienen | *vers 9*

*Voorzeker, dan zal Ik bij de volken
[de lippen] veranderen in reine lippen,
zodat zij allen de Naam van de HEERE zullen aanroepen,
om Hem schouder aan schouder te dienen.*

Na de uitvoering van het oordeel zal de HEERE een verandering bij de volken bewerken. In plaats van de verwaande en hoogmoedige taal en hun aanbidding van hun afgoden zullen ze dingen spreken die tot Zijn eer zijn. Het oordeel van Babel in de spraakverwarring wordt ongedaan gemaakt. Hier zien we dat de volken gerechtigheid leren door de oordelen (Js 26:9b).

*Want wanneer Uw oordelen over de aarde [komen],
leren de bewoners van de wereld wat gerechtigheid is.
(Js 26:9b)*

De reinheid van lippen vooronderstelt dat de harten gereinigd zijn. Het eerste wat reine lippen doen is (aan)bidden. Het aanroepen van Zijn Naam kan niet anders dan in reine taal. Het aanroepen van de Naam van de HEERE betekent dat men zich tot de HEERE wendt vanuit het gevoel van nood. Het resultaat of gevolg van dat aanroepen is een "schouder aan schouder" (lett. '[met] één schouder') dienen ofwel gemeenschappelijk dienen van God naar Zijn welbehagen.

Mijn offer | vers 10

*Van over de rivieren van Cusj
zullen zij die vurig tot Mij bidden,
het volk, overal door Mij verspreid,
Mijn offer brengen.*

De verandering die zich innerlijk bij de volken heeft voltrokken, zal uiterlijke gevolgen hebben. Cusj vertegenwoordigt alle ver weg gelegen landen. Van overal, uit alle delen van de aarde, zal de HEERE Zijn volk herstellen. Zij die eerst haters van Gods volk waren, zullen de verstrooiden van Gods volk als een offer aan de HEERE brengen (zie Js 18:1; vgl. Zf 1:7-8). Dit zal het gevolg zijn van het vurig gebed van de verstrooiden.

De hoogmoed wordt weggedaan | vers 11

*Op die dag
zult u niet beschaamd zijn over al uw daden
waarmee u tegen Mij in opstand kwam,
want dan zal Ik hen uit uw midden wegdoen
die uitgelaten zijn over uw hoogmoed.
Voortaan zult u zich niet meer verheffen
omwille van Mijn heilige berg.*

“Op die dag” verwijst naar de toekomst, in dit geval naar het toekomstige herstel van Gods volk. Als ze terug zijn in het land, zullen ze zich niet hoeven te schamen, omdat alles wat dat zou bewerken door de HEERE is weggedaan. Dat heeft Hij gedaan hetzij in de uitoefening van het oordeel over de hoogmoedigen, hetzij omdat de Heer Jezus het oordeel erover heeft gedragen. Elke hoogmoedige daad van de Zijnen is verzoend. Hoogmoed en overmoed worden weggedaan.

Als Christus regeert, zal het vlees zich niet meer kunnen verheffen. Hij regeert op Zijn heilige berg. Waar Hij is en regeert, moet alles in overeenstemming met Zijn heiligheid zijn. Wat onheilig is, kan zich niet laten gelden.

Het overblijfsel van Israël | *verzen 12-13*

- 12 *Maar Ik zal in uw midden doen overblijven
een ellendig en arm volk.
Zij zullen op de Naam van de HEERE vertrouwen.*
- 13 *Het overblijfsel van Israël
zal geen onrecht doen
en geen leugen spreken,
en in hun mond zal niet gevonden worden
een tong die bedriegt.
Ja, zij zullen weiden en neerliggen,
en niemand zal [hun] schrik aanjagen.*

Een “*ellendig en arm volk*” is het overblijfsel waarmee God doorgaat (*vers 12*). Daarin is niets van de mens en alles van God, wat Hijzelf heeft gewerkt in Zijn soevereiniteit. God verlangt ernaar Zijn eigenschappen te zien weergegeven door Zijn volk. Dat kunnen ze niet in eigen kracht. Toch zal het volk ze laten zien, omdat ze zullen vertrouwen “*op de Naam van de HEERE*”.

Die eigenschappen worden in *vers 13* beschreven. Het overblijfsel is vrij van het doen van onrecht en het spreken van bedrog. Als God alles naar Zijn welbehagen heeft bewerkt, is er voor het volk alleen nog maar voedsel in overvloed (“*weiden*”), rust (“*neerliggen*”) en veiligheid (“*niemand zal schrik aanjagen*”) (*vgl. Mi 4:4*).

Vreugde voor Israël | verzen 14-15

- 14 Zing vrolijk, dochter van Sion!
Juich, Israël!
Wees blij en spring op van vreugde met heel [uw] hart,
dochter van Jeruzalem!
- 15 De HEERE heeft uw oordelen weggenomen,
Hij heeft uw vijand weggevaagd.
De Koning van Israël, de HEERE, is in uw midden:
u zult geen kwaad meer zien.

Met het oog op de toekomstige blijde dag wordt Sion opgeroepen vrolijk te zijn, te zingen en zich te verheugen (*vers 14*). “De zangtijd is aangebroken” (*Hil2:12*). Het hele hart is gericht op de HEERE en Zijn daden ten gunste van hen en kan daarom vol blijdschap zijn.

In *vers 15* wordt de reden voor de vreugde van *vers 14* gegeven. De oordelen zijn voorbij; iedere tegenstander is overwonnen en verdreven en weggevaagd. Het is niet mogelijk dat de vijand weer opstaat en opnieuw zal aanvallen. De garantie daarvoor is dat “de Koning van Israël, de HEERE”, dat is de Heer Jezus, in hun midden is. Waar Hij is en regeert, heeft het kwaad geen schijn van kans zich ooit nog een keer te laten gelden.

De HEERE, uw God, is in uw midden | verzen 16-17

- 16 Op die dag zal tegen Jeruzalem gezegd worden:
Wees niet bevreesd, Sion!
Verlies de moed niet.
- 17 De HEERE, uw God, is in uw midden,
een Held, [Die] verlossen zal.
Hij zal Zich over u verheugen met blijdschap.
Hij zal zwijgen in Zijn liefde.
Hij zal Zich over u verblijden met gejuich.

In deze verzen gaan de bemoediging en vertroosting voor een angstig en geplaagd overblijfsel door. De HEERE doet er alles aan om hen gerust te stellen dat het echt en definitief voorbij is met alle vervolging en verdrukking. Ze hoeven niet meer bang te zijn en de moed niet te verliezen (*vers 16*). Omdat Hij in hun midden is, is daar ook geen reden voor (*vers 17*). Angst neemt de kracht weg om te dienen. Als de angst

weg is, is er weer kracht om te dienen. De HEERE, hun God, is in hun midden als een verlossende Held (zie en vgl. Jr 14:9). Hij is de “sterke God” (Js 10:21).

In de toepassing voor ons mogen we zeggen dat de Heer Jezus (Hij is die sterke God) in het midden is van de vergaderde gemeente, al zijn er ook slechts twee of drie samen (Mt 18:20). Al is het een zwak en gering volk, het zal de samengekomen gelovigen tot vreugde stemmen dat Hij in hun midden is (zie Jh 20:19-20).

Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in hun midden. (Mt 18:20)

De climax van de vreugde is dat het huwelijkscontract dat door ontrouw van het volk is verbroken, weer wordt hersteld (zie Js 62:5; 65:19; Hs 2:19-20). God Zelf zal in mateloze vreugde en verrukking over Zijn volk Israël zwijgen in Zijn liefde voor haar. Wat een zekerheid is dat voor Israël. Hij zal in Zijn liefde zwijgen over al haar vroegere zonden, want die zijn voor eeuwig weggedaan. Zwijgen is niet alleen de afwezigheid van praten. Het is het genot van de aanwezigheid van de geliefde. Het is stil zijn over de ander. Er is volkomen rust over elkaar. God ziet zozeer in vreugde naar Zijn volk, dat de aanwezigheid ervan Hem volkomen voldoening geeft.

De stilte wordt verbroken door Zijn gejuich, waardoor Hij uiting geeft aan Zijn blijdschap over haar. Het is de verrukking van de Bruidegom over Zijn bruid (vgl. Js 62:5b),
 zoals we dat ook horen in het lied van de Koning van Israël als Hij zegt:

...;
*[zoals] een bruidegom zich verblijdt over [zijn] bruid,
 [zo] zal uw God Zich over u verblijden. (Js 62:5b)*

*Wat bent u mooi, wat bent u lieflijk,
 liefste, vol van genot!” (Hl 7:6).*

Gods volk verzameld | vers 18

*Wie bedroefd zijn vanwege de samenkomst
 zal Ik verzamelen, zij zijn uit u;
 de smaad [drukt als] een last op hen.*

Er is verdriet geweest omdat de feesten niet konden worden gevierd in het vreemde land waar ze waren (zie Ps 137:1-4). Dat verdriet zal voorbij zijn, want ze zullen de feesten weer kunnen vieren. De HEERE zal hen

verzamelen en samenbrengen bij hen die al in het land zijn. De tien stammen in de verstrooiing en de twee stammen in het land horen bij elkaar. Zij zijn één volk.

Nu drukt de smaad van de gevangenschap in het vreemde land nog op hen. Maar die smaad zal de HEERE wegnemen door hen terug te brengen in hun eigen land.

Gods volk gemaakt tot lof en tot een naam | *verzen 19-20*

- 19 *Zie, in die tijd ga Ik optreden
tegen al uw verdrukkers.
Ik zal verlossen wie mank gaat,
bijeengbrengen wie verdreven is.
Ik zal hen maken tot lof en tot een naam
in heel het land waar zij beschaamd waren.*
- 20 *In die tijd zal Ik u [hierheen] brengen,
namelijk in de tijd dat Ik u zal bijeengbrengen.
Voorzeker, Ik zal u maken tot een naam en tot lof
onder alle volken van de aarde,
wanneer Ik voor uw ogen een omkeer in uw gevangenschap breng,
zegt de HEERE.*

De HEERE zal de verdrukkers het kwaad vergelden dat zij Zijn volk hebben aangedaan (*vers 19; zie Js 60:14*). De HEERE zal tegen hen optreden. De verdrukkers hadden een gemakkelijke prooi in Gods volk, want dat ging mank en was verdreven (*zie ook Mi 4:6-7*). Gods volk had geen kracht in zichzelf omdat ze mank gingen. Ze waren ook krachteloos vanwege het verlies van samenhang omdat ze verdreven waren. De HEERE zal ervoor zorgen dat Zijn volk overal geëerd zal worden waar ze vroeger voorwerpen van bespottling en uitbuiting zijn geweest.

In *vers 20* herhaalt de HEERE de belofte van *vers 19* met iets andere woorden. Daardoor krijgt de belofte extra nadruk. Dan zal het volk aan het doel beantwoorden dat God ermee voorheeft (*Dt 26:19*).

..., en dat Hij u [een plaats] zal geven, hoog boven alle volken die Hij gemaakt heeft, tot lof, tot een naam en tot sieraad; en dat u een heilig volk zult zijn voor de HEERE, uw God, zoals Hij gesproken heeft. (Dt 26:19)

Andere publicaties

Andere boeken te bestellen bij de uitgever van dit boek of bij de christelijke boekhandel:

Oude Testament

Genesis, Toegelicht & toegepast 01, Bijbelverklaring,

ISBN 978-90-5798-362-7 (Paperback), 368 pag.

ISBN 978-90-5798-386-3 (E-book)

Exodus, Toegelicht & toegepast 02, Bijbelverklaring,

ISBN 978-90-5798-363-4 (Paperback), 320 pag.

ISBN 978-90-5798-392-4 (E-book)

Leviticus, Toegelicht & toegepast 03, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-364-1 (Paperback), 267 pag.

ISBN 978-90-5798-393-1 (E-book)

Numeri, Toegelicht & toegepast 04, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-365-8 (Paperback), 344 pag.

ISBN 978-90-5798-394-8 (E-book)

Deuteronomium, Toegelicht & toegepast 05, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-366-5 (Paperback), 367 pag.

ISBN 978-90-5798-395-5 (E-book)

Jozua, Toegelicht & toegepast 06, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-367-2 (Paperback), 223 pag.

ISBN 978-90-5798-396-2 (E-book)

Richteren Actueel, Bijbelverklaring

ISBN 90-74319-30-0 (Paperback), 336 pag.

ISBN 978-90-5798-420-4 (E-book)

Ruth en Esther, Toegelicht & toegepast 08 en 17, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-431-0 (Paperback), 194 pag.

ISBN 978-90-5798-421-1 (E-book)

1 Samuel, Toegelicht & toegepast 09, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-432-7 (Paperback), 313 pag.

ISBN 978-90-5798-422-8 (E-book)

2 Samuel, Toegelicht & toegepast 10, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-433-4 (Paperback), 237 pag.

ISBN 978-90-5798-423-5 (E-book)

1 Koningen, Toegelicht & toegepast 11, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-434-1 (Paperback), 249 pag.

ISBN 978-90-5798-424-2 (E-book)

2 Koningen, Toegelicht & toegepast 12, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-435-8 (Paperback), 261 pag.

ISBN 978-90-5798-425-9 (E-book)

1 Kronieken, Toegelicht & toegepast 13, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-454-9 (Paperback), 243 pag.

ISBN 978-90-5798-460-0 (E-book)

2 Kronieken, Toegelicht & toegepast 14, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-455-6 (Paperback), 334 pag.

ISBN 978-90-5798-461-7 (E-book)

Ezra en Nehemia, Toegelicht & toegepast 15 en 16, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-456-3 (Paperback), 325 pag.

ISBN 978-90-5798-462-4 (E-book)

Jesaja 1-35, Toegelicht & toegepast 23 (I), Bijbelverklaring

ISBN: 978-90-5798-483-9 (Paperback), 374 pag.

ISBN: 978-90-5798-485-3 (E-book)

Jesaja 36-66, Toegelicht & toegepast 23 (II), Bijbelverklaring

ISBN: 978-90-5798-484-6 (Paperback), 328 pag.

ISBN: 978-90-5798-486-0 (E-book)

Jeremia 1-29, Toegelicht & toegepast 24 (I), Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-501-0 (Paperback), 312 pag.

ISBN 978-90-5798-503-4 (E-book)

Jeremia 30-52 & Klaagliederen, Toegelicht & toegepast 24 (II) en 25,
Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-502-7 (Paperback), 286 pag.

ISBN 978-90-5798-504-1 (E-book)

Daniël, Toegelicht & toegepast 27, Bijbelverklaring

ISBN 978-90-5798-376-4 (Paperback), 226 pag.

ISBN 978-90-5798-384-9 (E-book)

Hosea en Joël, Toegelicht & toegepast 28 en 29, Bijbelverklaring
ISBN 978-90-79718-15-3 (Paperback), 330 pag.

Amos, Obadja en Jona, Toegelicht & toegepast 30 t/m 32,
Bijbelverklaring
ISBN 978-90-79718-20-7, 244 pag.

Nieuwe Testament

Zie, uw Koning – een toelichting op het evangelie naar Mattheüs
(Serie 'Zie' - deel 1/5)
ISBN 978-90-5798-272-9 (Paperback), 391 pag.
ISBN 978-90-5798-387-0 (E-book)

Zie, Mijn Knecht – een toelichting op het evangelie naar Markus
(Serie 'Zie' - deel 2/5)
ISBN 978-90-5798-273-6 (Paperback), 275 pag.
ISBN 978-90-5798-388-7 (E-book)

Zie, de Mens – een toelichting op het evangelie naar Lukas
(Serie 'Zie' - deel 3/5)
ISBN 978-90-5798-274-3 (Paperback), 519 pag.
ISBN 978-90-5798-389-4 (E-book)

Zie, uw God – een toelichting op het evangelie naar Johannes
(Serie 'Zie' - deel 4/5)
ISBN 978-90-5798-275-0 (Paperback), 426 pag.
ISBN 978-90-5798-390-0 (E-book)

Zie, een volk – een toelichting op Handelingen
(Serie 'Zie' - deel 5/5)
ISBN 978-90-5798-276-7 (Paperback), 498 pag.
ISBN 978-90-5798-391-7 (E-book)

De brief aan de Romeinen
een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 1)
ISBN 978-90-8088-677-3 (Paperback), 198 pag.
ISBN 978-90-5798-426-6 (E-book)

De eerste brief aan de Korinthiërs
een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 2)
ISBN 978-90-6353-224-6 (Paperback), 288 pag.
ISBN 978-90-5798-427-3 (E-book)

De tweede brief aan de Korinthiërs

een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 3)

ISBN 978-90-6353-244-4 (Paperback), 166 pag.

ISBN 978-90-5798-428-0 (E-book)

Vrij! - De brief aan de Galaten

een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou, (Rotsvast 4)

ISBN 978-90-7431-941-6 (Paperback), 101 pag.

ISBN 978-90-5798-429-7 (E-book)

De brief aan de Efeziërs

een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 5)

ISBN 978-90-8088-673-5 (Paperback), 218 pag.

ISBN 978-90-5798-430-3 (E-book)

De brieven aan de Filippiërs en de Kolossers

een verklaring van Paulus' brieven speciaal voor jou (Rotsvast 6)

ISBN 978-90-8088-674-2 (Paperback), 218 pag.

ISBN 978-90-5798-439-6 (E-book)

De brieven aan de Thessalonikers

een verklaring van Paulus' brieven speciaal voor jou (Rotsvast 7)

ISBN 978-90-8088-679-7 (Paperback), 164 pag.

ISBN 978-90-5798-440-2 (E-book)

De brieven aan Timotheüs, Titus en Filémon

een verklaring van Paulus' brieven speciaal voor jou (Rotsvast 8)

ISBN 978-90-7971-803-0 (Paperback), 287 pag.

ISBN 978-90-5798-441-9 (E-book)

De brief aan de Hebreëën

een verklaring van Paulus' brief speciaal voor jou (Rotsvast 9)

ISBN 978-90-79718-05-4 (Paperback), 287 pag.

ISBN 978-90-5798-442-6 (E-book)

De brieven van Jakobus en Petrus

een verklaring van deze brieven speciaal voor jou (Rotsvast 10)

ISBN 978-90-79718-07-8 (Paperback), 256 pag.

ISBN 978-90-5798-443-3 (E-book)

De brieven van Johannes en Judas

een verklaring van deze brieven speciaal voor jou (Rotsvast 11)

ISBN 978-90-79718-08-5 (Paperback), 160 pag.

ISBN 978-90-5798-444-0 (E-book)

De Openbaring

een verklaring van dit bijbelboek speciaal voor jou (Rotsvast 12)

ISBN 978-90-79718-00-9 (Paperback), 298 pag.

ISBN 978-90-5798-445-7 (E-book)

Onderwerpen

Begraven of cremeren, Wat zegt de Bijbel

ISBN 90-64510-80-6, 72 pag.

Bekering en doop

ISBN 90-808867-1-8, 60 pag.

De christen en de wet

ISBN 978-90-5798-351-1, 108 pag.

Europa herleeft, Droom of nachtmerrie?

ISBN 90-77669-05-1, 80 pag.

Jezus, een levende relatie, 40 pag.

Zie voor meer commentaren en publicaties van Ger de Koning de website www.oudesporen.nl onder 'Publicaties Ger de Koning'.